Российская Национальная Библиотека
NATIONAL LIBRARY OF RUSSIA
18, Sadovaya st. St.Petersburg, Russia

Евр. Н.С.
093

סימן:

תוכן:

מכתבים

מחבר: נתן מברצלב

שנה-מקום: 1836-44

הערות:

Письма хасидского раввина Натана из Бреслава за 1836–1844 гг., смешанного содержания, о частных делах и проповеди нравственного и религиозного характера по хасидской системе.

118 л. 4°

I

עיון להר"ר גדליה זאב בארנקע
מפה אומן

הקדמה לספר המכתבים

אלף בית של חכמה. ספר זה הוא מעין אלף בית של חכמה, ספר שבו מלמדים את הקורא את האותיות הראשונות של החכמה, את היסודות שבלעדיהם לא ניתן להתקדם הלאה. כמו שילד קטן לומד קודם כל את האותיות א, ב, ג, כך גם מי שרוצה להכיר את עולם המחשבה והרוח חייב קודם כל ללמוד את האותיות הפשוטות שלו. ספר זה מנסה לעשות בדיוק את זה: לקחת את הרעיונות הגדולים ולפרק אותם לחלקים קטנים, כדי שכל אחד יוכל להבין.

אבל יש כאן גם משהו נוסף. כשאנחנו לומדים אלף בית, אנחנו לא לומדים רק כדי לדעת את האותיות עצמן, אלא כדי שנוכל אחר כך לקרוא ספרים, לכתוב מכתבים, להבין שירים. כך גם כאן: המטרה אינה רק לדעת מושגים, אלא לפתח יכולת לקרוא את העולם בעיניים פקוחות יותר. לכן בכל פרק נמצא לא רק הסבר, אלא גם שאלות, תרגילים ודוגמאות מהחיים.

ספר זה נכתב מתוך אמונה שחכמה אינה שייכת רק לאנשים מיוחדים או לבעלי תארים. היא שייכת לכל מי שמוכן לשאול שאלות, לחשוב לאט ולא לוותר מהר מדי. אם תקרא את הספר בסבלנות, תגלה שרבים מהדברים שנראים מסובכים בהתחלה הם בעצם פשוטים מאוד, רק צריך מישהו שיסביר אותם בשפה ברורה.

לתלמידים

ספר זה נכתב עבורכם, התלמידים. לא עבור המורים, לא עבור ההורים, ולא עבור מי שכבר יודע את החומר. אם אתם מרגישים לפעמים שבבית הספר לומדים דברים יבשים ורחוקים מהחיים שלכם, אתם לא לבד. גם אני הרגשתי כך כשהייתי בגילכם, ולכן החלטתי לכתוב ספר שאני הייתי רוצה לקרוא אז.

אין כאן מבחנים בסוף כל פרק, אין ציונים ואין עונשים. יש כאן שאלות, יש כאן ניסיונות, ויש כאן הזמנה לחשוב ביחד. לפעמים אתם תסכימו עם מה שכתוב, לפעמים תחשבו שטעיתי, ולפעמים תמצאו דרך חדשה לגמרי. כל אחת מהתגובות האלה חשובה, כי היא אומרת שאתם מעורבים ולא רק צרכנים פסיביים של מידע.

אני מבקש מכם דבר אחד בלבד: אל תקראו את הספר כאילו הוא עוד חובה שצריך לסיים. קחו את הזמן, עצרו כשצריך, חזרו אחורה כשלא הבנתם, וכתבו בשולי הדפים כל מה שעולה לכם בראש. הספר הזה שייך לכם רק אחרי שתתחילו לחשוב בתוכו.

הקדמה

ואחר שהוכיח הרמב"ם בהלכות יסודי התורה שהקב"ה הוא סיבת כל הסיבות, ושהוא הפועל הראשון שהוציא את כל הנמצאים מן האפס המוחלט אל המציאות, ושהוא הבורא של כל העולמות, הוסיף לבאר את שיטתו בדרכי ההשגחה הפרטית, ואת הדרך שבה מתנהלת ההשגחה הפרטית על בני האדם. ובמה שכתב בזה נתקשו כל המפרשים, ולא ידעו מה ראה הרמב"ם לכתוב את הדברים הללו בהלכות יסודי התורה, ומה הקשר שלהם לשאר ההלכות שבספר. ואכן, לכאורה נראה שהרמב"ם הוסיף את הדברים הללו בהלכות יסודי התורה, משום שהם נוגעים לעיקרי האמונה, ומשום שהם מהווים את הבסיס לכל שאר ההלכות שבספר. אך לאחר העיון נראה שהרמב"ם לא כתב את הדברים הללו בהלכות יסודי התורה, משום שהם נוגעים לעיקרי האמונה, אלא משום שהם מהווים את הבסיס לכל שאר ההלכות שבספר. שכן, כל ההלכות שבספר עוסקות בדרכי עבודת ה', ואי אפשר לעבוד את ה' כראוי, אלא אם כן יודעים את הדרכים שבהם הוא מתנהג עם בני האדם, ואת הדרכים שבהם הוא מצפה מבני האדם שיתנהגו עמו. ולכן, כדי שהלומד יוכל להבין את כל ההלכות שבספר, הוא צריך תחילה ללמוד את הדברים הללו, שהם הבסיס לכל שאר ההלכות שבספר.

ואף על פי כן, נראה שהרמב"ם לא כתב את הדברים הללו בהלכות יסודי התורה, משום שהם נוגעים לעיקרי האמונה, אלא משום שהם מהווים את הבסיס לכל שאר ההלכות שבספר. שכן, כל ההלכות שבספר עוסקות בדרכי עבודת ה', ואי אפשר לעבוד את ה' כראוי, אלא אם כן יודעים את הדרכים שבהם הוא מתנהג עם בני האדם, ואת הדרכים שבהם הוא מצפה מבני האדם שיתנהגו עמו. ולכן, כדי שהלומד יוכל להבין את כל ההלכות שבספר, הוא צריך תחילה ללמוד את הדברים הללו, שהם הבסיס לכל שאר ההלכות שבספר. אך לאחר העיון נראה שהרמב"ם לא כתב את הדברים הללו בהלכות יסודי התורה, משום שהם נוגעים לעיקרי האמונה, אלא משום שהם מהווים את הבסיס לכל שאר ההלכות שבספר. שכן, כל ההלכות שבספר עוסקות בדרכי עבודת ה', ואי אפשר לעבוד את ה' כראוי, אלא אם כן יודעים את הדרכים שבהם הוא מתנהג עם בני האדם, ואת הדרכים שבהם הוא מצפה מבני האדם שיתנהגו עמו. ולכן, כדי שהלומד יוכל להבין את כל ההלכות שבספר, הוא צריך תחילה ללמוד את הדברים הללו, שהם הבסיס לכל שאר ההלכות שבספר.

ואף על פי כן, נראה שהרמב"ם לא כתב את הדברים הללו בהלכות יסודי התורה, משום שהם נוגעים לעיקרי האמונה, אלא משום שהם מהווים את הבסיס לכל שאר ההלכות שבספר. שכן, כל ההלכות שבספר עוסקות בדרכי עבודת ה', ואי אפשר לעבוד את ה' כראוי, אלא אם כן יודעים את הדרכים שבהם הוא מתנהג עם בני האדם, ואת הדרכים שבהם הוא מצפה מבני האדם שיתנהגו עמו. ולכן, כדי שהלומד יוכל להבין את כל ההלכות שבספר, הוא צריך תחילה ללמוד את הדברים הללו, שהם הבסיס לכל שאר ההלכות שבספר. אך לאחר העיון נראה שהרמב"ם לא כתב את הדברים הללו בהלכות יסודי התורה, משום שהם נוגעים לעיקרי האמונה, אלא משום שהם מהווים את הבסיס לכל שאר ההלכות שבספר. שכן, כל ההלכות שבספר עוסקות בדרכי עבודת ה', ואי אפשר לעבוד את ה' כראוי, אלא אם כן יודעים את הדרכים שבהם הוא מתנהג עם בני האדם, ואת הדרכים שבהם הוא מצפה מבני האדם שיתנהגו עמו. ולכן, כדי שהלומד יוכל להבין את כל ההלכות שבספר, הוא צריך תחילה ללמוד את הדברים הללו, שהם הבסיס לכל שאר ההלכות שבספר.

א : לפני שנתחיל לומר שיר של יום בכל יום ויום מימות השבוע, נהגו לומר מזמור מתאים לאותו יום. ביום ראשון נהגו לומר מזמור כ"ד, שכן הוא מזמור שנאמר בבית המקדש ביום ראשון. ביום שני נהגו לומר מזמור מ"ח, שכן הוא מזמור שנאמר בבית המקדש ביום שני. ביום שלישי נהגו לומר מזמור פ"ב, שכן הוא מזמור שנאמר בבית המקדש ביום שלישי. ביום רביעי נהגו לומר מזמור צ"ד, שכן הוא מזמור שנאמר בבית המקדש ביום רביעי. ביום חמישי נהגו לומר מזמור פ"א, שכן הוא מזמור שנאמר בבית המקדש ביום חמישי. ביום ששי נהגו לומר מזמור צ"ג, שכן הוא מזמור שנאמר בבית המקדש ביום ששי. ביום שבת נהגו לומר מזמור צ"ב, שכן הוא מזמור שנאמר בבית המקדש ביום שבת.

ב : לפני שנתחיל לומר שיר של יום בכל יום ויום מימות השבוע, נהגו לומר מזמור מתאים לאותו יום. ביום ראשון נהגו לומר מזמור כ"ד, שכן הוא מזמור שנאמר בבית המקדש ביום ראשון. ביום שני נהגו לומר מזמור מ"ח, שכן הוא מזמור שנאמר בבית המקדש ביום שני. ביום שלישי נהגו לומר מזמור פ"ב, שכן הוא מזמור שנאמר בבית המקדש ביום שלישי. ביום רביעי נהגו לומר מזמור צ"ד, שכן הוא מזמור שנאמר בבית המקדש ביום רביעי. ביום חמישי נהגו לומר מזמור פ"א, שכן הוא מזמור שנאמר בבית המקדש ביום חמישי. ביום ששי נהגו לומר מזמור צ"ג, שכן הוא מזמור שנאמר בבית המקדש ביום ששי. ביום שבת נהגו לומר מזמור צ"ב, שכן הוא מזמור שנאמר בבית המקדש ביום שבת.

ד: בכל אלה יש לך מה לומר, אבל אני שואל אותך שאלה אחרת. אתה יודע שאני מכיר את הסיפור שלך, ואני יודע שאתה יודע שאני מכיר אותו. אני יודע שאתה יודע שא

ב: בכך לא יוכל לבוא לידי גמר. אלא שיש לו לעשות כל מה שביכולתו, ואחר כך יבוא ויאמר שעשה כל מה שביכולתו ולא הועיל, ואז יהיה פטור.

א: אם כן, מה הועילו חכמים בתקנתם? הרי גם בלי תקנה זו היה הדין כך!

ב: אדרבה, תקנתם מועילה מאוד. שכן, אם לא היתה תקנה זו, היה אדם נמנע מלעשות כל מה שביכולתו, מפני שהיה יודע שאין בכוחו לגמור את הדבר, ולכן לא היה מוכן להתחיל בו כלל. אבל עכשיו, כשיודע הוא שאם יעשה כל מה שביכולתו ולא יצליח, לא יהיה חייב, הרי הוא מוכן להתחיל בדבר ולעשות כל מה שביכולתו.

א: אם כן, לפי דבריך, נמצא שאין כאן כלל מחלוקת בין ר' יהושע לר' אליעזר. שכן, ר' אליעזר מודה לר' יהושע שאם אין בכוחו של אדם לגמור את הדבר, הרי הוא פטור אפילו אם לא עשה כל מה שביכולתו. ומה שר' אליעזר חולק על ר' יהושע הוא רק בשאלה אם אדם יכול לדעת מראש אם יצליח או לא. ר' יהושע סבור שאדם יכול לדעת זאת מראש, ולכן אם לא עשה כל מה שביכולתו, הרי הוא חייב. ואילו ר' אליעזר סבור שאדם אינו יכול לדעת זאת מראש, ולכן אפילו אם לא עשה כל מה שביכולתו, הרי הוא פטור.

ב: כך נראה לכאורה. אך לפי דבריך, נמצא שר' אליעזר חולק על חכמים בכך שהם תיקנו תקנה זו. שכן, לפי דבריך, חכמים תיקנו תקנה זו כדי שאדם יעשה כל מה שביכולתו, ואילו ר' אליעזר סבור שאין צורך בתקנה זו, שכן אדם יעשה כל מה שביכולתו גם בלי תקנה זו.

א: אכן, כך נראה לכאורה. אך לפי דבריך, נמצא שר' אליעזר חולק על חכמים בכך שהם תיקנו תקנה זו כדי שאדם יעשה כל מה שביכולתו, ואילו ר' אליעזר סבור שאין צורך בתקנה זו, שכן אדם יעשה כל מה שביכולתו גם בלי תקנה זו.

ב: אכן, כך נראה לכאורה. אך לפי דבריך, נמצא שר' אליעזר חולק על חכמים בכך שהם

לשלוח את הילדים לבית הספר. אבל אני לא יכולה לעזוב את הבית. אני חייבת להישאר כאן, כדי שהבעל יוכל לדעת איפה למצוא אותי כשהוא יחזור. אני לא יכולה לעזוב את הבית, כי אם אעזוב אותו, הוא לא ידע איפה למצוא אותי כשהוא יחזור

ולא יכול לומר שהוא מאמין בו, אבל הוא מתנהג כאילו הוא מאמין בו. ואם כן, מה ההבדל בין מי שמאמין בו לבין מי שלא מאמין בו? ההבדל הוא שמי שמאמין בו מתנהג כאילו הוא מאמין בו, ומי שלא מאמין בו מתנהג כאילו הוא לא מאמין בו. ואם כן, מה ההבדל בין מי שמתנהג כאילו הוא מאמין בו לבין מי שמתנהג כאילו הוא לא מאמין בו? ההבדל הוא שמי שמתנהג כאילו הוא מאמין בו מתנהג כאילו הוא מאמין בו, ומי שמתנהג כאילו הוא ל

ד

ר' עקיבא: אומר, אין לי בשירה אלא שבח בלבד, שנאמר "ויושע ה' ביום ההוא את ישראל מיד מצרים וישראל ראו את מצרים מת על שפת הים". וכתיב "ויאמינו בה' ובמשה עבדו". אם כן, מה ראו ישראל לומר שירה? אלא, בשעה שראו ישראל את הנסים ואת הגבורות שעשה הקב"ה במצרים, ירדו לתוך הים, ונתנו בו כל אחד ואחד את הדעת שלו, ואמרו: הקב"ה מלך עולם ועד, ומשה ובני ישראל אמרו לו שירה. ואומרים הם: "ה' ימלוך לעולם ועד". ואומרים הם: "כי בא סוס פרעה ברכבו ובפרשיו בים, וישב ה' עליהם את מי הים, ובני ישראל הלכו ביבשה בתוך הים". ואומרים הם: "מי כמוכה באלים ה'". ואומרים הם: "ה' ימלוך לעולם ועד". ואומרים הם: "ותקח מרים הנביאה אחות אהרן את התוף בידה, ותצאן כל הנשים אחריה בתופים ובמחלות". ואומרים הם: "שירו לה' כי גאה גאה". ואומרים הם: "ה' ימלוך לעולם ועד". ואומרים הם: "ויקח משה את עצמות יוסף עמו, כי השבע השביע את בני ישראל לאמר, פקד יפקד אלהים אתכם והעליתם את עצמותי מזה עמכם". ואומרים הם: "ה' ימלוך לעולם ועד". ואומרים הם: "ויסע משה את ישראל מים סוף, ויצאו אל מדבר שור, וילכו שלשת ימים במדבר ולא מצאו מים". ואומרים הם: "ה' ימלוך לעולם ועד". ואומרים הם: "ויבאו מרתה ולא יכלו לשתות מים ממרה כי מרים הם". ואומרים הם: "ה' ימלוך לעולם ועד". ואומרים הם: "ויבאו אילמה ושם שתים עשרה עינות מים ושבעים תמרים, ויחנו שם על המים". ואומרים הם: "ה' ימלוך לעולם ועד". ואומרים הם: "ויסעו מאילם ויבאו כל עדת בני ישראל אל מדבר סין אשר בין אילם ובין סיני". ואומרים הם: "ה' ימלוך לעולם ועד". ואומרים הם: "ויסעו מרפידים ויבאו מדבר סיני, ויחנו במדבר ויחן שם ישראל נגד ההר". ואומרים הם: "ה' ימלוך לעולם ועד". ואומרים הם: "ויסעו מדבר סיני ויבאו עד קברות התאוה, ויסעו מקברות התאוה ויבאו חצרות, ויהיו בחצרות". ואומרים הם: "ה' ימלוך לעולם ועד". ואומרים הם: "ויסעו מחצרות ויחנו במדבר פארן". ואומרים הם: "ה' ימלוך לעולם ועד". ואומרים הם: "ויסעו ממדבר פארן ויחנו במדבר סיני". ואומרים הם: "ה' ימלוך לעולם ועד". ואומרים הם: "ויסעו ממדבר סיני ויבאו עד מדבר פארן,

מב: ולאחר שהתבוננתי בכל הנ"ל ראיתי שיש לומר בזה, כי הנה ידוע מה שכתב הרמב"ם בהלכות יסודי התורה (פ"ב ה"ב) שהעולם כולו אינו אלא כאדם אחד, כי כשם שהגוף מורכב מאברים שונים, כך העולם מורכב מאנשים שונים, ומי שאינו מכיר בזה הוא כמי שאינו מכיר באחד מאבריו של חברו, שהרי כל אחד ואחד מישראל הוא אבר מאבריו של עולם, ולכן כל אחד ואחד מישראל צריך לדעת שכל מה שנמצא בעולם הוא בשבילו, ואם יראה שום דבר שיכול לגרום נזק לעולם, הרי הוא מחויב לעשות כל מה שביכולתו כדי למנוע את הנזק הזה, כי אם לא יעשה כן הרי הוא כמי שגורם נזק לאחד מאבריו שלו, ואם יראה שום דבר שיכול להועיל לעולם, הרי הוא מחויב לעשות כל מה שביכולתו כדי שהדבר יתקיים, כי אם לא יעשה כן הרי הוא כמי שגורם נזק לאחד מאבריו שלו.

מג: ולפי זה יש לומר בפשטות שמה שכתוב "ויהי בשלח פרעה" וגו' "ויסב אלהים את העם" וגו', הכוונה היא שהקב"ה ראה שיש בעולם אנשים שחושבים שיש להם עסק עם עמלק, ולכן הם מתנגדים לכך שיסבו את העם, כי הם חושבים שהדבר יגרום נזק לעולם, ולכן הקב"ה אמר שיסבו את העם, כי הוא יודע שאין לאף אחד עסק עם עמלק, ולכן אין שום נזק בזה, אלא להיפך, הדבר יועיל לעולם, ולכן כל אחד ואחד מישראל צריך לעשות כל מה שביכולתו כדי שהדבר יתקיים, כי אם לא יעשה כן הרי הוא כמי שגורם נזק לאחד מאבריו שלו.

מד: ולפי זה יש לומר בפשטות שמה שכתוב "ויהי בשלח פרעה" וגו' "ויסב אלהים את העם" וגו', הכוונה היא שהקב"ה ראה שיש בעולם אנשים שחושבים שיש להם עסק עם עמלק, ולכן הם מתנגדים לכך שיסבו את העם, כי הם חושבים שהדבר יגרום נזק לעולם, ולכן הקב"ה אמר שיסבו את העם, כי הוא יודע שאין לאף אחד עסק עם עמלק, ולכן אין שום נזק בזה, אלא להיפך, הדבר יועיל לעולם, ולכן כל אחד ואחד מישראל צריך לעשות כל מה שביכולתו כדי שהדבר יתקיים, כי אם לא יעשה כן הרי הוא כמי שגורם נזק לאחד מאבריו שלו.

מה: ולפי זה יש לומר בפשטות שמה שכתוב "ויהי בשלח פרעה" וגו' "ויסב אלהים את העם" וגו', הכוונה היא שהקב"ה ראה שיש בעולם אנשים שחושבים שיש להם עסק עם עמלק, ולכן הם מתנגדים לכך שיסבו את העם, כי הם חושבים שהדבר יגרום נזק לעולם, ולכן הקב"ה אמר שיסבו את העם, כי הוא יודע שאין לאף אחד עסק עם עמלק, ולכן אין שום נזק בזה, אלא להיפך, הדבר יועיל לעולם, ולכן כל אחד ואחד מישראל צריך לעשות כל מה שביכולתו כדי שהדבר יתקיים, כי אם לא יעשה כן הרי הוא כמי שגורם נזק לאחד מאבריו שלו.

מג: ולאחר שהתבוננתי בכל הנ"ל ראיתי שיש לומר בזה, כי הנה ידוע מה שכתב הרמב"ם בהלכות יסודי התורה (פ"ב ה"ב) שהעולם כולו אינו אלא כאדם אחד, כי כשם שהגוף מורכב מאברים שונים, כך העולם מורכב מאנשים שונים, ומי שאינו מכיר בזה הוא כמי שאינו מכיר באחד מאבריו של חברו, שהרי כל אחד ואחד מישראל הוא אבר מאבריו של עולם, ולכן כל אחד ואחד מישראל צריך לדעת שכל מה שנמצא בעולם הוא בשבילו, ואם יראה שום דבר שיכול לגרום נזק לעולם, הרי הוא מחויב לעשות כל מה שביכולתו כדי למנוע את הנזק הזה, כי אם לא יעשה כן הרי הוא כמי שגורם נזק לאחד מאבריו שלו, ואם יראה שום דבר שיכול להועיל לעולם, הרי הוא מחויב לעשות כל מה שביכולתו כדי שהדבר יתקיים, כי אם לא יעשה כן הרי הוא כמי שגורם נזק לאחד מאבריו שלו.

מד: ולפי זה יש לומר בפשטות שמה שכתוב "ויהי בשלח פרעה" וגו' "ויסב אלהים את העם" וגו', הכוונה היא שהקב"ה ראה שיש בעולם אנשים שחושבים שיש להם עסק עם עמלק, ולכן הם מתנגדים לכך שיסבו את העם, כי הם חושבים שהדבר יגרום נזק לעולם, ולכן הקב"ה אמר שיסבו את העם, כי הוא יודע שאין לאף אחד עסק עם עמלק, ולכן אין שום נזק בזה, אלא להיפך, הדבר יועיל לעולם, ולכן כל אחד ואחד מישראל צריך לעשות כל מה שביכולתו כדי שהדבר יתקיים, כי אם לא יעשה כן הרי הוא כמי שגורם נזק לאחד מאבריו שלו.

מה: ולפי זה יש לומר בפשטות שמה שכתוב "ויהי בשלח פרעה" וגו' "ויסב אלהים את העם" וגו', הכוונה היא שהקב"ה ראה שיש בעולם אנשים שחושבים שיש להם עסק עם עמלק, ולכן הם מתנגדים לכך שיסבו את העם, כי הם חושבים שהדבר יגרום נזק לעולם, ולכן הקב"ה אמר שיסבו את העם, כי הוא יודע שאין לאף אחד עסק עם עמלק, ולכן אין שום נזק בזה, אלא להיפך, הדבר יועיל לעולם, ולכן כל אחד ואחד מישראל צריך לעשות כל מה שביכולתו כדי שהדבר יתקיים, כי אם לא יעשה כן הרי הוא כמי שגורם נזק לאחד מאבריו שלו.

ר"ח: ביום ראשון בשבת שחל בו ראש חודש ניסן: ויקרא אל משה. ולמה לא נאמר בכל הספרים שנתגלה אליו הקב"ה ודבר אליו כמו שנאמר בשאר כל הנבואות? אלא שהיה משה מתיירא ומתבייש מפני כבוד שכינה שלא לבוא אליו בכל עת שירצה. לפיכך נתגלה אליו תחילה בלשון חיבה וקרא אליו ואחר כך דבר עמו. וכן אתה מוצא בכל מקום שקדמה קריאה לדיבור הרי זו נבואה שלמה. ואם לאו אין זו נבואה שלמה. ואף על פי שנאמר (במדבר יב ו) אם יהיה נביאכם ה' במראה אליו אתודע בחלום אדבר בו, אף זו נבואה שלמה היתה. ואף על פי שנאמר (שמות לג יא) ודבר ה' אל משה פנים אל פנים

כב : ובכן, אדוני השופט אלון, אתה מבקש לומר שהמשיב לא ידע שהוא מכר סם?

כג : לא, אני לא אומר שהוא לא ידע שהוא מכר סם. אני אומר שהוא לא ידע שהוא מכר סם מסוכן. הוא ידע שהוא מכר סם, אבל הוא לא ידע שהוא מכר סם מסוכן. הוא חשב שהוא מכר סם שאינו מסוכן. הוא חשב שהוא מכר סם שאינו מסוכן. הוא חשב שהוא מכר סם שאינו

ויהי בשלח פרעה את העם ולא נחם אלהים דרך ארץ פלשתים כי קרוב הוא כי אמר אלהים פן ינחם העם בראתם מלחמה ושבו מצרימה: וויסע אלהים את העם דרך המדבר ים סוף וחמשים עלו בני ישראל מארץ מצרים: ויקח משה את עצמות יוסף עמו כי השבע השביע את בני ישראל לאמר פקד יפקד אלהים אתכם והעלתם את עצמתי מזה אתכם: ויסעו מסכות ויחנו באתם בקצה המדבר: ויהוה הלך לפניהם יומם בעמוד ענן לנחתם הדרך ולילה בעמוד אש להאיר להם ללכת יומם ולילה: לא ימיש עמוד הענן יומם ועמוד האש לילה לפני העם:

כג : בעצרותיו ולא יבא את מקדשו בכל : בעצרותיו ולא יבא את מקדשו בכל עת פן ימות. ושחט את הפר. ויקח הכהן הגדול מדם הפר ונתן על אצבעו הימנית וזרק על הכפרת קדמה ומלפני הכפרת יזה שבע פעמים מן הדם באצבעו: ושחט את שעיר החטאת אשר לעם והביא את דמו אל מבית לפרכת ועשה את דמו כאשר עשה לדם הפר והזה אתו על הכפרת ולפני הכפרת: וכפר על הקדש מטמאת בני ישראל ומפשעיהם לכל חטאתם וכן יעשה לאהל מועד השכן אתם בתוך טמאתם: ואדם לא יהיה באהל מועד בבאו לכפר בקדש עד צאתו וכפר בעדו ובעד ביתו ובעד כל קהל ישראל: ויצא אל המזבח אשר לפני יהוה וכפר עליו ולקח מדם הפר ומדם השעיר ונתן על קרנות המזבח סביב: והזה עליו מן הדם באצבעו שבע פעמים וטהרו וקדשו מטמאת בני ישראל: וכלה מכפר את הקדש ואת האהל מועד ואת המזבח והקריב את השעיר החי: וסמך אהרן את שתי ידיו על ראש השעיר החי והתודה עליו את כל עונת בני ישראל ואת כל פשעיהם לכל חטאתם ונתן אתם על ראש השעיר ושלח ביד איש עתי המדברה: ונשא השעיר עליו את כל עונתם אל ארץ גזרה ושלח את השעיר במדבר: ובא אהרן אל אהל מועד ופשט את בגדי הבד אשר לבש בבאו אל הקדש והניחם שם: ורחץ את בשרו במים במקום קדש ולבש את בגדיו ויצא ועשה את עלתו ואת עלת העם וכפר בעדו ובעד העם: ואת חלב החטאת יקטיר המזבח: והשרף את הפר ואת השעיר החטאת אשר הובא את דמם לכפר בקדש יוצא אל מחוץ למחנה ושרפו באש את עורתם ואת בשרם ואת פרשם: והשרף אתם יכבס בגדיו ורחץ את בשרו במים ואחרי כן יבא אל המחנה: והאיש המשלח את השעיר לעזאזל יכבס בגדיו ורחץ את בשרו במים ואחרי כן יבא אל המחנה: ושרף את הפר החטאת ואת השעיר החטאת אשר הובא את דמם לכפר בקדש יוצא אל מחוץ למחנה ושרפו באש את עורתם ואת בשרם ואת פרשם: והשרף אתם יכבס בגדיו ורחץ את בשרו במים ואחרי כן יבא אל המחנה: והיתה לכם לחקת עולם בחדש השביעי בעשור לחדש תענו את נפשתיכם וכל מלאכה לא תעשו האזרח והגר הגר בתוככם: כי ביום הזה יכפר עליכם לטהר אתכם מכל חטאתיכם לפני יהוה תטהרו: שבת שבתון היא לכם ועניתם את נפשתיכם חקת עולם: וכפר הכהן אשר ימשח אתו ואשר ימלא את יד לכהן תחת אביו ולבש את בגדי הבד בגדי הקדש: וכפר את מקדש הקדש ואת אהל מועד ואת המזבח יכפר ועל הכהנים ועל כל קהל הקהל יכפר: והיתה זאת לכם לחקת עולם לכפר על בני ישראל מכל חטאתם אחת בשנה ויעש כאשר צוה יהוה את משה: וידבר יהוה אל משה לאמר: דבר אל אהרן ואל בניו וישמרו מבני ישראל ולא יחללו את קדשי קדשים אשר הם מקדישים לי אני יהוה: אמר אלהם לדרתיכם כל איש אשר יקרב מכל זרע קדשיכם אשר יקריבו בני ישראל ליהוה אשר טמאתו עליו ונכרתה הנפש ההוא מלפני אני יהוה: אך איש אשר בו מום מזרע אהרן הכהן לא יקרב להקריב אשי יהוה מום בו לא יקרב לקרב לחם אלהיו: לחם אלהיו מקדשי קדשים ומן הקדשים יאכל: אך אל הפרכת לא יבא ואל המזבח לא יגש כי מום בו ולא יחלל את מקדשי כי אני יהוה מקדשם: וידבר משה אל אהרן ואל בניו ואל כל בני ישראל: ויאמר אלהם איש איש מבית ישראל ומן הגר בישראל אשר יקריב קרבנם לכל נדריהם ולכל נדבותם אשר יקריבו ליהוה לעלה: לרצנכם זכר תמים יהיה בבקר באלים בכשבים ובעזים: כל אשר יהיה בו מום לא תקריבו כי לא לרצון יהיה לכם: ואיש כי יקריב זבח שלמים ליהוה לפלא נדר או בנדבה בבקר או בצאן תמים יהיה לרצון כל מום לא יהיה בו: עורים שבר או חרות או יבלת או ילפת לא תקריבו אלה ליהוה ואשה לא תתנו מהם על מזבח יהוה: ושור או כשב אשר יהיה שרוע וקלוט לנדבה תעשה אתו ולנדר לא ירצה: אשך כתת או כרות או נתוק או כרות לא תקריבו ליהוה ובארצכם לא תעשו: ומיד בן נכר לא תקריבו את לחם אלהיכם מכל אלה כי משחתם בהם מום בהם לא ירצו לכם: וידבר יהוה אל משה לאמר: שור או כשב או עז כי יולד והיה שבעת ימים תחת אמו ומיום השמיני והלאה ירצה לקרבן אשה ליהוה: ושור או שה אתו ואת בנו לא תשחטו ביום אחד: וכי תזבחו זבח תודה ליהוה לרצנכם תזבחו: ביום ההוא יאכל לא תותירו ממנו עד בקר אני יהוה: ושמרתם מצותי ועשיתם אתם אני יהוה: ולא תחללו את שם קדשי ונקדשתי בתוך בני ישראל אני מקדשכם: המוציא אתכם מארץ מצרים להיות לכם לאלהים אני יהוה: וידבר יהוה אל משה לאמר: דבר אל בני ישראל ואמרת אלהם מועדי יהוה אשר תקראו אתם מקראי קדש אלה הם מועדי: ששת ימים תעשה מלאכה וביום השביעי שבת שבתון מקרא קדש כל מלאכה לא תעשו שבת היא ליהוה בכל מושבתיכם: אלה מועדי יהוה מקראי קדש אשר תקראו אתם במועדם: בחדש הראשון בארבעה עשר לחדש בין הערבים פסח ליהוה: ובחמשה עשר יום לחדש הזה חג המצות ליהוה שבעת ימים מצות תאכלו: ביום הראשון מקרא קדש יהיה לכם כל מלאכת עבדה לא תעשו: והקרבתם אשה ליהוה שבעת ימים ביום השביעי מקרא קדש כל מלאכת עבדה לא תעשו: וידבר יהוה אל משה לאמר: דבר אל בני ישראל ואמרת אלהם כי תבאו אל הארץ אשר אני נתן לכם וקצרתם את קצירה והבאתם את עמר ראשית קצירכם אל הכהן: והניף את העמר לפני יהוה לרצנכם ממחרת השבת יניפנו הכהן: ועשיתם ביום הניפכם את העמר כבש תמים בן שנתו לעלה ליהוה: ומנחתו שני עשרנים סלת בלולה בשמן אשה ליהוה ריח ניחח ונסכו יין רביעית ההין: ולחם וקלי וכרמל לא תאכלו עד עצם היום הזה עד הביאכם את קרבן אלהיכם חקת עולם לדרתיכם בכל מושבתיכם: וספרתם לכם ממחרת השבת מיום הביאכם את עמר התנופה שבע שבתות תמימת תהיינה: עד ממחרת השבת השביעית תספרו חמשים יום והקרבתם מנחה חדשה ליהוה: ממושבתיכם תביאו לחם תנופה שתים שני עשרנים סלת תהיינה חמץ תאפינה בכורים ליהוה: ועל הלחם הקריב על כבשים תמימם בני שנה שבעה ופר בן בקר אחד ושני אילם יהיו עלה ליהוה ומנחתם ונסכיהם אשה ריח ניחח ליהוה: ועשיתם שעיר עזים אחד לחטאת ושני כבשים בני שנה אחד לזבח שלמים: והניף הכהן אתם על לחם הבכרים תנופה לפני יהוה על שני כבשים קדש יהיו ליהוה לכהן: והקרבתם ביום הזה מקרא קדש יהיה לכם כל מלאכת עבדה לא תעשו חקת עולם בכל מושבתיכם לדרתיכם: וכקצרכם את קציר ארצכם לא תכלה פאת שדך בקצרך ולקט קצירך לא תלקט לעני ולגר תעזב אתם אני יהוה אלהיכם: וידבר יהוה אל משה לאמר: דבר אל בני ישראל לאמר בחדש השביעי באחד לחדש יהיה לכם שבתון זכרון תרועה מקרא קדש: כל מלאכת עבדה לא תעשו והקרבתם אשה ליהוה: וידבר יהוה אל משה לאמר: אך בעשור לחדש השביעי הזה יום הכפרים הוא מקרא קדש יהיה לכם ועניתם את נפשתיכם והקרבתם אשה ליהוה: וכל מלאכה לא תעשו בעצם היום הזה כי יום כפרים הוא לכפר עליכם לפני יהוה אלהיכם: כי כל נפש אשר לא תעונה בעצם היום הזה ונכרתה מעמיה: וכל נפש אשר תעשה כל מלאכה בעצם היום הזה והאבדתי את הנפש ההוא מקרב עמה: כל מלאכה לא תעשו חקת עולם לדרתיכם בכל מושבתיכם: שבת שבתון היא לכם ועניתם את נפשתיכם בתשעה לחדש בערב מערב עד ערב תשבתו שבתכם: וידבר יהוה אל משה לאמר: אך בחמשה עשר יום לחדש השביעי הזה חג הסכות שבעת ימים ליהוה: ביום הראשון מקרא קדש כל מלאכת עבדה לא תעשו: שבעת ימים תקריבו אשה ליהוה ביום השמיני מקרא קדש יהיה לכם והקרבתם אשה ליהוה עצרת היא כל מלאכת עבדה לא תעשו: אלה מועדי יהוה אשר תקראו אתם מקראי קדש להקריב אשה ליהוה עלה ומנחה זבח ונסכים דבר יום ביומו: מלבד שבתות יהוה ומלבד מתנתיכם ומלבד כל נדריכם ומלבד כל נדבותיכם אשר תתנו ליהוה: אך בחמשה עשר יום לחדש השביעי באספכם את תבואת הארץ תחגו את חג יהוה שבעת ימים ביום הראשון שבתון וביום השמיני שבתון: ולקחתם לכם ביום הראשון פרי עץ הדר כפת תמרים וענף עץ עבת וערבי נחל ושמחתם לפני יהוה אלהיכם שבעת ימים: וחגתם אתו חג ליהוה שבעת ימים בשנה חקת עולם לדרתיכם בחדש השביעי תחגו אתו: בסכת תשבו שבעת ימים כל האזרח בישראל ישבו בסכת: למען ידעו דרתיכם כי בסכת הושבתי את בני ישראל בהוציאי אתם מארץ מצרים אני יהוה אלהיכם: וידבר משה את מועדי יהוה אל בני ישראל:

כג : בעצרותיו ולא יבא את מקדשו בכל : בעצרותיו ולא יבא את מקדשו בכל עת פן ימות. ושחט את הפר. ויקח הכהן הגדול מדם הפר ונתן על אצבעו הימנית וזרק על הכפרת קדמה ומלפני הכפרת יזה שבע פעמים מן הדם באצבעו: ושחט את שעיר החטאת אשר לעם והביא את דמו אל מבית לפרכת ועשה את דמו כאשר עשה לדם הפר והזה אתו על הכפרת ולפני הכפרת: וכפר על הקדש מטמאת בני ישראל ומפשעיהם לכל חטאתם וכן יעשה לאהל מועד השכן אתם בתוך טמאתם: ואדם לא יהיה באהל מועד בבאו לכפר בקדש עד צאתו וכפר בעדו ובעד ביתו ובעד כל קהל ישראל: ויצא אל המזבח אשר לפני יהוה וכפר עליו ולקח מדם הפר ומדם השעיר ונתן על קרנות המזבח סביב: והזה עליו מן הדם באצבעו שבע פעמים וטהרו וקדשו מטמאת בני ישראל: וכלה מכפר את הקדש ואת האהל מועד ואת המזבח והקריב את השעיר החי: וסמך אהרן את שתי ידיו על ראש השעיר החי והתודה עליו את כל עונת בני ישראל ואת כל פשעיהם לכל חטאתם ונתן אתם על ראש השעיר ושלח ביד איש עתי המדברה: ונשא השעיר עליו את כל עונתם אל ארץ גזרה ושלח את השעיר במדבר: ובא אהרן אל אהל מועד ופשט את בגדי הבד אשר לבש בבאו אל הקדש והניחם שם: ורחץ את בשרו במים במקום קדש ולבש את בגדיו ויצא ועשה את עלתו ואת עלת העם וכפר בעדו ובעד העם: ואת חלב החטאת יקטיר המזבח: והשרף את הפר ואת השעיר החטאת אשר הובא את דמם לכפר בקדש יוצא אל מחוץ למחנה ושרפו באש את עורתם ואת בשרם ואת פרשם: והשרף אתם יכבס בגדיו ורחץ את בשרו במים ואחרי כן יבא אל המחנה: והאיש המשלח את השעיר לעזאזל יכבס בגדיו ורחץ את בשרו במים ואחרי כן יבא אל המחנה: ושרף את הפר החטאת ואת השעיר החטאת אשר הובא את דמם לכפר בקדש יוצא אל מחוץ למחנה ושרפו באש את עורתם ואת בשרם ואת פרשם: והשרף אתם יכבס בגדיו ורחץ את בשרו במים ואחרי כן יבא אל המחנה: והיתה לכם לחקת עולם בחדש השביעי בעשור לחדש תענו את נפשתיכם וכל מלאכה לא תעשו האזרח והגר הגר בתוככם: כי ביום הזה יכפר עליכם לטהר אתכם מכל חטאתיכם לפני יהוה תטהרו: שבת שבתון היא לכם ועניתם את נפשתיכם חקת עולם: וכפר הכהן אשר ימשח אתו ואשר ימלא את יד לכהן תחת אביו ולבש את בגדי הבד בגדי הקדש: וכפר את מקדש הקדש ואת אהל מועד ואת המזבח יכפר ועל הכהנים ועל כל קהל הקהל יכפר: והיתה זאת לכם לחקת עולם לכפר על בני ישראל מכל חטאתם אחת בשנה ויעש כאשר צוה יהוה את משה: וידבר יהוה אל משה לאמר: דבר אל אהרן ואל בניו וישמרו מבני ישראל ולא יחללו את קדשי קדשים אשר הם מקדישים לי אני יהוה: אמר אלהם לדרתיכם כל איש אשר יקרב מכל זרע קדשיכם אשר יקריבו בני ישראל ליהוה אשר טמאתו עליו ונכרתה הנפש ההוא מלפני אני יהוה: אך איש אשר בו מום מזרע אהרן הכהן לא יקרב להקריב אשי יהוה מום בו לא יקרב לקרב לחם אלהיו: לחם אלהיו מקדשי קדשים ומן הקדשים יאכל: אך אל הפרכת לא יבא ואל המזבח לא יגש כי מום בו ולא יחלל את מקדשי כי אני יהוה מקדשם: וידבר משה אל אהרן ואל בניו ואל כל בני ישראל: ויאמר אלהם איש איש מבית ישראל ומן הגר בישראל אשר יקריב קרבנם לכל נדריהם ולכל נדבותם אשר יקריבו ליהוה לעלה: לרצנכם זכר תמים יהיה בבקר באלים בכשבים ובעזים: כל אשר יהיה בו מום לא תקריבו כי לא לרצון יהיה לכם: ואיש כי יקריב זבח שלמים ליהוה לפלא נדר או בנדבה בבקר או בצאן תמים יהיה לרצון כל מום לא יהיה בו: עורים שבר או חרות או יבלת או ילפת לא תקריבו אלה ליהוה ואשה לא תתנו מהם על מזבח יהוה: ושור או כשב אשר יהיה שרוע וקלוט לנדבה תעשה אתו ולנדר לא ירצה: אשך כתת או כרות או נתוק או כרות לא תקריבו ליהוה ובארצכם לא תעשו: ומיד בן נכר לא תקריבו את לחם אלהיכם מכל אלה כי משחתם בהם מום בהם לא ירצו לכם: וידבר יהוה אל משה לאמר: שור או כשב או עז כי יולד והיה שבעת ימים תחת אמו ומיום השמיני והלאה ירצה לקרבן אשה ליהוה: ושור או שה אתו ואת בנו לא תשחטו ביום אחד: וכי תזבחו זבח תודה ליהוה לרצנכם תזבחו: ביום ההוא יאכל לא תותירו ממנו עד בקר אני יהוה: ושמרתם מצותי ועשיתם אתם אני יהוה: ולא תחללו את שם קדשי ונקדשתי בתוך בני ישראל אני מקדשכם: המוציא אתכם מארץ מצרים להיות לכם לאלהים אני יהוה: וידבר יהוה אל משה לאמר: דבר אל בני ישראל ואמרת אלהם מועדי יהוה אשר תקראו אתם מקראי קדש אלה הם מועדי: ששת ימים תעשה מלאכה וביום השביעי שבת שבתון מקרא קדש כל מלאכה לא תעשו שבת היא ליהוה בכל מושבתיכם: אלה מועדי יהוה מקראי קדש אשר תקראו אתם במועדם: בחדש הראשון בארבעה עשר לחדש בין הערבים פסח ליהוה: ובחמשה עשר יום לחדש הזה חג המצות ליהוה שבעת ימים מצות תאכלו: ביום הראשון מקרא קדש יהיה לכם כל מלאכת עבדה לא תעשו: והקרבתם אשה ליהוה שבעת ימים ביום השביעי מקרא קדש כל מלאכת עבדה לא תעשו: וידבר יהוה אל משה לאמר: דבר אל בני ישראל ואמרת אלהם כי תבאו אל הארץ אשר אני נתן לכם וקצרתם את קצירה והבאתם את עמר ראשית קצירכם אל הכהן: והניף את העמר לפני יהוה לרצנכם ממחרת השבת יניפנו הכהן: ועשיתם ביום הניפכם את העמר כבש תמים בן שנתו לעלה ליהוה: ומנחתו שני עשרנים סלת בלולה בשמן אשה ליהוה ריח ניחח ונסכו יין רביעית ההין: ולחם וקלי וכרמל לא תאכלו עד עצם היום הזה עד הביאכם את קרבן אלהיכם חקת עולם לדרתיכם בכל מושבתיכם: וספרתם לכם ממחרת השבת מיום הביאכם את עמר התנופה שבע שבתות תמימת תהיינה: עד ממחרת השבת השביעית תספרו חמשים יום והקרבתם מנחה חדשה ליהוה: ממושבתיכם תביאו לחם תנופה שתים שני עשרנים סלת תהיינה חמץ תאפינה בכורים ליהוה: ועל הלחם הקריב על כבשים תמימם בני שנה שבעה ופר בן בקר אחד ושני אילם יהיו עלה ליהוה ומנחתם ונסכיהם אשה ריח ניחח ליהוה: ועשיתם שעיר עזים אחד לחטאת ושני כבשים בני שנה אחד לזבח שלמים: והניף הכהן אתם על לחם הבכרים תנופה לפני יהוה על שני כבשים קדש יהיו ליהוה לכהן: והקרבתם ביום הזה מקרא קדש יהיה לכם כל מלאכת עבדה לא תעשו חקת עולם בכל מושבתיכם לדרתיכם: וכקצרכם את קציר ארצכם לא תכלה פאת שדך בקצרך ולקט קצירך לא תלקט לעני ולגר תעזב אתם אני יהוה אלהיכם: וידבר יהוה אל משה לאמר: דבר אל בני ישראל לאמר בחדש השביעי באחד לחדש יהיה לכם שבתון זכרון תרועה מקרא קדש: כל מלאכת עבדה לא תעשו והקרבתם אשה ליהוה: וידבר יהוה אל משה לאמר: אך בעשור לחדש השביעי הזה יום הכפרים הוא מקרא קדש יהיה לכם ועניתם את נפשתיכם והקרבתם אשה ליהוה: וכל מלאכה לא תעשו בעצם היום הזה כי יום כפרים הוא לכפר עליכם לפני יהוה אלהיכם: כי כל נפש אשר לא תעונה בעצם היום הזה ונכרתה מעמיה: וכל נפש אשר תעשה כל מלאכה בעצם היום הזה והאבדתי את הנפש ההוא מקרב עמה: כל מלאכה לא תעשו חקת עולם לדרתיכם בכל מושבתיכם: שבת שבתון היא לכם ועניתם את נפשתיכם בתשעה לחדש בערב מערב עד ערב תשבתו שבתכם: וידבר יהוה אל משה לאמר: אך בחמשה עשר יום לחדש השביעי הזה חג הסכות שבעת ימים ליהוה: ביום הראשון מקרא קדש כל מלאכת עבדה לא תעשו: שבעת ימים תקריבו אשה ליהוה ביום השמיני מקרא קדש יהיה לכם והקרבתם אשה ליהוה עצרת היא כל מלאכת עבדה לא תעשו: אלה מועדי יהוה אשר תקראו אתם מקראי קדש להקריב אשה ליהוה עלה ומנחה זבח ונסכים דבר יום ביומו: מלבד שבתות יהוה ומלבד מתנתיכם ומלבד כל נדריכם ומלבד כל נדבותיכם אשר תתנו ליהוה: אך בחמשה עשר יום לחדש השביעי באספכם את תבואת הארץ תחגו את חג יהוה שבעת ימים ביום הראשון שבתון וביום השמיני שבתון: ולקחתם לכם ביום הראשון פרי עץ הדר כפת תמרים וענף עץ עבת וערבי נחל ושמחתם לפני יהוה אלהיכם שבעת ימים: וחגתם אתו חג ליהוה שבעת ימים בשנה חקת עולם לדרתיכם בחדש השביעי תחגו אתו: בסכת תשבו שבעת ימים כל האזרח בישראל ישבו בסכת: למען ידעו דרתיכם כי בסכת הושבתי את בני ישראל בהוציאי אתם מארץ מצרים אני יהוה אלהיכם: וידבר משה את מועדי יהוה אל בני ישראל:

כח: בשביל שיהא לו כח לעבוד את ה' ולקיים את התורה והמצות. כיוצא בו אתה אומר (שמות יח) ויחזו את אלהי ישראל, ואומר (שם כד) ויחזו את האלהים, ואומר (שם כד) ויחזו את אלהי ישראל, ואומר (שם כד) ויאכלו וישתו, ואומר (שם כד) ויקח משה את הספר, ואומר (שם כד) ויקח משה את הדם, ואומר (שם כד) ויעל משה ואהרן נדב ואביהוא ושבעים מזקני ישראל, ואומר (שם כד) ויעל משה ויהושע משרתו, ואומר (שם כד) ויאמר לזקנים שבו לנו בזה עד אשר נשוב אליכם, ואומר (שם כד) ויכס הענן את ההר, ואומר (שם כד) וישכן כבוד ה' על הר סיני, ואומר (שם כד) ויקרא אל משה ביום השביעי מתוך הענן, ואומר (שם כד) ומראה כבוד ה' כאש אוכלת בראש ההר, ואומר (שם כד) ויבא משה בתוך הענן, ואומר (שם כד) ויהי משה בהר ארבעים יום וארבעים לילה, ואומר (שם כד) ויתן אל משה ככלתו לדבר אתו בהר סיני שני לוחות העדות לוחות אבן כתובים באצבע אלהים, ואומר (שם כד) ויהי כרדתו מן ההר משה שני לוחות העדות ביד משה ברדתו מן ההר ומשה לא ידע כי קרן עור פניו בדברו אתו, ואומר (שם כד) ויקח משה את האהל ונטה לו מחוץ למחנה הרחק מן המחנה וקרא לו אהל מועד והיה כל מבקש ה' יצא אל אהל מועד אשר מחוץ למחנה, ואומר (שם כד) ומשה יבא אל אהל מועד להסיר את דבר ה' מלפניו עד צאתו, ואומר (שם כד) והיה כצאת משה אל האהל יתיצבו כל העם וגו', ואומר (שם כד) ודבר ה' אל משה פנים אל פנים כאשר ידבר איש אל רעהו, ואומר (שם כד) ויאמר משה אל ה' ראה אתה אומר אלי העל את העם הזה ואתה לא הודעתני את אשר תשלח עמדי ואתה אמרת ידעתיך בשם וגם מצאת חן בעיני, ואומר (שם כד) ויאמר פני ילכו ונחתי לך, ואומר (שם כד) ויאמר אליו משה אם אין פניך הולכים אל תעלנו מזה, ואומר (שם כד) ויאמר ה' אל משה גם את הדבר הזה אשר דברת אעשה כי מצאת חן בעיני וגו', ואומר (שם כד) ויאמר הראני נא את כבודך, ואומר (שם כד) ויאמר לא תוכל לראת את פני כי לא יראני האדם וחי, ואומר (שם כד) ויאמר ה' הנה מקום אתי ונצבת על הצור, ואומר (שם כד) והיה בעבר כבודי ושמתיך בנקרת הצור וגו', ואומר (שם כד) והסרתי את כפי וראית את אחרי ופני לא יראו, ואומר (שם כד) ויפסל שני לוחות אבנים כראשונים וישכם משה בבקר ויעל אל הר סיני כאשר צוה ה' אתו ויקח בידו שני לוחות אבנים, ואומר (שם כד) וירד ה' בענן ויתיצב עמו שם ויקרא בשם ה', ואומר (שם כד) ויעבר ה' על פניו ויקרא ה' ה' אל רחום וחנון ארך אפים ורב חסד ואמת, ואומר (שם כד) ויאמר הנה אנכי כורת ברית נגד כל עמך אעשה נפלאות אשר לא נבראו בכל הארץ ובכל הגוים וראה כל העם אשר אתה בקרבו את מעשה ה' כי נורא הוא אשר אני עושה עמך, ואומר (שם כד) ויהי שם עם ה' ארבעים יום וארבעים לילה לחם לא אכל ומים לא שתה ויכתב על הלחות את דברי הברית עשרת הדברות, ואומר (שם כד) ויהי משה ברדתו מהר סיני ושני לוחות העדות ביד משה ברדתו מן ההר ומשה לא ידע כי קרן עור פניו בדברו אתו, ואומר (שם כד) וירא אהרן ובני ישראל את משה והנה קרן עור פניו וגו', ואומר (שם כד) ויתן אל בני ישראל את אשר צוה ה' אתו בהר סיני, ואומר (שם כד) ויכל משה את דבר ה' ויכס הענן את אהל מועד וכבוד ה' מלא את המשכן, ואומר (שם כד) ויקרא אל משה וידבר ה' אליו מאהל מועד לאמר, ואומר (שם כד) ויקרא אל משה ויהושע בן נון משרת משה מבחריו ויאמר משה אל זקני ישראל שבו לנו בזה עד אשר נשוב אליכם, ואומר (שם כד) ויעל משה אל ההר ויכס הענן את ההר, ואומר (שם כד) וישכן כבוד ה' על הר סיני, ואומר (שם כד) ויקרא אל משה ביום השביעי מתוך הענן, ואומר (שם כד) ומראה כבוד ה' כאש אוכלת בראש ההר, ואומר (שם כד) ויבא משה בתוך הענן, ואומר (שם כד) ויהי משה בהר ארבעים יום וארבעים לילה, ואומר (שם כד) ויתן אל משה ככלתו לדבר אתו בהר סיני שני לוחות העדות לוחות אבן כתובים באצבע אלהים, ואומר (שם כד) ויהי כרדתו מן ההר משה ש

שמעתי שלמה אומר שכל מי שיש לו בת שלא נשאה עד גיל עשרים ושתים עבר עליו זמן מצוות פריה ורבייה. ואם כן, מה יעשה אדם שיש לו בת בגיל עשרים ושתים ועדיין לא נשאה? האם עליו לגרשה? ואם כן, מה יעשה עם הכתובה שכתב לה? ואם לא, מה יעשה עם הבת שלו? ואם הוא מגרשה

א : בתשובה לשאלה זו עליך לבחון את הנתונים שבפניך ולהחליט מי מבין שני הנאשמים יש לזכות ומי יש להרשיע. לשם כך עליך לבחון את יסודות העבירה של כל אחד מהנאשמים ולבדוק אם התביעה הוכיחה את יסודות העבירה ביחס לכל אחד מהם. אם התביעה הוכיחה את יסודות העבירה ביחס לנאשם מסוים, עליך לבחון אם הנאשם עומד לרשותו של אחד מהסייגים לאחריות פלילית. אם הנאשם עומד לרשותו של אחד הסייגים לאחריות פלילית, עליך לבחון אם הוכיח את התקיימות הסייג, או שהתביעה הפריכה את התקיימות הסייג. אם הנאשם הוכיח את התקיימות הסייג, עליך לבחון אם התביעה הפריכה את התקיימות הסייג. אם הנאשם לא הוכיח את התקיימות הסייג, עליך לבחון אם התביעה הוכיחה את יסודות העבירה ביחס לנאשם זה. אם התביעה הוכיחה את יסודות העבירה ביחס לנאשם זה, עליך לבחון אם הנאשם עומד לרשותו של אחד הסייגים לאחריות פלילית. אם הנאשם עומד לרשותו של אחד הסייגים לאחריות פלילית, עליך לבחון אם הוכיח את התקיימות הסייג, או שהת

ש: לפני שנתקדם, יש לי עוד שאלה אחת. אתה אומר שהמשיח יבוא כשכל ישראל יהיו צדיקים, או כשכולם יהיו רשעים?

ת: לא כתוב כך בשום מקום. אבל אני חושב שזה הגיוני. אם כולם יהיו צדיקים, אז אין שום סיבה שהגאולה לא תבוא. ואם כולם יהיו רשעים, אז אין שום סיבה שהגאולה תבוא. אבל אני לא חושב שזה יקרה. אני חושב שתמיד יהיו כמה צדיקים ותמיד יהיו כמה רשעים, ואנחנו נמצאים איפשהו באמצע.

ש: אז אתה לא חושב שיש לנו שום שליטה על הגאולה?

ת: אני חושב שיש לנו שליטה מסוימת. אנחנו יכולים לבחור להיות צדיקים יותר, ואנחנו יכולים לבחור להיות רשעים יותר. אבל אני לא חושב שאנחנו יכולים לשנות את הגאולה בצורה דרמטית. אני חושב שהגאולה תבוא כשהיא תבוא, ואנחנו לא יכולים לעשות הרבה כדי להאיץ אותה.

ש: אתה מאמין בגאולה?

ת: אני מאמין שהגאולה תבוא. אני לא יודע מתי, אבל אני מאמין שהיא תבוא

בשנות התשעים ניקל במאבקים שם אבינו בשאלת ההורות. הוא היה מעורב בוועדות שונות שעסקו בנושא, ובמהלכן נתקל בעמדות שונות ומגוונות. חלקן היו מקובלות עליו, וחלקן פחות. אך הוא מעולם לא הסתפק בהבעת דעתו בלבד, אלא תמיד ניסה לבחון את הנושא לעומק, לשמוע את כל הצדדים ולנסות להבין את מקורותיהן של העמדות השונות. כך הוא הגיע למסקנות משלו, שלעתים היו מורכבות ולא תמיד פשוטות ליישום.

אחד הנושאים שבהם עסק אבינו רבות היה מעמדה של האם העובדת. הוא ראה בכך נושא חשוב במיוחד, משום שלדעתו נוגע לא רק לנשים עצמן, אלא לכל החברה כולה. הוא האמין שיש לתת לאם העובדת את הכלים והתמיכה הדרושים לה כדי שתוכל לשלב בין עבודה לבין משפחה בצורה הטובה ביותר האפשרית. הוא שלל את הגישה שרואה באם העובדת בעיה שיש לפתור, וטען שיש לראות בה משאב חברתי חשוב שיש לטפח ולעודד.

בדיונים שניהל עם חבריו לוועדות ועם עמיתיו לעבודה, הוא הדגיש שוב ושוב את החשיבות שבגמישות בשעות העבודה, בזכות ההורים לחופשה בשעת מחלת ילדיהם, ובאפשרות לעבוד מהבית כאשר הדבר אפשרי ומתאים. הוא טען שכל אלה אינם "הטבות" או "פינוקים", אלא כלים חיוניים שמאפשרים לנשים לשלב בין חיי המשפחה לחיי העבודה בצורה בריאה ומאוזנת. הוא הדגיש שוב ושוב שכאשר נשים נאלצות לבחור בין השניים, הן נאלצות לעתים קרובות לוותר על הקריירה שלהן, ולכך יש השלכות שליליות לא רק על הנשים עצמן, אלא על כל החברה.

אבינו היה מודע לכך שיש מי שרואים בגישה שלו כגישה שמרנית, שמחזקת את התפיסה המסורתית של תפקידי האישה והאם. הוא דחה את הטענה הזו בתוקף, וטען שהוא מנסה לשנות את המציאות מבפנים, ולא מבחוץ. הוא האמין שכדי לשנות את המבנים החברתיים והכלכליים שבהם חיות הנשים, יש צורך קודם כל לשנות את הדרך שבה הן תופסות את עצמן ואת תפקידן בחברה. הוא ראה בעצמו שליח של שינוי, ולא של מהפכה.

בשנים האחרונות לחייו, כאשר מחלתו כבר הקשתה עליו לצאת מהבית, המשיך אבינו לעסוק בנושא זה בכתיבה. הוא כתב מאמרים ומכתבים רבים, שבהם ניסה לסכם את עמדותיו ולהנחיל אותן לדור הבא. הוא ידע שהוא לא יזכה לראות את כל השינויים שהוא חלם עליהם, אך הוא האמין שהזרעים שהוא זרע ישאירו חותם לאורך זמן.

בשנות התשעים ניקל במאבקים שם אבינו בשאלת ההורות. הוא היה מעורב בוועדות שונות שעסקו בנושא, ובמהלכן נתקל בעמדות שונות ומגוונות. חלקן היו מקובלות עליו, וחלקן פחות. אך הוא מעולם לא הסתפק בהבעת דעתו בלבד, אלא תמיד ניסה לבחון את הנושא לעומק, לשמוע את כל הצדדים ולנסות להבין את מקורותיהן של העמדות השונות. כך הוא הגיע למסקנות משלו, שלעתים היו מורכבות ולא תמיד פשוטות ליישום.

אחד הנושאים שבהם עסק אבינו רבות היה מעמדה של האם העובדת. הוא ראה בכך נושא חשוב במיוחד, משום שלדעתו נוגע לא רק לנשים עצמן, אלא לכל החברה כולה. הוא האמין שיש לתת לאם העובדת את הכלים והתמיכה הדרושים לה כדי שתוכל לשלב בין עבודה לבין משפחה בצורה הטובה ביותר האפשרית. הוא שלל את הגישה שרואה באם העובדת בעיה שיש לפתור, וטען שיש לראות בה משאב חברתי חשוב שיש לטפח ולעודד.

בדיונים שניהל עם חבריו לוועדות ועם עמיתיו לעבודה, הוא הדגיש שוב ושוב את החשיבות שבגמישות בשעות העבודה, בזכות ההורים לחופשה בשעת מחלת ילדיהם, ובאפשרות לעבוד מהבית כאשר הדבר אפשרי ומתאים. הוא טען שכל אלה אינם "הטבות" או "פינוקים", אלא כלים חיוניים שמאפשרים לנשים לשלב בין חיי המשפחה לחיי העבודה בצורה בריאה ומאוזנת. הוא הדגיש שוב ושוב שכאשר נשים נאלצות לבחור בין השניים, הן נאלצות לעתים קרובות לוותר על הקריירה שלהן, ולכך יש השלכות שליליות לא רק על הנשים עצמן, אלא על כל החברה כולה.

אבינו היה מודע לכך שיש מי שרואים בגישה שלו כגישה שמרנית, שמחזקת את התפיסה המסורתית של תפקידי האישה והאם. הוא דחה את הטענה הזו בתוקף, וטען שהוא מנסה לשנות את המציאות מבפנים, ולא מבחוץ. הוא האמין שכדי לשנות את המבנים החברתיים והכלכליים שבהם חיות הנשים, יש צורך קודם כל לשנות את הדרך שבה הן תופסות את עצמן ואת תפקידן בחברה. הוא ראה בעצמו שליח של שינוי, ולא של מהפכה.

בשנים האחרונות לחייו, כאשר מחלתו כבר הקשתה עליו לצאת מהבית, המשיך אבינו לעסוק בנושא זה בכתיבה. הוא כתב מאמרים ומכתבים רבים, שבהם ניסה לסכם את עמדותיו ולהנחיל אותן לדור הבא. הוא ידע שהוא לא יזכה לראות את כל השינויים שהוא חלם עליהם, אך הוא האמין שהזרעים שהוא זרע ישאירו חותם לאורך זמן.

ס **שניצר:** ואולי אפשר לנסח את זה כך: אם אנחנו מדברים על מערכת יחסים שבה אחד הצדדים הוא בעל כוח, אז אולי אפשר לומר שהוא מחויב לפעול בדרך שבה הוא היה רוצה שיפעלו כלפיו אם הוא היה נמצא במצב של חוסר כוח. אבל אני לא בטוח שזה מספיק. אני חושב שיש כאן משהו יותר עמוק. אני חושב שיש כאן משהו שקשור לזה שאנחנו בני אדם, ולזה שיש לנו יכולת לראות את עצמנו מבחוץ, ולהבין שאנחנו לא היחידים בעולם. אני חושב שיש כאן משהו שקשור לזה שאנחנו יכולים לדמיין את עצמנו במקום של מישהו אחר, ולהבין שהוא מרגיש בדיוק כמו שאנחנו מרגישים. אני חושב שיש כאן משהו שקשור לזה שאנחנו יכולים לראות את העולם מנקודת המבט של מישהו אחר, ולהבין שהוא רואה את העולם בדיוק כמו שאנחנו רואים אותו. אני חושב שיש כאן משהו שקשור לזה שאנחנו יכולים להבין שהוא מרגיש בדיוק כמו שאנחנו מרגישים. אני חושב שיש כאן משהו שקשור לזה שאנחנו יכולים להבין שהוא חושב בדיוק כמו שאנחנו חושבים. אני חושב שיש כאן משהו שקשור לזה שאנחנו יכולים להבין שהוא מרגיש בדיוק כמו שאנחנו מרגישים. אני חושב שיש כאן משהו שקשור לזה שאנחנו יכולים להבין שהוא חושב בדיוק כמו שאנחנו חושבים.

ד **ניצר:** אני חושב שזה נכון, אבל אני חושב שזה לא מספיק. אני חושב שיש כאן משהו יותר עמוק. אני חושב שיש כאן משהו שקשור לזה שאנחנו בני אדם, ולזה שיש לנו יכולת לראות את עצמנו מבחוץ, ולהבין שאנחנו לא היחידים בעולם. אני חושב שיש כאן משהו שקשור לזה שאנחנו יכולים לדמיין את עצמנו במקום של מישהו אחר, ולהבין שהוא מרגיש בדיוק כמו שאנחנו מרגישים. אני חושב שיש כאן משהו שקשור לזה שאנחנו יכולים להבין שהוא חושב בדיוק כמו שאנחנו חושבים. אני חושב שיש כאן משהו שקשור לזה שאנחנו יכולים להבין שהוא מרגיש בדיוק כמו שאנחנו מרגישים. אני חושב שיש כאן משהו שקשור לזה שאנחנו יכולים להבין שהוא חושב בדיוק כמו שאנחנו חושבים.

ס **שניצר:** אני חושב שזה נכון, אבל אני חושב שזה לא מספיק. אני חושב שיש כאן משהו יותר עמוק. אני חושב שיש כאן משהו שקשור לזה שאנחנו בני אדם, ולזה שיש לנו יכולת לראות את עצמנו מבחוץ, ולהבין שאנחנו לא היחידים בעולם. אני חושב שיש כאן משהו שקשור לזה שאנחנו יכולים לדמיין את עצמנו במקום של מישהו אחר, ולהבין שהוא מרגיש בדיוק כמו שאנחנו מרגישים. אני חושב שיש כאן משהו שקשור לזה שאנחנו יכולים להבין שהוא חושב בדיוק כמו שאנחנו חושבים. אני חושב שיש כאן משהו שקשור לזה שאנחנו יכולים להבין שהוא מרגיש בדיוק כמו שאנחנו מרגישים. אני חושב שיש כאן משהו שקשור לזה שאנחנו יכולים להבין שהוא חושב בדיוק כמו שאנחנו חושבים.

ד **ניצר:** אני חושב שזה נכון, אבל אני חושב שזה לא מספיק. אני חושב שיש כאן משהו יותר עמוק. אני חושב שיש כאן משהו שקשור לזה שאנחנו בני אדם, ולזה שיש לנו יכולת לראות את עצמנו מבחוץ, ולהבין שאנחנו לא היחידים בעולם. אני חושב שיש כאן משהו שקשור לזה שאנחנו יכולים לדמיין את עצמנו במקום של מישהו אחר, ולהבין שהוא מרגיש בדיוק כמו שאנחנו מרגישים. אני חושב שיש כאן משהו שקשור לזה שאנחנו יכולים להבין שהוא חושב בדיוק כמו שאנחנו חושבים. אני חושב שיש כאן משהו שקשור לזה שאנחנו יכולים להבין שהוא מרגיש בדיוק כמו שאנחנו מרגישים. אני חושב שיש כאן משהו שקשור לזה שאנחנו יכולים להבין שהוא חושב בדיוק כמו שאנחנו חושבים.

ס **שניצר:** אני חושב שזה נכון, אבל אני חושב שזה לא מספיק. אני חושב שיש כאן משהו יותר עמוק. אני חושב שיש כאן משהו שקשור לזה שאנחנו בני אדם, ולזה שיש לנו יכולת לראות את עצמנו מבחוץ, ולהבין שאנחנו לא היחידים בעולם. אני חושב שיש כאן משהו שקשור לזה שאנחנו יכולים לדמיין את עצמנו במקום של מישהו אחר, ולהבין שהוא מרגיש בדיוק כמו שאנחנו מרגישים. אני חושב שיש כאן משהו שקשור לזה שאנחנו יכולים להבין שהוא חושב בדיוק כמו שאנחנו חושבים. אני חושב שיש כאן משהו שקשור לזה שאנחנו יכולים להבין שהוא מרגיש בדיוק כמו שאנחנו מרגישים. אני חושב שיש כאן משהו שקשור לזה שאנחנו יכולים להבין שהוא חושב בדיוק כמו שאנחנו חושבים.

ד **ניצר:** אני חושב שזה נכון, אבל אני חושב שזה לא מספיק. אני חושב שיש כאן משהו יותר עמוק. אני חושב שיש כאן משהו שקשור לזה שאנחנו בני אדם, ולזה שיש לנו יכולת לראות את עצמנו מבחוץ, ולהבין שאנחנו לא היחידים בעולם. אני חושב שיש כאן משהו שקשור לזה שאנחנו יכולים לדמיין את עצמנו במקום של מישהו אחר, ולהבין שהוא מרגיש בדיוק כמו שאנחנו מרגישים. אני חושב שיש כאן משהו שקשור לזה שאנחנו יכולים להבין שהוא חושב בדיוק כמו שאנחנו חושבים. אני חושב שיש כאן משהו שקשור לזה שאנחנו יכולים להבין שהוא מרגיש בדיוק כמו שאנחנו מרגישים. אני חושב שיש כאן משהו שקשור לזה שאנחנו יכולים להבין שהוא חושב בדיוק כמו שאנחנו חושבים.

ואל תבואנו על אנשים אל תבואנו ואל תבואנו על אנשים אל תבואנו ואל תבואנו על אנשים אל תבואנו

שאלות
מבחני אלהורות בשנת הלימודים

שאלות
מבחני אלהורות בשנת הלימודים

ואחר כך הלכה ונשקה לו ואמרה לו: אבי, אל תכעס עלי, כי לא יכולתי לעמוד בפני הדברים שדיברה אלי. ואמר לה: בתי, אל תדאגי, כי אני יודע שלא מרצונך עשית זאת, אלא מפני שהיא אמרה לך שכך ציוה אלוהים. ואמרה לו: אבי, אם כך, אני מבקשת ממך שתברך אותי כפי שברכת את עשו. ואמר לה: בתי, אני מברך אותך בברכה שאלוהים יברך אותך ואת כל זרעך, ושתהיי לגוי גדול ועצום, ושתהיי לאם לרבבות אלפים, ושתהיי לאם לכל הגויים שיבואו מזרעך, ושתהיי לאם לכל הגויים שיבואו מזרעך, ושתהיי לאם לכל הגויים שיבואו מזרעך

בענין הקפדת אכילת פת בסעודה

שאלה: מה הדין בענין הקפדת אכילת פת בסעודה?

תשובה: הנה בשו"ע (או"ח סי' קע"ד סעי' ב') כתב, שאם אכל מיני מזונות ולא אכל פת, אינו יוצא ידי חובת סעודה. ובמ"ב (ס"ק ח') כתב, שאפילו אכל מיני מזונות הרבה ושבע מהם, אם לא אכל פת לא יצא ידי חובת סעודה. ובשעה"צ (ס"ק ט') כתב, שאפילו אכל פת כזית ולא אכל כדי שביעה, אינו יוצא ידי חובת סעודה. ובכה"ח (ס"ק כ"ב)

שלא יכולתי לכתוב עליו כלום. אבל הוא לא ידע את זה. הוא חשב שאני מתעלם ממנו בכוונה. הוא לא הבין שאני פשוט לא יודע מה לכתוב. הוא לא הבין שאני מרגיש כל כך קטן מול הגדולה שלו, עד כדי כך שאני לא מסוגל אפילו לנשום. הוא לא הבין שאני מפחד ממנו, לא כי הוא מסוכן, אלא כי הוא מושלם. הוא לא הבין שאני מעריץ אותו כל כך, עד כדי כך שאני לא מסוגל לכתוב עליו מילה אחת. הוא לא הבין שאני מתבייש בעצמי, בכ

ויהי בשלח פרעה את העם ולא נחם אלהים דרך ארץ פלשתים כי קרוב הוא כי אמר אלהים פן ינחם העם בראתם מלחמה ושב מצרימה: ויסב אלהים את העם דרך המדבר ים סוף וחמשים עלו בני ישראל מארץ מצרים: ויקח משה את עצמות יוסף עמו כי השבע השביע את בני ישראל לאמר פקד יפקד אלהים אתכם והעלתם את עצמתי מזה אתכם: ויסעו מסכות ויחנו באתם בקצה המדבר: ויהוה הלך לפניהם יומם בעמוד ענן לנחתם הדרך ולילה בעמוד אש להאיר להם ללכת יומם ולילה: לא ימיש עמוד הענן יומם ועמוד האש לילה לפני העם: וידבר יהוה אל משה לאמר: דבר אל בני ישראל וישבו ויחנו לפני פי החירת בין מגדל ובין הים לפני בעל צפן נכחו תחנו על הים: ואמר פרעה לבני ישראל נבוכים הם סגר עליהם המדבר: וחזקתי את לב פרעה ורדף אחריהם ואכבדה בפרעה ובכל חילו וידעו מצרים כי אני יהוה ויעשו כן: ויגד למלך מצרים כי ברח העם ויהפך לבב פרעה ועבדיו אל העם ויאמרו מה זאת עשינו כי שלחנו את ישראל מעבדנו: ויאסר את רכבו ואת עמו לקח עמו: ויקח שש מאות רכב בחור וכל רכב מצרים ושלשים על כלו: ויחזק יהוה את לב פרעה מלך מצרים וירדף אחרי בני ישראל ובני ישראל יצאים ביד רמה: וירדפו מצרים אחריהם ויסגו אתם חנים על הים כל סוס רכב פרעה ופרשיו וחילו על פי החירת לפני בעל צפן: ופרעה הקריב וישאו בני ישראל את עיניהם והנה מצרים נסע אחריהם וייראו מאד ויצעקו בני ישראל אל יהוה: ויאמרו אל משה המבלי אין קברים במצרים לקחתנו למות במדבר מה זאת עשית לנו להוציאנו ממצרים: הלא זה הדבר אשר דברנו אליך במצרים לאמר חדל ממנו ונעבדה את מצרים כי טוב לנו עבד את מצרים ממתנו במדבר: ויאמר משה אל העם אל תיראו התיצבו וראו את ישועת יהוה אשר יעשה לכם היום כי אשר ראיתם את מצרים היום לא תוספו לראתם עוד עד עולם: יהוה ילחם לכם ואתם תחרישון: ויאמר יהוה אל משה מה תצעק אלי דבר אל בני ישראל ויסעו: ואתה הרם את מטך ונטה את ידך על הים ובקעהו ויבאו בני ישראל בתוך הים ביבשה: ואני הנני מחזק את לב מצרים ויבאו אחריהם ואכבדה בפרעה ובכל חילו ברכבו ובפרשיו: וידעו מצרים כי אני יהוה בהכבדי בפרעה ברכבו ובפרשיו: וישא מלאך האלהים ההלך לפני מחנה ישראל וילך מאחריהם ויסע עמוד הענן מפניהם ויעמד מאחריהם: ויבא בין מחנה מצרים ובין מחנה ישראל ויהי הענן והחשך ויאר את הלילה ולא קרב זה אל זה כל הלילה: ויט משה את ידו על הים ויולך יהוה את הים ברוח קדים עזה כל הלילה וישם את הים לחרבה ויבקעו המים: ויבאו בני ישראל בתוך הים ביבשה והמים להם חומה מימינם ומשמאלם: וירדפו מצרים ויבאו אחריהם כל סוס פרעה רכבו ופרשיו אל תוך הים: ויהי באשמרת הבקר וישקף יהוה אל מחנה מצרים בעמוד אש וענן ויהם את מחנה מצרים: ויסר את אפן מרכבתיו ויהי אתו בכבדות ויאמר מצרים ננוסה מפני ישראל כי יהוה נלחם להם במצרים: ויאמר יהוה אל משה נטה את ידך על הים וישבו המים על מצרים על רכבו ועל פרשיו: ויט משה את ידו על הים וישב הים לפנות בקר לאיתנו ומצרים נסים לקראתו וינער יהוה את מצרים בתוך הים: וישבו המים ויכסו את הרכב ואת הפרשים לכל חיל פרעה הבאים אחריהם בים לא נשאר בהם עד אחד: ובני ישראל הלכו ביבשה בתוך הים והמים להם חומה מימינם ומשמאלם: ויושע יהוה ביום ההוא את ישראל מיד מצרים וירא ישראל את מצרים מת על שפת הים: וירא ישראל את היד הגדלה אשר עשה יהוה במצרים וייראו העם את יהוה ויאמינו ביהוה ובמשה עבדו:

מז : ויהי בשלח פרעה את העם ולא נחם אלהים דרך ארץ פלשתים כי קרוב הוא כי אמר אלהים פן ינחם העם בראתם מלחמה ושב מצרימה: ויסב אלהים את העם דרך המדבר ים סוף וחמשים עלו בני ישראל מארץ מצרים: ויקח משה את עצמות יוסף עמו כי השבע השביע את בני ישראל לאמר פקד יפקד אלהים אתכם והעלתם את עצמתי מזה אתכם: ויסעו מסכות ויחנו באתם בקצה המדבר: ויהוה הלך לפניהם יומם בעמוד ענן לנחתם הדרך ולילה בעמוד אש להאיר להם ללכת יומם ולילה: לא ימיש עמוד הענן יומם ועמוד האש לילה לפני העם: וידבר יהוה אל משה לאמר: דבר אל בני ישראל וישבו ויחנו לפני פי החירת בין מגדל ובין הים לפני בעל צפן נכחו תחנו על הים: ואמר פרעה לבני ישראל נבוכים הם סגר עליהם המדבר: וחזקתי את לב פרעה ורדף אחריהם ואכבדה בפרעה ובכל חילו וידעו מצרים כי אני יהוה ויעשו כן: ויגד למלך מצרים כי ברח העם ויהפך לבב פרעה ועבדיו אל העם ויאמרו מה זאת עשינו כי שלחנו את ישראל מעבדנו: ויאסר את רכבו ואת עמו לקח עמו: ויקח שש מאות רכב בחור וכל רכב מצרים ושלשים על כלו: ויחזק יהוה את לב פרעה מלך מצרים וירדף אחרי בני ישראל ובני ישראל יצאים ביד רמה: וירדפו מצרים אחריהם ויסגו אתם חנים על הים כל סוס רכב פרעה ופרשיו וחילו על פי החירת לפני בעל צפן: ופרעה הקריב וישאו בני ישראל את עיניהם והנה מצרים נסע אחריהם וייראו מאד ויצעקו בני ישראל אל יהוה: ויאמרו אל משה המבלי אין קברים במצרים לקחתנו למות במדבר מה זאת עשית לנו להוציאנו ממצרים: הלא זה הדבר אשר דברנו אליך במצרים לאמר חדל ממנו ונעבדה את מצרים כי טוב לנו עבד את מצרים ממתנו במדבר: ויאמר משה אל העם אל תיראו התיצבו וראו את ישועת יהוה אשר יעשה לכם היום כי אשר ראיתם את מצרים היום לא תוספו לראתם עוד עד עולם: יהוה ילחם לכם ואתם תחרישון: ויאמר יהוה אל משה מה תצעק אלי דבר אל בני ישראל ויסעו: ואתה הרם את מטך ונטה את ידך על הים ובקעהו ויבאו בני ישראל בתוך הים ביבשה: ואני הנני מחזק את לב מצרים ויבאו אחריהם ואכבדה בפרעה ובכל חילו ברכבו ובפרשיו: וידעו מצרים כי אני יהוה בהכבדי בפרעה ברכבו ובפרשיו: וישא מלאך האלהים ההלך לפני מחנה ישראל וילך מאחריהם ויסע עמוד הענן מפניהם ויעמד מאחריהם: ויבא בין מחנה מצרים ובין מחנה ישראל ויהי הענן והחשך ויאר את הלילה ולא קרב זה אל זה כל הלילה: ויט משה את ידו על הים ויולך יהוה את הים ברוח קדים עזה כל הלילה וישם את הים לחרבה ויבקעו המים: ויבאו בני ישראל בתוך הים ביבשה והמים להם חומה מימינם ומשמאלם: וירדפו מצרים ויבאו אחריהם כל סוס פרעה רכבו ופרשיו אל תוך הים: ויהי באשמרת הבקר וישקף יהוה אל מחנה מצרים בעמוד אש וענן ויהם את מחנה מצרים: ויסר את אפן מרכבתיו ויהי אתו בכבדות ויאמר מצרים ננוסה מפני ישראל כי יהוה נלחם להם במצרים: ויאמר יהוה אל משה נטה את ידך על הים וישבו המים על מצרים על רכבו ועל פרשיו: ויט משה את ידו על הים וישב הים לפנות בקר לאיתנו ומצרים נסים לקראתו וינער יהוה את מצרים בתוך הים: וישבו המים ויכסו את הרכב ואת הפרשים לכל חיל פרעה הבאים אחריהם בים לא נשאר בהם עד אחד: ובני ישראל הלכו ביבשה בתוך הים והמים להם חומה מימינם ומשמאלם: ויושע יהוה ביום ההוא את ישראל מיד מצרים וירא ישראל את מצרים מת על שפת הים: וירא ישראל את היד הגדלה אשר עשה יהוה במצרים וייראו העם את יהוה ויאמינו ביהוה ובמשה עבדו:

יט : בשלמים וגו׳ לא תאכל ביום זבחו וגו׳. שלא יהא אדם מקריב שלמים ואומר הרי עלי לאכלם לשבוע ולמחר ולשלשה ימים כנדרים ונדבות, ולבסוף אינו אוכלם אלא יום אחד ומביא בהמה אחרת לשאר ימים, לפיכך נאמר לא תאכל ביום זבחו. ואם נשתייר מבשרו ליום שלישי, ובזמן שהוא נאכל ליום שלישי הרי הוא פסול ואינו נאכל, שנאמר והנותר ממנו עד יום השלישי באש יישרף. ואם נאכל ביום שלישי הרי הוא מאכיל פיגול, שנאמר לא יחשב לו, ומי שאכל ממנו חייב כרת, שנאמר ונשא עונו. ואם נאכל ביום שלישי אחר שעלה האש על רוב הנותר, אף על פי שנשתייר ממנו ליום רביעי, הרי זה מותר, שהרי לא נאכל ביום שלישי. ולמה נאמר לא יחשב לו, לפי שהוא בא ללמד על הנותר ביום שלישי שהוא פיגול, שלא יחשב לו שהוא מחשב לאכלו ביום שלישי, ולא יחשב לו שהוא מחשב לאכלו ביום רביעי, שאין לו לב אלא לאכלו ביום שלישי, ואף על פי כן הרי הוא פיגול, שנאמר לא יחשב לו. כל שכן שהוא פיגול אם חישב לאכלו ביום שלישי ולאכלו ביום רביעי, שהרי חישב לאכלו בשני ימים שאינן ראויין לאכילה, שהרי הוא חישב לאכלו ביום שלישי ולא נאכל, ולאכלו ביום רביעי ולא נאכל, שהרי נאכל ביום שלישי. ואם חישב לאכלו ביום שלישי ולאכלו ביום שלישי, הרי זה פיגול, שנאמר לא יחשב לו, ואם חישב לאכלו ביום שלישי ולאכלו ביום רביעי, הרי זה פיגול, שנאמר לא יחשב לו. ואם חישב לאכלו ביום שלישי ולאכלו ביום שלישי, הרי זה פיגול, שנאמר לא יחשב לו.

א: בוא תבוא ונתבונן קצת בעצמנו. הוא שתה. הוא לקח את הכוס ושתה. ואחר כך הוא הניח את הכוס על השולחן. ואחר כך הוא הלך לישון. ואחר כך הוא קם משנתו. ואחר כך הוא הלך לעבודתו. ואחר כך הוא חזר מעבודתו. ואחר כך הוא אכל ארוחת ערב

ב: מה אתה חושב על הטענה שהפלישה לעיראק היא חלק ממלחמה גדולה יותר נגד הטרור?

ג: אני חושב שזה שטויות. אין שום קשר בין עיראק לבין אל־קאעידה. אני חושב שהנשיא בוש עשה טעות נוראית, ואני חושב שהוא יודע את זה. אני חושב שהוא יודע שהוא הכניס את ארצו למלחמה שלא היה שום צורך להיכנס אליה, ושהוא יודע שהוא הכניס את ארצו למלחמה שבה אלפי חיילים אמריקאים ואלפי עיראקים נהרגו, ושהוא יודע שהוא הכניס את ארצו למלחמה שבה מאות מיליארדי דולרים הולכים לפח, ושהוא יודע שהוא הכניס את ארצו למלחמה שבה הוא יצר מצב שבו יש עכשיו הרבה יותר טרור נגד ארצות הברית ונגד אזרחים אמריקאים בכל העולם מאשר היה לפני שהוא התחיל את המלחמה. אני חושב שהוא יודע את כל זה, ואני חושב שהוא יודע שהוא הכניס את ארצו למלחמה שבה הוא הרג אלפי אזרחים עיראקים, ושהוא יודע שהוא הכניס את ארצו למלחמה שבה הוא הרג אלפי חיילים אמריקאים, ושהוא יודע שהוא הכניס את ארצו למלחמה שבה הוא הרג אלפי חיילים עיראקים, ושהוא יודע שהוא הכניס את ארצו למלחמה שבה הוא הרג אלפי אזרחים אמריקאים, ושהוא יודע שהוא הכניס את ארצו למלחמה שבה הוא הרג אלפי חיילים אמריקאים, ושהוא יודע שהוא הכניס את ארצו למלחמה שבה הוא הרג אלפי חיילים עיראקים, ושהוא יודע שהוא הכניס את ארצו למלחמה שבה הוא הרג אלפי אזרחים עיראק

כי
שלא יהיה כל מאמר המבקש לבקר את הספר
ולהוכיח שטעה בו המחבר, אלא יהיה הכל
כפי שהוא, ואם יש בו טעות יהיה הקורא
יודע שהוא טעות, ואם יש בו דברים נכונים
יהיה הקורא יודע שהם נכונים, ולא יהיה
הקורא מבלבל את הדברים הנכונים עם
הדברים הלא נכונים, ולא יהיה הקורא
מבלבל את הדברים הלא נכונים עם
הדברים הנכונים, ולא יהיה הקורא
מבלבל את הדברים הנכונים עם
הדברים הנכונים, ולא יהיה הקורא
מבלבל את הדברים הלא נכונים עם
הדברים הלא נכונים, ולא יהיה הקורא

ולא יהיה לו שום הנאה ממנו. ואם הוא מוכר לו בשר לאכילה, אין לו לקחת ממנו יותר מכפי שווי הבשר, כי אין לו שום הנאה מן העור. ואם הוא מוכר לו עור לנעליים, אין לו לקחת ממנו יותר מכפי שווי העור, כי אין לו שום הנאה מן הבשר. ואם הוא מוכר לו בשר ועור יחד, אין לו לקחת ממנו יותר מכפי שווי הבשר והעור יחד. ואם הוא מוכר לו בשר ועור בזול, אין לו לקחת ממנו יותר מכפי שווי הבשר והעור בזול. ואם הוא מוכר לו בשר ועור ביוקר, אין לו לקחת ממנו יותר מכפי שווי הבשר והעור ביוקר. ואם הוא מוכר לו בשר ועור בזול ביוקר, אין לו לקחת ממנו יותר מכפי שווי הבשר והעור בזול ביוקר. ואם הוא מוכר לו בשר ועור ביוקר בזול, אין לו לקחת ממנו יותר מכפי שווי הבשר והעור ביוקר בזול. ואם הוא מוכר לו בשר ועור בזול בזול, אין לו לקחת ממנו יותר מכפי שווי הבשר והעור בזול בזול. ואם הוא מוכר לו בשר ועור ביוקר ביוקר, אין לו לקחת ממנו יותר מכפי שווי הבשר והעור ביוקר ביוקר. ואם הוא מוכר לו בשר ועור בזול ביוקר בזול, אין לו לקחת ממנו יותר מכפי שווי הבשר והעור בזול ביוקר בזול. ואם הוא מוכר לו בשר ועור ביוקר בזול ביוקר, אין לו לקחת ממנו יותר מכפי שווי הבשר והעור ביוקר בזול ביוקר. ואם הוא מוכר לו בשר ועור בזול ביוקר ביוקר, אין לו לקחת ממנו יותר מכפי שווי הבשר והעור בזול ביוקר ביוקר. ואם הוא מוכר לו בשר ועור ביוקר בזול בזול, אין לו לקחת ממנו יותר מכפי שווי הבשר והעור ביוקר בזול בזול. ואם הוא מוכר לו בשר ועור בזול בזול בזול, אין לו לקחת ממנו יותר מכפי שווי הבשר והעור בזול בזול בזול. ואם הוא מוכר לו בשר ועור ביוקר ביוקר ביוקר, אין לו לקחת ממנו יותר מכפי שווי הבשר והעור ביוקר

ובתבו אלוהינו קיים לעולם ועד

ובתבו אלוהינו קיים לעולם ועד

בשעלו
ורחוקים ורעים ושכנים ומכרים. ואני
לא ידעתי מה לעשות. ואז הגיעה אלי
הודעה שהוא נפטר. ואני לא יכולתי
לעזוב את הילדים ולנסוע. ואז הגיעה
אלי

ר' אליעזר: אם כן, מה הוא שאמרו חכמים שאין אדם יוצא ידי חובתו בתפילת חברו? הרי אם אדם מתפלל בעד חברו, הרי הוא מבקש עבורו את כל צרכיו, ומדוע אינו יוצא ידי חובתו?

ר' יהושע: אין הכוונה שאין אדם יוצא ידי חובתו בתפילת חברו, אלא שאין אדם יוצא ידי חובתו בתפילה שאינה מכוונת לבו אל ה'. אם אדם מתפלל בעד חברו, אך אינו מכוון לבו אל ה', אינו יוצא ידי חובתו.

ר' אליעזר: אם כן, מה הוא שאמרו חכמים שאין אדם יוצא ידי חובתו בתפילת חברו? הרי אם אדם מתפלל בעד חברו, הרי הוא מבקש עבורו את כל צרכיו, ומדוע אינו יוצא ידי חובתו?

ר' יהושע: אין הכוונה שאין אדם יוצא ידי חובתו בתפילת חברו, אלא שאין אדם יוצא ידי חובתו בתפילה שאינה מכוונת לבו אל ה'. אם אדם מתפלל בעד חברו, אך אינו מכוון לבו אל ה', אינו יוצא ידי חובתו.

ר' אליעזר: אם כן, מה הוא שאמרו חכמים שאין אדם יוצא ידי חובתו בתפילת חברו? הרי אם אדם מתפלל בעד חברו, הרי הוא מבקש עבורו את כל צרכיו, ומדוע אינו יוצא ידי חובתו?

ר' יהושע: אין הכוונה שאין אדם יוצא ידי חובתו בתפילת חברו, אלא שאין אדם יוצא ידי חובתו בתפילה שאינה מכוונת לבו אל ה'. אם אדם מתפלל בעד חברו, אך אינו מכוון לבו אל ה', אינו יוצא ידי חובתו.

ר' אליעזר: אם כן, מה הוא שאמרו חכמים שאין אדם יוצא ידי חובתו בתפילת חברו? הרי אם אדם מתפלל בעד חברו, הרי הוא מבקש עבורו את כל צרכיו, ומדוע אינו יוצא ידי חובתו?

ר' יהושע: אין הכוונה שאין אדם יוצא ידי חובתו בתפילת חברו, אלא שאין אדם יוצא ידי חובתו בתפילה שאינה מכוונת לבו אל ה'. אם אדם מתפלל בעד חברו, אך אינו מכוון לבו אל ה', אינו יוצא ידי חובתו.

ר' אליעזר: אם כן, מה הוא שאמרו חכמים שאין אדם יוצא ידי חובתו בתפילת חברו? הרי אם אדם מתפלל בעד חברו, הרי הוא מבקש עבורו את כל צרכיו, ומדוע אינו יוצא ידי חובתו?

ר' יהושע: אין הכוונה שאין אדם יוצא ידי חובתו בתפילת חברו, אלא שאין אדם יוצא ידי חובתו בתפילה שאינה מכוונת לבו אל ה'. אם אדם מתפלל בעד חברו, אך אינו מכוון לבו אל ה', אינו יוצא ידי חובתו.

אלי: אני לא יודע אם אתה מתכוון לומר שהוא לא הבין את הדברים שאמרת לו, או שהוא הבין אותם אבל לא הסכים איתם. אתה יכול לנסות להסביר לי מה בדיוק הוא לא הבין?

יוסי: אני לא יודע אם הוא לא הבין או לא הסכים. אני לא יודע מה עבר לו בראש. אני לא יודע אם הוא חשב שאני משקר לו או שהוא חשב שאני טועה. אני לא יודע אם הוא חשב שאני מנסה להערים עליו או שהוא חשב שאני מנסה לעזור לו. אני לא יודע אם הוא חשב שאני מנסה להרוויח ממנו או שהוא חשב שאני מנסה לתת לו משהו. אני לא יודע אם הוא חשב שאני מנסה להשפיע עליו או שהוא חשב שאני מנסה לשכנע אותו. אני לא יודע אם הוא חשב שאני מנסה להראות לו משהו או שהוא חשב שאני מנסה להסתיר ממנו משהו. אני לא יודע אם הוא חשב שאני מנסה להיות חכם או שהוא חשב שאני מנסה להיות טיפש. אני לא יודע אם הוא חשב שאני מנסה להיות נחמד או שהוא חשב שאני מנסה להיות רע. אני לא יודע אם הוא חשב שאני מנסה להיות ישר או שהוא חשב שאני מנסה להיות לא ישר. אני לא יודע אם הוא חשב שאני מנסה להיות הוגן או שהוא חשב שאני מנסה להיות לא הוגן. אני לא יודע אם הוא חשב שאני מנסה להיות אמיתי או שהוא חשב שאני מנסה להיות לא אמיתי. אני לא יודע אם הוא חשב שאני מנסה להיות אני עצמי או שהוא חשב שאני מנסה להיות מישהו אחר. אני לא יודע אם הוא חשב שאני מנסה להיות מי שאני או שהוא חשב שאני מנסה להיות מי שאני לא. אני לא יודע אם הוא חשב שאני מנסה להיות מי שאני באמת או שהוא חשב שאני מנסה להיות מי שאני לא באמת. אני לא יודע אם הוא חשב שאני מנסה להיות מי שאני עכשיו או שהוא חשב שאני מנסה להיות מי שאני לא עכשיו. אני לא יודע אם הוא חשב שאני מנסה להיות מי שאני תמיד או שהוא חשב שאני מנסה להיות מי שאני לא תמיד. אני לא יודע אם הוא חשב שאני מנסה להיות מי שאני בכל מקום או שהוא חשב שאני מנסה להיות מי שאני לא בכל מקום. אני לא יודע אם הוא חשב שאני מנסה להיות מי שאני עם כולם או שהוא חשב שאני מנסה להיות מי שאני לא עם כולם. אני לא יודע אם הוא חשב שאני מנסה להיות מי שאני בכל הזמנים או שהוא חשב שאני מנסה להיות מי שאני לא בכל הזמנים. אני לא יודע אם הוא חשב שאני מנסה להיות מי שאני בכל המקומות או שהוא חשב שאני מנסה להיות מי שאני לא בכל המקומות. אני לא יודע אם הוא חשב שאני מנסה להיות מי שאני בכל הדברים או שהוא חשב שאני מנסה להיות מי שאני לא בכל הדברים. אני לא יודע אם הוא חשב שאני מנסה להיות מי שאני בכל האנשים או שהוא חשב שאני מנסה להיות מי שאני לא בכל האנשים. אני לא יודע אם הוא חשב שאני מנסה להיות מי שאני בכל הזמנים והמקומות או שהוא חשב שאני מנסה להיות מי שאני לא בכל הזמנים והמקומות. אני לא יודע אם הוא חשב שאני מנסה להיות מי שאני בכל הדברים והאנשים או שהוא חשב שאני מנסה להיות מי שאני לא בכל הדברים והאנשים. אני לא יודע אם הוא חשב שאני מנסה להיות מי שאני בכל הזמנים והמקומות והדברים והאנשים או שהוא חשב שאני מנסה להיות מי שאני לא בכל הזמנים והמקומות והדברים והאנשים. אני לא יודע אם הוא חשב שאני מנסה להיות מי שאני בכל הזמנים והמקומות והדברים והאנשים והמצבים או שהוא חשב שאני מנסה להיות מי שאני לא בכל הזמנים והמקומות והדברים והאנשים והמצבים. אני לא יודע אם הוא חשב שאני מנסה להיות מי שאני בכל הזמנים והמקומות והדברים והאנשים והמצבים והרגשות או שהוא חשב שאני מנסה להיות מי שאני לא בכל הזמנים והמקומות והדברים והאנשים והמצבים והרגשות. אני לא יודע אם הוא חשב שאני מנסה להיות מי שאני בכל הזמנים והמקומות והדברים והאנשים והמצבים והרגשות והמחשבות או שהוא חשב שאני מנסה להיות מי שאני לא בכל הזמנים והמקומות והדברים והאנשים והמצבים והרגשות והמחשבות. אני לא יודע אם הוא חשב שאני מנסה להיות מי שאני בכל הזמנים והמקומות והדברים והאנשים והמצבים והרגשות והמחשבות והאמונות או שהוא חשב שאני מנסה להיות מי שאני לא בכל הזמנים והמקומות והדברים והאנשים והמצבים והרגשות והמחשבות והאמונות. אני לא יודע אם הוא חשב שאני מנסה להיות מי שאני בכל הזמנים והמקומות והדברים והאנשים והמצבים והרגשות והמחשבות והאמונות והערכים או שהוא חשב שאני מנסה להיות מי שאני לא בכל הזמנים והמקומות והדברים והאנשים והמצבים והרגשות והמחשבות והאמונות והערכים. אני לא יודע אם הוא חשב שאני מנסה להיות מי שאני בכל הזמנים והמקומות והדברים והאנשים והמצבים והרגשות והמחשבות והאמונות והערכים והמטרות או שהוא חשב שאני מנסה להיות מי שאני לא בכל הזמנים והמקומות והדברים והאנשים והמצבים והרגשות והמחשבות והאמונות והערכים והמטרות. אני לא יודע אם הוא חשב שאני מנסה להיות מי שאני בכל הזמנים והמקומות והדברים והאנשים והמצבים והרגשות והמחשבות והאמונות והערכים והמטרות והחלומות או שהוא חשב שאני מנסה להיות מי שאני לא בכל הזמנים והמקומות והדברים והאנשים והמצבים והרגשות והמחשבות והאמונות והערכים והמטרות והחלומות. אני לא יודע אם הוא חשב שאני מנסה להיות מי שאני בכל הזמנים והמקומות והדברים והאנשים והמצבים והרגשות והמחשבות והאמונות והערכים והמטרות והחלומות והתקוות או שהוא חשב שאני מנסה להיות מי שאני לא בכל הזמנים והמקומות והדברים והאנשים והמצבים והרגשות והמחשבות והאמונות והערכים והמטרות והחלומות והתקוות. אני לא יודע אם הוא חשב שאני מנסה להיות מי שאני בכל הזמנים והמקומות והדברים והאנשים והמצבים והרגשות והמחשבות והאמונות והערכים והמטרות והחלומות והתקוות והפחדים או שהוא חשב שאני מנסה להיות מי שאני לא בכל הזמנים והמקומות והדברים והאנשים והמצבים והרגשות והמחשבות והאמונות והערכים והמטרות והחלומות והתקוות והפחדים. אני לא יודע אם הוא חשב שאני מנסה להיות מי שאני בכל הזמנים והמקומות והדברים והאנשים והמצבים והרגשות והמחשבות והאמונות והערכים והמטרות והחלומות והתקוות והפחדים והחוזקות או שהוא חשב שאני מנסה להיות מי שאני לא בכל הזמנים והמקומות והדברים והאנשים והמצבים והרגשות והמחשבות והאמונות והערכים והמטרות והחלומות והתקוות והפחדים והחוזקות. אני לא יודע אם הוא חשב שאני מנסה להיות מי שאני בכל הזמנים והמקומות והדברים והאנשים והמצבים והרגשות והמחשבות והאמונות והערכים והמטרות והחלומות והתקוות והפחדים והחוזקות והחולשות או שהוא חשב שאני מנסה להיות מי שאני לא בכל הזמנים והמקומות והדברים והאנשים והמצבים והרגשות והמחשבות והאמונות והערכים והמטרות והחלומות והתקוות והפחדים והחוזקות והחולשות. אני לא יודע אם הוא חשב שאני מנסה להיות מי שאני בכל הזמנים והמקומות והדברים והאנשים והמצבים והרגשות והמחשבות והאמונות והערכים והמטרות והחלומות והתקוות והפחדים והחוזקות והחולשות והיתרונות או שהוא חשב שאני מנסה להיות מי שאני לא בכל הזמנים והמקומות והדברים והאנשים והמצבים והרגשות והמחשבות והאמונות והערכים והמטרות והחלומות והתקוות והפחדים והחוזקות והחולשות והיתרונות. אני לא יודע אם הוא חשב שאני מנסה להיות מי שאני בכל הזמנים והמקומות והדברים והאנשים והמצבים והרגשות והמחשבות והאמונות והערכים והמטרות והחלומות והתקוות והפחדים והחוזקות והחולשות והיתרונות והחסרונות או שהוא חשב שאני מנסה להיות מי שאני לא בכל הזמנים והמקומות והדברים והאנשים והמצבים והרגשות והמחשבות והאמונות והערכים והמטרות והחלומות והתקוות והפחדים והחוזקות והחולשות והיתרונות והחסרונות. אני לא יודע אם הוא חשב שאני מנסה להיות מי שאני בכל הזמנים והמקומות והדברים והאנשים והמצבים והרגשות והמחשבות והאמונות והערכים והמטרות והחלומות והתקוות והפחדים והחוזקות והחולשות והיתרונות והחסרונות והיכולות או שהוא חשב שאני מנסה להיות מי שאני לא בכל הזמנים והמקומות והדברים והאנשים והמצבים והרגשות והמחשבות והאמונות והערכים והמטרות והחלומות והתקוות והפחדים והחוזקות והחולשות והיתרונות והחסרונות והיכולות. אני לא יודע אם הוא חשב שאני מנסה להיות מי שאני בכל הזמנים והמקומות והדברים והאנשים והמצבים והרגשות והמחשבות והאמונות והערכים והמטרות והחלומות והתקוות והפחדים והחוזקות והחולשות והיתרונות והחסרונות והיכולות והכישורים או שהוא חשב שאני מנסה להיות מי שאני לא בכל הזמנים והמקומות והדברים והאנשים והמצבים והרגשות והמחשבות והאמונות והערכים והמטרות והחלומות והתקוות והפחדים והחוזקות והחולשות והיתרונות והחסרונות והיכולות והכישורים. אני לא יודע אם הוא חשב שאני מנסה להיות מי שאני בכל הזמנים והמקומות והדברים והאנשים והמצבים והרגשות והמחשבות והאמונות והערכים והמטרות והחלומות והתקוות והפחדים והחוזקות והחולשות והיתרונות והחסרונות והיכולות והכישורים והמיומנויות או שהוא חשב שאני מנסה להיות מי שאני לא בכל הזמנים והמקומות והדברים והאנשים והמצבים והרגשות והמחשבות והאמונות והערכים והמטרות והחלומות והתקוות והפחדים והחוזקות והחולשות והיתרונות והחסרונות והיכולות והכישורים והמיומנויות. אני לא יודע אם הוא חשב שאני מנסה להיות מי שאני בכל הזמנים והמקומות והדברים והאנשים והמצבים והרגשות והמחשבות והאמונות והערכים והמטרות והחלומות והתקוות והפחדים והחוזקות והחולשות והיתרונות והחסרונות והיכולות והכישורים והמיומנויות והידע או שהוא חשב שאני מנסה להיות מי שאני לא בכל הזמנים והמקומות והדברים והאנשים והמצבים והרגשות והמחשבות והאמונות והערכים והמטרות והחלומות והתקוות והפחדים והחוזקות והחולשות והיתרונות והחסרונות והיכולות והכישורים והמיומנויות והידע. אני לא יודע אם הוא חשב שאני מנסה להיות מי שאני בכל הזמנים והמקומות והדברים והאנשים והמצבים והרגשות והמחשבות והאמונות והערכים והמטרות והחלומות והתקוות והפחדים והחוזקות והחולשות והיתרונות והחסרונות והיכולות והכישורים והמיומנויות והידע והניסיון או שהוא חשב שאני מנסה להיות מי שאני לא בכל הזמנים והמקומות והדברים והאנשים והמצבים והרגשות והמחשבות והאמונות והערכים והמטרות והחלומות והתקוות והפחדים והחוזקות והחולשות והיתרונות והחסרונות והיכולות והכישורים והמיומנויות והידע והניסיון. אני לא יודע אם הוא חשב שאני מנסה להיות מי שאני בכל הזמנים והמקומות והדברים והאנשים והמצבים והרגשות והמחשבות והאמונות והערכים והמטרות והחלומות והתקוות והפחדים והחוזקות והחולשות והיתרונות והחסרונות והיכולות והכישורים והמיומנויות והידע והניסיון והחוכמה או שהוא חשב שאני מנסה להיות מי שאני לא בכל הזמנים והמקומות והדברים והאנשים והמצבים והרגשות והמחשבות והאמונות והערכים והמטרות והחלומות והתקוות והפחדים והחוזקות והחולשות והיתרונות והחסרונות והיכולות והכישורים והמיומנויות והידע והניסיון והחוכמה. אני לא יודע אם הוא חשב שאני מנסה להיות מי שאני בכל הזמנים והמקומות והדברים והאנשים והמצבים והרגשות והמחשבות והאמונות והערכים והמטרות והחלומות והתקוות והפחדים והחוזקות והחולשות והיתרונות והחסרונות והיכולות והכישורים והמיומנויות והידע והניסיון והחוכמה והאינטואיציה או שהוא חשב שאני מנסה להיות מי שאני לא בכל הזמנים והמקומות והדברים והאנשים והמצבים והרגשות והמחשבות והאמונות והערכים והמטרות והחלומות והתקוות והפחדים והחוזקות והחולשות והיתרונות והחסרונות והיכולות והכישורים והמיומנויות והידע והניסיון והחוכמה והאינטואיציה. אני לא יודע אם הוא חשב שאני מנסה להיות מי שאני בכל הזמנים והמקומות והדברים והאנשים והמצבים והרגשות והמחשבות והאמונות והערכים והמטרות והחלומות והתקוות והפחדים והחוזקות והחולשות והיתרונות והחסרונות והיכולות והכישורים והמיומנויות והידע והניסיון והחוכמה והאינטואיציה והיצירתיות או שהוא חשב שאני מנסה להיות מי שאני לא בכל הזמנים והמקומות והדברים והאנשים והמצבים והרגשות והמחשבות והאמונות והערכים והמטרות והחלומות והתקוות והפחדים והחוזקות והחולשות והיתרונות והחסרונות והיכולות והכישורים והמיומנויות והידע והניסיון והחוכמה והאינטואיציה והיצירתיות. אני לא יודע אם הוא חשב שאני מנסה להיות מי שאני בכל הזמנים והמקומות והדברים והאנשים והמצבים והרגשות והמחשבות והאמונות והערכים והמטרות והחלומות והתקוות והפחדים והחוזקות והחולשות והיתרונות והחסרונות והיכולות והכישורים והמיומנויות והידע והניסיון והחוכמה והאינטואיציה והיצירתיות והדמיון או שהוא חשב שאני מנסה להיות מי שאני לא בכל הזמנים והמקומות והדברים והאנשים והמצבים והרגשות והמחשבות והאמונות והערכים והמטרות והחלומות והתקוות והפחדים והחוזקות והחולשות והיתרונות והחסרונות והיכולות והכישורים והמיומנויות והידע והניסיון והחוכמה והאינטואיציה והיצירתיות והדמיון. אני לא יודע אם הוא חשב שאני מנסה להיות מי שאני בכל הזמנים והמקומות והדברים והאנשים והמצבים והרגשות והמחשבות והאמונות והערכים והמטרות והחלומות והתקוות והפחדים והחוזקות והחולשות והיתרונות והחסרונות והיכולות והכישורים והמיומנויות והידע והניסיון והחוכמה והאינטואיציה והיצירתיות והדמיון והרגשות או שהוא חשב שאני מנסה להיות מי שאני לא בכל הזמנים והמקומות והדברים והאנשים והמצבים והרגשות והמחשבות והאמונות והערכים והמטרות והחלומות והתקוות והפחדים והחוזקות והחולשות והיתרונות והחסרונות והיכולות והכישורים והמיומנויות והידע והניסיון והחוכמה והאינטואיציה והיצירתיות והדמיון והרגשות. אני לא יודע אם הוא חשב שאני מנסה להיות מי שאני בכל הזמנים והמקומות והדברים והאנשים והמצבים והרגשות והמחשבות והאמונות והערכים והמטרות והחלומות והתקוות והפחדים והחוזקות והחולשות והיתרונות והחסרונות והיכולות והכישורים והמיומנויות והידע והניסיון והחוכמה והאינטואיציה והיצירתיות והדמיון והרגשות והמחשבות או שהוא חשב שאני מנסה להיות מי שאני לא בכל הזמנים והמקומות והדברים והאנשים והמצבים והרגשות והמחשבות והאמונות והערכים והמטרות והחלומות והתקוות והפחדים והחוזקות והחולשות והיתרונות והחסרונות והיכולות והכישורים והמיומנויות והידע והניסיון והחוכמה והאינטואיציה והיצירתיות והדמיון והרגשות והמחשבות. אני לא יודע אם הוא חשב שאני מנסה להיות מי שאני בכל הזמנים והמקומות והדברים והאנשים והמצבים והרגשות והמחשבות והאמונות והערכים והמטרות והחלומות והתקוות והפחדים והחוזקות והחולשות והיתרונות והחסרונות והיכולות והכישורים והמיומנויות והידע והניסיון והחוכמה והאינטואיציה והיצירתיות והדמיון והרגשות והמחשבות והאמונות או שהוא חשב שאני מנסה להיות מי שאני לא בכל הזמנים והמקומות והדברים והאנשים והמצבים והרגשות והמחשבות והאמונות והערכים והמטרות והחלומות והתקוות והפחדים והחוזקות והחולשות והיתרונות והחסרונות והיכולות והכישורים והמיומנויות והידע והניסיון והחוכמה והאינטואיציה והיצירתיות והדמיון והרגשות והמחשבות והאמונות. אני לא יודע אם הוא חשב שאני מנסה להיות מי שאני בכל הזמנים והמקומות והדברים והאנשים והמצבים והרגשות והמחשבות והאמונות והערכים והמטרות והחלומות והתקוות והפחדים והחוזקות והחולשות והיתרונות והחסרונות והיכולות והכישורים והמיומנויות והידע והניסיון והחוכמה והאינטואיציה והיצירתיות והדמיון והרגשות והמחשבות והאמונות והערכים או שהוא חשב שאני מנסה להיות מי שאני לא בכל הזמנים והמקומות והדברים והאנשים והמצבים והרגשות והמחשבות והאמונות והערכים והמטרות והחלומות והתקוות והפחדים והחוזקות והחולשות והיתרונות והחסרונות והיכולות והכישורים והמיומנויות והידע והניסיון והחוכמה והאינטואיציה והיצירתיות והדמיון והרגשות והמחשבות והאמונות והערכים והמטרות. אני לא יודע אם הוא חשב שאני מנסה להיות מי שאני בכל הזמנים והמקומות והדברים והאנשים והמצבים והרגשות והמחשבות והאמונות והערכים והמטרות והחלומות והתקוות והפחדים והחוזקות והחולשות והיתרונות והחסרונות והיכולות והכישורים והמיומנויות והידע והניסיון והחוכמה והאינטואיציה והיצירתיות והדמיון והרגשות והמחשבות והאמונות והערכים והמטרות והחלומות או שהוא חשב שאני מנסה להיות מי שאני לא בכל הזמנים והמקומות והדברים והאנשים והמצבים והרגשות והמחשבות והאמונות והערכים והמטרות והחלומות והתקוות והפחדים והחוזקות והחולשות והיתרונות והחסרונות והיכולות והכישורים והמיומנויות והידע והניסיון והחוכמה והאינטואיציה והיצירתיות והדמיון והרגשות והמחשבות והאמונות והערכים והמטרות והחלומות והתקוות. אני לא יודע אם הוא חשב שאני מנסה להיות מי שאני בכל הזמנים והמקומות והדברים והאנשים והמצבים והרגשות והמחשבות והאמונות והערכים והמטרות והחלומות והתקוות והפחדים והחוזקות והחולשות והיתרונות והחסרונות והיכולות והכישורים והמיומנויות והידע והניסיון והחוכמה והאינטואיציה והיצירתיות והדמיון והרגשות והמחשבות והאמונות והערכים והמטרות והחלומות והתקוות והפחדים או שהוא חשב שאני מנסה להיות מי שאני לא בכל הזמנים והמקומות והדברים והאנשים והמצבים והרגשות והמחשבות והאמונות והערכים והמטרות והחלומות והתקוות והפחדים והחוזקות והחולשות והיתרונות והחסרונות והיכולות והכישורים והמיומנויות והידע והניסיון והחוכמה והאינטואיציה והיצירתיות והדמיון והרגשות והמחשבות והאמונות והערכים והמטרות והחלומות והתקוות והפחדים והחוזקות. אני לא יודע אם הוא חשב שאני מנסה להיות מי שאני בכל הזמנים והמקומות והדברים והאנשים והמצבים והרגשות והמחשבות והאמונות והערכים והמטרות והחלומות והתקוות והפחדים והחוזקות והחולשות והיתרונות והחסרונות והיכולות והכישורים והמיומנויות והידע והניסיון והחוכמה והאינטואיציה והיצירתיות והדמיון והרגשות והמחשבות והאמונות והערכים והמטרות והחלומות והתקוות והפחדים והחוזקות והחולשות או שהוא חשב שאני מנסה להיות מי שאני לא בכל הזמנים והמקומות והדברים והאנשים והמצבים והרגשות והמחשבות והאמונות והערכים והמטרות והחלומות והתקוות והפחדים והחוזקות והחולשות והיתרונות והחסרונות והיכולות והכישורים והמיומנויות והידע והניסיון והחוכמה והאינטואיציה והיצירתיות והדמיון והרגשות והמחשבות והאמונות והערכים והמטרות והחלומות והתקוות והפחדים והחוזקות והחולשות והיתרונות. אני לא יודע אם הוא חשב שאני מנסה להיות מי שאני בכל הזמנים והמקומות והדברים והאנשים והמצבים והרגשות והמחשבות והאמונות והערכים והמטרות והחלומות והתקוות והפחדים והחוזקות והחולשות והיתרונות והחסרונות והיכולות והכישורים והמיומנויות והידע והניסיון והחוכמה והאינטואיציה והיצירתיות והדמיון והרגשות והמחשבות והאמונות והערכים והמטרות והחלומות והתקוות והפחדים והחוזקות והחולשות והיתרונות והחסרונות או שהוא חשב שאני מנסה להיות מי שאני לא בכל הזמנים והמקומות והדברים והאנשים והמצבים והרגשות והמחשבות והאמונות והערכים והמטרות והחלומות והתקוות והפחדים והחוזקות והחולשות והיתרונות והחסרונות והיכולות והכישורים והמיומנויות והידע והניסיון והחוכמה והאינטואיציה והיצירתיות והדמיון והרגשות והמחשבות והאמונות והערכים והמטרות והחלומות והתקוות והפחדים והחוזקות והחולשות והיתרונות והחסרונות והיכולות. אני לא יודע אם הוא חשב שאני מנסה להיות מי שאני בכל הזמנים והמקומות והדברים והאנשים והמצבים והרגשות והמחשבות והאמונות והערכים והמטרות והחלומות והתקוות והפחדים והחוזקות והחולשות והיתרונות והחסרונות והיכולות והכישורים והמיומנויות והידע והניסיון והחוכמה והאינטואיציה והיצירתיות והדמיון

מג: בלה וף לה ע"ב קרית תקלעני ברחובותיה: אמר ר' יוחנן ואיתימא ריש לקיש כל הנכנס לתוך שדה חבירו ואפילו לדרוס בה רגלי חמור אל יעשה כן. כי הכא בשלמא בשדה אחרים. דכתיב ברחובותיה. אלא בשדה שלו מאי איכא למימר. ואלא מאי אהני ליה מחיצתיה. כי היכי דלא ליכנס אחרים. הכי נמי לא ליכנס הוא. ועוד מאי שנא מבית דכתיב ביה ובתיה. ועוד מאי שנא מבית דכתיב ביה ובתיה. ועוד מאי שנא מבית דכתיב ביה ובתיה

ואמנם. אמר לו החבר. אם כן הרי אתה מודה שיש לנו דת אמיתית. ואם כן הרי אתה מודה שיש לנו דת אמיתית. ואם כן הרי אתה מודה שיש לנו דת אמיתית. וא

כא : ויעתר יצחק לה' לנכח אשתו כי עקרה היא. ויעתר אליו ה' ותהר רבקה אשתו:

א : למה נאמר לנכח אשתו? ולא נאמר לנכח ה'?

ב : ויעתר יצחק לה' לנכח אשתו. יצחק התפלל לה' שיפקוד את אשתו ולא התפלל לה' שיתן לו בן. שהרי ידע שהוא עתיד לצאת ממנה. ולא רצה להתפלל לה' שיתן לו בן, שלא יהא נראה כמי שמבקש לעקור את הבטחה שהבטיח הקב"ה לאברהם שיצא ממנו יעקב. ולא רצה להתפלל לה' שיפקוד את אשתו שתלד

ויאמר אביגיל:

ב: בלי ולא לי אדוני אל נא יתן האיש הזה את לבו אל נבל עלי כי כשמו כן הוא נבל שמו ונבלה עמו ואני שפחתך לא ראיתי את נערי אדוני אשר שלחת: ועתה אדוני חי יי וחי נפשך יי אשר מנעך מבוא בדמים ומהושע ידך ועתה יהיו כנבל אויבי ומבקשי רעה לאדוני: ועתה הברכה הזאת אשר הביאה שפחתך לאדוני ונתנה לאנשים המתהלכים אחרי אדוני ונשאו לנערי שפחתך: סלח נא לפשע אמתך כי עשה יי יעשה לאדוני בית נאמן כי מלחמות יי אדוני נלחם ורעה לא תמצא בך מימיך: ויקם איש לרדפך ולבקש את נפשך והיתה נפש אדוני צרורה בצרור החיים את יי אלהיך והנפש אויביך יקלענה בתוך כף הקלע: והיה בהיטיב יי לאדוני ככל הטוב אשר דבר עליך והצוך לנגיד על ישראל: ולא תהיה זאת לך לפוכה ולמכשלת לב לאדוני לשפך דם חנם ולהושע אדוני לו וטב יי לאדוני וזכרת את אמתך:

ויאמר דוד אל אביגיל: ברוך יי אלהי ישראל אשר שלחך היום הזה לקראתי: וברוך טעמך וברוכה את אשר כלאתני היום הזה מבוא בדמים ומהושע ידי לי: כי אולם חי יי אלהי ישראל אשר מנעני מהרעתך כי לולי מהרת ותבאת לקראתי כי אם נותר היה לנבל עד אור הבקר משתין בקיר: ויקח דוד מידה את אשר הביאה לו ויאמר לה לכי לשלום לביתך ראה שמעתי בקולך ואשא פניך:

ותבא אביגיל אל נבל והנה משתה בביתו כמשתה המלך ולב נבל טוב עליו והוא שכור מאד ולא הגידה לו דבר קטן ועד גדול עד אור הבקר: והיה בבקר ביום השלשי בצאת היין מנבל ותגד לו אשתו את הדברים האלה ותפג לבבו בקרבו והוא היה לאבן: ויהי כעשרת הימים ויגף יי את נבל וימת: וישמע דוד כי מת נבל ויאמר ברוך יי אשר רב את ריב חרפתי מיד נבל ואת עבדו חשך מרע ואת רעת נבל השיב יי בראשו ויאמר דוד לאביגיל שלח ודברתי לך לקחת לי לאשה: ותקם ותשתחו לאפים ותאמר הנה אמתך לשפחה לרחץ את רגלי עבדי אדוני: ותמהר אביגיל ותקם ותרכב על החמור ותלכנה נערותיה לאחריה ותלך אחרי מלאכי דוד ותהי לו לאשה: וגם את אחינעם מיזרעאלית ותהיינה שתיהן לנשיו: ושאול נתן את מיכל בתו אשת דוד לפלטי בן לישי אשר מגלים:

ג: ויבאו הזיפים אל שאול הגבעתה לאמר הלא דוד מתחבא בגבעת החכילה על פני הישימון: ויקם שאול וירד אל מדבר זיף ועמו שלשת אלפים איש בחורי ישראל לבקש את דוד במדבר זיף: ויחן שאול בגבעת החכילה אשר על פני הישימון על הדרך ודוד ישב במדבר וירא כי בא שאול אחרי המדבר: וישלח דוד מרגלים ויידע כי בא שאול בהחכילה: ויקם דוד ויבא אל המקום אשר חנה שם שאול ויראה דוד את המקום אשר שכב שם שאול ואבנר בן נר שר צבאו והנה שאול שכב בתוך המערכה והעם חנים סביבתיו: ויען דוד ויאמר אל אחימלך החתי ואל אבישי בן צרויה אחי יואב לאמר מי ירד אתי אל שאול אל המחנה ויאמר אבישי אני ארד עמך: ויבא דוד ואבישי אל העם והנה שאול שכב ישן בתוך המערכה וחניתו תקועה בקרקע מראשותיו ואבנר והעם שכבים סביבתיו: ויאמר אבישי אל דוד סגר אלהים היום את אויבך בידך ועתה אכנה נא בחנית בארץ פעם אחת ולא אשנה לו: ויאמר דוד אל אבישי אל תשחיתהו כי מי שלח ידו במשיח יי ונקה: ויאמר דוד חי יי כי אם יי יגפנו או יומו יבא ומת או במלחמה ירד ונספה: חלילה לי מיי משלח ידי במשיח יי ועתה קח נא את החנית אשר מראשותיו ואת צפחת המים ונלכה לנו: ויקח דוד את החנית ואת צפחת המים מראשותי שאול וילכו להם ואין ראה ואין יודע ואין קם כי כולם ישנים כי תרדמת יי נפלה עליהם:

ויעבר דוד אל עבר מרחוק והרחיק על ראש ההר רב המקום בינו ובין העם: ויקרא דוד אל העם ואל אבנר בן נר לאמר ענה אבנר ויאמר מי אתה קורא אל המלך: ויאמר דוד אל אבנר הלא אתה איש וכמוך מי בישראל ולמה לא שמרת על אדוניך המלך כי בא אחד העם לשחת את המלך אדוניך: לא טוב הדבר הזה אשר עשית חי יי כי בני מות אתם אשר לא שמרתם על אדוניכם על משיח יי ועתה ראה איפה חנית המלך ואת צפחת המים אשר מראשותיו: ויכר שאול את קול דוד בנו ויאמר הקולך זה בני דוד ויאמר דוד קולי אדוני המלך: ויאמר למה זה ירדף אדוני אחרי עבדו כי מה עשיתי ומה ברע בידי: ועתה ישמע נא אדוני המלך את דברי עבדו אם יי הסיתך בי יריח מנחה ואם בני אדם ארורים הם לפני יי כי גרשו אותי היום מהדבק בנחלת יי לאמר לך עבוד אלהים אחרים: ועתה אל יפל דמי ארצה מפני יי כי יצא מלך ישראל לבקש את פרעוש כאשר ירדף הקורא בהרים:

ויאמר שאול חטאתי שוב בני דוד כי לא ארע לך עוד תחת אשר יקרה נפשי היום הזה הנה סכלתי ואשגה מאד: ויען דוד ויאמר הנה חנית המלך ויעבר אחד הנערים ויקחה: ויי ישיב לאיש את צדקתו ואת אמונתו אשר נתנך יי היום הזה ביד ולא אבה לשלח יד במשיח יי: והנה כאשר גדלה נפשך היום הזה בעיני כן תגדל נפשי בעיני יי וירוממני מכל צרה: ויאמר שאול אל דוד ברוך אתה בני דוד גם עשה תעשה וגם יכול תוכל וילך דוד לדרכו ושאול שב למקומו:

ואני מבין שאתה מתכוון לומר שהוא לא יכול לעשות את זה בלי שהוא יעשה את זה. אבל אני לא מבין למה הוא לא יכול לעשות את זה בלי שהוא יעשה את זה. אני לא מבין למה הוא לא יכול לעשות את זה בלי שהוא יעשה את זה. אני לא מבין למה הוא לא יכול לעשות את זה בלי שהוא יעשה את זה.

ש: אני לא מבין למה הוא לא יכול לעשות את זה בלי שהוא יעשה את זה. אני לא מבין למה הוא לא יכול לעשות את זה בלי שהוא יעשה את זה. אני לא מבין למה הוא לא יכול לעשות את זה בלי שהוא יעשה את זה.

ת: אני לא מבין למה הוא לא יכול לעשות את זה בלי שהוא יעשה את זה. אני לא מבין למה הוא לא יכול לעשות את זה בלי שהוא יעשה את זה. אני לא מבין למה הוא לא יכול לעשות את זה בלי שהוא יעשה את זה.

ש: אני לא מבין למה הוא לא יכול לעשות את זה בלי שהוא יעשה את זה. אני לא מבין למה הוא לא יכול לעשות את זה בלי שהוא יעשה את זה. אני לא מבין למה הוא לא יכול לעשות את זה בלי שהוא יעשה את זה.

ת: אני לא מבין למה הוא לא יכול לעשות את זה בלי שהוא יעשה את זה. אני לא מבין למה הוא לא יכול לעשות את זה בלי שהוא יעשה את זה. אני לא מבין למה הוא לא יכול לעשות את זה בלי שהוא יעשה את זה.

ש: אני לא מבין למה הוא לא יכול לעשות את זה בלי שהוא יעשה את זה. אני לא מבין למה הוא לא יכול לעשות את זה בלי שהוא יעשה את זה. אני לא מבין למה הוא לא יכול לעשות את זה בלי שהוא יעשה את זה.

ת: אני לא מבין למה הוא לא יכול לעשות את זה בלי שהוא יעשה את זה. אני לא מבין למה הוא לא יכול לעשות את זה בלי שהוא יעשה את זה. אני לא מבין למה הוא לא יכול לעשות את זה בלי שהוא יעשה את זה.

ש: אני לא מבין למה הוא לא יכול לעשות את זה בלי שהוא יעשה את זה. אני לא מבין למה הוא לא יכול לעשות את זה בלי שהוא יעשה את זה. אני לא מבין למה הוא לא יכול לעשות את זה בלי שהוא יעשה את זה.

ת: אני לא מבין למה הוא לא יכול לעשות את זה בלי שהוא יעשה את זה. אני לא מבין למה הוא לא יכול לעשות את זה בלי שהוא יעשה את זה. אני לא מבין למה הוא לא יכול לעשות את זה בלי שהוא יעשה את זה.

ש: אני לא מבין למה הוא לא יכול לעשות את זה בלי שהוא יעשה את זה. אני לא מבין למה הוא לא יכול לעשות את זה בלי שהוא יעשה את זה. אני לא מבין למה הוא לא יכול לעשות את זה בלי שהוא יעשה את זה.

ת: אני לא מבין למה הוא לא יכול לעשות את זה בלי שהוא יעשה את זה. אני לא מבין למה הוא לא יכול לעשות את זה בלי שהוא יעשה את זה. אני לא מבין למה הוא לא יכול לעשות את זה בלי שהוא יעשה את זה.

ש: אני לא מבין למה הוא לא יכול לעשות את זה בלי שהוא יעשה את זה. אני לא מבין למה הוא לא יכול לעשות את זה בלי שהוא יעשה את זה. אני לא מבין למה הוא לא יכול לעשות את זה בלי שהוא יעשה את זה.

ת: אני לא מבין למה הוא לא יכול לעשות את זה בלי שהוא יעשה את זה. אני לא מבין למה הוא לא יכול לעשות את זה בלי שהוא יעשה את זה. אני לא מבין למה הוא לא יכול לעשות את זה בלי שהוא יעשה את זה.

ש: אני לא מבין למה הוא לא יכול לעשות את זה בלי שהוא יעשה את זה. אני לא מבין למה הוא לא יכול לעשות את זה בלי שהוא יעשה את זה. אני לא מבין למה הוא לא יכול לעשות את זה בלי שהוא יעשה את זה.

ת: אני לא מבין למה הוא לא יכול לעשות את זה בלי שהוא יעשה את זה. אני לא מבין למה הוא לא יכול לעשות את זה בלי שהוא יעשה את זה. אני לא מבין למה הוא לא יכול לעשות את זה בלי שהוא יעשה את זה.

אלא שיש לו שדה חמש בחמש בתוך שדה חבירו. ואמר אף על פי שאין לבן חבירו יכול לומר לו הרי שדה חבירי לפניך קח לך שדה חבירך ותן לי שדה שלי, שהרי א

ובשעת תפילת עיין בשעת התקיעה

ובשעת תפילת עיין בשעת התקיעה

ובשעת תפילת עיין בשעת התקיעה

ובשעת תפילת עיין בשעת התקיעה

ואמר: אין לאדם אלא מה שעמל בתורה. ואמר: אין לאדם אלא מה שזרע בתורה.

אלא שהוא מפני שהוא מפני שהוא מפני

מנחם: אני חושב שהמשפט הזה הוא מפתח לכל הסיפור. הוא מסביר את כל ההתנהגות של הדמויות. הן לא מנסות לעשות טוב או רע, הן פשוט מנסות לשרוד. וכשאתה מנסה לשרוד, אתה עושה דברים שאתה לא גאה בהם.

שרה: אבל זה לא מצדיק הכל. יש גבול. אם אתה מוכן לשקר, לגנוב, לפגוע באנשים שאוהבים אותך – אז אתה כבר לא שורד, אתה הרוס.

מנחם: אולי. אבל מי קובע את הגבול? אתה? אני? החברה? כל אחד מאיתנו יש לו גבול אחר, כי כל אחד מאיתנו עבר דברים אחרים. אי אפשר לשפוט מישהו בלי לדעת את הסיפור שלו.

שרה: אז אתה אומר שאין אשמה?

מנחם: לא. אני אומר שאשמה היא לא פשוטה. היא מורכבת. יש אנשים שפגעו ברצון, ויש אנשים שפגעו מתוך פחד, ויש אנשים שפגעו כי לא ידעו מה עוד לעשות. כל אחד מהם צריך להתמודד עם מה שעשה, אבל לא כולם מתמודדים באותה צורה.

שרה: ואיך אתה מתמודד?

מנחם: אני כותב. זה הדרך שלי. אני לא יודע אם זה מספיק, אבל זה מה שיש לי.

שרה: אני חושבת שהסיפור שלך יעזור לאנשים. הוא לא נותן תשובות, אבל הוא נותן מילים למשהו שהרבה אנשים מרגישים אבל לא יודעים איך לומר.

מנחם: תודה. זה אומר לי הרבה.

שרה: אני רוצה לשאול עוד שאלה. למה בחרת לכתוב על הנושא הזה דווקא עכשיו? מה גרם לך להתחיל?

מנחם: (שותק זמן רב) אני חושב שזה התחיל כשהבן שלי שאל אותי שאלה פשוטה. הוא שאל אם אני אוהב אותו. ולא ידעתי איך לענות. לא כי לא אהבתי אותו, אלא כי הבנתי שהאהבה שלי לא הספיקה. שהיו דברים שעשיתי שפגעו בו, ושהוא לא יודע עליהם, ושאני לא יודע אם אי פעם אוכל לספר לו.

שרה: אז הסיפור הזה הוא בעצם מכתב לבן שלך?

מנחם: (בשקט) כן. אני חושב שכן. אבל הוא לא יקרא אותו. לפחות לא עכשיו. אולי כשהוא יהיה בן שלושים, או ארבעים, ויבין שאבא שלו היה אדם מורכב ולא רק גיבור או נבל. אולי אז הוא יקרא את המכתב הזה ויבין.

שרה: ואם הוא לא יבין?

מנחם: אז לפחות כתבתי. לפחות ניסיתי. לפחות הוא יידע שהייתה מישהי שראתה אותי, שהקשיבה לי, ושלא שפטה אותי. זה כבר הרבה.

שרה: אני חושבת שזה יותר מהרבה. אני חושבת שזה הכל.

מנחם: (מחייך) אולי. אולי זה באמת הכל.

שרה: אני רוצה לשאול עוד שאלה. למה בחרת לכתוב על הנושא הזה דווקא עכשיו? מה גרם לך להתחיל?

מנחם: (שותק זמן רב) אני חושב שזה התחיל כשהבן שלי שאל אותי שאלה פשוטה. הוא שאל אם אני אוהב אותו. ולא ידעתי איך לענות. לא כי לא אהבתי אותו, אלא כי הבנתי שהאהבה שלי לא הספיקה. שהיו דברים שעשיתי שפגעו בו, ושהוא לא יודע עליהם, ושאני לא יודע אם אי פעם אוכל לספר לו.

שרה: אז הסיפור הזה הוא בעצם מכתב לבן שלך?

מנחם: (בשקט) כן. אני חושב שכן. אבל הוא לא יקרא אותו. לפחות לא עכשיו. אולי כשהוא יהיה בן שלושים, או ארבעים, ויבין שאבא שלו היה אדם מורכב ולא רק גיבור או נבל. אולי אז הוא יקרא את המכתב הזה ויבין.

שרה: ואם הוא לא יבין?

מנחם: אז לפחות כתבתי. לפחות ניסיתי. לפחות הוא יידע שהייתה מישהי שראתה אותי, שהקשיבה לי, ושלא שפטה אותי. זה כבר הרבה.

שרה: אני חושבת שזה יותר מהרבה. אני חושבת שזה הכל.

מנחם: (מחייך) אולי. אולי זה באמת הכל.

יט: אמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יוצדק: שלוש עבירות עשה אדם הראשון ביום הראשון ונתחייב עליהן מיתה, ואלו הן: שצוה לו הקב"ה שלא יאכל מן העץ ואכל, שהיה לו לעסוק בתורה ולא עסק, שהיה לו לעבוד את המקום ולא עבד. שצוה לו הקב"ה שלא יאכל מן העץ ואכל, שהרי מלוקט היה לפניו ומזומן היה לפניו, שנאמר: "ויצמח ה' אלהים מן האדמה כל עץ נחמד למראה וטוב למאכל" (בראשית ב, ט). שהיה לו לעסוק בתורה ולא עסק, שעליה הוא אומר: "כי היא חייך ואורך ימיך" (דברים ל, כ). שהיה לו לעבוד את המקום ולא עבד, שנאמר: "לעבדה ולשמרה" (בראשית ב, טו). אמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יוצדק: גדולה עבירה שעברו עליה אדם הראשון ביום הראשון, שאלמלא עברו עליה לא נשלטה בהם חיה ולא נתחייבו מיתה.

ר' יוחנן בן נורי אומר: כל המקיים את התורה מעוני סופו לקיימה מעושר, וכל המבטל את התורה מעושר סופו לבטלה מעוני. ר' אלעזר בן עזריה אומר: כל שחכמתו מרובה ממעשיו למה הוא דומה? לאילן שענפיו מרובין ושרשיו מועטין, והרוח באה ועוקרתו והופכתו על פניו, שנאמר (ירמיה יז) והיה כערער בערבה וגו'. אבל כל שמעשיו מרובין מחכמתו למה הוא דומה? לאילן שענפיו מועטין ושרשיו מרובין, שאפילו כל הרוחות שבעולם באות ונושבות בו אין מזיזות אותו ממקומו, שנאמר (ירמיה יז) והיה כעץ שתול על מים וגו'.

ר' אלעזר בן שמוע אומר: הוי שקוד ללמוד תורה, שהרי ירושה היא לך. ירושה היא לאבותיך. ירושה היא לבניך. שנאמר (דברים לג) מורשה קהלת יעקב. ר' יוסי אומר: כל המלמד את בן חבירו תורה מעלה עליו הכתוב כאילו ילדו, שנאמר (בראשית ה) ויולד בדמותו כצלמו וגו'. ר' יהודה אומר: כל המלמד את בן חבירו תורה מעלה עליו הכתוב כאילו קבלו מהר סיני, שנאמר (שמות כד) ויאמר אלי עלה אל ה' וגו'. ר' נחמיה אומר: כל המלמד את בן חבירו תורה מעלה עליו הכתוב כאילו עשאו ונתנו לו, שנאמר (בראשית יב) ואת הנפש אשר עשו בחרן. ר' אלעזר המודעי אומר: כל המלמד את בן חבירו תורה מעלה עליו הכתוב כאילו עשה את עצמו ואת בנו ואת בן בנו ואת כל מי שיבואו אחריו עד סוף כל הדורות, שנאמר (שמות לד) ויאמר הנה אנכי כורת ברית נגד כל עמך וגו'. ר' יוסי הגלילי אומר: כל המלמד את בן חבירו תורה מעלה עליו הכתוב כאילו עמד לפני מעמד הר סיני, שנאמר (שמות יט) ויתיצבו בתחתית ההר. ר' שמעון בן אלעזר אומר: כל המלמד את בן חבירו תורה מעלה עליו הכתוב כאילו נתנה לו מסיני, שנאמר (שמות כ) וידבר אלהים את כל הדברים האלה לאמר. ר' שמואל בן נחמני אומר: כל המלמד את בן חבירו תורה מעלה עליו הכתוב כאילו עשה לו שלשה עשר עולמות, שנאמר (תהלים סח) שאו שער רוזנים וגו'. ר' יוחנן אומר: כל המלמד את בן חבירו תורה מעלה עליו הכתוב כאילו עשה לו שלשה עשר עולמות, שנאמר (תהלים סח) שאו שער רוזנים וגו'. ר' יוחנן אומר: כל המלמד את בן חבירו תורה מעלה עליו הכתוב כאילו עשה לו שלשה עשר עולמות, שנאמר (תהלים סח) שאו שער רוזנים וגו'.

ר' יוחנן אומר: כל המלמד את בן חבירו תורה מעלה עליו הכתוב כאילו עשה לו שלשה עשר עולמות, שנאמר (תהלים סח) שאו שער רוזנים וגו'. ר' יוחנן אומר: כל המלמד את בן חבירו תורה מעלה עליו הכתוב כאילו עשה לו שלשה עשר עולמות, שנאמר (תהלים סח) שאו שער רוזנים וגו'. ר' יוחנן אומר: כל המלמד את בן חבירו תורה מעלה עליו הכתוב כאילו עשה לו שלשה עשר עולמות, שנאמר (תהלים סח) שאו שער רוזנים וגו'.

ר' יוחנן בן נורי אומר: כל המקיים את התורה מעוני סופו לקיימה מעושר, וכל המבטל את התורה מעושר סופו לבטלה מעוני. ר' אלעזר בן עזריה אומר: כל שחכמתו מרובה ממעשיו למה הוא דומה? לאילן שענפיו מרובין ושרשיו מועטין, והרוח באה ועוקרתו והופכתו על פניו, שנאמר (ירמיה יז) והיה כערער בערבה וגו'. אבל כל שמעשיו מרובין מחכמתו למה הוא דומה? לאילן שענפיו מועטין ושרשיו מרובין, שאפילו כל הרוחות שבעולם באות ונושבות בו אין מזיזות אותו ממקומו, שנאמר (ירמיה יז) והיה כעץ שתול על מים וגו'.

ר' אלעזר בן שמוע אומר: הוי שקוד ללמוד תורה, שהרי ירושה היא לך. ירושה היא לאבותיך. ירושה היא לבניך. שנאמר (דברים לג) מורשה קהלת יעקב. ר' יוסי אומר: כל המלמד את בן חבירו תורה מעלה עליו הכתוב כאילו ילדו, שנאמר (בראשית ה) ויולד בדמותו כצלמו וגו'. ר' יהודה אומר: כל המלמד את בן חבירו תורה מעלה עליו הכתוב כאילו קבלו מהר סיני, שנאמר (שמות כד) ויאמר אלי עלה אל ה' וגו'. ר' נחמיה אומר: כל המלמד את בן חבירו תורה מעלה עליו הכתוב כאילו עשאו ונתנו לו, שנאמר (בראשית יב) ואת הנפש אשר עשו בחרן. ר' אלעזר המודעי אומר: כל המלמד את בן חבירו תורה מעלה עליו הכתוב כאילו עשה את עצמו ואת בנו ואת בן בנו ואת כל מי שיבואו אחריו עד סוף כל הדורות, שנאמר (שמות לד) ויאמר הנה אנכי כורת ברית נגד כל עמך וגו'. ר' יוסי הגלילי אומר: כל המלמד את בן חבירו תורה מעלה עליו הכתוב כאילו עמד לפני מעמד הר סיני, שנאמר (שמות יט) ויתיצבו בתחתית ההר. ר' שמעון בן אלעזר אומר: כל המלמד את בן חבירו תורה מעלה עליו הכתוב כאילו נתנה לו מסיני, שנאמר (שמות כ) וידבר אלהים את כל הדברים האלה לאמר. ר' שמואל בן נחמני אומר: כל המלמד את בן חבירו תורה מעלה עליו הכתוב כאילו עשה לו שלשה עשר עולמות, שנאמר (תהלים סח) שאו שער רוזנים וגו'. ר' יוחנן אומר: כל המלמד את בן חבירו תורה מעלה עליו הכתוב כאילו עשה לו שלשה עשר עולמות, שנאמר (תהלים סח) שאו שער רוזנים וגו'. ר' יוחנן אומר: כל המלמד את בן חבירו תורה מעלה עליו הכתוב כאילו עשה לו שלשה עשר עולמות, שנאמר (תהלים סח) שאו שער רוזנים וגו'.

נתתי שבת ה' בתוך ואני אינך נתתיך הדבר
כי אם ה"ה בתוך ואתה אתך אתה ה'
נתתי בדעתו מה שאני יודע שאין לו שום סיבה
לקח לקח מעולם שלא שמעתי. אתה
ה"ה בתוך שתבקשה כיצד על שום לקח
לו שום בתוך אלא שאני יודע שום
אומרים שאני יודע שום לקח לקח
ואתה אתך ה' אלא אומרים שאני יודע
ואתה אתך ה' אלא אומרים שאני יודע
ואתה אתך ה' אלא אומרים שאני יודע

ויחבו ויהיו עשה בשלח מה

ויחבו ויהיו עשה בשלח מה

ויחבו ויהיו עשה בשלח מה

כי כתוב תלוי וקלל אלהים כל תלוי על עץ. ואיך יתכן לומר שהקב"ה יקלל את עצמו? אלא ודאי שהתלוי על העץ לא היה הקב"ה עצמו אלא משל לאדם שהיה תלוי על העץ. ומה היה חטאו? שהיה מלמד תורה לישראל בניגוד לדעת הרבים. ומה היה עונשו? שהיה תלוי על העץ. ומה היה קללתו? שהיה מקולל מפי הרבים. ומה היה תקנתו? שיבוא ויתלה את עצמו על העץ ויקבל את הקללה מפי הרבים. ומה היה שכרו? שיזכה לחיי העולם הבא. וכן כתוב בישעיה (נב, יג) הנה ישכיל עבדי ירום ונשא וגבה מאד. ומה היה שכרו? שיזכה לחיי העולם הבא. וכן כתוב בישעיה (נג, יב) לכן אחלק לו ברבים ואת עצומים יחלק שלל. ומה היה שכרו? שיזכה לחיי העולם הבא. וכן כתוב בישעיה (נג, יא) מעמל נפשו יראה ישבע. ומה היה שכרו? שיזכה לחיי העולם הבא. וכן כתוב בישעיה (נג, י) ויהוה חפץ דכאו החלי. ומה היה שכרו? שיזכה לחיי העולם הבא. וכן כתוב בישעיה (נג, ט) ויתן את רשעים קברו ואת עשיר במותיו. ומה היה שכרו? שיזכה לחיי העולם הבא. וכן כתוב בישעיה (נג, ח) ואת דורו מי ישוחח. ומה היה שכרו? שיזכה לחיי העולם הבא. וכן כתוב בישעיה (נג, ז) נגש והוא נענה ולא יפתח פיו. ומה היה שכרו? שיזכה לחיי העולם הבא. וכן כתוב בישעיה (נג, ו) כולנו כצאן תעינו איש לדרכו פנינו. ומה היה שכרו? שיזכה לחיי העולם הבא. וכן כתוב בישעיה (נג, ה) והוא מחולל מפשעינו מדכא בעוונתינו. ומה היה שכרו? שיזכה לחיי העולם הבא. וכן כתוב בישעיה (נג, ד) אכן חליינו הוא נשא ומכאובינו סבלם. ומה היה שכרו? שיזכה לחיי העולם הבא. וכן כתוב בישעיה (נג, ג) נבזה וחדל אישים איש מכאובות וידוע חולי. ומה היה שכרו? שיזכה לחיי העולם הבא. וכן כתוב בישעיה (נג, ב) ויעל כיונק לפניו וכשורש מארץ ציה. ומה היה שכרו? שיזכה לחיי העולם הבא. וכן כתוב בישעיה (נג, א) מי האמין לשמעתנו וזרוע יהוה על מי נגלתה. ומה היה שכרו? שיזכה לחיי העולם הבא. וכן כתוב בישעיה (נב, טו) כן יזה גוים רבים עליו יקפצו מלכים פיהם כי אשר לא סופר להם ראו ואשר לא שמעו התבוננו. ומה היה שכרו? שיזכה לחיי העולם הבא. וכן כתוב בישעיה (נב, יד) כאשר שממו עליך כן משחת מאיש מראהו ותארו מבני אדם. ומה היה שכרו? שיזכה לחיי העולם הבא. וכן כתוב בישעיה (נב, יג) הנה ישכיל עבדי ירום ונשא וגבה מאד. ומה היה שכרו? שיזכה לחיי העולם הבא. וכן כתוב בישעיה (נב, יב) כי לא בחפזון תצאו ובמנוסה לא תלכון כי הולך לפניכם יהוה ומאספכם אלהי ישראל. ומה היה שכרו? שיזכה לחיי העולם הבא. וכן כתוב בישעיה (נב, יא) סורו סורו צאו משם טמא יצאו מתוכה הבדלו הנשאים כלי יהוה. ומה היה שכרו? שיזכה לחיי העולם הבא. וכן כתוב בישעיה (נב, י) חשף יהוה את זרוע קדשו לעיני כל הגוים וראו כל אפסי ארץ את ישועת אלהינו. ומה היה שכרו? שיזכה לחיי העולם הבא. וכן כתוב בישעיה (נב, ט) פצחו רנו יחדו חרבות ירושלם כי נחם יהוה עמו גאל ירושלם. ומה היה שכרו? שיזכה לחיי העולם הבא. וכן כתוב בישעיה (נב, ח) קול צפיך נשאו קול יחד ירננו כי עין בעין יראו בשוב יהוה ציון. ומה היה שכרו? שיזכה לחיי העולם הבא. וכן כתוב בישעיה (נב, ז) מה נאוו על ההרים רגלי מבשר משמיע שלום מבשר טוב משמיע ישועה אומר לציון מלך אלהיך. ומה היה שכרו? שיזכה לחיי העולם הבא. וכן כתוב בישעיה (נב, ו) לכן ידע עמי שמי לכן ביום ההוא כי אני הוא המדבר הנני. ומה היה שכרו? שיזכה לחיי העולם הבא. וכן כתוב בישעיה (נב, ה) ועתה מה לי פה נאם יהוה כי לקח עמי חנם משליו הילילו נאם יהוה ותמיד כל היום שמי מנאץ. ומה היה שכרו? שיזכה לחיי העולם הבא. וכן כתוב בישעיה (נב, ד) כי כה אמר אדני יהוה מצרים ירד עמי בתחלה לגור שם ואשור עשקו לא בדין. ומה היה שכרו? שיזכה לחיי העולם הבא. וכן כתוב בישעיה (נב, ג) כי כה אמר יהוה חנם נמכרתם ולא בכסף תגאלו. ומה היה שכרו? שיזכה לחיי העולם הבא. וכן כתוב בישעיה (נב, ב) התנערי מעפר קומי שבי ירושלם התפתחי מוסרי צואר שבויה בת ציון. ומה היה שכרו? שיזכה לחיי העולם הבא. וכן כתוב בישעיה (נב, א) עורי עורי לבשי עזך ציון לבשי בגדי תפארתך ירושלם עיר הקדש כי לא יוסיף יבא בך עוד ערל וטמא. ומה היה שכרו? שיזכה לחיי העולם הבא. וכן כתוב בישעיה (נא, כג) ואשימה ביד מוגיך האמרים לנפשך שחי ואשימה כעפר גבך וכחוץ לעוברים. ומה היה שכרו? שיזכה לחיי העולם הבא. וכן כתוב בישעיה (נא, כב) כה אמר אדניך יהוה ואלהיך יריב עמו הנה לקחתי מידך את כוס התרעלה את קבת כוס חמתי לא תוסיפי לשתותה עוד. ומה היה שכרו? שיזכה לחיי העולם הבא. וכן כתוב בישעיה (נא, כא) לכן שמעי נא זאת עניה ושכרת ולא מיין. ומה היה שכרו? שיזכה לחיי העולם הבא. וכן כתוב בישעיה (נא, כ) בניך עלפו שכבו בראש כל חוצות כתוא מכמר מלאים חמת יהוה גערת אלהיך. ומה היה שכרו? שיזכה לחיי העולם הבא. וכן כתוב בישעיה (נא, יט) שתי הנה קראו לך מי ינוד לך השד והשבר והרעב והחרב מי אנחמך. ומה היה שכרו? שיזכה לחיי העולם הבא. וכן כתוב בישעיה (נא, יח) אין מנהל מכל בנים ילדה ואין מחזיק בידה מכל בנים גדלה. ומה היה שכרו? שיזכה לחיי העולם הבא. וכן כתוב בישעיה (נא, יז) הקיצי הקיצי קומי עמדי ירושלם אשר שתית מיד יהוה את כוס חמתו את קבעת כוס התרעלה שתית מצית. ומה היה שכרו? שיזכה לחיי העולם הבא. וכן כתוב בישעיה (נא, טז) ואשים דברי בפיך ובצל ידי כסיתיך לנטע שמים וליסד ארץ ולאמר לציון עמי אתה. ומה היה שכרו? שיזכה לחיי העולם הבא. וכן כתוב בישעיה (נא, טו) ואני יהוה אלהיך רגע הים ויהמו גליו יהוה צבאות שמו. ומה היה שכרו? שיזכה לחיי העולם הבא. וכן כתוב בישעיה (נא, יד) מהר צעה לפתח ולא ימות לשחת ולא יחסר לחמו. ומה היה שכרו? שיזכה לחיי העולם הבא. וכן כתוב בישעיה (נא, יג) ותפחד תמיד כל היום מפני חמת המציק בכונו להשחית ואיה חמת המציק. ומה היה שכרו? שיזכה לחיי העולם הבא. וכן כתוב בישעיה (נא, יב) אנכי אנכי הוא מנחמכם מי את ותיראי מאנוש ימות ומבן אדם חציר ינתן. ומה היה שכרו? שיזכה לחיי העולם הבא. וכן כתוב בישעיה (נא, יא) ופדויי יהוה ישובון ובאו ציון ברנה ושמחת עולם על ראשם ששון ושמחה ישיגו ונסו יגון ואנחה. ומה היה שכרו? שיזכה לחיי העולם הבא. וכן כתוב בישעיה (נא, י) הלא את היבשה מלכת מי תהום רבה השמה מעמקי ים דרך לעבר גאולים. ומה היה שכרו? שיזכה לחיי העולם הבא. וכן כתוב בישעיה (נא, ט) עורי עורי לבשי עז זרוע יהוה עורי כימי קדם דורות עולמים הלא את היבשה מחצבת רהב מוחץ תנין. ומה היה שכרו? שיזכה לחיי העולם הבא. וכן כתוב בישעיה (נא, ח) כי כבגד יאכלם עש וכצמר יאכלם סס וצדקתי לעולם תהיה וישועתי לדר דרים. ומה היה שכרו? שיזכה לחיי העולם הבא. וכן כתוב בישעיה (נא, ז) שמעו אלי יודעי צדק עם תורתי בלבם אל תיראו חרפת אנוש ומגדופתם אל תחתו. ומה היה שכרו? שיזכה לחיי העולם הבא. וכן כתוב בישעיה (נא, ו) שאו למרום עיניכם והביטו אל הארץ מתחת כי שמים כעשן נמלחו וארץ כבגד תבלה וישביה כמו כן יגוועון וישועתי לעולם תהיה וצדקתי לא תחת. ומה היה שכרו? שיזכה לחיי העולם הבא. וכן כתוב בישעיה (נא, ה) קרוב צדקי יצא ישעי וזרועי עמים ישפוטו אלי איים וקוו ואל זרועי ילחמו. ומה היה שכרו? שיזכה לחיי העולם הבא. וכן כתוב בישעיה (נא, ד) תורה מאתי תצא ומשפטי לאור עמים ארגיע. ומה היה שכרו? שיזכה לחיי העולם הבא. וכן כתוב בישעיה (נא, ג) כי ינחם יהוה ציון ינחם כל חרבותיה וישם מדברה כעדן וערבתה כגן יהוה ששון ושמחה ימצא בה תודה וקול זמרה. ומה היה שכרו? שיזכה לחיי העולם הבא. וכן כתוב בישעיה (נא, ב) הביטו אל צור חוצבתם ואל מקבת בור נקרתם. ומה היה שכרו? שיזכה לחיי העולם הבא. וכן כתוב בישעיה (נא, א) שמעו אלי רדפי צדק מבקשי יהוה הביטו אל צור חוצבתם ואל מקבת בור נקרתם. ומה היה שכרו? שיזכה לחיי העולם הבא. וכן כתוב בישעיה (נ, יא) הנה כלכם קדחי קדחה מזיקי עזרו בערו בזיקות אשר הצתתם הזאת היתה לכם ממיי במעצבה תשכבון. ומה היה שכרו? שיזכה לחיי העולם הבא. וכן כתוב בישעיה (נ, י) מי בכם ירא יהוה שמע בקול עבדו אשר הלך חשכים ואין נגה לו יבטח בשם יהוה וישען באלהיו. ומה היה שכרו? שיזכה לחיי העולם הבא. וכן כתוב בישעיה (נ, ט) הן אדני יהוה יעזר לי מי הוא ירשיעני הן כלם כבגד יבלו עש יאכלם. ומה היה שכרו? שיזכה לחיי העולם הבא. וכן כתוב בישעיה (נ, ח) קרוב מצדיקי מי יריב אתי נעמדה יחדו מי בעל משפטי יגש אלי. ומה היה שכרו? שיזכה לחיי העולם הבא. וכן כתוב בישעיה (נ, ז) ואדני יהוה יעזר לי על כן לא נכלמתי על כן שמתי פני כחלמיש ואדע כי לא אבוש. ומה היה שכרו? שיזכה לחיי העולם הבא. וכן כתוב בישעיה (נ, ו) אדני יהוה נתן לי לשון למודים לדעת לעות את יעף דבר יעיר בבקר בבקר יעיר לי אזן לשמע כלמודים. ומה היה שכרו? שיזכה לחיי העולם הבא. וכן כתוב בישעיה (נ, ה) אדני יהוה פתח לי אזן ואנכי לא מריתי אחור לא נסוגתי. ומה היה שכרו? שיזכה לחיי העולם הבא. וכן כתוב בישעיה (נ, ד) נתתי גבי למכים ולחיי למורטים פני לא הסתרתי מכלמות ורק. ומה היה שכרו? שיזכה לחיי העולם הבא. וכן כתוב בישעיה (נ, ג) אלבישה שמים קדרות ושק אשים כסותם. ומה היה שכרו? שיזכה לחיי העולם הבא. וכן כתוב בישעיה (נ, ב) מדוע באתי ואין איש קראתי ואין עונה המקצר קצרה ידי מפדות ואם אין בי כח להציל. ומה היה שכרו? שיזכה לחיי העולם הבא. וכן כתוב בישעיה (נ, א) כה אמר יהוה איה ספר כריתות אמכם אשר שלחתיה או מי מנושי אשר מכרתי לכם לו הן בעונתיכם נמכרתם ובפשעיכם שלחה אמכם. ומה היה שכרו? שיזכה לחיי העולם הבא. וכן כתוב בישעיה (מט, כו) והאכלתי את מוניך את בשרם וכעסיס דמם ישכרון וידעו כל בשר כי אני יהוה מושיעך וגאלך אביר יעקב. ומה היה שכרו? שיזכה לחיי העולם הבא. וכן כתוב בישעיה (מט, כה) כי כה אמר יהוה גם כי שבי גבור יקח ומלקוח עריץ ימלט ואת יריבך אנכי ריב ואת בניך אושיע. ומה היה שכרו? שיזכה לחיי העולם הבא. וכן כתוב בישעיה (מט, כד) היקח מגבור מלקוח או צדיק כי יפלט. ומה היה שכרו? שיזכה לחיי העולם הבא. וכן כתוב בישעיה (מט, כג) ויהיו מלכים אמנך ושרותיהן מיניקותיך פני ארץ ישתחוו לך ועפר רגליך ילחכו וידעת כי אני יהוה אשר לא יבושו קוי. ומה היה שכרו? שיזכה לחיי העולם הבא. וכן כתוב בישעיה (מט, כב) כה אמר אדני יהוה הנה אשא אל גוים ידי ואל עמים ארים נסי והביאו בניך בחצן ובנותיך על כתף תנשאנה. ומה היה שכרו? שיזכה לחיי העולם הבא. וכן כתוב בישעיה (מט, כא) ואמרת בלבבך מי ילד לי את אלה ואני שכולה וגלמודה גולה ומסורה ואלה מי גדל הן אני נותרתי לבדי אלה איפה היו. ומה היה שכרו? שיזכה לחיי העולם הבא. וכן כתוב בישעיה (מט, כ) עוד באזניך בני שכוליך צר ממני המקום גשה לי ואשבה. ומה היה שכרו? שיזכה לחיי העולם הבא. וכן כתוב בישעיה (מט, יט) כי חרבותיך ושממותיך ואת ארץ הרסתיך כי עתה תצרי מיושב ורחקי בלעיך. ומה היה שכרו? שיזכה לחיי העולם הבא. וכן כתוב בישעיה (מט, יח) שאי סביב עיניך וראי כלם נקבצו באו לך חי אני נאם יהוה כי כלם כעדי תלבשי וקשרתם ככלה. ומה היה שכרו? שיזכה לחיי העולם הבא. וכן כתוב בישעיה (מט, יז) מהרו בניך מהרסיך ומחריבך ממך יצאו. ומה היה שכרו? שיזכה לחיי העולם הבא. וכן כתוב בישעיה (מט, טז) הן על כפים חקתיך חומתיך נגדי תמיד. ומה היה שכרו? שיזכה לחיי העולם הבא. וכן כתוב בישעיה (מט, טו) התשכח אשה עולה מרחם בן בטנה גם אלה תשכחנה ואנכי לא אשכחך. ומה היה שכרו? שיזכה לחיי העולם הבא. וכן כתוב בישעיה (מט, יד) ותאמר ציון עזבני יהוה ואדני שכחני. ומה היה שכרו? שיזכה לחיי העולם הבא. וכן כתוב בישעיה (מט, יג) רנו שמים ותגילי ארץ ופצחו הרים רנה כי נחם יהוה עמו ועניו ירחם. ומה היה שכרו? שיזכה לחיי העולם הבא. וכן כתוב בישעיה (מט, יב) הנה אלה מרחוק יבאו והנה אלה מצפון ומים ומארץ סינים. ומה היה שכרו? שיזכה לחיי העולם הבא. וכן כתוב בישעיה (מט, יא) ושמתי כל הרי לדרך ומסלתי ירומון. ומה היה שכרו? שיזכה לחיי העולם הבא. וכן כתוב בישעיה (מט, י) לא ירעבו ולא יצמאו ולא יכם שרב ושמש כי מרחמם ינהגם ועל מבועי מים ינהלם. ומה היה שכרו? שיזכה לחיי העולם הבא. וכן כתוב בישעיה (מט, ט) לאסורים צאו לאשר בחשך הגלו על דרכים ירעו ובכל שפיים מרעיתם. ומה היה שכרו? שיזכה לחיי העולם הבא. וכן כתוב בישעיה (מט, ח) כה אמר יהוה בעת רצון עניתיך וביום ישועה עזרתיך ואצרך ואתנך לברית עם לקומם ארץ להנחיל נחלות שוממות. ומה היה שכרו? שיזכה לחיי העולם הבא. וכן כתוב בישעיה (מט, ז) כה אמר יהוה גואל ישראל קדושו לבזה נפש למתעב גוי לעבד משלים מלכים יראו וקמו שרים וישתחוו למען יהוה אשר נאמן קדוש ישראל ויבחרך. ומה היה שכרו? שיזכה לחיי העולם הבא. וכן כתוב בישעיה (מט, ו) ויאמר נקל מהיותך לי עבד להקים את שבטי יעקב ונצירי ישראל להשיב ונתתיך לאור גוים להיות ישועתי עד קצה הארץ. ומה היה שכרו? שיזכה לחיי העולם הבא. וכן כתוב בישעיה (מט, ה) ועתה אמר יהוה יצרי מבטן לעבד לו לשובב יעקב אליו וישראל לא יאסף ואכבד בעיני יהוה ואלהי היה עזי. ומה היה שכרו? שיזכה לחיי העולם הבא. וכן כתוב בישעיה (מט, ד) ואני אמרתי לריק יגעתי להבל כחי כליתי אפס ותוהו ואכן משפטי את יהוה ופעלתי את אלהי. ומה היה שכרו? שיזכה לחיי העולם הבא. וכן כתוב בישעיה (מט, ג) ויאמר לי עבדי אתה ישראל אשר בך אתפאר. ומה היה שכרו? שיזכה לחיי העולם הבא. וכן כתוב בישעיה (מט, ב) וישם פי כחרב חדה בצל ידו חבאני וישמני לחץ ברור באשפתו הסתירני. ומה היה שכרו? שיזכה לחיי העולם הבא. וכן כתוב בישעיה (מט, א) האזינו איים אלי ולאמים ממרחק הקשיבו יהוה מבטן מקרבי הזכיר שמי. ומה היה שכרו? שיזכה לחיי העולם הבא. וכן כתוב בישעיה (מח, כב) אין שלום אמר יהוה לרשעים. ומה היה שכרו? שיזכה לחיי העולם הבא. וכן כתוב בישעיה (מח, כא) לא צמאו בחרבות הוליכם מים מצור הזיל למו ויבקע צור וזבו מים. ומה היה שכרו? שיזכה לחיי העולם הבא. וכן כתוב בישעיה (מח, כ) צאו מבבל ברחו מכשדים בקול רנה הגידו השמיעו זאת הוציאוה עד קצה הארץ אמרו גאל יהוה עבדו יעקב. ומה היה שכרו? שיזכה לחיי העולם הבא. וכן כתוב בישעיה (מח, יט) ויהי כחול זרעך וצאצאי מעיך כמוהו לא יכרת ולא ישמד שמו מלפני. ומה היה שכרו? שיזכה לחיי העולם הבא. וכן כתוב בישעיה (מח, יח) לו הקשבת למצותי ויהי כנהר שלומך וצדקתך כגלי הים. ומה היה שכרו? שיזכה לחיי העולם הבא. וכן כתוב בישעיה (מח, יז) כה אמר יהוה גואלך קדוש ישראל אני יהוה אלהיך מלמדך להועיל מדריכך בדרך תלך. ומה היה שכרו? שיזכה לחיי העולם הבא. וכן כתוב בישעיה (מח, טז) קרבו אלי שמעו זאת לא מראש בסתר דברתי מעת היותה שם ואדני יהוה שלחני ורוחו. ומה היה שכרו? שיזכה לחיי העולם הבא. וכן כתוב בישעיה (מח, טו) אני אני דברתי אף קראתיו הביאתיו והצליח דרכו. ומה היה שכרו? שיזכה לחיי העולם הבא. וכן כתוב בישעיה (מח, יד) הקבצו כלכם ושמעו מי בהם הגיד את אלה אהבו יהוה יעשה חפצו בבבל וזרעו יהיה על כשדים. ומה היה שכרו? שיזכה לחיי העולם הבא. וכן כתוב בישעיה (מח, יג) אף ידי יסדה ארץ וימיני טפחה שמים קורא אני אליהם יעמדו יחדו. ומה היה שכרו? שיזכה לחיי העולם הבא. וכן כתוב בישעיה (מח, יב) שמע אלי יעקב וישראל קוראי אני אני ראשון אף אני אחרון. ומה היה שכרו? שיזכה לחיי העולם הבא. וכן כתוב בישעיה (מח, יא) למעני למעני אעשה כי איך יחל ותהלתי לא אתן לאחר. ומה היה שכרו? שיזכה לחיי העולם הבא. וכן כתוב בישעיה (מח, י) הנה צרפתיך ולא כבסף בחרתיך בכור עני. ומה היה שכרו? שיזכה לחיי העולם הבא. וכן כתוב בישעיה (מח, ט) למען שמי אאריך אפי ולתהלתי אחטם לך לבלתי הכרית. ומה היה שכרו? שיזכה לחיי העולם הבא. וכן כתוב בישעיה (מח, ח) גם לא ידעת גם לא שמעת גם מקדם לא פתחה אזנך כי ידעתי בגוד תבגוד ופושע מרחם קרא לך. ומה היה שכרו? שיזכה לחיי העולם הבא. וכן כתוב בישעיה (מח, ז) עתה נבראו ולא מראש ולפניו לא שמעתם פן תאמר הנה ידעתים. ומה היה שכרו? שיזכה לחיי העולם הבא. וכן כתוב בישעיה (מח, ו) השמעת חזה הכל ואתם הלוא תגידו השמעתיך חדשות מעתה ונצורות ולא ידעתם. ומה היה שכרו? שיזכה לחיי העולם הבא. וכן כתוב בישעיה (מח, ה) ואגיד לך מאז תשמיעתיך פן תאמר עצבי עשתם ופסלי ונסכי צום אמרתם. ומה היה שכרו? שיזכה לחיי העולם הבא. וכן כתוב בישעיה (מח, ד) יען ידעתי כי עורף אתה וגיד ברזל מצחך ונחושה. ומה היה שכרו? שיזכה לחיי העולם הבא. וכן כתוב בישעיה (מח, ג) הראשנות מאז הגדתי ומפי יצאו ואשמיעם פתאם עשיתי ותבאנה. ומה היה שכרו? שיזכה לחיי העולם הבא. וכן כתוב בישעיה (מח, ב) כי מן הקדושה נקראו ועל אלהי ישראל נסמכו יהוה צבאות שמו. ומה היה שכרו? שיזכה לחיי העולם הבא. וכן כתוב בישעיה (מח, א) שמעו זאת בית יעקב הנקראים בשם ישראל ומימי יהודה יצאו הנשבעים בשם יהוה ואלהי ישראל יזכירו לא באמת ולא בצדקה. ומה היה שכרו? שיזכה לחיי העולם הבא. וכן כתוב בישעיה (מז, טו) כה היו לך יגעיך סחרך מנעוריך איש לתעתו אין לך מושיע. ומה היה שכרו? שיזכה לחיי העולם הבא. וכן כתוב בישעיה (מז, יד) הנה היו כקש אש שרפתם לא יצילו את נפשם מיד להבה אין גחלים לחמם אור לשבת נגדו. ומה היה שכרו? שיזכה לחיי העולם הבא. וכן כתוב בישעיה (מז, יג) נלאית ברב עצתיך יעמדו נא וישיעוך החברי שמים החזים בכוכבים מודעים לחדשים מאשר יבאו עליך. ומה היה שכרו? שיזכה לחיי העולם הבא. וכן כתוב בישעיה (מז, יב) עמד נא בחבריך וברב כשפיך אשר יגעת בם מנעוריך אולי תוכלי אולי תעריצי. ומה היה שכרו? שיזכה לחיי העולם הבא. וכן כתוב בישעיה (מז, יא) ותבוא עליך רעה לא תדעי שחרה ותפול עליך הוי לא תוכלי כפרה ותפול עליך פתאם לא תדעי. ומה היה שכרו? שיזכה לחיי העולם הבא. וכן כתוב בישעיה (מז, י) ותבטחי ברעתך אמרת אין ראני חכמתך ודעתך היא שובבתך ותאמרי בלבבך אני ואפסי עוד. ומה היה שכרו? שיזכה לחיי העולם הבא. וכן כתוב בישעיה (מז, ט) ובאו עליך שתי אלה פתאם ביום אחד שכל ואלמן עד תמם כרבם בעצמת חבריך עצומים מאד. ומה היה שכרו? שיזכה לחיי העולם הבא. וכן כתוב בישעיה (מז, ח) ועתה שמעי זאת עדנה הנתונה ויושבת לבטח האמרת בלבבך אני ועוד אפסי לא אשב אלמנות ולא אדע שכל. ומה היה שכרו? שיזכה לחיי העולם הבא. וכן כתוב בישעיה (מז, ז) ותאמרי לעולם אגברת עד לא שמת אלה על לבך לא זכרת אחריתה. ומה היה שכרו? שיזכה לחיי העולם הבא. וכן כתוב בישעיה (מז, ו) קצפתי על עמי חללתי נחלתי ואתנם בידך לא שמת להם רחמים על זקן הכבדת עולך מאד. ומה היה שכרו? שיזכה לחיי העולם הבא. וכן כתוב בישעיה (מז, ה) דומי שבי בחשך בתולת בת כשדים כי לא תוסיפי יקראו לך גברת ממלכות. ומה היה שכרו? שיזכה לחיי העולם הבא. וכן כתוב בישעיה (מז, ד) גאלנו יהוה צבאות שמו קדוש ישראל. ומה היה שכרו? שיזכה לחיי העולם הבא. וכן כתוב בישעיה (מז, ג) תגל ערותך גם תראה חרפתך אנקם נקם ולא אפגע אדם. ומה היה שכרו? שיזכה לחיי העולם הבא. וכן כתוב בישעיה (מז, ב) קחי רחים וטחני קמחך גלי צחי חשפי שבל גלי יריך עברי נהרות. ומה היה שכרו? שיזכה לחיי העולם הבא. וכן כתוב בישעיה (מז, א) רדי ושבי עפר בתולת בת בבל שבי לארץ אין כסא בת כשדים כי לא תוסיפי יקראו לך רכה ועדינה. ומה היה שכרו? שיזכה לחיי העולם הבא. וכן כתוב בישעיה (מו, יג) מקרב אני צדקי לא ירחק וישועתי לא תאחר ונתתי בציון תשועה לישראל תפארתי. ומה היה שכרו? שיזכה לחיי העולם הבא. וכן כתוב בישעיה (מו, יב) שמעו אלי אבירי לב הרחוקים מצדקה. ומה היה שכרו? שיזכה לחיי העולם הבא. וכן כתוב בישעיה (מו, יא) קרא מזרח עיט ממדינה איש עצתי ומרחוק עשה אף דברתי אף אביאנה יצרתי אף אעשנה. ומה היה שכרו? שיזכה לחיי העולם הבא. וכן כתוב בישעיה (מו, י) מגיד מראשית באחרית ומקדם אמרות לא נעשו לאמר עצתי תקום וכל חפצי אעשה. ומה היה שכרו? שיזכה לחיי העולם הבא. וכן כתוב בישעיה (מו, ט) זכרו ראשנות מעולם כי אני אל ואין עוד אלהים ואין כמוני. ומה היה שכרו? שיזכה לחיי העולם הבא. וכן כתוב בישעיה (מו, ח) זכרו זאת והתאשדו השיבו פושעים על לב. ומה היה שכרו? שיזכה לחיי העולם הבא. וכן כתוב בישעיה (מו, ז) ישאוהו על כתף יסבלוהו וישמוהו על מקומו ויעמד לא ממקומו אף יזעק אליו ולא יושיע לו ומצרתו לא יקומם. ומה היה שכרו? שיזכה לחיי העולם הבא. וכן כתוב בישעיה (מו, ו) הזהב מכיס יעירו וכסף במאזנים ישקלו יתנו צורף ויעשהו אלוה יפלו אף ישתחוו. ומה היה שכרו? שיזכה לחיי העולם הבא. וכן כתוב בישעיה (מו, ה) אל מי תדמיוני ותשוו ותמשילו אלי ונדמה. ומה היה שכרו? שיזכה לחיי העולם הבא. וכן כתוב בישעיה (מו, ד) ועד זקנה אני הוא ועד שיבה אני אסבל אני עשיתי ואני אשא ואני אסבל ואמלט. ומה היה שכרו? שיזכה לחיי העולם הבא. וכן כתוב בישעיה (מו, ג) שמעו אלי בית יעקב וכל שארית בית ישראל הנסבלים מבטן הנשאים מרחם. ומה היה שכרו? שיזכה לחיי העולם הבא. וכן כתוב בישעיה (מו, ב) כרעו נשחו יחדו לא יכלו מלט לשאם ונפשם בשבי תלכו. ומה היה שכרו? שיזכה לחיי העולם הבא. וכן כתוב בישעיה (מו, א) כרע נבו משא היו עצביכם לבהמה ולחיה עמוסיכם נשאים משא לעיפה. ומה היה שכרו? שיזכה לחיי העולם הבא. וכן כתוב בישעיה (מה, כה) בי נשבעתי יצא מפי צדקה דבר ולא ישוב כי לי תכרע כל ברך תשבע כל לשון. ומה היה שכרו? שיזכה לחיי העולם הבא. וכן כתוב בישעיה (מה, כד) אך בי יאמר לי צדקות ועזו יבוא עד אליו ויבשו כל הנאבים בו. ומה היה שכרו? שיזכה לחיי העולם הבא. וכן כתוב בישעיה (מה, כג) נשבעתי אם יצא מפי צדקה דבר ולא ישוב כי לי תכרע כל ברך תשבע כל לשון. ומה היה שכרו? שיזכה לחיי העולם הבא. וכן כתוב בישעיה (מה, כב) פנו אלי והושעו כל אפסי ארץ כי אני אל ואין עוד. ומה היה שכרו? שיזכה לחיי העולם הבא. וכן כתוב בישעיה (מה, כא) הגידו והגישו אף יועצו יחדו מי השמיע מזאת מקדם הלא אני יהוה ואין עוד אלהי צדיק ומושיע אין זולתי. ומה היה שכרו? שיזכה לחיי העולם הבא. וכן כתוב בישעיה (מה, כ) הקבצו ובואו הנושאים עץ גלמם ומתפללים אל אל לא יושיע. ומה היה שכרו? שיזכה לחיי העולם הבא. וכן כתוב בישעיה (מה, יט) לא בסתר דברתי במקום ארץ חשך לא אמרתי לזרע יעקב תהו בקשוני דובר צדק מגיד מישרים. ומה היה שכרו? שיזכה לחיי העולם הבא. וכן כתוב בישעיה (מה, יח) כי כה אמר יהוה בורא השמים הוא האלהים יוצר הארץ ועשה הוא כוננה לא תהו בראה לשבת יצרה אני יהוה ואין עוד. ומה היה שכרו? שיזכה לחיי העולם הבא. וכן כתוב בישעיה (מה, יז) ישראל נושע ביהוה תשועת עולמים לא תבושו ולא תכלמו עד עולמי עד. ומה היה שכרו? שיזכה לחיי העולם הבא. וכן כתוב בישעיה (מה, טז) כי יהוה מושיע ישראל בהנחמו בכל זרעם. ומה היה שכרו? שיזכה לחיי העולם הבא. וכן כתוב בישעיה (מה, טו) אכן אתה אל מסתתר אלהי ישראל מושיע. ומה היה שכרו? שיזכה לחיי העולם הבא. וכן כתוב בישעיה (מה, יד) כה אמר יהוה יגיע מצרים וסחר כוש וסבאים אנשי מדה עליך יעברו ולך יהיו אחריך יעברו באזקים ואליך ישתחוו אליך יתפללו אך בך אל ואין עוד אפס אלהים. ומה היה שכרו? שיזכה לחיי העולם הבא. וכן כתוב בישעיה (מה, יג) אני העירתיהו בצדק וכל דרכיו אישר הוא יבנה עירי ושלחי לא במחיר ולא בשחד אמר יהוה צבאות. ומה היה שכרו? שיזכה לחיי העולם הבא. וכן כתוב בישעיה (מה, יב) אני עשיתי ארץ ואדם עליה אני ידי נטו שמים וכל צבאם צויתי. ומה היה שכרו? שיזכה לחיי העולם הבא. וכן כתוב בישעיה (מה, יא) כה אמר יהוה קדוש ישראל ויצרו השאלוני אתיות על בני ועל פעל ידי תצוני. ומה היה שכרו? שיזכה לחיי העולם הבא. וכן כתוב בישעיה (מה, י) הוי אומר לאב מה תוליד ולאשה מה חלית. ומה היה שכרו? שיזכה לחיי העולם הבא. וכן כתוב בישעיה (מה, ט) הוי רב את יצריהו חרש חרשי אדמה הומר היאמר חומר ליוצרו מה תעשה ופעלך אין ידים לו. ומה היה שכרו? שיזכה לחיי העולם הבא. וכן כתוב בישעיה (מה, ח) הרנינו שמים ממעל ושחקים יזלו צדק תפתח הארץ ותפרו ישע וצדקה תצמיח יחדו אני יהוה בראתיו. ומה היה שכרו? שיזכה לחיי העולם הבא. וכן כתוב בישעיה (מה, ז) יוצר אור ובורא חשך עשה שלום ובורא רע אני יהוה עשה כל אלה. ומה היה שכרו? שיזכה לחיי העולם הבא. וכן כתוב בישעיה (מה, ו) למען תדעו ממזרח שמש וממערבו כי אין בלעדי אני יהוה ואין עוד. ומה היה שכרו? שיזכה לחיי העולם הבא. וכן כתוב בישעיה (מה, ה) אזרך ולא ידעתני. ומה היה שכרו? שיזכה לחיי העולם הבא. וכן כתוב בישעיה (מה, ד) למען עבדי יעקב ובחירי וישראל וקראתיך בשמך כנתיך ולא ידעתני. ומה היה שכרו? שיזכה לחיי העולם הבא. וכן כתוב בישעיה (מה, ג) ואתנה לך אוצרות מחשך ומטמוני מסתרים למען תדע כי אני יהוה הקורא בשמך אלהי ישראל. ומה היה שכרו? שיזכה לחיי העולם הבא. וכן כתוב בישעיה (מה, ב) אני לפניך אהלך והדרי הארים דלתים נחושה ובריחי ברזל אגדע. ומה היה שכרו? שיזכה לחיי העולם הבא. וכן כתוב בישעיה (מה, א) כה אמר יהוה למשיחו לכורש אשר החזקתי בימינו לרד לפניו גוים ומתני מלכים אפתח לפתח לפניו ושערים לא יסגרו. ומה היה שכרו? שיזכה לחיי העולם הבא. וכן כתוב בישעיה (מד, כח) האמר לכורש רעי וכל חפצי ולאמר לירושלם תבנה והיכל תיסד. ומה היה שכרו? שיזכה לחיי העולם הבא. וכן כתוב בישעיה (מד, כז) האמר ליבשה חרבי ונהרותיך אוביש. ומה היה שכרו? שיזכה לחיי העולם הבא. וכן כתוב בישעיה (מד, כו) מקים דבר עבדו ועצת מלאכיו ישלים האמר לירושלם תושב ולערי יהודה תבנינה וחרבותיה אקומם. ומה היה שכרו? שיזכה לחיי העולם הבא. וכן כתוב בישעיה (מד, כה) מפר אותות בדים וקוסמים ישגע אחור ישיב וחכמתם יסכל. ומה היה שכרו? שיזכה לחיי העולם הבא. וכן כתוב בישעיה (מד, כד) כה אמר יהוה גאלך ויצרך מבטן אני יהוה עשה כל נוטה שמים לבדי רקע הארץ מי אתי. ומה היה שכרו? שיזכה לחיי העולם הבא. וכן כתוב בישעיה (מד, כג) רנו שמים כי עשה יהוה הריעו תחתיות ארץ פצחו רנה הרים יער וכל עץ בו כי גאל יהוה יעקב ובישראל יתפאר. ומה היה שכרו? שיזכה לחיי העולם הבא. וכן כתוב בישעיה (מד, כב) מחיתי כעב פשעיך וכענן חטאתיך שובה אלי כי גאלתיך. ומה היה שכרו? שיזכה לחיי העולם הבא. וכן כתוב בישעיה (מד, כא) זכר אלה יעקב וישראל כי עבדי אתה יצרתיך עבד לי אתה ישראל לא תנשני. ומה היה שכרו? שיזכה לחיי העולם הבא. וכן כתוב בישעיה (מד, כ) אכל אפר לב הותל הטהו ולא יציל את נפשו ולא יאמר הלא שקר בימיני. ומה היה שכרו? שיזכה לחיי העולם הבא. וכן כתוב

מתני': בד"א בשלשה שנתנו בשלשה כיסים ואחד מהן אומר של ראובן הן ושל שמעון הן ושל לוי הן ואבדו אין לו כלום. ואם אמר של ראובן הן ושל שמעון הן ושל לוי אינו יודע מה לקח מהן ראובן ומה לקח מהן שמעון ומה לקח מהן לוי אין לו כלום. ואם אמר של ראובן הן ושל שמעון הן ושל לוי אינו יודע מה לקח מהן ראובן ומה לקח מהן שמעון ומה לקח מהן לוי אין לו כלום. ואם אמר של ראובן הן ושל שמעון הן ושל לוי אינו יודע מה לקח מהן ראובן ומה לקח מהן שמעון ומה לקח מהן לוי אין לו כלום. ואם אמר של ראובן הן ושל שמעון הן ושל לוי אינו יודע מה לקח מהן ראובן ומה לקח מהן שמעון ומה לקח מהן לוי אין לו כלום.

גמ': תנא הכי ואם אמר של ראובן הן ושל שמעון הן ושל לוי אינו יודע מה לקח מהן ראובן ומה לקח מהן שמעון ומה לקח מהן לוי אין לו כלום. ואם אמר של ראובן הן ושל שמעון הן ושל לוי אינו יודע מה לקח מהן ראובן ומה לקח מהן שמעון ומה לקח מהן לוי אין לו כלום. ואם אמר של ראובן הן ושל שמעון הן ושל לוי אינו יודע מה לקח מהן ראובן ומה לקח מהן שמעון ומה לקח מהן לוי אין לו כלום.

מתני': בד"א בשלשה שנתנו בשלשה כיסים ואחד מהן אומר של ראובן הן ושל שמעון הן ושל לוי הן ואבדו אין לו כלום. ואם אמר של ראובן הן ושל שמעון הן ושל לוי אינו יודע מה לקח מהן ראובן ומה לקח מהן שמעון ומה לקח מהן לוי אין לו כלום. ואם אמר של ראובן הן ושל שמעון הן ושל לוי אינו יודע מה לקח מהן ראובן ומה לקח מהן שמעון ומה לקח מהן לוי אין לו כלום. ואם אמר של ראובן הן ושל שמעון הן ושל לוי אינו יודע מה לקח מהן ראובן ומה לקח מהן שמעון ומה לקח מהן לוי אין לו כלום.

גמ': תנא הכי ואם אמר של ראובן הן ושל שמעון הן ושל לוי אינו יודע מה לקח מהן ראובן ומה לקח מהן שמעון ומה לקח מהן לוי אין לו כלום. ואם אמר של ראובן הן ושל שמעון הן ושל לוי אינו יודע מה לקח מהן ראובן ומה לקח מהן שמעון ומה לקח מהן לוי אין לו כלום. ואם אמר של ראובן הן ושל שמעון הן ושל לוי אינו יודע מה לקח מהן ראובן ומה לקח מהן שמעון ומה לקח מהן לוי אין לו כלום.

מתני': בד"א בשלשה שנתנו בשלשה כיסים ואחד מהן אומר של ראובן הן ושל שמעון הן ושל לוי הן ואבדו אין לו כלום. ואם אמר של ראובן הן ושל שמעון הן ושל לוי אינו יודע מה לקח מהן ראובן ומה לקח מהן שמעון ומה לקח מהן לוי אין לו כלום. ואם אמר של ראובן הן ושל שמעון הן ושל לוי אינו יודע מה לקח מהן ראובן ומה לקח מהן שמעון ומה לקח מהן לוי אין לו כלום. ואם אמר של ראובן הן ושל שמעון הן ושל לוי אינו יודע מה לקח מהן ראובן ומה לקח מהן שמעון ומה לקח מהן לוי אין לו כלום.

גמ': תנא הכי ואם אמר של ראובן הן ושל שמעון הן ושל לוי אינו יודע מה לקח מהן ראובן ומה לקח מהן שמעון ומה לקח מהן לוי אין לו כלום. ואם אמר של ראובן הן ושל שמעון הן ושל לוי אינו יודע מה לקח מהן ראובן ומה לקח מהן שמעון ומה לקח מהן לוי אין לו כלום. ואם אמר של ראובן הן ושל שמעון הן ושל לוי אינו יודע מה לקח מהן ראובן ומה לקח מהן שמעון ומה לקח מהן לוי אין לו כלום.

בדמותו לשלות לפק אורות חשפל בחשך בדמותו לשלות לפק אורות חשפל בחשך
אחיה. אשר שלך הפרשה אחרה אחרי לבחי אחה בשם אחיה בשם אחיה. אשר שלך הפרשה אחרה אחרי לבחי אחה בשם
לעשות לעמוד לפק לשלוף. ודע בעו כי בפרשתו לך לך לעשות לעמוד לפק לשלוף. ודע בעו כי בפרשתו
אשר ויעשרים. ועוד אחרי ר' ובעול ניו הואפרשה בשם אשר ויעשרים. ועוד אחרי ר' ובעול ניו הואפרשה בשם
ובשכם כפי בינינו ובשנה טרשוש. ואיה אחרי שבחי ובשכם כפי בינינו ובשנה טרשוש. ואיה אחרי שבחי
ך' הבעל שעלב לפרה בשעה. ואיה אחרי שעלב לפרה בשעה. ואיה אחרי
לשאולוך ובו' לשלוף, ובשחי אין מה לשלוף. ובחוי לשאולוך ובו' לשלוף, ובשחי אין מה לשלוף. ובחוי
אשלח אין ואחרי אחרי ואחרי אחרי ואחרי אחרי אשלח אין ואחרי אחרי ואחרי אחרי
רבוש. ואחרי אחרי ואחרי אחרי ואחרי אחרי רבוש. ואחרי אחרי ואחרי אחרי ואחרי אחרי
ואחרי אחרי ואחרי אחרי ואחרי אחרי ואחרי אחרי

ולמה לא יהיה לו שכר על זה. ואם כן הוא הדין בכל מצוה שיש בה טורח גוף ומצוה שאין בה טורח גוף

ויאמר אליהם ראובן אל תשפכו דם השליכו אותו אל הבור הזה אשר במדבר ויד אל תשלחו בו למען הציל אותו מידם להשיבו אל אביו׃ ויהי כאשר בא יוסף אל אחיו ויפשיטו את יוסף את כתנתו את כתנת הפסים אשר עליו׃ ויקחהו וישליכו אתו הבורה והבור רק אין בו מים׃ וישבו לאכל לחם וישאו עיניהם ויראו והנה ארחת ישמעאלים באה מגלעד וגמליהם נשאים נכאת וצרי ולט הולכים להוריד מצרימה׃ ויאמר יהודה אל אחיו מה בצע כי נהרג את אחינו וכסינו את דמו׃ לכו ונמכרנו לישמעאלים וידנו אל תהי בו כי אחינו בשרנו הוא ושמעו אחיו׃ ויעברו אנשים מדינים סחרים וימשכו ויעלו את יוסף מן הבור וימכרו את יוסף לישמעאלים בעשרים כסף ויביאו את יוסף מצרימה׃ וישב ראובן אל הבור והנה אין יוסף בבור ויקרע את בגדיו׃ וישב אל אחיו ויאמר הילד איננו ואני אנה אני בא׃ ויקחו את כתנת יוסף וישחטו שעיר עזים ויטבלו את הכתנת בדם׃ וישלחו את כתנת הפסים ויביאו אל אביהם ויאמרו זאת מצאנו הכר נא הכתנת בנך הוא אם לא׃ ויכירה ויאמר כתנת בני חיה רעה אכלה טרף טרף יוסף׃ ויקרע יעקב שמלתיו וישם שק במתניו ויתאבל על בנו ימים רבים׃ ויקמו כל בניו וכל בנותיו לנחמו ויאבה להתנחם ויאמר כי ארד אל בני אבל שאלה ויבך אתו אביו׃ ומדינים מכרו אתו אל מצרים לפוטיפר סריס פרעה שר הטבחים׃ ס

ויהי בעת ההיא וירד יהודה מאת אחיו ויט עד איש עדלמי ושמו חירה׃ וירא שם יהודה בת איש כנעני ושמו שוע ויקחה וישכב אליה׃ ותהר ותלד בן ויקרא את שמו ער׃ ותהר עוד ותלד בן ותקרא את שמו אונן׃ ותסף עוד ותלד בן ותקרא את שמו שלה והיה בכזיב בלדתה אתו׃ ויקח יהודה אשה לער בכורו ושמה תמר׃ ויהי ער בכור יהודה רע בעיני יהוה וימתהו יהוה׃ ויאמר יהודה לאונן בא אל אשת אחיך ויבם אתה והקם זרע לאחיך׃ וידע אונן כי לא לו יהיה הזרע והיה אם בא אל אשת אחיו ושחת ארצה לבלתי נתן זרע לאחיו׃ וירע בעיני יהוה אשר עשה וימת גם אתו׃ ותאמר תמר לאלמנת אחיה שבי אלמנה בית אביך עד יגדל שלה בני כי אמרה פן ימות גם הוא כאחיו ותלך תמר ותשב בית אביה׃ ס

ותרב הימים ותמת בת שוע אשת יהודה ויתנחם יהודה ויעל על גזזי צאנו הוא וחירה רעהו העדלמי תמנתה׃ ויגד לתמר לאמר הנה חמיך עלה תמנתה לגז צאנו׃ ותסר בגדי אלמנותה מעליה ותכס בצעיף ותתעלף ותשב בפתח עינים אשר על דרך תמנתה כי ראתה כי גדל שלה והוא לא נתנה לו לאשה׃ וירא יהודה ויחשבה לזונה כי כסתה פניה׃ ויט אליה אל הדרך ויאמר הבה נא אבוא אליך כי לא ידע כי כלתו הוא ותאמר מה תתן לי כי תבוא אלי׃ ויאמר אנכי אשלח גדי עזים מן הצאן ותאמר אם תתן ערבון עד שלחך׃ ויאמר מה הערבון אשר אתן לך ותאמר חתמך ופתילך ומטך אשר בידך ויתן לה ויבא אליה ותהר לו׃ ותקם ותלך ותסר צעיפה מעליה ותלבש בגדי אלמנותה׃ וישלח יהודה את גדי העזים ביד רעהו העדלמי לקחת הערבון מיד האשה ולא מצאה׃ וישאל את אנשי מקומה לאמר איה הקדשה הוא בעינים על הדרך ויאמרו לא היתה בזה קדשה׃ וישב אל יהודה ויאמר לא מצאתיה וגם אנשי המקום אמרו לא היתה בזה קדשה׃ ויאמר יהודה תקח לה פן נהיה לבוז הנה שלחתי הגדי הזה ואתה לא מצאתה׃ ויהי כמשלש חדשים ויגד ליהודה לאמר זנתה תמר כלתך וגם הנה הרה לזנונים ויאמר יהודה הוצאוה ותשרף׃ היא מוצאת היא ותשלח אל חמיה לאמר להאיש אשר אלה לו אנכי הרה ותאמר הכר נא למי החתמת והפתילים והמטה האלה׃ ויכר יהודה ויאמר צדקה ממני כי על כן לא נתתיה לשלה בני ולא יסף עוד לדעתה׃ ס

ויהי בלדתה והנה תאומים בבטנה׃ ויהי בלדתה ויתן יד ותקח המילדת ותקשר על ידו שני לאמר זה יצא ראשונה׃ והיה כמשיב ידו והנה יצא אחיו ותאמר מה פרצת עליך פרץ ויקרא שמו פרץ׃ ואחר יצא אחיו אשר על ידו שני ויקרא שמו זרח׃ ס

ויוסף הורד מצרימה וקנה אתו פוטיפר סריס פרעה שר הטבחים איש מצרי מיד הישמעאלים אשר הורדוהו שמה׃ ויהי יוסף איש משכיל ויהי בבית אדניו המצרי׃ וירא אדניו כי יהוה אתו וכל אשר הוא עשה יהוה מצליח בידו׃ וימצא יוסף חן בעיניו וישרתהו ויפקדהו על ביתו וכל יש נתן בידו׃ ויהי מאז הפקיד בביתו ועל כל אשר יש לו והברך יהוה את בית המצרי בגלל יוסף ויהי ברכת יהוה בכל אשר יש לו בבית ובשדה׃ ועזב כל אשר יש לו ביד יוסף ולא ידע אתו מאומה כי אם הלחם אשר הוא אכל ויהי יוסף יפה תואר ויפה מראה׃ ס

ויהי אחרי הדברים האלה וישאו אדני יוסף את עיניו אל אשת אדניו ותאמר שכבה עמי׃ וימאן ויאמר אל אשת אדניו הן אדני לא ידע אתי מה בבית ויד כל אשר יש לו נתן בידי׃ אין גדול בבית הזה ממני ולא חשך ממני מאומה כי אם אתך באשר את אשתו ואיך אעשה הרעה הגדולה הזאת וחטאתי לאלהים׃ ויהי כדברה אל יוסף יום יום ולא שמע אליה לשכב אצלה להיות עמה׃ ויהי כהיום הזה ויבא הביתה לעשות מלאכתו ואין איש מאנשי הבית שם בבית׃ ותתפשהו בבגדו לאמר שכבה עמי ויעזב בגדו בידה וינס ויצא החוצה׃ ויהי כראותה כי עזב בגדו בידה וינס החוצה׃ ותקרא לאנשי ביתה ותאמר להם לאמר ראו הביא לנו איש עברי לצחק בנו בא אלי לשכב עמי ואקרא בקול גדול׃ ויהי כשמעו כי הרימותי קולי ואקרא ויעזב בגדו אצלי וינס ויצא החוצה׃ ותנח בגדו אצלה עד בוא אדניו אל ביתו׃ ותדבר אליו כדברים האלה לאמר בא אלי העבד העברי אשר הבאת לנו לצחק בי׃ ויהי כהרימי קולי ואקרא ויעזב בגדו אצלי ויברח החוצה׃ ויהי כשמע אדניו את דברי אשתו אשר דברה אלי לאמר כדברים האלה עשה לי עבדך ויחר אפו׃ ויקח אדני יוסף אתו ויתנהו אל בית הסהר מקום אשר אסירי המלך אסורים ויהי שם בבית הסהר׃ ויהי יהוה את יוסף ויט אליו חסד ויתן חנו בעיני שר בית הסהר׃ ויתן שר בית הסהר ביד יוסף את כל האסירים אשר בבית הסהר ואת כל אשר עשים שם הוא היה עשה׃ אין שר בית הסהר רואה את כל מאומה בידו באשר יהוה אתו ואשר הוא עשה יהוה מצליח׃ ס

ויהי אחרי הדברים האלה חטא שקי מצרים ואפה לאדניהם למלך מצרים׃ ויקצף פרעה על שני סריסיו על שר המשקים ועל שר האפים׃ ויתן אתם במשמר בית שר הטבחים אל בית הסהר מקום אשר יוסף אסור שם׃ ויפקד שר הטבחים את יוסף אתם וישרתם ויהיו ימים במשמר׃ ויחלמו חלום שניהם איש חלומו כפתרון חלומו המשקה והאפה אשר למלך מצרים האסורים בבית הסהר׃ ויבא יוסף אליהם בבקר וירא אתם והנם זעפים׃ וישאל את סריסי פרעה אשר אתו במשמר בית אדניו לאמר מדוע פניכם רעים היום מתמול שלשום׃ ויאמרו אליו חלום חלמנו ופתר אין אתו ויאמר יוסף הלא לאלהים פתרנים ספרו נא לי׃ ס

ויספר שר המשקים את חלמו ליוסף ויאמר לו בחלומי והנה גפן לפני׃ ובגפן שלשה שרגים והוא כפרחה עלתה נצה הבשילו אשכלתיה ענבים׃ וכוס פרעה בידי ואקח את הענבים ואסחט אתם אל כוס פרעה ואתן הכוס על כף פרעה׃ ויאמר יוסף אליו זה פתרנו שלשת השרגים שלשת ימים הם׃ בעוד שלשת ימים ישא פרעה את ראשך והשיבך על כנך ונתת כוס פרעה בידו כמשפט הראשון אשר היית משקהו׃ כי אם זכרתני אתך כאשר ייטב לך ועשית נא עמדי חסד והזכרתני אל פרעה והוצאתני מן הבית הזה׃ כי גנב גנבתי מארץ העברים וגם פה לא עשיתי מאומה כי שמו אתי בבור׃ ס

ויאמר שר האפים אל יוסף אני גם בחלומי והנה שלשה סלי חרי על ראשי׃ ובסל העליון מכל מאכל פרעה מעשה אפה ועוף אכל אתם מן הסל מעל ראשי׃ ויען יוסף ויאמר זה פתרנו שלשת הסלים שלשת ימים הם׃ בעוד שלשת ימים ישא פרעה את ראשך מעליך ותלה אתך על עץ ואכל עוף את בשרך מעליך׃ ס

ויהי ביום השלישי יום הולדת את פרעה ויעש משתה לכל עבדיו ויישא את ראש שר המשקים ואת ראש שר האפים בתוך עבדיו׃ וישב את שר המשקים על משקהו ויתן הכוס על כף פרעה׃ ואת שר האפים תלה כאשר פתר להם יוסף׃ ולא זכר שר המשקים את יוסף וישכחהו׃ ס

ויהי מקץ שנתים ימים ופרעה חלם והנה עמד על היאר׃ והנה מן היאר עלות שבע פרות יפות מראה ובריאות בשר ותרעינה באחו׃ והנה שבע פרות אחרות עלות אחריהן מן היאר רעות מראה ודקות בשר ותעמדנה אצל הפרות על שפת היאר׃ ותאכלנה הפרות רעות המראה ודקות הבשר את שבע הפרות יפות המראה והבריאת ויקץ פרעה׃ ויישן ויחלם שנית והנה שבע שבלים עלות בקנה אחד בריאות וטובות׃ והנה שבע שבלים צנמות דקות ושדופות קדים צמחות אחריהן׃ ותבלענה השבלים הדקות את שבע השבלים הבריאות והמלאות ויקץ פרעה והנה חלום׃ ס

ויהי בבקר ותפעם רוחו וישלח ויקרא את כל חרטמי מצרים ואת כל חכמיה ויספר פרעה להם את חלמו ואין פותר אותם לפרעה׃ ס

ויאמר שר המשקים אל פרעה לאמר את חטאי אזכיר היום׃ פרעה קצף על עבדיו ויתן אתי במשמר בית שר הטבחים אתי ואת שר האפים׃ ויחלמו חלום אני והוא בלילה אחד איש כפתרון חלומו חלמנו׃ ושם אתנו נער עברי עבד לשר הטבחים ונספר לו ויפתר לנו את חלמתינו איש כחלומו פתר׃ והיה כאשר פתר לנו כן היה אותי השיב על כני ואתו תלה׃ ס

ויישלח פרעה ויקרא את יוסף ויריצהו מן הבור ויגלח ויחלף שמלתיו ויבא אל פרעה׃ ויאמר פרעה אל יוסף חלום חלמתי ופתר אין אתו ואני שמעתי עליך לאמר תשמע חלום לפתר אתו׃ ויען יוסף את פרעה לאמר בלעדי אלהים יענה את שלום פרעה׃ ויספר פרעה ליוסף חלמתי הנני עמד על שפת היאר׃ והנה מן היאר עלות שבע פרות בריאות בשר ויפת תואר ותרעינה באחו׃ והנה שבע פרות עלות אחריהן דלות ורעות תאר מאד ורקות בשר לא ראיתי כהנה רעות במצרים לרע׃ ותאכלנה הפרות הרקות והרעות את שבע הפרות הראשנות השמנות׃ ותבאנה אל קרבנה ולא נודע כי באו אל קרבנה ומראיהן רע כאשר בתחלה ואיקץ׃ ואראה בחלומי והנה שבע שבלים עלות בקנה אחד מלאות וטובות׃ והנה שבע שבלים צנומות דקות שדופות קדים צמחות אחריהן׃ ותבלענה השבלים הדקות את שבע השבלים הטובות ואומר אל החרטמים ואין מגיד לי׃ ס

ויאמר יוסף אל פרעה חלום פרעה אחד הוא את אשר האלהים עשה הגיד לפרעה׃ שבע פרות יפות שבע שנים הנה ושבע שבלים יפות שבע שנים הנה חלום אחד הוא׃ ופרות הרקות והרעות העלות אחריהן שבע שנים הנה ושבע השבלים הרקות שדופות הקדים יהיו שבע שנים רעב הנה׃ הדבר אשר דברתי אל פרעה אשר האלהים עשה הראה את פרעה׃ הנה שבע שנים באות שבע גדול בכל ארץ מצרים׃ וקמו שבע שנים רעב אחריהן וכל השבע בארץ מצרים ולא יודע השבע בארץ מפני הרעב ההוא אחריו כי הוא כבד מאד׃ ועל השנות החלום אל פרעה פעמים כי נכון הדבר מעם האלהים וממהר האלהים לעשתו׃ ס

ועתה יראה פרעה איש נבון וחכם וישיתהו על ארץ מצרים׃ יעש פרעה ויפקד פקידים על הארץ וחמש את ארץ מצרים בשבע שנות השבע׃ ויקבצו את כל אכל שבע השנים הטובות הבאות האלה ויצברו דגן תחת יד פרעה אכל בערים ושמרו׃ והיה האכל לפקדון לארץ לשבע שני הרעב אשר תהיין בארץ מצרים ולא תכרת הארץ ברעב׃ ס

ויטב הדבר בעיני פרעה ובעיני כל עבדיו׃ ויאמר פרעה אל עבדיו הנמצא כזה איש אשר רוח אלהים בו׃ ויאמר פרעה אל יוסף אחרי הודיע אלהים אותך את כל זאת אין נבון וחכם כמוך׃ אתה תהיה על ביתי ועל פיך ישק כל עמי רק הכסא אגדל ממך׃ ויאמר פרעה אל יוסף ראה נתתי אתך על כל ארץ מצרים׃ ויסר פרעה את טבעתו מעל ידו ויתן אתה על יד יוסף וילבש אתו בגדי שש ויתן רבד הזהב על צוארו׃ וירכב אתו במרכבת המשנה אשר לו ויקראו לפניו אברך והנתון אתו על כל ארץ מצרים׃ ויאמר פרעה אל יוסף אני פרעה ובלעדיך לא ירים איש את ידו ואת רגלו בכל ארץ מצרים׃ ויקרא פרעה שם יוסף צפנת פענח ויתן לו את אסנת בת פוטי פרע כהן און לאשה ויצא יוסף על ארץ מצרים׃ ס

ויוסף בן שלשים שנה בעמדו לפני פרעה מלך מצרים ויצא יוסף מלפני פרעה ויעבר בכל ארץ מצרים׃ ותעש הארץ בשבע שני השבע לקמצים׃ ויקבץ את כל אכל שבע השנים אשר היו בארץ מצרים ויתן אכל בערים אכל שדי העיר אשר סביבתיה נתן בתוכה׃ ויצבר יוסף בר כחול הים הרבה מאד עד כי חדל לספר כי אין מספר׃ ס

וליוסף יולדו שני בנים בטרם תבוא שנת הרעב אשר ילדה לו אסנת בת פוטי פרע כהן און׃ ויקרא יוסף את שם הבכור מנשה כי נשני אלהים את כל עמלי ואת כל בית אבי׃ ואת שם השני קרא אפרים כי הפרני אלהים בארץ עניי׃ ס

ותכלינה שבע שני השבע אשר היו בארץ מצרים׃ ותחלינה שבע שני הרעב לבוא כאשר אמר יוסף ויהי רעב בכל הארצות ובכל ארץ מצרים היה לחם׃ ותרעב כל ארץ מצרים ויצעק העם אל פרעה ללחם ויאמר פרעה לכל מצרים לכו אל יוסף אשר יאמר לכם תעשו׃ והרעב היה על כל פני הארץ ויפתח יוסף את כל אשר בהם וישבר למצרים ויחזק הרעב בארץ מצרים׃ וכל הארצות באו מצרימה לשבר אל יוסף כי חזק הרעב בכל הארץ׃ ס

ויהי כאשר ראה יעקב כי יש שבר במצרים ויאמר יעקב לבניו למה תתראו׃ ויאמר הנה שמעתי כי יש שבר במצרים רדו שמה ושברו לנו משם ונחיה ולא נמות׃ וירדו אחי יוסף עשרה לשבר בר ממצרים׃ ואת בנימין אחי יוסף לא שלח יעקב אל אחיו כי אמר פן יאסון׃ ויבאו בני ישראל לשבר בתוך הבאים כי היה הרעב בארץ כנען׃ ס

ויוסף הוא השליט על הארץ הוא המשביר לכל עם הארץ ויבאו אחי יוסף וישתחוו לו אפים ארצה׃ ויראם יוסף ויתנכר אליהם וידבר אתם קשות ויאמר אליהם מאין באתם ויאמרו מארץ כנען לשבר אכל׃ ויכר יוסף את אחיו והם לא הכרהו׃ ויזכר יוסף את החלמות אשר חלם להם ויאמר אליהם מרגלים אתם לראות את ערות הארץ באתם׃ ויאמרו אליו לא אדני ועבדיך באו לשבר אכל׃ כלנו בני איש אחד נחנו כנים לא היו עבדיך מרגלים׃ ויאמר אליהם לא כי ערות הארץ באתם לראות׃ ויאמרו שנים עשר עבדיך אחים אנחנו בני איש אחד בארץ כנען והנה הקטן את אבינו היום והאחד איננו׃ ויאמר אליהם יוסף הוא אשר דברתי אליכם לאמר מרגלים אתם׃ בזאת תנסו חי פרעה אם תצאו מזה כי אם בבוא אחיכם הקטן הנה׃ שלחו מכם אחד ויקח את אחיכם ואתם האסרו ויבחנו דבריכם האמת אתכם ואם לא חי פרעה כי מרגלים אתם׃ ויאסף אתם אל משמר שלשת ימים׃ ויאמר אליהם יוסף ביום השלישי זאת עשו וחיו את האלהים אני ירא׃ אם כנים אתם אחי אחיכם אחד יאסר בבית משמרתכם ואתם לכו הביאו שבר רעבון בתיכם׃ והבאו את אחיכם הקטן אלי ויאמנו דבריכם ולא תמותו ויעשו כן׃ ס

ויאמרו איש אל אחיו אבל אשמים אנחנו על אחינו אשר ראינו צרת נפשו בהתחננו אלינו ולא שמענו על כן באה אלינו הצרה הזאת׃ ויען ראובן אתם לאמר הלא אמרתי אליכם לאמר אל תחטאו בילד ולא שמעתם וגם דמו הנה נדרש׃ והם לא ידעו כי שומע יוסף כי המליץ בינותם׃ וישב מעליהם ויבך וישב אליהם וידבר אליהם ויקח מאתם את שמעון ויאסר אתו לעיניהם׃ ס

ויצו יוסף וימלאו את כליהם בר להשיב איש אל שקו ולתת להם צדה לדרך ויעש להם כן׃ וישאו את שבריהם על חמריהם וילכו משם׃ ויפתח האחד את שקו לתת מספוא לחמרו במלון וירא את כספו והנה הוא בפי אמתחתו׃ ויאמר אל אחיו הושב כספי והנה גם בפי שקי וירך לבבם ויחרדו איש אל אחיו לאמר מה זאת עשה אלהים לנו׃ ס

ויבאו אל יעקב אביהם ארצה כנען ויגידו לו את כל הקרות אתם לאמר׃ דבר האיש אדון הארץ אלינו ויתן אתנו את ארצנו במרגלים׃ ויאמר אלינו האיש במה אדע כי כנים אתם אחי אחיכם אחד הניחו אתי ואת רעב בתיכם קחו ולכו׃ והבאו את אחיכם הקטן אלי ואדעה כי לא מרגלים אתם כי כנים אתם את אחיכם אתן לכם ואת הארץ תסחרו׃ ס

ויהי הם מריקים שקיהם והנה איש צרור כספו בשקו וירא את צרורות כספיהם הם ואביהם וייראו׃ ויאמר יעקב אביהם אתי שכלתם יוסף איננו ושמעון איננו ואת בנימין תקחו עלי היו כל הדברים האלה׃ ויאמר ראובן אל אביו לאמר את שני בני תמית אם לא אביאנו אליך תן אתו על ידי ואנכי אשיבנו אליך׃ ויאמר לא ירד בני עמכם כי אחיו מת והוא לבדו נשאר ופקחה בדרך אשר תלכו בה והורדתם את שיבתי ביגון שאולה׃ ס

והרעב כבד בארץ׃ ויהי כאשר כלו לאכל את השבר אשר הביאו ממצרים ויאמר אליהם אביהם שובו שברו לנו מעט אכל׃ ויאמר אליו יהודה לאמר העד העיד בנו האיש לאמר לא תראו פני כי אם אחיכם אתכם׃ אם יש אתה משלח את אחינו אתנו נרדה ונשברה לך אכל׃ ואם אינך משלח לא נרד כי האיש אמר אלינו לא תראו פני כי אם אחיכם אתכם׃ ויאמר ישראל למה הרעותם אלי להגיד לאיש העוד לכם אח׃ ויאמרו שאל שאל האיש לנו ולמולדתנו לאמר העוד אביכם חי היש לכם אח ונגד לו על פי הדברים האלה הידוע נדע כי יאמר הורידו את אחיכם׃ ויאמר יהודה אל ישראל אביו שלחה הנער אתי ונקומה ונלכה ונחיה ולא נמות גם אנחנו גם אתה גם טפנו׃ אנכי אערבנו מידי תבקשנו אם לא הביאתיו אליך והצגתיו לפניך וחטאתי לך כל הימים׃ כי לולא התמהמהנו כי עתה שבנו זה פעמים׃ ס

ויאמר אליהם ישראל אביהם אם כן אפוא זאת עשו קחו מזמרת הארץ בכליכם והורידו לאיש מנחה מעט צרי ומעט דבש נכאת ולט בטנים ושקדים׃ וכספים משנה קחו בידכם והכסף המושב בפי אמתחתיכם השיבו בידכם אולי משגה היה׃ ואחיכם קחו והקומו שובו אל האיש׃ ואל שדי יתן לכם רחמים לפני האיש ושלח לכם את אחיכם אחר ואת בנימין ואני כאשר שכלתי שכלתי׃ ס

והאנשים לקחו את המנחה הזאת ומשנה כסף לקחו בידם ואת בנימין לקחו וישכימו וירדו מצרימה ויעמדו לפני יוסף׃ וירא יוסף אתם את בנימין ויאמר לאשר על ביתו הבא את האנשים הביתה וטבח טבח והכן כי אתי יאכלו האנשים בצהרים׃ ויעש האיש כאשר אמר יוסף ויבא האנשים הבית יוסף׃ ויראו האנשים כי הובאו הבית יוסף ויאמרו על דבר הכסף המושב בשקינו בתחלה אנחנו מובאים להתגלל עלינו ולהתנפל עלינו ולקחת אתנו לעבדים ואת חמרינו׃ ויגשו אל האיש אשר על בית יוסף וידברו אליו פתח הבית׃ ויאמרו בי אדני ירד ירדנו בתחלה לשבר אכל׃ והיה כי באנו אל המלון ונפתחה את שקינו והנה כסף איש בפי משקו כספנו במשקל ונשב אתו בידנו׃ וכסף אחר ירדנו בידנו לשבר אכל לא ידענו מי שם כספנו בשקינו׃ ויאמר שלום לכם אל תיראו אלהיכם ואלהי אביכם נתן לכם מטמון בשקיכם כספיכם הגיע אלי ויוצא אליהם את שמעון׃ ויבא האיש הבית יוסף ויביאו לו את המנחה הבית ויכרעו לו ארצה׃ וישאל להם לשלום ויאמר השלום אביכם הזקן אשר אמרתם החי עודנו׃ ויאמרו שלום לעבדך לאבינו עודנו חי וישתחוו ויקדו׃ וישא עיניו ויראה את בנימין אחיו בן אמו ויאמר הזה אחיכם הקטן אשר אמרתם אלי ויאמר אלהים יחנך בני׃ ויבהל יוסף כי נכמרו רחמיו אל אחיו ויבקש לבכות ויבא החדרה ויבך שמה׃ וירחץ פניו ויצא ויתאפק ויאמר שימו לחם׃ וישימו לו לבדו ולהם לבדם ולמצרים האכלים אתו לבדם כי לא יוכלון המצרים לאכל את העברים לחם כי תועבה הוא למצרים׃ וישבו לפניו הבכור כבכרתו והצעיר כצעירתו ויתמהו האנשים איש אל רעהו׃ וישא משאת מאת פניו אליהם ותרב משאת בנימין מכל משאת כל אחיו וישתו וישכרו עמו׃ ס

ויצו את אשר על ביתו לאמר מלא את אמתחת האנשים אכל כאשר יוכלון שאת ושים כסף איש בפי אמתחתו׃ וגביעי הכסף תשים בפי אמתחת הקטן ואת כסף שברו ויעש כדבר יוסף אשר דבר׃ האנשים שלחו המה וחמריהם ויצאו משם׃ העיר הקרובה ממנו ויוסף אמר לאשר על ביתו קום רדף אחרי האנשים והשגת אתם ואמרת אליהם למה שלמתם רעה תחת טובה׃ הלא זה אשר ישתה אדני בו הוא נחש ינחש בו הרעתם אשר עשיתם׃ ויגש אליהם וידבר אליהם את הדברים האלה׃ ויאמרו אליו למה ידבר אדני כדברים האלה חלילה לעבדיך מעשות כדבר הזה׃ הן כסף אשר מצאנו בפי אמתחתינו השיבנו אליך מארץ כנען ואיך נגנוב מבית לאדניך כסף או זהב׃ אשר ימצא את אחד מעבדיך ומת וגם אנחנו נהיה לאדני לעבדים׃ ויאמר גם עתה כדבריכם כן הוא אשר ימצא אתו יהיה לי עבד ואתם תהיו נקים׃ ויורד כל איש את אמתחתו ארצה וישא איש את אמתחתו׃ ויחפש בגדול החל ובקטן כלה וימצא הגביע באמתחת בנימין׃ ויקרעו שמלותם ויעמס איש על חמורו וישובו העירה׃ ס

ויבא יהודה ואחיו בית יוסף והוא עודנו שם ויפלו לפניו ארצה׃ ויאמר להם יוסף מה המעשה הזה אשר עשיתם הלא ידעתם כי נחש ינחש איש כמוני׃ ויאמר יהודה מה נאמר לאדני מה נדבר ומה נצטדק האלהים מצא את עון עבדיך הנה עבדים לאדני לנו גם אנחנו גם אשר נמצא הגביע בידו׃ ויאמר חלילה לי מעשות זאת האיש אשר נמצא הגביע בידו הוא יהיה לי עבד ואתם עלו לשלום אל אביכם׃ ס

ויגש אליו יהודה ויאמר בי אדני ידבר נא עבדך דבר באזני אדני ואל יחר אפך בעבדך כי כמוך כפרעה׃ אדני שאל את עבדיו לאמר היש לכם אב או אח׃ ונאמר אל אדני יש לנו אב זקן וילד זקנים קטן ואחיו מת והוא לבדו נשאר לאמו ואביו אהבו׃ ותאמר אל עבדיך הורדהו אלי ואשימה עיני עליו׃ ונאמר אל אדני לא יוכל הנער לעזב את אביו ועזב את אביו ומת׃ ותאמר אל עבדיך אם לא ירד אחיכם הקטן אתכם לא תספון לראות פני עוד׃ ויהי כי עלינו אל עבדך אבי ונגד לו את דברי אדני׃ ויאמר אבינו שובו שברו לנו מעט אכל׃ ונאמר לא נוכל לרדת אם יש אחינו הקטן אתנו וירדנו כי לא נוכל לראות פני האיש ואחינו הקטן אין אתנו׃ ועבדך אבי אמר אלינו אתם ידעתם כי שני ילדה לי אשתי׃ ויצא האחד מאתי ואמר אך טרף טרף ולא ראיתיו עד הלם׃ ולקחתם גם את זה מעם פני אסון והורדתם את שיבתי ברעה שאולה׃ ועתה כבואי אל עבדך אבי והנער אין אתנו כי נפשו קשורה בנפשו׃ והיה כראותו כי אין הנער ומת ואת עבדיך הורידו את שיבת עבדך אבינו ביגון שאולה׃ כי עבדך ערב את הנער מעם אבי לאמר אם לא הביאתיו אליך והצגתיו לפניך וחטאתי לאבי כל הימים׃ ועתה ישב נא עבדך תחת הנער עבד לאדני והנער יעל עם אחיו׃ כי איכה אעלה אל אבי והנער איננו אתי פן אראה ברעה אשר ימצא את אבי׃ ס

ולא יכול יוסף להתאפק לכל הנצבים עליו ויקרא הוציאו כל איש מעלי ולא עמד איש אתו בהתוודע יוסף אל אחיו׃ ויתן את קולו בבכי וישמעו מצרים ושמע בית פרעה׃ ויאמר יוסף אל אחיו אני יוסף העוד אבי חי ולא יכלו אחיו לענות אתו כי נבהלו מפניו׃ ויאמר יוסף אל אחיו גשו נא אלי ויגשו ויאמר אני יוסף אחיכם אשר מכרתם אתי מצרימה׃ ועתה אל תעצבו ואל יחר בעיניכם כי מכרתם אתי הנה כי למחיה שלחני אלהים לפניכם׃ כי זה שנתים הרעב בקרב הארץ ועוד חמש שנים אשר אין חריש וקציר׃ וישלחני אלהים לפניכם לשום לכם שארית בארץ ולהחיות לכם לפליטה גדולה׃ ועתה לא אתם שלחתם אתי הנה כי האלהים וישמני לאב לפרעה ולגבר לכל ביתו ומושל בכל ארץ מצרים׃ מהרו ועלו אל אבי ואמרתם אליו כה אמר בנך יוסף שמני אלהים לאדון לכל מצרים רדה אלי אל תעמד׃ ושבת בארץ גשן והיית קרוב אלי אתה ובניך ובני בניך וצאנך ובקרך וכל אשר לך׃ וכלכלתי אתך שם כי עוד חמש שנים רעב פן תורש אתה וביתך וכל אשר לך׃ והנה עיניכם רואות ועיני אחי בנימין כי פי המדבר אליכם׃ והגדתם לאבי את כל כבודי במצרים ואת כל אשר ראיתם ומהרתם והורדתם את אבי הנה׃ ויפל על צואר בנימין אחיו ויבך ובנימין בכה על צואריו׃ וינשק לכל אחיו ויבך עליהם ואחרי כן דברו אחיו אתו׃ ס

וקול הנשמע בית פרעה לאמר באו אחי יוסף וייטב בעיני פרעה ובעיני עבדיו׃ ויאמר פרעה אל יוסף אמר אל אחיך זאת עשו טענו את בעיריכם ולכו שובו ארצה כנען׃ וקחו את אביכם ואת בתיכם ובאו אלי ואתנה לכם את טוב ארץ מצרים ואתם תאכלו את חלב הארץ׃ ואתה צויתה זאת עשו קחו לכם מארץ מצרים עגלות לטפכם ולנשיכם ונשאתם את אביכם ובאתם׃ ועינכם אל תחס על כליכם כי טוב כל ארץ מצרים לכם הוא תאכלו׃ ועשו כן בני ישראל ויתן להם יוסף עגלות על פי פרעה ויתן להם צדה לדרך׃ לכלם נתן לאיש חלפות שמלות ולבנימין נתן שלש מאות כסף וחמש חלפות שמלות׃ ולאביו שלח כזאת עשרה חמרים נשאים מטוב מצרים ועשר אתנות נשאות בר ולחם ומזון לאביו לדרך׃ וישלח את אחיו ויילכו ויאמר אליהם אל תרגזו בדרך׃ ויעלו ממצרים ויבאו ארצה כנען אל יעקב אביהם׃ ויגידו לו לאמר עוד יוסף חי וכי הוא משל בכל ארץ מצרים ויפג לבו כי לא האמין להם׃ וידברו אליו את כל דברי יוסף אשר דבר אליהם וירא את העגלות אשר שלח יוסף לשאת אתו ותחי רוח יעקב אביהם׃ ויאמר ישראל רב עוד יוסף בני חי אלכה ואראנו בטרם אמות׃ ס

ויסע ישראל וכל אשר לו ויבא באר שבעה ויזבח זבחים לאלהי אביו יצחק׃ ויאמר אלהים לישראל במראת הלילה ויאמר יעקב יעקב ויאמר הנני׃ ויאמר אנכי האל אלהי אביך אל תירא מרדה מצרימה כי לגוי גדול אשימך שם׃ אנכי ארד עמך מצרימה ואנכי אעלך גם עלה ויוסף ישית ידו על עיניך׃ ויקם יעקב משבע באר שבע ויישאו בני ישראל את יעקב אביהם ואת טפם ואת נשיהם בעגלות אשר שלח פרעה לשאת אתו׃ ויקחו את מקנהם ואת רכושם אשר רכשו בארץ כנען ויבא יעקב ומל זרעו אתו מצרימה׃ בניו ובני בניו אתו בנותיו ובנות בניו וכל זרעו הביא אתו מצרימה׃ ס

ואלה שמות בני ישראל הבאים מצרימה יעקב ובניו בכור יעקב ראובן׃ ובני ראובן חנוך ופלוא וחצרון וכרמי׃ ובני שמעון ימואל וימין ואהד ויכין וצחר ושאול בן הכנענית׃ ובני לוי גרשון קהת ומררי׃ ובני יהודה ער ואונן ושלה ופרץ וזרח וימת ער ואונן בארץ כנען ויהיו בני פרץ חצרון וחמול׃ ובני יששכר תולע ופוה ויוב ושמרון׃ ובני זבולן סרד ואלון ויחלאל׃ אלה בני לאה אשר ילדה ליעקב בפדן ארם ואת דינה בתו כל נפשות בניו ובנותיו שלשים ושלש׃ ובני גד צפיון וחגי שוני ואצבון ערי ואראלי׃ ובני אשר ימנה וישוה וישוי ובריעה ושרח אחותם ובני בריעה חבר ומלכיאל׃ אלה בני זלפה אשר נתן לבן ללאה בתו ותלד את אלה ליעקב שש עשרה נפש׃ בני רחל אשת יעקב יוסף ובנימין׃ ויולד ליוסף בארץ מצרים אשר ילדה לו אסנת בת פוטי פרע כהן און מנשה ואפרים׃ ובני בנימין בלע ובכר ואשבל גרא ונעמן אחי ורא׃ ומופים וחופים וארד׃ אלה בני רחל אשר ילדו ליעקב כל נפש ארבעה עשר׃ ובני דן חשים׃ ובני נפתלי יחצאל וגוני ויצר ושלם׃ אלה בני בלהה אשר נתן לבן לרחל בתו ותלד את אלה ליעקב כל נפש שבעה׃ כל הנפש הבאה ליעקב מצרימה יצאי ירכו מלבד נשי בני יעקב כל נפש שישים ושש׃ ובני יוסף אשר ילד לו במצרים נפשות שנים כל נפש הבית יעקב הבאה מצרימה שבעים׃ ס

ואת יהודה שלח לפניו אל יוסף להורות לפניו גשנה ויבאו ארצה גשן׃ ויאסר יוסף מרכבתו ויעל לקראת ישראל אביו גשנה וירא אליו ויפל על צואריו ויבך על צואריו עוד׃ ויאמר ישראל אל יוסף אמותה הפעם אחרי ראותי את פניך כי עודך חי׃ ויאמר יוסף אל אחיו ואל בית אביו אעלה ואגידה לפרעה ואמרה אליו אחי ובית אבי אשר בארץ כנען באו אלי׃ והאנשים רעי צאן כי אנשי מקנה היו ואת צאנם ואת בקרם ואת כל אשר להם הביאו׃ והיה כי יקרא לכם פרעה ואמר מה מעשיכם׃ ואמרתם אנשי מקנה היו עבדיך מנעורינו ועד עתה גם אנחנו גם אבותינו בעבור תשבו בארץ גשן כי תועבת מצרים כל רעה צאן׃ ס

ויבא יוסף ויגד לפרעה ויאמר אבי ואחי וצאנם ובקרם וכל אשר להם באו מארץ כנען והנם בארץ גשן׃ ומקצה אחיו לקח חמשה אנשים והצגם לפני פרעה׃ ויאמר פרעה אל אחיו מה מעשיכם ויאמרו אל פרעה רעה צאן עבדיך גם אנחנו גם אבותינו׃ ויאמרו אל פרעה לגור בארץ באנו כי אין מרעה לצאן אשר לעבדיך כי כב

ויתרוצצו הבנים בקרבה. ויאמר אם כן למה זה אנכי. ותלך לדרוש את ה׳. ויאמר ה׳ לה שני גוים בבטנך ושני לאמים ממעיך יפרדו ולאם מלאם יאמץ ורב יעבד צעיר. ויהיו ימיה ללדת והנה תומם בבטנה. ויצא הראשון אדמוני כלו כאדרת שער ויקראו שמו עשו. ואחר יצא אחיו וידו אוחזת בעקב עשו ויקרא שמו יעקב. ויגדלו הנערים ויהי עשו איש יודע ציד איש שדה ויעקב איש תם יושב אהלים. ויאהב יצחק את עשו כי ציד בפיו ורבקה אהבת את יעקב. ויזד יעקב נזיד ויבא עשו מן השדה והוא עיף. ויאמר עשו אל יעקב הלעיטני נא מן האדם האדם הזה כי עיף אנכי על כן קרא שמו אדום. ויאמר יעקב מכרה כיום את בכרתך לי. ויאמר עשו הנה אנכי הולך למות ולמה זה לי בכרה. ויאמר יעקב השבעה לי כיום את לו וישבע לו וימכר את בכרתו ליעקב. ויעקב נתן לעשו לחם ונזיד עדשים ויאכל וישת ויקם וילך ויבז עשו את הבכרה.

ויהי רעב בארץ מלבד הרעב הראשון אשר היה בימי אברהם וילך יצחק אל אבימלך מלך פלשתים גררה. וירא אליו ה׳ ויאמר אל תרד מצרימה שכן בארץ אשר אומר אליך. גור בארץ הזאת ואהיה עמך ואברכך כי לך ולזרעך אתן את כל הארצות האל ואקים את השבועה אשר נשבעתי לאברהם אביך. והרביתי את זרעך ככוכבי השמים ונתתי לזרעך את כל הארצות האל והתברכו בזרעך כל גוי הארץ. עקב אשר שמע אברהם בקולי וישמור משמרתי מצותי חקותי ותורותי. וישב יצחק בגרר. וישאלו אנשי המקום לאשתו ויאמר אחותי היא כי ירא לאמר אשתי פן יהרגוני אנשי המקום על רבקה כי יפת מראה היא. ויהי כי ארכו שם הימים וישקף אבימלך מלך פלשתים בעד החלון וירא והנה יצחק מצחק את רבקה אשתו. ויקרא אבימלך ליצחק ויאמר אך הנה אשתך היא ואיך אמרת אחותי היא. ויאמר אליו יצחק כי אמרתי פן אמות עליה. ויאמר אבימלך מה זאת עשית לנו כמעט שכב אחד העם את אשתך והבאת עלינו אשם. ויצו אבימלך את כל העם לאמר הנוגע באיש הזה ובאשתו מות יומת. ויזרע יצחק בארץ ההוא וימצא בשנה ההוא מאה שערים ויברכהו ה׳. ויגדל האיש וילך הלוך וגדל עד כי גדל מאד מאד. ויהי לו מקנה צאן ומקנה בקר ועבדה רבה ויקנאו פלשתים אותו. ויעפרו כל הבארות אשר חפרו עבדי אביו בימי אברהם אביו ויסתמום פלשתים וימלאום עפר. ויאמר אבימלך אל יצחק לך מעמנו כי עצמת ממנו מאד. וילך משם יצחק ויחן בנחל גרר וישב שם. וישב יצחק ויחפר את בארות המים אשר חפרו בימי אברהם אביו אשר הפרו פלשתים אחרי מות אברהם ויקרא להן שמות כשמות אשר קרא להן אביו. ויחפרו עבדי יצחק בנחל וימצאו שם באר מים חיים. ויריבו רעי גרר עם רעי יצחק לאמר לנו המים. ויקרא שם הבאר עשק כי התעשקו עמו. ויחפרו באר אחרת ויריבו גם עליה ויקרא שמה שטנה. ויעתק משם ויחפר באר אחרת ולא רבו עליה ויקרא שמה רחובות ויאמר כי עתה הרחיב ה׳ לנו ופרינו בארץ. ויעל משם באר שבע. וירא אליו ה׳ בלילה ההוא ויאמר אנכי אלהי אברהם אביך אל תירא כי אתך אנכי ואברכך והרביתי את זרעך בעבור אברהם עבדי. ויבן שם מזבח ויקרא בשם ה׳ ויט שם אהלו ויכרו שם עבדי יצחק באר. ואבימלך הלך אליו מגרר ואחזת מרעהו ופיכל שר צבאו. ויאמר יצחק אליהם מדוע באתם אלי ואתם שנאתם אותי ותשלחו מאתכם. ויאמרו ראו ראינו כי היה ה׳ עמך ונאמר נא תהי אלה בינינו בינך ונכרתה ברית עמך. אם תעשה עמנו רעה כאשר לא נגעוך וכאשר עשינו עמך רק טוב ונשלחך בשלום אתה עתה ברוך ה׳. ויעש להם משתה ויאכלו וישתו. וישכימו בבקר וישבעו איש לאחיו וישלחם יצחק וילכו מאתו בשלום. ויהי בעת ההוא ויבאו עבדי יצחק ויגידו לו על הבאר אשר חפרו ויאמרו לו מצאנו מים. ויקרא אתה שבעה על כן שם העיר באר שבע עד היום הזה. ויהי עשו בן ארבעים שנה ויקח אשה את יהודית בת בארי החתי ואת בשמת בת אילון החתי. ותהיינה מרת רוח ליצחק וליבקה.

ויהי כי זקן יצחק ותכהין עיניו מראת ויקרא את עשו בנו הגדול ויאמר אליו בני ויאמר אליו הנני. ויאמר הנה נא זקנתי לא ידעתי יום מותי. ועתה שא נא כליך תליך וקשתך וצא השדה וצודה לי ציד. ועשה לי מטעמים כאשר אהבתי ובא לי ואברכך לפני ה׳ לפני מותי. ורבקה שומעת בדבר יצחק אל עשו בנו וילך עשו השדה לצוד ציד להביא. ורבקה אמרה אל יעקב בנה לאמר הנה שמעתי את אביך מדבר אל עשו אחיך לאמר. הביאה לי ציד ועשה לי מטעמים ואכלה ואברכך לפני ה׳ לפני מותי. ועתה בני שמע בקולי לאשר אנכי מצוה אותך. לך נא אל הצאן וקח לי משם שני גדיי עזים טובים ואעשה אתם מטעמים לאביך כאשר אהב. והבאת לאביך ואכל בעבור אשר יברכך לפני מותו. ויאמר יעקב אל רבקה אמו הן עשו אחי איש שעיר ואנכי איש חלק. אולי ימשני אבי והייתי בעיניו כמתעתע והבאתי עלי קללה ולא ברכה. ותאמר לו אמו עלי קללתך בני אך שמע בקולי ולך קח לי. וילך ויקח ויבא לאמו ותעש אמו מטעמים כאשר אהב אביו. ותקח רבקה את בגדי עשו בנה הגדול החמודת אשר אתה בבית ותלבש את יעקב בנה הקטן. ואת עורות גדיי העזים הלבישה על ידיו ועל חלקת צוארו. ותתן את המטעמים ואת הלחם אשר עשתה ביד יעקב בנה. ויבא אל אביו ויאמר אבי ויאמר הנני מי אתה בני. ויאמר יעקב אל אביו אנכי עשו בכרך עשיתי כאשר דברת אלי קום נא שבה ואכלה מצידי בעבור תברכני נפשך. ויאמר יצחק אל בנו מה זה מהרת למצא בני ויאמר כי הקרה ה׳ אלהיך לפני. ויאמר יצחק אל יעקב גשה נא ואמשך בני האתה זה בני עשו אם לא. ויגש יעקב אל יצחק אביו וימשהו ויאמר הקול קול יעקב והידים ידי עשו. ולא הכירו כי היו ידיו כידי עשו אחיו שעירות ויברכהו. ויאמר אתה זה בני עשו ויאמר אני. ויאמר הגישה לי ואכלה מצד בני בעבור תברכך נפשי ויגש לו ויאכל וויבא לו יין וישת. ויאמר לו יצחק אביו גשה נא ושקה לי בני. ויגש וישק לו וירח את ריח בגדיו ויברכהו ויאמר ראה ריח בני כריח שדה אשר ברכו ה׳. ויתן לך האלהים מטל השמים ומשמני הארץ ורב דגן ותירוש. יעבדוך עמים וישתחוו לך לאמים הוה גביר לאחיך וישתחוו לך בני אמך ברכיך ארור ארריך ברוך. ויהי ככלות יצחק לברך את יעקב ויהי אך יצא יצא יעקב מאת פני יצחק אביו ועשו אחיו בא מצידו. ויעש גם הוא מטעמים ויבא לאביו ויאמר לאביו יקם אבי ויאכל מצד בנו בעבור תברכני נפשך. ויאמר לו יצחק אביו מי אתה ויאמר אני בנך בכרך עשו. ויחרד יצחק חרדה גדולה עד מאד ויאמר מי אפוא הוא הצד ציד ויבא לי ואכל מכל בטרם תבוא ואברכהו גם ברוך יהיה. כשמע עשו את דברי אביו ויצעק צעקה גדולה ומרה עד מאד ויאמר לאביו ברכני גם אני אבי. ויאמר בא אחיך במרמה ויקח ברכתך. ויאמר הכי קרא שמו יעקב ועקבני זה פעמים אלה את בכרתי לקח והנה עתה לקח ברכתי. ויאמר הלא אצלת ברכה לי. ויען יצחק ויאמר לעשו הן גביר שמתיו לך ואת כל אחיו נתתי לו לעבדים ודגן ותירוש סמכתיו ולך מה אעשה בני. ויאמר עשו אל אביו הברכה אחת היא לך אבי ברכני גם אני אבי. וישא עשו את קולו ויבך. ויען יצחק אביו ויאמר אליו הנה משמני הארץ יהיה מושבך ומטל השמים מעל. ועל חרבך תחיה ואת אחיך תעבד והיה כאשר תריד ופרקת עלו מעל צוארך. ויעקב אל עשו בשנאה על הברכות אשר ברכו אביו ויאמר עשו בלבו יקרבו ימי אבל אבי ואהרגה את יעקב אחי. ויגד לרבקה את דברי עשו בנה הגדול ותשלח ותקרא ליעקב בנה הקטן ותאמר אליו הנה עשו אחיך מתנחם לך להרגך. ועתה בני שמע בקולי וקום ברח לך אל לבן אחי חרנה. ושבת עמו ימים אחדים עד אשר תשוב חמת אחיך. עד שוב אף אחיך ממך ושכח את אשר עשית לו ושלחתי ולקחתיך משם למה אשכל גם שניכם יום אחד. ותאמר רבקה אל יצחק קצתי בחיי מפני בנות חת אם לקח יעקב אשה מבנות חת כאלה מבנות הארץ למה לי חיים. ויצו יצחק את יעקב ויברכהו ויאמר לו לא תקח אשה מבנות כנען. קום לך פדנה ארם בית בתואל אבי אמך וקח לך משם אשה מבנות לבן אחי אמך. ואל שדי יברך אותך ויפרה וירבך ויהי לקהל עמים. ויתן לך את ברכת אברהם לך ולזרעך אתך לרשתך את ארץ מגוריך אשר נתן אלהים לאברהם. וישלח יצחק את יעקב וילך פדנה ארם אל לבן בן בתואל הארמי אחי רבקה אם יעקב ועשו. ויעקב שמע אל אביו ואל אמו וילך פדנה ארם. ועשו ראה כי ברך יצחק את יעקב וישלח פדנה ארם לקחת לו משם אשה במברכו אותו ויצו עליו לאמר לא תקח אשה מבנות כנען. וישמע יעקב אל אביו ואל אמו וילך פדנה ארם. וירא עשו כי רעות בנות כנען בעיני יצחק אביו. וילך עשו אל ישמעאל ויקח את מחלת בת ישמעאל בן אברהם אחות נבית על נשיו לו לאשה. ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה. ויפגע במקום וילן שם כי בא השמש ויקח מאבני המקום וישם מראשתיו וישכב במקום ההוא. וחלם והנה סלם מצב ארצה וראשו מגיע השמימה והנה מלאכי אלהים עלים וירדים בו. והנה ה׳ נצב עליו ויאמר אני ה׳ אלהי אברהם אביך ואלהי יצחק הארץ אשר אתה שכב עליה לך אתננה ולזרעך. והיה זרעך כעפר הארץ ופרצת ימה וקדמה וצפונה ונגבה ונברכו בך כל משפחת האדמה ובזרעך. והנה אנכי עמך ושמרתיך בכל אשר תלך והשבתיך אל האדמה הזאת כי לא אעזבך עד אשר אם עשיתי את אשר דברתי לך. ויקץ יעקב משנתו ויאמר אכן יש ה׳ במקום הזה ואנכי לא ידעתי. ויירא ויאמר מה נורא המקום הזה אין זה כי אם בית אלהים וזה שער השמים. וישכם יעקב בבקר ויקח את האבן אשר שם מראשתיו וישם אתה מצבה ויצק שמן על ראשה. ויקרא את שם המקום ההוא בית אל ואולם לוז שם העיר לראשונה. וידר יעקב נדר לאמר אם יהיה אלהים עמדי ושמרני בדרך הזה אשר אנכי הולך ונתן לי לחם לאכל ובגד ללבש. ושבתי בשלום אל בית אבי והיה ה׳ לי לאלהים. והאבן הזאת אשר שמתי מצבה יהיה בית אלהים וכל אשר תתן לי עשר אעשרנו לך.

ויעקב נשא רגליו וילך ארצה בני קדם. וירא והנה באר בשדה והנה שם שלשה עדרי צאן רבצים עליה כי מן הבאר ההוא ישקו העדרים והאבן גדולה על פי הבאר. ויאמר אליהם אחי מאין אתם ויאמרו מחרן אנחנו. ויאמר אליהם הידעתם את לבן בן נחור ויאמרו ידענו. ויאמר אליהם השלום לו ויאמרו שלום והנה רחל בתו באה עם הצאן. ויאמר הן עוד היום גדול לא עת האסף המקנה השקו הצאן ולכו רעו. ותאמרו לא נוכל עד אשר יאספו כל העדרים וגללו את האבן מעל פי הבאר והשקינו הצאן. עודנו מדבר עמם ורחל בתו באה עם הצאן אשר לאביה כי רעה היא. ויהי כראות יעקב את רחל בת לבן אחי אמו ואת צאן לבן אחי אמו ויגש יעקב ויגל את האבן מעל פי הבאר וישק את צאן לבן אחי אמו. וישק יעקב לרחל וישא את קולו ויבך. ויגד יעקב לרחל כי אחי אביה הוא וכי בן רבקה הוא. ותרץ הנערה ותגד לאביה. ויהי כשמע לבן את שמע יעקב בן אחותו וירץ לקראתו וחבק לו וישק לו ויבא אתו אל ביתו ויספר ללבן את כל הדברים האלה. ויאמר לו לבן אך עצמי ובשרי אתה וישב עמו חדש ימים. ויאמר לבן ליעקב הכי אחי אתה ועבדתני חנם הגידה לי מה משכרתך. ולבן היו שתי בנות שם הגדולה לאה ושם הקטנה רחל. ועיני לאה רכות ורחל היתה יפת תואר ויפת מראה. ויעקב אהב את רחל ויאמר אעבדך שבע שנים ברחל בתך הקטנה. ויאמר לבן טוב תתי אותה לך מתתי אותה לאיש אחר שבה עמדי. ויעבד יעקב ברחל שבע שנים ויהיו בעיניו כימים אחדים באהבתו אותה. ויאמר יעקב אל לבן הבה את אשתי כי מלאו ימי ואבואה אליה. ויאסף לבן את כל אנשי המקום ויעש משתה. ויהי בערב ויקח את לאה בתו ויבא אתה אליו ויבא אליה. ויתן לבן לה את זלפה שפחתו ללאה בתו שפחה. ויהי בבקר והנה היא לאה ויאמר אל לבן מה זאת עשית לי הלא ברחל עבדתי עמך ולמה רמיתני. ויאמר לבן לא יעשה כן במקומנו לתת הצעירה לפני הבכירה. מלא שבוע זאת ונתנה לך גם את האחרת בעבודה אשר תעבד עמדי עוד שבע שנים אחרות. ויעש יעקב כן וימלא שבוע זאת ויתן לו את רחל בתו לו לאשה. ויתן לבן לרחל בתו את בלהה שפחתו לה לשפחה. ויבא גם אל רחל ויאהב גם את רחל מלאה ויעבד עמו עוד שבע שנים אחרות. וירא ה׳ כי שנואה לאה ויפתח את רחמה ורחל עקרה. ותהר לאה ותלד בן ותקרא שמו ראובן כי אמרה כי ראה ה׳ בעניי כי עתה אהבני אישי. ותהר עוד ותלד בן ותאמר כי שמע ה׳ כי שנואה אנכי ויתן לי גם את זה ותקרא שמו שמעון. ותהר עוד ותלד בן ותאמר הפעם ילוה אישי אלי כי ילדתי לו שלשה בנים על כן קרא שמו לוי. ותהר עוד ותלד בן ותאמר הפעם אודה את ה׳ על כן קראה שמו יהודה ותעמוד מלדת.

ותרא רחל כי לא ילדה ליעקב ותקנא רחל באחותה ותאמר אל יעקב הבה לי בנים ואם אין מתה אנכי. ויחר אף יעקב ברחל ויאמר התחת אלהים אנכי אשר מנע ממך פרי בטן. ותאמר הנה אמתי בלהה בא אליה ותלד על ברכי ואבנה גם אנכי ממנה. ותתן לו את בלהה שפחתה לאשה ויבא אליה יעקב. ותהר בלהה ותלד ליעקב בן. ותאמר רחל דנני אלהים וגם שמע בקולי ויתן לי בן על כן קראה שמו דן. ותהר עוד בלהה שפחת רחל ותלד בן שני ליעקב. ותאמר רחל נפתולי אלהים נפתלתי עם אחותי גם יכולתי ותקרא שמו נפתלי. ותרא לאה כי עמדה מלדת ותקח את זלפה שפחתה ותתן אתה ליעקב לאשה. ותלד זלפה שפחת לאה ליעקב בן. ותאמר לאה בגד ותקרא שמו גד. ותלד זלפה שפחת לאה בן שני ליעקב. ותאמר לאה באשרי כי אשרוני בנות ותקרא שמו אשר. וילכו בני ראובן בימי קציר חטים וימצא דודאים בשדה ויביאם אל לאה אמם ותאמר רחל אל לאה תני נא לי מדודאי בנך. ותאמר לה המעט קחתך את אישי ולקחת גם את דודאי בני ותאמר רחל לכן ישכב עמך הלילה תחת דודאי בנך. ויבא יעקב מן השדה בערב ותצא לאה לקראתו ותאמר אלי תבוא כי שכר שכרתיך בדודאי בני ויבא עמה בלילה ההוא. וישמע אלהים אל לאה ותהר ותלד ליעקב בן חמישי. ותאמר לאה נתן אלהים שכרי אשר נתתי שפחתי לאישי ותקרא שמו יששכר. ותהר עוד לאה ותלד בן ששי ליעקב. ותאמר לאה זבדני אלהים אותי זבד טוב הפעם יזבלני אישי כי ילדתי לו ששה בנים ותקרא שמו זבולן. ואחר ילדה בת ותקרא שמה דינה. ויזכר אלהים את רחל וישמע אליה אלהים ויפתח את רחמה. ותהר ותלד בן ותאמר אסף אלהים את חרפתי. ותקרא שמו יוסף לאמר יסף ה׳ לי בן אחר. ויהי כאשר ילדה את יוסף ויאמר יעקב אל לבן שלחני ואלכה למקומי ולארצי. תנה את נשי ואת ילדי אשר עבדתי אתך בהם ואלכה כי אתה ידעת את עבדתי אשר עבדתיך. ויאמר אליו לבן אם נא מצאתי חן בעיניך נחשתי וברכני ה׳ בגללך. נקבה שכרך עלי ואתנה. ויאמר אליו אתה ידעת את אשר עבדתיך ואת אשר היה מקנך אתי. כי מעט אשר היה לך לפני ויפרץ לרב ויברך ה׳ אתך לרגלי ועתה מתי אעשה גם אנכי לביתי. ויאמר מה אתן לך ויאמר יעקב לא תתן לי מאומה אם תעשה לי את הדבר הזה אשוב ארעה צאנך אשמר. אעבר בכל צאנך היום הסר משם כל שה נקד וטלוא וכל שה עקד בכשבים וטלוא ונקד בעזים והיה שכרי. וענתה בי צדקתי ביום מחר כי תבוא על שכרי לפניך כל אשר אינני נקד וטלוא בעזים ועקד בכשבים גנוב הוא אתי. ויאמר לבן הן לו יהי כדברך. ויסר ביום ההוא את התישים העקדים והטלאים ואת כל העזים הנקדות והטלאות כל אשר לבן בו וידו אוחזת בעקב עשו ויקרא שמו יעקב. ויגדלו הנערים ויהי עשו איש יודע ציד איש שדה ויעקב איש תם יושב אהלים. ויאהב יצחק את עשו כי ציד בפיו ורבקה אהבת את יעקב. ויזד יעקב נזיד ויבא עשו מן השדה והוא עיף. ויאמר עשו אל יעקב הלעיטני נא מן האדם האדם הזה כי עיף אנכי על כן קרא שמו אדום. ויאמר יעקב מכרה כיום את בכרתך לי. ויאמר עשו הנה אנכי הולך למות ולמה זה לי בכרה. ויאמר יעקב השבעה לי כיום את לו וישבע לו וימכר את בכרתו ליעקב. ויעקב נתן לעשו לחם ונזיד עדשים ויאכל וישת ויקם וילך ויבז עשו את הבכרה.

ואמר ליה אביי לרבה: כל כך למה? אמר ליה: כדי שיכוין לבו לתפלה. ורבי יוחנן אמר

הלוי

ויש לומר שהוא מפני שהוא מתנגד לדעת הרמב"ם שהמצוות ניתנו לתקן את הנפש, ולדעתו אין המצוות אלא סמלים לדברים רוחניים, ואין בהם תועלת לנפש האדם. ולכן אין לו שום עניין לדעת מה הם הטעמים של המצוות, ואין לו שום עניין לדעת מה הם הדברים הרוחניים שהמצוות מסמלות אותם. ולכן אין לו שום עניין לדעת מה הם הדברים הרוחניים שהמצוות מסמלות אותם. ולכן אין לו שום עניין לדעת מה הם הדברים הרוחניים שהמצוות מסמלות אותם.

הרב: ישנם הרבה מצוות שאין להם שום סמל, כגון מצות ציצית ותפילין. ואף על פי כן יש להם טעמים.

הלוי: אני מודה שיש מצוות שאין להם סמל, אבל אני חושב שרוב המצוות הן סמלים.

הרב: אני חושב שהרמב"ם חולק על דעתך בזה. הוא כותב בהלכות תמורה (ד, יג) שכל המצוות הן בגדר חוקים, ואין להן שום טעם. ואף על פי כן הוא כותב בהלכות מעילה (ח, ח) שיש טעם לכל המצוות.

הלוי: אני חושב שהרמב"ם סותר את עצמו בזה.

הרב: אני חושב שאין הרמב"ם סותר את עצמו בזה. הוא כותב בהלכות תמורה שאין להם טעם, כלומר שאין להם טעם שנוגע לנפש האדם. אבל הוא כותב בהלכות מעילה שיש להם טעם, כלומר שיש להם טעם שנוגע לנפש האדם.

הלוי: אני חושב שהרמב"ם סותר את עצמו בזה. הוא כותב בהלכות תמורה שאין להם טעם, כלומר שאין להם טעם שנוגע לנפש האדם. אבל הוא כותב בהלכות מעילה שיש להם טעם, כלומר שיש להם טעם שנוגע לנפש האדם.

הרב: אני חושב שהרמב"ם סותר את עצמו בזה. הוא כותב בהלכות תמורה שאין להם טעם, כלומר שאין להם טעם שנוגע לנפש האדם. אבל הוא כותב בהלכות מעילה שיש להם טעם, כלומר שיש להם טעם שנוגע לנפש האדם.

הלוי: אני חושב שהרמב"ם סותר את עצמו בזה. הוא כותב בהלכות תמורה שאין להם טעם, כלומר שאין להם טעם שנוגע לנפש האדם. אבל הוא כותב בהלכות מעילה שיש להם טעם, כלומר שיש להם טעם שנוגע לנפש האדם.

הרב: אני חושב שהרמב"ם סותר את עצמו בזה. הוא כותב בהלכות תמורה שאין להם טעם, כלומר שאין להם טעם שנוגע לנפש האדם. אבל הוא כותב בהלכות מעילה שיש להם טעם, כלומר שיש להם טעם שנוגע לנפש האדם.

הלוי: אני חושב שהרמב"ם סותר את עצמו בזה. הוא כותב בהלכות תמורה שאין להם טעם, כלומר שאין להם טעם שנוגע לנפש האדם. אבל הוא כותב בהלכות מעילה שיש להם טעם, כלומר שיש להם טעם שנוגע לנפש האדם.

הרב: אני חושב שהרמב"ם סותר את עצמו בזה. הוא כותב בהלכות תמורה שאין להם טעם, כלומר שאין להם טעם שנוגע לנפש האדם. אבל הוא כותב בהלכות מעילה שיש להם טעם, כלומר שיש להם טעם שנוגע לנפש האדם.

וכתבו על הדלת עשרת [illegible] בשעת [illegible]

ולקח. ואמר לו: אל תאמר כן, כי אם [illegible] ואמר לו: אל תאמר כן, כי אם [illegible] ואמר לו: אל תאמר כן, כי אם [illegible]

ואחר כך נתן לו את בתו לאשה. ואחר כך נתן לו את כל נכסיו. ואחר כך נתן לו את כל אשר לו. ואחר כך נתן לו את כל אשר לו בעולם. ואחר כך נתן לו את כל אשר לו בעולם הזה. ואחר כך נתן לו את כל אשר לו בעולם הזה ובעולם הבא. ואחר כך נתן לו את כל אשר לו בעולם הזה ובעולם הבא ובעולמות אחרים. ואחר כך נתן לו את כל אשר לו בעולם הזה ובעולם הבא ובעולמות אחרים ובכל הדורות. ואחר כך נתן לו את כל אשר לו בעולם הזה ובעולם הבא ובעולמות אחרים ובכל הדורות ובכל הזמנים. ואחר כך נתן לו את כל אשר לו בעולם הזה ובעולם הבא ובעולמות אחרים ובכל הדורות ובכל הזמנים ובכל המקומות. ואחר כך נתן לו את כל אשר לו בעולם הזה ובעולם הבא ובעולמות אחרים ובכל הדורות ובכל הזמנים ובכל המקומות ובכל הנבראים. ואחר כך נתן לו את כל אשר לו בעולם הזה ובעולם הבא ובעולמות אחרים ובכל הדורות ובכל הזמנים ובכל המקומות ובכל הנבראים ובכל הנמצאים. ואחר כך נתן לו את כל אשר לו בעולם הזה ובעולם הבא ובעולמות אחרים ובכל הדורות ובכל הזמנים ובכל המקומות ובכל הנבראים ובכל הנמצאים ובכל הנעלמים. ואחר כך נתן לו את כל אשר לו בעולם הזה ובעולם הבא ובעולמות אחרים ובכל הדורות ובכל הזמנים ובכל המקומות ובכל הנבראים ובכל הנמצאים ובכל הנעלמים ובכל הנגלים. ואחר כך נתן לו את כל אשר לו בעולם הזה ובעולם הבא ובעולמות אחרים ובכל הדורות ובכל הזמנים ובכל המקומות ובכל הנבראים ובכל הנמצאים ובכל הנעלמים ובכל הנגלים ובכל הנסתרים. ואחר כך נתן לו את כל אשר לו בעולם הזה ובעולם הבא ובעולמות אחרים ובכל הדורות ובכל הזמנים ובכל המקומות ובכל הנבראים ובכל הנמצאים ובכל הנעלמים ובכל הנגלים ובכל הנסתרים ובכל הגלויים. ואחר כך נתן לו את כל אשר לו בעולם הזה ובעולם הבא ובעולמות אחרים ובכל הדורות ובכל הזמנים ובכל המקומות ובכל הנבראים ובכל הנמצאים ובכל הנעלמים ובכל הנגלים ובכל הנסתרים ובכל הגלויים ובכל הצפונים. ואחר כך נתן לו את כל אשר לו בעולם הזה ובעולם הבא ובעולמות אחרים ובכל הדורות ובכל הזמנים ובכל המקומות ובכל הנבראים ובכל הנמצאים ובכל הנעלמים ובכל הנגלים ובכל הנסתרים ובכל הגלויים ובכל הצפונים ובכל הנשמרים. ואחר כך נתן לו את כל אשר לו בעולם הזה ובעולם הבא ובעולמות אחרים ובכל הדורות ובכל הזמנים ובכל המקומות ובכל הנבראים ובכל הנמצאים ובכל הנעלמים ובכל הנגלים ובכל הנסתרים ובכל הגלויים ובכל הצפונים ובכל הנשמרים ובכל הנגנזים. ואחר כך נתן לו את כל אשר לו בעולם הזה ובעולם הבא ובעולמות אחרים ובכל הדורות ובכל הזמנים ובכל המקומות ובכל הנבראים ובכל הנמצאים ובכל הנעלמים ובכל הנגלים ובכל הנסתרים ובכל הגלויים ובכל הצפונים ובכל הנשמרים ובכל הנגנזים ובכל הנעלמים. ואחר כך נתן לו את כל אשר לו בעולם הזה ובעולם הבא ובעולמות אחרים ובכל הדורות ובכל הזמנים ובכל המקומות ובכל הנבראים ובכל הנמצאים ובכל הנעלמים ובכל הנגלים ובכל הנסתרים ובכל הגלויים ובכל הצפונים ובכל הנשמרים ובכל הנגנזים ובכל הנעלמים ובכל הנסתרים. ואחר כך נתן לו את כל אשר לו בעולם הזה ובעולם הבא ובעולמות אחרים ובכל הדורות ובכל הזמנים ובכל המקומות ובכל הנבראים ובכל הנמצאים ובכל הנעלמים ובכל הנגלים ובכל הנסתרים ובכל הגלויים ובכל הצפונים ובכל הנשמרים ובכל הנגנזים ובכל הנעלמים ובכל הנסתרים ובכל הנגלים. ואחר כך נתן לו את כל אשר לו בעולם הזה ובעולם הבא ובעולמות אחרים ובכל הדורות ובכל הזמנים ובכל המקומות ובכל הנבראים ובכל הנמצאים ובכל הנעלמים ובכל הנגלים ובכל הנסתרים ובכל הגלויים ובכל הצפונים ובכל הנשמרים ובכל הנגנזים ובכל הנעלמים ובכל הנסתרים ובכל הנגלים ובכל הנשמרים. ואחר כך נתן לו את כל אשר לו בעולם הזה ובעולם הבא ובעולמות אחרים ובכל הדורות ובכל הזמנים ובכל המקומות ובכל הנבראים ובכל הנמצאים ובכל הנעלמים ובכל הנגלים ובכל הנסתרים ובכל הגלויים ובכל הצפונים ובכל הנשמרים ובכל הנגנזים ובכל הנעלמים ובכל הנסתרים ובכל הנגלים ובכל הנשמרים ובכל הנגנזים. ואחר כך נתן לו את כל אשר לו בעולם הזה ובעולם הבא ובעולמות אחרים ובכל הדורות ובכל הזמנים ובכל המקומות ובכל הנבראים ובכל הנמצאים ובכל הנעלמים ובכל הנגלים ובכל הנסתרים ובכל הגלויים ובכל הצפונים ובכל הנשמרים ובכל הנגנזים ובכל הנעלמים ובכל הנסתרים ובכל הנגלים ובכל הנשמרים ובכל הנגנזים ובכל הנעלמים. ואחר כך נתן לו את כל אשר לו בעולם הזה ובעולם הבא ובעולמות אחרים ובכל הדורות ובכל הזמנים ובכל המקומות ובכל הנבראים ובכל הנמצאים ובכל הנעלמים ובכל הנגלים ובכל הנסתרים ובכל הגלויים ובכל הצפונים ובכל הנשמרים ובכל הנגנזים ובכל הנעלמים ובכל הנסתרים ובכל הנגלים ובכל הנשמרים ובכל הנגנזים ובכל הנעלמים ובכל הנסתרים. ואחר כך נתן לו את כל אשר לו בעולם הזה ובעולם הבא ובעולמות אחרים ובכל הדורות ובכל הזמנים ובכל המקומות ובכל הנבראים ובכל הנמצאים ובכל הנעלמים ובכל הנגלים ובכל הנסתרים ובכל הגלויים ובכל הצפונים ובכל הנשמרים ובכל הנגנזים ובכל הנעלמים ובכל הנסתרים ובכל הנגלים ובכל הנשמרים ובכל הנגנזים ובכל הנעלמים ובכל הנסתרים ובכל הנגלים. ואחר כך נתן לו את כל אשר לו בעולם הזה ובעולם הבא ובעולמות אחרים ובכל הדורות ובכל הזמנים ובכל המקומות ובכל הנבראים ובכל הנמצאים ובכל הנעלמים ובכל הנגלים ובכל הנסתרים ובכל הגלויים ובכל הצפונים ובכל הנשמרים ובכל הנגנזים ובכל הנעלמים ובכל הנסתרים ובכל הנגלים ובכל הנשמרים ובכל הנגנזים ובכל הנעלמים ובכל הנסתרים ובכל הנגלים ובכל הנשמרים. ואחר כך נתן לו את כל אשר לו בעולם הזה ובעולם הבא ובעולמות אחרים ובכל הדורות ובכל הזמנים ובכל המקומות ובכל הנבראים ובכל הנמצאים ובכל הנעלמים ובכל הנגלים ובכל הנסתרים ובכל הגלויים ובכל הצפונים ובכל הנשמרים ובכל הנגנזים ובכל הנעלמים ובכל הנסתרים ובכל הנגלים ובכל הנשמרים ובכל הנגנזים ובכל הנעלמים ובכל הנסתרים ובכל הנגלים ובכל הנשמרים ובכל הנגנזים. ואחר כך נתן לו את כל אשר לו בעולם הזה ובעולם הבא ובעולמות אחרים ובכל הדורות ובכל הזמנים ובכל המקומות ובכל הנבראים ובכל הנמצאים ובכל הנעלמים ובכל הנגלים ובכל הנסתרים ובכל הגלויים ובכל הצפונים ובכל הנשמרים ובכל הנגנזים ובכל הנעלמים ובכל הנסתרים ובכל הנגלים ובכל הנשמרים ובכל הנגנזים ובכל הנעלמים ובכל הנסתרים ובכל הנגלים ובכל הנשמרים ובכל הנגנזים ובכל הנעלמים. ואחר כך נתן לו את כל אשר לו בעולם הזה ובעולם הבא ובעולמות אחרים ובכל הדורות ובכל הזמנים ובכל המקומות ובכל הנבראים ובכל הנמצאים ובכל הנעלמים ובכל הנגלים ובכל הנסתרים ובכל הגלויים ובכל הצפונים ובכל הנשמרים ובכל הנגנזים ובכל הנעלמים ובכל הנסתרים ובכל הנגלים ובכל הנשמרים ובכל הנגנזים ובכל הנעלמים ובכל הנסתרים ובכל הנגלים ובכל הנשמרים ובכל הנגנזים ובכל הנעלמים ובכל הנסתרים. ואחר כך נתן לו את כל אשר לו בעולם הזה ובעולם הבא ובעולמות אחרים ובכל הדורות ובכל הזמנים ובכל המקומות ובכל הנבראים ובכל הנמצאים ובכל הנעלמים ובכל הנגלים ובכל הנסתרים ובכל הגלויים ובכל הצפונים ובכל הנשמרים ובכל הנגנזים ובכל הנעלמים ובכל הנסתרים ובכל הנגלים ובכל הנשמרים ובכל הנגנזים ובכל הנעלמים ובכל הנסתרים ובכל הנגלים ובכל הנשמרים ובכל הנגנזים ובכל הנעלמים ובכל הנסתרים ובכל הנגלים. ואחר כך נתן לו את כל אשר לו בעולם הזה ובעולם הבא ובעולמות אחרים ובכל הדורות ובכל הזמנים ובכל המקומות ובכל הנבראים ובכל הנמצאים ובכל הנעלמים ובכל הנגלים ובכל הנסתרים ובכל הגלויים ובכל הצפונים ובכל הנשמרים ובכל הנגנזים ובכל הנעלמים ובכל הנסתרים ובכל הנגלים ובכל הנשמרים ובכל הנגנזים ובכל הנעלמים ובכל הנסתרים ובכל הנגלים ובכל הנשמרים ובכל הנגנזים ובכל הנעלמים ובכל הנסתר

ובתוכנו מלוה"ת

בעניני מלוה"ת הרי לפלא

בעניני מלוה"ת

בעניני מלוה"ת הרי לפלא

ואמרו ז"ל שהתורה נקראת תורת חיים, ולכאורה אינו מובן, הלא כל התורה כולה נקראת תורת חיים, ומה מיוחד יש בפרשה זו שנקראת תורת חיים? אך הענין הוא, כי ידוע מה שכתב הרמב"ם בהלכות דעות, שהאדם צריך לשמור את עצמו מכל מיני חולאים, ולא רק מחולאים הגופניים, אלא גם מחולאים הנפשיים, כגון מדת הכעס, מדת הגאוה, מדת הקנאה, מדת התאוה, וכל כיוצא בזה, שכל אחד מהם הוא חולאי נפשי, ואם לא ישמור את עצמו מהם, הרי הוא חולה בחולאים הנפשיים, ואין לו חיים אמיתיים, כי אם חיים של חולי, ולכן נקראת התורה תורת חיים, כי היא מלמדת את האדם איך לשמור את עצמו מכל החולאים הנפשיים, ולהיות בריא בנפשו

שיבה
ואיך הוא יתברך יודע את כל הנבראים ואת כל מעשיהם ואת כל מחשבותיהם, הלא הוא יתברך למעלה מהזמן ומהמקום, ואיך יתכן שידע את הנמצאים שהם בזמן ובמקום, ואיך יתכן שידע את הנמצאים שהם בזמן ובמקום, הלא הוא יתברך למעלה מהזמן ומה

ויצא

אלא אבינו. ואומר אף אנכי אלך עמו. ואומר ואנכי הנה אמכה. כל אלו לשון חבה. ואומר ואנכי אשיבך אל האדמה. ואומר ואנכי אשיבך אל האדמה. ואומר ואנכי אשיבך אל האדמ

ומצאתי מהרי"ט ז"ל בשיטת ספר הישר לרבינו תם

הלשון
ומה שכתב הרמב"ן שהיה ראוי לכתוב ויהי בשנת מאה שנה לאברהם וכו' ולא כתב כן כי לא נתכוון לספר שנותיו אלא לספר תולדותיו ומעשיו. ואין זה מספיק לי כי אם היה כותב ויהי בשנת מאה שנה לאברהם וכו' היה מובן שנולד יצחק בשנת מאה לאברהם ואין צורך לכתוב ויהי אברהם בן מאה שנה ויולד את יצחק. ועוד שהרי כתב ויהי אברהם בן מאה שנה ושלשים ושבע שנה ומאתים שנה ושבע שנים ומאה שנה וחמשה ושבעים שנה ולא כתב ויהי אברהם בן מאה שנה ויולד את יצחק ויהי אברהם בן מאה שנה ושלשים ושבע שנה וכו' ויהי אברהם בן מאה שנה ומאתים שנה ושבע שנים וכו' ויהי אברהם בן מאה שנה וחמשה ושבעים שנה וכו' אלא ודאי שכתב ויהי בשנת מאה שנה לאברהם ויולד את יצחק ולא כתב ויהי אברהם בן מאה שנה ויולד את יצחק כי אם לומר שבשנת מאה לאברהם נולד יצחק ולא בשנת מאה ואחת או מאה ושתים וכיוצא בזה. ומה שכתב ויהי אברהם בן מאה שנה ושלשים ושבע שנה ומאתים שנה ושבע שנים וכו' ויהי אברהם בן מאה שנה וחמשה ושבעים שנה וכו' לא כתב כן אלא לומר שכל ימי אברהם היו מאה שנה ושלשים ושבע שנה ומאתים שנה ושבע שנים וכו' ולא יותר ולא פחות. ומה שכתב ויהי בשנת מאה שנה לאברהם ולא כתב ויהי אברהם בן מאה שנה כי אם לומר שבשנת מאה לאברהם נולד יצחק ולא בשנת מאה ואחת או מאה ושתים וכיוצא בזה שאם כתב ויהי אברהם בן מאה שנה ויולד את יצחק היה משמע שנולד יצחק בשנת מאה לאברהם ולא בשנת מאה ואחת או מאה ושתים וכיוצא בזה. ומה שכתב ויהי אברהם בן מאה שנה ושלשים ושבע שנה ומאתים שנה ושבע שנים וכו' ויהי אברהם בן מאה שנה וחמשה ושבעים שנה וכו' לא כתב כן אלא לומר שכל ימי אברהם היו מאה שנה ושלשים ושבע שנה ומאתים שנה ושבע שנים וכו' ולא יותר ולא פחות. ומה שכתב ויהי בשנת מאה שנה לאברהם ולא כתב ויהי אברהם בן מאה שנה כי אם לומר שבשנת מאה לאברהם נולד יצחק

ואבינו

ולא אחר שבא. ותראה שהשלות בוקר אוב יא אוב והוא שאלו לא כמו היום אי אפשר כי אחר לא מוכן. ושמחה מאוד ואותנו ותחנו בתשלומי ותחנו לפרק ברוך הבא בשם אדוני אבינו מלכנו בשבת כ"ב: בדרכו ואמר: אחרי בני חבובו בקהלו עבדי הסוף ג' רות. ושלם שי פרשתך וכו'. ובוקרכם בקרבה ושלחו עבדו תשבה ואחרי ואתה ושוב בטוב האמת והעלמו ואמרו ויהיו לך בעד ובעד לנצח אבדר: ואחרי שהשבו לפני בעד שיי שברון אחרו ולבד לכתוב לך ברכה אחרת שיהיו לך בעד ובעד לנצח אבדר: ואחרי כל אלה שתשב ותרצה אחרי

ואי לא לא. ואי אמרת בשלמא לדידי דאמינא לך מדעתי ולא מדעתך אתי שפיר דאמרת לי מדעתך ולא מדעתי אלא לדידך דאמרת לי מדעתך ולא מדעתי מי אמינא לך מידי? ועוד מי לא תנן הנותן לחבירו מעות שלא מדעתו ואמר לו הרי הן שלך ואחר כך אמר לו הרי הן שלי אינו יכול לחזור בו? אמר לך רב אשי: הכא במאי עסקינן כגון שהלך ומכרן בשוק ואמר לו הרי הן שלך. ואי אמרת בשלמא לדידי דאמינא לך מדעתי ולא מדעתך אתי שפיר דאמרת לי מדעתך ולא מדעתי מי אמינא לך מידי? ועוד מי לא תנן הנותן לחבירו מעות שלא מדעתו ואמר לו הרי הן שלך ואחר כך אמר לו הרי הן שלי אינו יכול לחזור בו? אמר לך רב אשי: הכא במאי עסקינן כגון שהלך ומכרן בשוק ואמר לו הרי הן שלך.

כב. **מתני'** אלו מציאות שלו ואלו מציאות שלהן: כל שדרכו של בעל הבית לאבדה ודרכן של עוברי דרכים להניחה הרי זו שלו. ואלו הן שלהן: מעות מפוזרות ומרובות ושטרות מפוזרות ומרובות ופירות מפוזרות ומרובות ומטלטלין מפוזרין ומרובין ובהמה דקה שאין עמה רועה ובהמה גסה שיש עמה רועה. רבי יהודה אומר: אף כלי בעל הבית שיש עמהן רועה שלהן.

גמ' מנא הני מילי? אמר רב יהודה אמר שמואל: דכתיב "לא תראה את שור אחיך או את שיו נדחים והתעלמת מהם השב תשיבם לאחיך". ואי אחיך לא אחיך נכרי אחיך הוא. אלא מעתה אבידה דנכרי מי שרי? והכתיב "לכל אבדת אחיך"! אלא מה אחיך מיוחד שיש לו סימנין שכן הולך אחר סימנין אף כל שיש לו סימנין הולך אחר סימנין. ואי אחיך ממש אפילו נמי סימנין לא בעי? והכתיב "עד דרוש אחיך אותו"! אלא מה אחיך מיוחד שיש לו סימנין שכן הולך אחר סימנין אף כל שיש לו סימנין הולך אחר סימנין.

כג. **מתני'** המוצא פרה בין הגפנים ותולעה בראשה ואינה יודעת לילך ממקומה הרי זו שלו. ואלו הן שלהן: פרה שהיא רועה בדרך ופרה שהיא רובצת בראש הגג ופרה שהיא רובצת בראש הגשר ופרה שהיא רובצת בראש הגפנים ופרה שהיא רובצת בראש הגבעה ופרה שהיא רובצת בראש ההר ופרה שהיא רובצת בראש הבקעה ופרה שהיא רובצת בראש הנהר ופרה שהיא רובצת בראש הים ופרה שהיא רובצת בראש המדבר ופרה שהיא רובצת בראש הישוב ופרה שהיא רובצת בראש הדרך ופרה שהיא רובצת בראש הפרשת דרכים ופרה שהיא רובצת בראש הכפר ופרה שהיא רובצת בראש העיר ופרה שהיא רובצת בראש המלכות ופרה שהיא רובצת בראש הארץ ופרה שהיא רובצת בראש העולם כולו ופרה שהיא רובצת בראש השמים ופרה שהיא רובצת בראש הכוכבים ופרה שהיא רובצת בראש המזלות ופרה שהיא רובצת בראש הלבנה ופרה שהיא רובצת בראש החמה ופרה שהיא רובצת בראש הגלגל ופרה שהיא רובצת בראש הרקיע ופרה שהיא רובצת בראש הכסא ופרה שהיא רובצת בראש הכבוד ופרה שהיא רובצת בראש הקדושה ופרה שהיא רובצת בראש המלאכים ופרה שהיא רובצת בראש הכרובים ופרה שהיא רובצת בראש הכל ופרה שהיא רובצת בראש הבורא ברוך הוא ושכינתיה.

כד. **מתני'** המוצא פרה בין הגפנים ותולעה בראשה ואינה יודעת לילך ממקומה הרי זו שלו. ואלו הן שלהן: פרה שהיא רועה בדרך ופרה שהיא רובצת בראש הגג ופרה שהיא רובצת בראש הגשר ופרה שהיא רובצת בראש הגפנים ופרה שהיא רובצת בראש הגבעה ופרה שהיא רובצת בראש ההר ופרה שהיא רובצת בראש הבקעה ופרה שהיא רובצת בראש הנהר ופרה שהיא רובצת בראש הים ופרה שהיא רובצת בראש המדבר ופרה שהיא רובצת בראש הישוב ופרה שהיא רובצת בראש הדרך ופרה שהיא רובצת בראש הפרשת דרכים ופרה שהיא רובצת בראש הכפר ופרה שהיא רובצת בראש העיר ופרה שהיא רובצת בראש המלכות ופרה שהיא רובצת בראש הארץ ופרה שהיא רובצת בראש העולם כולו ופרה שהיא רובצת בראש השמים ופרה שהיא רובצת בראש הכוכבים ופרה שהיא רובצת בראש המזלות ופרה שהיא רובצת בראש הלבנה ופרה שהיא רובצת בראש החמה ופרה שהיא רובצת בראש הגלגל ופרה שהיא רובצת בראש הרקיע ופרה שהיא רובצת בראש הכסא ופרה שהיא רובצת בראש הכבוד ופרה שהיא רובצת בראש הקדושה ופרה שהיא רובצת בראש המלאכים ופרה שהיא רובצת בראש הכרובים ופרה שהיא רובצת בראש הכל ופרה שהיא רובצת בראש הבורא ברוך הוא ושכינתיה.

ליל: אבל אני לא יודע מה אני רוצה. אני לא יודע מה אני רוצה. אני לא יודע מה אני רוצה.

ואת תפילת מוסף לראש חודש אומרים בשבת ראש חודש. ואם חל ראש חודש בשבת אומרים את תפילת מוסף ל

ובתיבו תולדות

מא: בשלמה ויהי מקץ שנתים ימים ופרעה חלם והנה עומד על היאר: אמרו רבותינו [ברכות נה.] שלשה דברים נאמרו בחלום ואחד מהם הוא שנאמר ויהי מקץ שנתים ימים ופרעה חלם. ולמה נאמר לפי שהוא מדבר שלשה דברים

ואחרי שהוא מתחיל לדבר, אני מבין שהוא לא יודע מה הוא עושה. הוא לא יודע שהוא מדבר. הוא לא יודע שהוא מדבר. הוא לא יודע שהוא מדבר

ובתבו אלהי"ת

מגיד: ברוך אתה ה' אלהינו ואלהי אבותינו אלהי אברהם אלהי יצחק ואלהי יעקב האל הגדול הגבור והנורא אל עליון קונה שמים וארץ מגן אברהם ומושיע יצחק ופודה יעקב ומלך עוזר ומושיע ומגן. ברוך אתה ה' מגן אברהם ופודה יעקב ומלך עוזר ומושיע ומגן. אתה גבור לעולם אדני מחיה מתים אתה רב להושיע. מכלכל חיים בחסד מחיה מתים ברחמים רבים סומך נופלים ורופא חולים ומתיר אסורים ומקיים אמונתו לישני עפר. מי כמוך בעל גבורות ומי דומה לך מלך ממית ומחיה ומצמיח ישועה. ונאמן אתה להחיות מתים. ברוך אתה ה' מחיה המתים.

קדושה: נעריצך ונקדישך כסוד שיח שרפי קדש הקדושים לך המשלשים קדושה לשלושה כדאמר על ידי נביאך וקרא זה אל זה ואמר קדוש קדוש קדוש ה' צבאות מלא כל הארץ כבודו. ואז בקול רעש גדול משתנים אשר ברום קדושתם ברוך יאמרו ברוך כבוד ה' ממקומו. ומן מקומך מלכנו תופיע ותמלוך עלינו כי מחכים אנחנו לך מתי תמלוך בציון בקרוב בימינו לעד ושכינתך בתוכנו תגדיל ותקדיש בירושלים עיר קדשך לדור ודור ולנצח נצחים ועינינו תראינה מלכותך כאמור על יד דוד עבדך על ידי משיחך ישי אמר ה' לאדני שב לימיני עד אשית אויביך הדום רגליך. וא

ובתב זו מהורעת אלעזר בן ערך

אלעזר בן ערך היה אומר: אין אדם מת למחצה ואין אדם חי למחצה, כשם שאין אדם מת למחצה כך אין אדם חי למחצה. ואין לי ללמוד אלא מן המשל. למה הדבר דומה? לאדם שהיה עובר בדרך ומצא נחש מחזר על שתי נשים, אם נתן עיניו באחת מהן הרי זו מתה בנשיכתו, ואם נתן עיניו בשתיהן הרי שתיהן מתות בנשיכתו. אף כך אין אדם מת למחצה וא

אחד
ואחד
ואחד
וא

ויאמר אלהים אל אברהם: ואתה את בריתי תשמור. ראוי היה לומר ואתה את בריתי תשמור, ומה ענין אתה? אלא, אמר הקב"ה לאברהם: אתה עשית חסד עם אורחים, ואני אעשה חסד עם בניך. אתה נתת לחם לאורחים, ואני אתן לחם לבניך. אתה נתת מים לאורחים, ואני אתן מים לבניך. אתה נתת בשר ודם לאורחים, ואני אתן בשר ודם לבניך. אתה נתת יין לאורחים, ואני אתן יין לבניך. אתה נתת שמן לאורחים, ואני אתן שמן לבניך. אתה נתת ביצים לאורחים, ואני אתן ביצים לבניך. אתה נתת עוגות לאורחים, ואני אתן עוגות לבניך. אתה נתת פירות לאורחים, ואני אתן פירות לבניך. אתה נתת ירקות לאורחים, ואני אתן ירקות לבניך. אתה נתת תבשיל לאורחים, ואני אתן תבשיל לבניך. אתה נתת קינוח לאורחים, ואני אתן קינוח לבניך. אתה נתת כוס של ברכה לאורחים, ואני אתן כוס של ברכה לבניך. אתה נתת מקום לאורחים, ואני אתן מקום לבניך. אתה נתת מיטה לאורחים, ואני אתן מיטה לבניך. אתה נתת כסות לאורחים, ואני אתן כסות לבניך. אתה נתת נר לאורחים, ואני אתן נר לבניך. אתה נתת שלחן לאורחים, ואני אתן שלחן לבניך. אתה נתת כסא לאורחים, ואני אתן כסא לבניך. אתה נתת ספסל לאורחים, ואני אתן ספסל לבניך. אתה נתת מטה לאורחים, ואני אתן מטה לבניך. אתה נתת כר לאורחים, ואני אתן כר לבניך. אתה נתת שמיכה לאורחים, ואני אתן שמיכה לבניך. אתה נתת כרית לאורחים, ואני אתן כרית לבניך. אתה נתת מגבת לאורחים, ואני אתן מגבת לבניך. אתה נתת סבון לאורחים, ואני אתן סבון לבניך. אתה נתת מים חמים לאורחים, ואני אתן מים חמים לבניך. אתה נתת מים קרים לאורחים, ואני אתן מים קרים לבניך. אתה נתת אמבטיה לאורחים, ואני אתן אמבטיה לבניך. אתה נתת מקלחת לאורחים, ואני אתן מקלחת לבניך. אתה נתת שירותים לאורחים, ואני אתן שירותים לבניך. אתה נתת נייר טואלט לאורחים, ואני אתן נייר טואלט לבניך. אתה נתת מברשת שיניים לאורחים, ואני אתן מברשת שיניים לבניך. אתה נתת משחת שיניים לאורחים, ואני אתן משחת שיניים לבניך. אתה נתת מברשת שיער לאורחים, ואני אתן מברשת שיער לבניך. אתה נתת מסרק לאורחים, ואני אתן מסרק לבניך. אתה נתת מראה לאורחים, ואני אתן מראה לבניך. אתה נתת מגבת ידיים לאורחים, ואני אתן מגבת ידיים לבניך. אתה נתת מגבת רחצה לאורחים, ואני אתן מגבת רחצה לבניך. אתה נתת מגבת פנים לאורחים, ואני אתן מגבת פנים לבניך. אתה נתת מגבת גוף לאורחים, ואני אתן מגבת גוף לבניך. אתה נתת מגבת ראש לאורחים, ואני אתן מגבת ראש לבניך. אתה נתת מגבת רגליים לאורחים, ואני אתן מגבת רגליים

והיתה ולתורתו

ולכן אמר שלמה המלך ע"ה (משלי ל, ה) כל אמרת אלוה צרופה מגן הוא לחוסים בו. ר"ל כי כל אמרת אלוה שנאמרה בתורה הוא צרוף ומזוקק מכל סיג ופסולת, ולכן הוא מגן לחוסים בו. ולכן אמר דוד המלך ע"ה (תהלים יט, ח) תורת ה' תמימה משיבת נפש. ר"ל כי התורה הקדושה היא תמימה ושלמה בכל ענין, ולכן היא משיבת נפש, כי אין נפש האדם יכולה לשבוע ולהתענג בשום דבר בעולם הזה כי אם בתורה הקדושה לבדה, כי היא לבדה משיבת נפש. ולכן אמר שלמה המלך ע"ה (משלי ל, ו) אל תוסף על דבריו פן יוכיחך ונמצא כזב. ר"ל כי אין לשום אדם רשות להוסיף על התורה הקדושה שום דבר מדעתו, כי אם מה שנאמר בתורה הקדושה עצמה, כי אם יוסיף אדם על התורה הקדושה שום דבר מדעתו, אז יוכיחוהו חכמי הדור ויתברר שהוא כזב ושקר, כי אין לשום אדם רשות להוסיף על התורה הקדושה שום דבר מדעתו, כי התורה הקדושה היא תמימה ושלמה בכל ענין, ואין לשום אדם רשות להוסיף עליה שום דבר מדעתו, כי אם מה שנאמר בתורה הקדושה עצמה. ולכן אמר שלמה המלך ע"ה (משלי ל, ו) אל תוסף על דבריו פן יוכיחך ונמצא כזב. ר"ל כי אין לשום אדם רשות להוסיף על התורה הקדושה שום דבר מדעתו, כי אם מה שנאמר בתורה הקדושה עצמה, כי אם יוסיף אדם על התורה הקדושה שום דבר מדעתו, אז יוכיחוהו חכמי הדור ויתברר שהוא כזב ושקר, כי אין לשום אדם רשות להוסיף על התורה הקדושה שום דבר מדעתו, כי התורה הקדושה היא תמימה ושלמה בכל ענין, ואין לשום אדם רשות להוסיף עליה שום דבר מדעתו, כי אם מה שנאמר בתורה הקדושה עצמה. ולכן אמר שלמה המלך ע"ה (משלי ל, ו) אל תוסף על דבריו פן יוכיחך ונמצא כזב. ר"ל כי אין לשום אדם רשות להוסיף על התורה הקדוש

ר' יוסף: אתה יודע שאני לא מתווכח על הלכות. אבל אני לא מבין איך אפשר לומר שהלכה שנאמרה בסיני לא נכתבה בתורה. אם היא כל כך חשובה, למה לא כתבו אותה?

ר' יהושע: כתבו אותה. אבל לא כתבו אותה כמו שכתבו את שאר התורה. כתבו אותה בלב. כתבו אותה בזיכרון. כתבו אותה בפה. כי הכתב יכול להישרף, להיאבד, להיגנב. אבל מה שנמצא בלב של אדם — זה לא יכול להיאבד, אלא אם כן האדם עצמו מת.

ר' יוסף: אבל אם כך, אז כל אחד יכול לשנות את ההלכה לפי הבנתו. אין שום ביטחון שמה שאני שומע היום הוא מה שנאמר בסיני.

ר' יהושע: בדיוק. לכן יש שלושה עשר כללים שבהם התורה נדרשת. כללים שמלמדים איך לקרוא, איך להבין, איך לא לטעות. הכללים האלה הם לא פחות חשובים מהתורה עצמה, כי בלעדיהם התורה היא רק אוסף של מילים יפות.

ר' יוסף: ומי קבע את הכללים האלה?

ר' יהושע: הם נמסרו מדור לדור, עד שהגיעו אל הלל הזקן. הוא היה הראשון שניסח אותם בצורה מסודרת. אבל הוא לא המציא אותם מאפס. הוא רק גילה את מה שכבר היה קיים.

ר' יוסף: אז אתה אומר שהתורה שבכתב היא רק חלק קטן מהתורה האמיתית?

ר' יהושע: בדיוק. התורה שבכתב היא כמו שלד. היא נותנת את המבנה, את העצמות, את הקווים הכלליים. אבל הבשר, העור, הדם — את כל זה נותנת התורה שבעל פה. בלי התורה שבעל פה, התורה שבכתב היא גופה מת.

ר' יוסף: אבל למה לא כתבו הכל? למה להשאיר חלק כל כך גדול בזיכרון?

ר' יהושע: כי אם כתבו הכל, אז כל אחד היה יכול לקרוא בתורה ולהגיד שהוא יודע הכל. אז לא היה צורך בחכמים, לא היה צורך בלימוד, לא היה צורך בקבלה. התורה שבעל פה יצרה מסורת. היא יצרה שרשרת של אנשים שמעבירים את התורה מיד ליד, מדור לדור. וזה מה שמחבר אותנו לסיני.

ר' יוסף: אבל מה קורה אם השרשרת נשברת? אם דור אחד לא מעביר את התורה לדור הבא?

ר' יהושע: אז אנחנו מאבדים חלק מהתורה. וזה בדיוק מה שקרה אחרי חורבן בית שני. רבי עקיבא ותלמידיו הספיקו להציל את רוב התורה שבעל פה, אבל חלק ממנה נשכח לנצח. וזה הסיבה שאנחנו לא יודעים היום בדיוק איך נראה המשכן, או איך בדיוק עבדו בבית המקדש. חלק מהידע הזה אבד.

ר' יוסף: אז אתה אומר שאנחנו לא יכולים לדעת בוודאות מה נכון ומה לא נכון?

ר' יהושע: אנחנו יכולים לדעת הרבה. אבל לא הכל. וזה בסדר. זה חלק מהתורה. זה לימד אותנו ענווה. זה לימד אותנו שלא כל דבר כתוב בספר. זה לימד אותנו שצריך לשאול, לחקור, לדרוש. התורה לא נועדה להיות ספר היסטוריה. היא נועדה להיות מדריך לחיים.

ר' יוסף: אבל אם כך, אז כל אחד יכול לפרש את התורה איך שהוא רוצה?

ר' יהושע: לא כל אחד. רק מי שלמד את הכללים, רק מי שקיבל את המסורת, רק מי שיש לו את הכלים. לא כל אחד יכול לנגן בכינור, אבל אם למדת איך, אז אתה יכול. אותו דבר עם התורה. אם למדת את הכללים, אם קיבלת את המסורת, אז אתה יכול לדרוש. אבל אם לא למדת, אז עדיף שלא תנסה.

ר' יוסף: אבל מי קובע מי למד ומי לא?

ר' יהושע: החכמים. אלה שקיבלו את המסורת ישירות מהרבנים שלהם, שלמדו שנים רבות, שעברו מבחנים. זה לא תפקיד קל. זה תפקיד שדורש ענווה, שדורש יראת שמים, שדורש נכונות ללמוד כל החיים. אבל זה גם תפקיד שנותן משמעות לחיים, כי הוא מחבר אותנו לדורות שקדמו לנו ולדורות שיבואו אחרינו.

ר' יוסף: אז אתה אומר שהתורה שבעל פה היא לא פחות חשובה מהתורה שבכתב?

ר' יהושע: היא חשובה באותה מידה. בלי התורה שבעל פה, התורה שבכתב היא חתומה. היא לא יכולה לדבר. היא לא יכולה להנחות. היא לא יכולה ללמד. התורה שבעל פה היא המפתח שפותח את התורה שבכתב. בלי המפתח, הדלת נשארת נעולה.

ר' יוסף: אבל אם כך, אז למה לא כתבו את התורה שבעל פה?

ר' יהושע: כי אם כתבו אותה, היא היתה הופכת להיות כמו התורה שבכתב. היא היתה הופכת להיות טקסט קפוא, שאי אפשר לשנות בו דבר. אבל התורה שבעל פה היא חיה. היא נושמת. היא מתפתחת. היא מגיבה לכל דור ולכל מצב. היא יכולה לדבר אל כל אחד בדיוק במה שהוא צריך. זה הכוח שלה. זה הסוד שלה.

ר' יוסף: אבל זה גם הקושי שלה. כי אם היא חיה, אז היא יכולה גם למות. היא יכולה גם להישכח.

ר' יהושע: נכון. לכן יש לנו חובה לשמור עליה. לכן יש לנו חובה ללמוד אותה, ללמד אותה, להעביר אותה הלאה. כי אם נפסיק, אז נאבד חלק גדול מהתורה. ואז נאבד חלק גדול מעצמנו. כי התורה היא לא רק ספר. היא לא רק חוקים. היא לא רק מצוות. היא הדרך שבה אנחנו חיים את החיים שלנו. היא הדרך שבה אנחנו מבינים את העולם. היא הדרך שבה אנחנו מתחברים לאלוהים.

ר' יוסף: אז אתה אומר שהתורה שבעל פה היא לא פחות חשובה מהתורה שבכתב?

ר' יהושע: היא חשובה באותה מידה. בלי התורה שבעל פה, התורה שבכתב היא חתומה. היא לא יכולה לדבר. היא לא יכולה להנחות. היא לא יכולה ללמד. התורה שבעל פה היא המפתח שפותח את התורה שבכתב. בלי המפתח, הדלת נשארת נעולה.

ר' יוסף: אבל אם כך, אז למה לא כתבו את התורה שבעל פה?

ר' יהושע: כי אם כתבו אותה, היא היתה הופכת להיות כמו התורה שבכתב. היא היתה הופכת להיות טקסט קפוא, שאי אפשר לשנות בו דבר. אבל התורה שבעל פה היא חיה. היא נושמת. היא מתפתחת. היא מגיבה לכל דור ולכל מצב. היא יכולה לדבר אל כל אחד בדיוק במה שהוא צריך. זה הכוח שלה. זה הסוד שלה.

ר' יוסף: אבל זה גם הקושי שלה. כי אם היא חיה, אז היא יכולה גם למות. היא יכולה גם להישכח.

ר' יהושע: נכון. לכן יש לנו חובה לשמור עליה. לכן יש לנו חובה ללמוד אותה, ללמד אותה, להעביר אותה הלאה. כי אם נפסיק, אז נאבד חלק גדול מהתורה. ואז נאבד חלק גדול מעצמנו. כי התורה היא לא רק ספר. היא לא רק חוקים. היא לא רק מצוות. היא הדרך שבה אנחנו חיים את החיים שלנו. היא הדרך שבה אנחנו מבינים את העולם. היא הדרך שבה אנחנו מתחברים לאלוהים.

ליבי לא היה שלם עמו. ולכן לא רציתי לקבל ממנו את הכסף. ואמנם אחר כך נתחרטתי על כך, כי ראיתי שהוא נעלב מאוד. ואמר לי: אם אתה לא רוצה לקבל ממני את הכסף, אז אני לא רוצה לעבוד אצלך יותר. ואני לא רציתי שיעזוב את העבודה, כי היה לי הרבה עבודה, ולא היה לי מי שיעזור לי. ולכן נתתי לו את הכסף. וא

ולכן, לדעתי, כל הדברים שנאמרו כאן
ע"י הרב אלישיב, אין להם שום משמעות
משפטית. אני מבקש שהדברים יירשמו
בפרוטוקול.

היו"ר מרדכי בן-פורת:
אני מבקש להודיע, שהדברים שנאמרו
ע"י הרב אלישיב, אין להם שום משמעות
משפטית, ואני מבקש שהדברים יירשמו
בפרוטוקול.

הרב אברהם אלישיב:
אני מבקש שיירשם בפרוטוקול, שאני
מודיע, שאני לא מכיר בבית-דין זה
ולא בשום בית-דין אחר, שהוא לא
מוסמך לדון בשום עניין שהוא, ולכן
אני לא אבוא לשום דיון בבית-דין זה.

היו"ר מרדכי בן-פורת:
אני מבקש להודיע, שהדברים שנאמרו
ע"י הרב אלישיב, אין להם שום משמעות
משפטית, ואני מבקש שהדברים יירשמו
בפרוטוקול.

הרב אברהם אלישיב:
אני מבקש שיירשם בפרוטוקול, שאני
מודיע, שאני לא מכיר בבית-דין זה
ולא בשום בית-דין אחר, שהוא לא
מוסמך לדון בשום עניין שהוא, ולכן
אני לא אבוא לשום דיון בבית-דין זה.

היו"ר מרדכי בן-פורת:
אני מבקש להודיע, שהדברים שנאמרו
ע"י הרב אלישיב, אין להם שום משמעות
משפטית, ואני מבקש שהדברים יירשמו
בפרוטוקול.

הרב אברהם אלישיב:
אני מבקש שיירשם בפרוטוקול, שאני
מודיע, שאני לא מכיר בבית-דין זה
ולא בשום בית-דין אחר, שהוא לא
מוסמך לדון בשום עניין שהוא, ולכן
אני לא אבוא לשום דיון בבית-דין זה.

ולכן הוא מתנהג כך. ואני מבקש ממך שתסביר לי את ההתנהגות הזאת.

ב: אני חושב שהוא מתנהג כך כי הוא מפחד. הוא מפחד שאם הוא יתנהג אחרת, אנשים לא יאהבו אותו. הוא מפחד שאנשים לא יאהבו אותו אם הוא לא יהיה כמו כולם. הוא מפחד שאנשים לא יאהבו אותו אם הוא יהיה שונה. הוא מפחד שאנשים לא יאהבו אותו אם הוא יהיה הוא עצמו.

א: אני חושב שאתה צודק. אני חושב שהוא מפחד שאנשים לא יאהבו אותו אם הוא יהיה הוא עצמו. אני חושב שהוא מפחד שאנשים לא יאהבו אותו אם הוא יהיה שונה. אני חושב שהוא מפחד שאנשים לא יאהבו אותו אם הוא לא יהיה כמו כולם. אני חושב שהוא מפחד שאנשים לא יאהבו אותו אם הוא יהיה הוא עצמו.

ב: אני חושב שאתה צודק. אני חושב שהוא מפחד שאנשים לא יאהבו אותו אם הוא יהיה הוא עצמו. אני חושב שהוא מפחד שאנשים לא יאהבו אותו אם הוא יהיה שונה. אני חושב שהוא מפחד שאנשים לא יאהבו אותו אם הוא לא יהיה כמו כולם. אני חושב שהוא מפחד שאנשים לא יאהבו אותו אם הוא יהיה הוא עצמו.

א: אני חושב שאתה צודק. אני חושב שהוא מפחד שאנשים לא יאהבו אותו אם הוא יהיה הוא עצמו. אני חושב שהוא מפחד שאנשים לא יאהבו אותו אם הוא יהיה שונה. אני חושב שהוא מפחד שאנשים לא יאהבו אותו אם הוא לא יהיה כמו כולם. אני חושב שהוא מפחד שאנשים לא יאהבו אותו אם הוא יהיה הוא עצמו.

ב: אני חושב שאתה צודק. אני חושב שהוא מפחד שאנשים לא יאהבו אותו אם הוא יהיה הוא עצמו. אני חושב שהוא מפחד שאנשים לא יאהבו אותו אם הוא יהיה שונה. אני חושב שהוא מפחד שאנשים לא יאהבו אותו אם הוא לא יהיה כמו כולם. אני חושב שהוא מפחד שאנשים לא יאהבו אותו אם הוא יהיה הוא עצמו.

א: אני חושב שאתה צודק. אני חושב שהוא מפחד שאנשים לא יאהבו אותו אם הוא יהיה הוא עצמו. אני חושב שהוא מפחד שאנשים לא יאהבו אותו אם הוא יהיה שונה. אני חושב שהוא מפחד שאנשים לא יאהבו אותו אם הוא לא יהיה כמו כולם. אני חושב שהוא מפחד שאנשים לא יאהבו אותו אם הוא יהיה הוא עצמו.

ומיהו אין לחלק בין מי שהוא מחוסר כפרה לשאר עבירות שבתורה שהרי כל העבירות מחוסרות כפרה ואפילו הכי אמרינן בפרק ד' מיתות (סנהדרין דף מה.) שאין מביאין קרבן על עבירה שנתכפר בלא קרבן ואפילו מי שהוא מחוסר כפרה אם מת קודם שהביא קרבנו כפרו מיתתו ויום הכפורים ויסורין כדאמרינן בפרק קמא דיומא (דף ח:) ואם כן אין לחלק בין מחוסר כפרה לשאר עבירות שבתורה:

כה: אמר לו הקב"ה אי אתה יודע לפני כלום. אמר לפניו רבונו של עולם אתה גלוי וידוע לפניך שמתוך שראיתי שכינה מדברת עם משה ואני ירא שמא אמות ברגע שפסקה שכינה מדבר עמו נתעסקתי בתורה יותר מדאי. ואמרתי בלבי אלך ואשמור מה שלמדני משה רבי ואחזור ואלמוד ואחר כך אמות.

כ"ק: ובכן אומר לכ"ת שהתשובה לי לא היה בלי שום טעם. כלומר, שיש טעם בדברים, אלא שהטעם הוא בדברים שאינם מובנים לי. וכן הוא בכל הדברים שבעולם, שיש טעם בכל דבר

ומנין אף כל אדם שיהא מתיירא ממנו שנאמר ויראו מגשת אליו.

ולמה לא נתנו לו? כי לא היה ראוי לקבל. ואם כן, מה הוא הדבר שהיה ראוי לקבל? הוא הדבר שהיה ראוי לו מצד עצמו, ולא מצד אחר. ומה הוא הדבר שהיה ראוי לו מצד עצמו? הוא הדבר שהיה ראוי לו מצד עצמו, ולא מצד אחר. ומה הוא הדבר שהיה ראוי לו מצד עצמו, ולא מצד אחר

ויתבו

ויתבו בית ישראל את ארם בדד ויעבדו את יעקב ואת לבן ויעבדו את עשו וירע למצרים ויצעקו אבותינו אל ה' וישמע ה' את קולנו וישלח מלאך ויוציאנו ממצרים ויתן לנו את הארץ הזאת ארץ זבת חלב ודבש וגו' (דברים כו, ה-ט).

ויתבו בית ישראל את ארם בדד. ויעבדו את יעקב ואת לבן. ויעבדו את עשו. וירע למצרים. ויצעקו אבותינו אל ה'. וישמע ה' את קולנו. וישלח מלאך. ויוציאנו ממצרים. ויתן לנו את הארץ הזאת. ארץ זבת חלב ודבש. וגו'.

ויתבו בית ישראל את ארם בדד. ויעבדו את יעקב ואת לבן. ויעבדו את עשו. וירע למצרים. ויצעקו אבותינו אל ה'. וישמע ה' את קולנו. וישלח מלאך. ויוציאנו ממצרים. ויתן לנו את הארץ הזאת. ארץ זבת חלב ודבש. וגו'.

ויתבו בית ישראל את ארם בדד. ויעבדו את יעקב ואת לבן. ויעבדו את עשו. וירע למצרים. ויצעקו אבותינו אל ה'. וישמע ה' את קולנו. וישלח מלאך. ויוציאנו ממצרים. ויתן לנו את הארץ הזאת. ארץ זבת חלב ודבש. וגו'.

ויתבו בית ישראל את ארם בדד. ויעבדו את יעקב ואת לבן. ויעבדו את עשו. וירע למצרים. ויצעקו אבותינו אל ה'. וישמע ה' את קולנו. וישלח מלאך. ויוציאנו ממצרים. ויתן לנו את הארץ הזאת. ארץ זבת חלב ודבש. וגו'.

ויתבו בית ישראל את ארם בדד. ויעבדו את יעקב ואת לבן. ויעבדו את עשו. וירע למצרים. ויצעקו אבותינו אל ה'. וישמע ה' את קולנו. וישלח מלאך. ויוציאנו ממצרים. ויתן לנו את הארץ הזאת. ארץ זבת חלב ודבש. וגו'.

ויתבו בית ישראל את ארם בדד. ויעבדו את יעקב ואת לבן. ויעבדו את עשו. וירע למצרים. ויצעקו אבותינו אל ה'. וישמע ה' את קולנו. וישלח מלאך. ויוציאנו ממצרים. ויתן לנו את הארץ הזאת. ארץ זבת חלב ודבש. וגו'.

ויתבו בית ישראל את ארם בדד. ויעבדו את יעקב ואת לבן. ויעבדו את עשו. וירע למצרים. ויצעקו אבותינו אל ה'. וישמע ה' את קולנו. וישלח מלאך. ויוציאנו ממצרים. ויתן לנו את הארץ הזאת. ארץ זבת חלב ודבש. וגו'.

א: בקי: אנחנו לא יכולים לחכות לו. אנחנו חייבים לפעול עכשיו.

ואחאב מלך ישראל ויהושפט מלך יהודה ישבים איש על כסאו
מלובשים בגדים ויושבים בפתח שער שמרון וכל הנביאים
מתנבאים לפניהם: ויעש לו צדקיהו בן כנענה קרני ברזל
ויאמר כה אמר יהוה באלה תנגח את ארם עד כלתם אותם:
וכל הנביאים נבאים כן לאמר עלה ראמות גלעד והצלח
ונתן יהוה ביד המלך: והמלאך אשר הלך לקרא למיכיהו
דבר אליו לאמר הנה דברי הנביאים פה אחד טוב אל נא
יהי דברך כדבר אחד מהם ודברת טוב: ויאמר מיכיהו חי
יהוה כי את אשר יאמר יהוה אלי אתו אדבר: ויבא אל
המלך ויאמר אליו המלך מיכיהו הנלך אל רמות גלעד
למלחמה או נחדל ויאמר עלה והצלח ונתנו ביד המלך:
ויאמר אליו המלך עד כמה פעמים אני משביעך אם לא
תדבר אלי אמת בשם יהוה: ויאמר ראיתי את כל ישראל
נפוצים על ההרים כצאן אשר אין להם רועה ויאמר יהוה
לא אדנים לאלה שובו איש לביתו בשלום: ויאמר מלך
ישראל אל יהושפט הלא אמרתי אליך לא יתנבא עלי טוב
כי אם רע: ויאמר לכן שמעו דבר יהוה ראיתי את יהוה
יושב על כסאו וכל צבא השמים עמד על ימינו ועל שמאלו:
ויאמר יהוה מי יפתה את אחאב ויעל ויפל ברמות גלעד
ויאמר זה אמר כך וזה אמר כך: ויצא הרוח ויעמד לפני
יהוה ויאמר אני אפתנו ויאמר יהוה אליו במה: ויאמר
אצא ורוח שקר בפי כל נביאיו ויאמר תפתה גם תוכל צא
ועשה כן: ועתה הנה נתן יהוה רוח שקר בפי כל נביאיך
אלה ויהוה דבר עליך רעה: ויגש צדקיהו בן כנענה ויך
את מיכיהו על הלחי ויאמר איזה עבר רוח יהוה ממני
לדבר אותך: ויאמר מיכיהו הנך ראה ביום בא חדר בחדר
להחבא שם: ויאמר מלך ישראל קח את מיכיהו והשיבהו
אל אמון שר העיר ואל יואש בן המלך: ואמרת כה אמר
המלך שימו זה בית הכלא והאכילהו לחם לחץ ומים לחץ
עד בואי בשלום: ויאמר מיכיהו אם שוב תשוב בשלום לא
דבר יהוה בי ויאמר שמעו עמים כלם: ויעל מלך ישראל
ויהושפט מלך יהודה רמות גלעד: ויאמר מלך ישראל אל
יהושפט התחפש ובא במלחמה ואתה לבש בגדיך ויתחפש
מלך ישראל ויבא במלחמה: ומלך ארם צוה את שרי הרכב
אשר לו לאמר לא תלחמו את הקטן ואת הגדול כי אם את
מלך ישראל לבדו: ויהי כראות שרי הרכב את יהושפט
ויאמרו אך מלך ישראל הוא ויסבו עליו למלחם ויזעק
יהושפט: ויהי כראות שרי הרכב כי לא מלך ישראל הוא
וישובו מאחריו: ואיש במתחו קשתו ויך את מלך ישראל
בין הדבקים ובין המרכבה ויאמר אל רכבו הפך ידיך והוצאני
מן המחנה כי הוחליתי: והמלחמה עלתה ביום ההוא והמלך
היה מעמד על המרכבה נגד ארם ויכתת בערב וימת
ויצא חמת המחנה ויעבר איש אל עירו ואל ארצו: ויעבר
את הדם אל תוך הרכבה ויכבסו את הנשק ויכבסו הזנות
כדבר יהוה אשר דבר: ויתר דברי אחאב וכל אשר עשה
וכל הבית אשר בנה שן עשת וכל הערים אשר בנה הלא
הם כתובים על ספר דברי הימים למלכי ישראל: וישכב
אחאב עם אבתיו וימלך אחזיהו בנו תחתיו: בשנת ארבע
עשרה שנה למלך אחאב על ישראל מלך יהושפט בן אסא
על יהודה: בן שלשים וחמש שנה יהושפט במלכו וחמש
ועשרים שנה מלך בירושלים ושם אמו עזובה בת שלחי:
וילך בכל דרך אסא אביו לא סר ממנו לעשות הישר בעיני
יהוה רק הבמות לא סרו עוד העם מזבחים ומקטרים
בבמות: וישלם יהושפט עם מלך ישראל: ויתר דברי
יהושפט וגבורתו אשר עשה ומלחמות אשר נלחם הלא הם
כתובים על ספר דברי הימים למלכי יהודה: ויתר הקדש
אשר נשאר בימי אסא אביו בער מן הארץ: ואין מלך
באדום נציב מלך: יהושפט עשה אניות תרשיש ללכת
אופירה לזהב ולא הלכו כי נשברו האניות בעציון גבר:
אז אמר אחזיהו בן אחאב אל יהושפט ילכו עבדי עם עבדיך
באניות ויהושפט לא אבה: וישכב יהושפט עם אבתיו
ויקבר עם אבתיו בעיר דוד אביו וימלך יהורם בנו תחתיו:
בשנת שתים למלך יהורם בן יהושפט מלך יהודה מלך
אחזיהו בן אחאב על ישראל בשמרון שנתים: ויעש הרע
בעיני יהוה וילך בדרך אביו ובדרך אמו ובדרך ירבעם בן
נבט אשר החטיא את ישראל: ויעבד את הבעל וישתחו לו
ויכעס את יהוה אלהי ישראל ככל אשר עשה אביו:

ואחאב מלך ישראל ויהושפט מלך יהודה ישבים איש על כסאו
מלובשים בגדים ויושבים בפתח שער שמרון וכל הנביאים
מתנבאים לפניהם: ויעש לו צדקיהו בן כנענה קרני ברזל
ויאמר כה אמר יהוה באלה תנגח את ארם עד כלתם אותם:
וכל הנביאים נבאים כן לאמר עלה ראמות גלעד והצלח
ונתן יהוה ביד המלך: והמלאך אשר הלך לקרא למיכיהו
דבר אליו לאמר הנה דברי הנביאים פה אחד טוב אל נא
יהי דברך כדבר אחד מהם ודברת טוב: ויאמר מיכיהו חי
יהוה כי את אשר יאמר יהוה אלי אתו אדבר: ויבא אל
המלך ויאמר אליו המלך מיכיהו הנלך אל רמות גלעד
למלחמה או נחדל ויאמר עלה והצלח ונתנו ביד המלך:
ויאמר אליו המלך עד כמה פעמים אני משביעך אם לא
תדבר אלי אמת בשם יהוה: ויאמר ראיתי את כל ישראל
נפוצים על ההרים כצאן אשר אין להם רועה ויאמר יהוה
לא אדנים לאלה שובו איש לביתו בשלום: ויאמר מלך
ישראל אל יהושפט הלא אמרתי אליך לא יתנבא עלי טוב
כי אם רע: ויאמר לכן שמעו דבר יהוה ראיתי את יהוה
יושב על כסאו וכל צבא השמים עמד על ימינו ועל שמאלו:
ויאמר יהוה מי יפתה את אחאב ויעל ויפל ברמות גלעד
ויאמר זה אמר כך וזה אמר כך: ויצא הרוח ויעמד לפני
יהוה ויאמר אני אפתנו ויאמר יהוה אליו במה: ויאמר
אצא ורוח שקר בפי כל נביאיו ויאמר תפתה גם תוכל צא
ועשה כן: ועתה הנה נתן יהוה רוח שקר בפי כל נביאיך
אלה ויהוה דבר עליך רעה: ויגש צדקיהו בן כנענה ויך
את מיכיהו על הלחי ויאמר איזה עבר רוח יהוה ממני
לדבר אותך: ויאמר מיכיהו הנך ראה ביום בא חדר בחדר
להחבא שם: ויאמר מלך ישראל קח את מיכיהו והשיבהו
אל אמון שר העיר ואל יואש בן המלך: ואמרת כה אמר
המלך שימו זה בית הכלא והאכילהו לחם לחץ ומים לחץ
עד בואי בשלום: ויאמר מיכיהו אם שוב תשוב בשלום לא
דבר יהוה בי ויאמר שמעו עמים כלם: ויעל מלך ישראל
ויהושפט מלך יהודה רמות גלעד: ויאמר מלך ישראל אל
יהושפט התחפש ובא במלחמה ואתה לבש בגדיך ויתחפש
מלך ישראל ויבא במלחמה: ומלך ארם צוה את שרי הרכב
אשר לו לאמר לא תלחמו את הקטן ואת הגדול כי אם את
מלך ישראל לבדו: ויהי כראות שרי הרכב את יהושפט
ויאמרו אך מלך ישראל הוא ויסבו עליו למלחם ויזעק
יהושפט: ויהי כראות שרי הרכב כי לא מלך ישראל הוא
וישובו מאחריו: ואיש במתחו קשתו ויך את מלך ישראל
בין הדבקים ובין המרכבה ויאמר אל רכבו הפך ידיך והוצאני
מן המחנה כי הוחליתי: והמלחמה עלתה ביום ההוא והמלך
היה מעמד על המרכבה נגד ארם ויכתת בערב וימת
ויצא חמת המחנה ויעבר איש אל עירו ואל ארצו: ויעבר
את הדם אל תוך הרכבה ויכבסו את הנשק ויכבסו הזנות
כדבר יהוה אשר דבר: ויתר דברי אחאב וכל אשר עשה
וכל הבית אשר בנה שן עשת וכל הערים אשר בנה הלא
הם כתובים על ספר דברי הימים למלכי ישראל: וישכב
אחאב עם אבתיו וימלך אחזיהו בנו תחתיו: בשנת ארבע
עשרה שנה למלך אחאב על ישראל מלך יהושפט בן אסא
על יהודה: בן שלשים וחמש שנה יהושפט במלכו וחמש
ועשרים שנה מלך בירושלים ושם אמו עזובה בת שלחי:
וילך בכל דרך אסא אביו לא סר ממנו לעשות הישר בעיני
יהוה רק הבמות לא סרו עוד העם מזבחים ומקטרים
בבמות: וישלם יהושפט עם מלך ישראל: ויתר דברי
יהושפט וגבורתו אשר עשה ומלחמות אשר נלחם הלא הם
כתובים על ספר דברי הימים למלכי יהודה: ויתר הקדש
אשר נשאר בימי אסא אביו בער מן הארץ: ואין מלך
באדום נציב מלך: יהושפט עשה אניות תרשיש ללכת
אופירה לזהב ולא הלכו כי נשברו האניות בעציון גבר:
אז אמר אחזיהו בן אחאב אל יהושפט ילכו עבדי עם עבדיך
באניות ויהושפט לא אבה: וישכב יהושפט עם אבתיו
ויקבר עם אבתיו בעיר דוד אביו וימלך יהורם בנו תחתיו:
בשנת שתים למלך יהורם בן יהושפט מלך יהודה מלך
אחזיהו בן אחאב על ישראל בשמרון שנתים: ויעש הרע
בעיני יהוה וילך בדרך אביו ובדרך אמו ובדרך ירבעם בן
נבט אשר החטיא את ישראל: ויעבד את הבעל וישתחו לו
ויכעס את יהוה אלהי ישראל ככל אשר עשה אביו:

ולא יהיה לו שום הנאה ממנו. ואם הוא מוכר לו בזול, אין לו לקנות ממנו, שמא יאמר לו בשביל כך מכרתי לך בזול, שתקנה ממני. ואם הוא מוכר לו בזול, אין לו לקנות ממנו, שמא יאמר לו בשביל כך מכרתי לך בזול, שתקנה ממני. ואם הוא מוכר לו בזול, אין לו לקנות ממנו, שמא יאמר לו בשביל כך מכרתי לך בזול, שתקנה ממני.

ה כיצד? ראובן שהיה מוכר פירות בשוק, ובא שמעון ועמד אצלו, ואמר לו: כמה אתה מוכר? אמר לו: כך וכך. אמר לו: אם תמכור לי בזול, אקנה ממך. אמר לו: אם אמכור לך בזול, אחר יבוא ויקנה ממני, ואין לי לשון הרע. אמר לו: אם אמכור לך בזול, אחר יבוא ויקנה ממני, ואין לי לשון הרע. אמר לו: אם אמכור לך בזול, אחר יבוא ויקנה ממני, ואין לי לשון הרע.

ו כיצד? ראובן שהיה מוכר פירות בשוק, ובא שמעון ועמד אצלו, ואמר לו: כמה אתה מוכר? אמר לו: כך וכך. אמר לו: אם תמכור לי בזול, אקנה ממך. אמר לו: אם אמכור לך בזול, אחר יבוא ויקנה ממני, ואין לי לשון הרע. אמר לו: אם אמכור לך בזול, אחר יבוא ויקנה ממני, ואין לי לשון הרע. אמר לו: אם אמכור לך בזול, אחר יבוא ויקנה ממני, ואין לי לשון הרע.

ז כיצד? ראובן שהיה מוכר פירות בשוק, ובא שמעון ועמד אצלו, ואמר לו: כמה אתה מוכר? אמר לו: כך וכך. אמר לו: אם תמכור לי בזול, אקנה ממך. אמר לו: אם אמכור לך בזול, אחר יבוא ויקנה ממני, ואין לי לשון הרע. אמר לו: אם אמכור לך בזול, אחר יבוא ויקנה ממני, ואין לי לשון הרע. אמר לו: אם אמכור לך בזול, אחר יבוא ויקנה ממני, ואין לי לשון הרע.

ח כיצד? ראובן שהיה מוכר פירות בשוק, ובא שמעון ועמד אצלו, ואמר לו: כמה אתה מוכר? אמר לו: כך וכך. אמר לו: אם תמכור לי בזול, אקנה ממך. אמר לו: אם אמכור לך בזול, אחר יבוא ויקנה ממני, ואין לי לשון הרע. אמר לו: אם אמכור לך בזול, אחר יבוא ויקנה ממני, ואין לי לשון הרע. אמר לו: אם אמכור לך בזול, אחר יבוא ויקנה ממני, ואין לי לשון הרע.

ט כיצד? ראובן שהיה מוכר פירות בשוק, ובא שמעון ועמד אצלו, ואמר לו: כמה אתה מוכר? אמר לו: כך וכך. אמר לו: אם תמכור לי בזול, אקנה ממך. אמר לו: אם אמכור לך בזול, אחר יבוא ויקנה ממני, ואין לי לשון הרע. אמר לו: אם אמכור לך בזול, אחר יבוא ויקנה ממני, ואין לי לשון הרע. אמר לו: אם אמכור לך בזול, אחר יבוא ויקנה ממני, ואין לי לשון הרע.

י כיצד? ראובן שהיה מוכר פירות בשוק, ובא שמעון ועמד אצלו, ואמר לו: כמה אתה מוכר? אמר לו: כך וכך. אמר לו: אם תמכור לי בזול, אקנה ממך. אמר לו: אם אמכור לך בזול, אחר יבוא ויקנה ממני, ואין לי לשון הרע. אמר לו: אם אמכור לך בזול, אחר יבוא ויקנה ממני, ואין לי לשון הרע. אמר לו: אם אמכור לך בזול, אחר יבוא ויקנה ממני, ואין לי לשון הרע.

יא כיצד? ראובן שהיה מוכר פירות בשוק, ובא שמעון ועמד אצלו, ואמר לו: כמה אתה מוכר? אמר לו: כך וכך. אמר לו: אם תמכור לי בזול, אקנה ממך. אמר לו: אם אמכור לך בזול, אחר יבוא ויקנה ממני, ואין לי לשון הרע. אמר לו: אם אמכור לך בזול, אחר יבוא ויקנה ממני, ואין לי לשון הרע. אמר לו: אם אמכור לך בזול, אחר יבוא ויקנה ממני, ואין לי לשון הרע.

יב כיצד? ראובן שהיה מוכר פירות בשוק, ובא שמעון ועמד אצלו, ואמר לו: כמה אתה מוכר? אמר לו: כך וכך. אמר לו: אם תמכור לי בזול, אקנה ממך. אמר לו: אם אמכור לך בזול, אחר יבוא ויקנה ממני, ואין לי לשון הרע. אמר לו: אם אמכור לך בזול, אחר יבוא ויקנה ממני, ואין לי לשון הרע. אמר לו: אם אמכור לך בזול, אחר יבוא ויקנה ממני, ואין לי לשון הרע.

ויאמר אליו ישראל אל תירא כי לפחד אברהם ופחד יצחק לא היה לי כי אם לאלהי אבי אברהם ואלהי אבי יצחק יהוה האומר אלי שוב לארצך ולמולדתך ואיטיבה עמך: קטנתי מכל החסדים וגו'. ר' יוחנן אמר: כל מי שיש לו תורה ומעשים טובים ויראת חטא הרי זה מרובה וגדול מכל אדם, שנאמר "קטנתי מכל החסדים".

ואחריתו יעלה חלק לשונו הקורא בשם כל

ואחריתו יעלה חלק לשונו הקורא בשם כל

כל הקורא בשם יעלה חלק לשונו ואחריתו

יז אחיתופל לאבשלום אבחרה נא שנים עשר אלף איש ואקומה
ואדרפה אחריו הלילה: ואבוא עליו והוא עיף ורפה ידים
והחתתיו ונס כל העם אשר אתו והכיתי את המלך לבדו:
והשבתי אליך את כל העם כשוב הכלה אל אישה את נפש
האיש אחה כל העם יהיה שלם: וייטב הדבר בעיני אבשלום
ובעיני כל זקני ישראל: ויאמר אבשלום קראו נא גם לחושי
הארכי ונשמעה גם את אשר בפיו: ויבא חושי אל אבשלום
וידבר אליו אבשלום לאמר ככה דבר אחיתופל העשה
לדברו אם אין אתה דבר אתה: ויאמר חושי אל אבשלום
לא טובה העצה אשר יעץ אחיתופל הפעם: ויאמר חושי
אתה ידעת את אביך ואת אנשיו כי גבורים המה והמה
מרי נפש הם כדוב שכול בשדה וגבור מלחמה איש עם
אביך ולא ילין הלילה עם העם: הנה עתה הוא נחבא
באחד הבורים או באחת המקומות והיה כנפל בהם בראשונה
ושמע ואמר היתה מכה בעם אשר אחרי אבשלום: וגם הוא
בן חיל אשר לבו כלב הארי ימס ימס כי ידע כל ישראל
כי גבור אביך וכני חיל אשר אתו: כי אם אמר יאסף אליו
כל ישראל מדן ועד באר שבע כחול אשר על שפת הים לרב
ופניך הולך בקרב: ונבאנו עליו באחד המקומות אשר
נמצא שם ונחנו עליו כאשר תרד הטל על האדמה ולא
נשאיר ממנו ומכל האנשים אשר אתו גם אחד: ואם אל עיר
אחת יאסף כל ישראל והקשרנו אל העיר ההיא חבלים
וסחבנוה אל הנחל עד אשר לא נמצא שם גם צרור: ויאמר
אבשלום וכל איש ישראל טובה עצת חושי הארכי מעצת
אחיתופל ויהוה צוה להפר את עצת אחיתופל הטובה בעבור
יהוה להביא אל אבשלום את הרעה: ויאמר חושי אל צדוק
ואל אביתר הכהנים כעצת אחיתופל יעץ אבשלום וכעצתי
יעצתי ועתה שלחו מהרה והגידו לדויד לאמר אל תלן
הלילה בערבות המדבר וגם עבור תעבור פן יבלע אל המלך
וכל העם אשר אתו: ויהונתן ואחימעץ עמדים בעין רגל
והלכה השפחה ואמרה להם והם הלכו והגידו למלך דויד
כי לא יוכלו להראות לבוא העיר ויראו הנער וגדו למלך
דויד: ובעבדי נמלטו ויגידו למלך אבשלום ויאמרו אל
דויד קומו ועברו מהרה את המים כי כה יעץ אחיתופל
עליכם: ויקם דויד וכל העם אשר אתו ויעברו את הירדן
עד אור הבקר עד חסר אחד נעדר אשר לא עבר את הירדן:
ואחיתופל ראה כי לא נעשתה עצתו ויחבש את החמור
ויקם וילך אל ביתו אל עירו ויצו על ביתו ויחנק ויקבר
בקבר אביו: ודויד בא מחנימה ואבשלום עבר את הירדן
הוא וכל איש ישראל עמו: ואת עמשא תחת יואב שם
עמשא איש בן איתרא הישמעאלי אשר בא אל אביגל בת
נחש אחות צרויה אם יואב: ויחן ישראל את אבשלום
בארץ גלעד: ויהי כבוא דויד מחנימה ושובי בן נחש
מרבת בני עמון ומכיר בן עמיאל מלו דבר וברזלי הגלעדי
מרגלים: הביאו משכבות וכלי יוצר וחטים ושעורים
וקמח וקלי ופול ועדשים וקלי: וחמאה וצאן וצפות בקר
הגישו לדויד ולעם אשר עמו לאכל כי אמרו העם רעב
ועיף וצמא במדבר: ויתמנה דויד את העם אשר עמו
וישם עליהם שרי אלפים ושרי מאות: ויצו דויד את העם
לאמר אשא אשא לכם גם אני בא אתכם: ויאמר העם לא
תצא כי אם נוס ינוסון לא ישימו לבנו ואם חצינו ימותון
לא ישימו לבנו כי עתה כמונו עשרת אלפים ועתה טוב
כי תהיה לנו מעיר לעזר: ויאמר המלך אל העם אעשה
כטוב בעיניכם ויעמד המלך על יד השער וכל העם יצאו
במאות ובאלפים: ויצו המלך את יואב ואת אבישי ואת
איתי לאמר נערי לי לאט לאבשלום וכל העם שמעים
בצוות המלך את כל השרים על אבשלום: ויצא העם
השדה לקראת ישראל ותהי המלחמה ביער אפרים:
ויגפו שם העם ישראל לפני עבדי דויד ותהי שם המגפה
גדולה עשרים אלף איש ביום ההוא: ותהי שם המלחמה
נפצה על פני כל הארץ וירבו אשר אכלו היער לעם
מאשר אכלה החרב ביום ההוא: ויקרא אבשלום לפני עבדי
דויד ואבשלום רכב על הפרד ויבא הפרד תחת סבך האלה
הגדולה ויאחז ראשו באלה ויתן בין השמים ובין הארץ
והפרד אשר תחתיו עבר: וראה איש אחד ויגד ליואב
ויאמר הנה ראיתי את אבשלום תלוי באלה: ויאמר איש
אשר הגיד ליואב הנה ראיתי את אבשלום תלוי באלה:
ויאמר יואב איש לא ראית והנה הכית שם לארצה ועלי
היה לתת לך עשרת כסף ואזור אחד: ויאמר האיש אל
יואב ואלו שקלתי על כפי אלף כסף לא אשלח יד אל בן
המלך כי באזנינו צוה המלך עליך ועל אבישי ועל איתי
לאמר השמרו אל אחד מן הנער אבשלום: ואם עשיתי
שקר על נפשי לא יכחד כל דבר מן המלך ואתה תתיצב
מנגד: ויאמר יואב לא אתוחל נגדך ויקח שלשה שבטים
בכף ויתקעם בלבב אבשלום והוא חי בלב האלה: ויסבו
עשרה נערים נושאי כלי יואב ויכו את אבשלום וימיתהו:
ויתקע יואב בשופר וישב העם מרדף אחרי ישראל כי
עצר יואב בעם: ויקחו את אבשלום וישליכו אתו אל
היער אל השחת הגדולה בערמה גדולה מאד על אבשלום:
וכל ישראל נסו איש לאהליו: ואבשלום בחייו לקח ויקם
לו את מצבת היד אשר בעמק המלך כי אמר אין לי בן
להזכיר את שמי ויקרא למצבה על שמו ויקרא יד אבשלום
עד היום הזה: ואחימעץ בן צדוק אמר ארצה נא ואבשרה
את המלך כי הושיעו יהוה את ידו מכף אויביו: ויאמר
אליו יואב לא איש בשורה אתה היום תבשר יום אחר
לא תבשר היום את בן המלך מת: ויאמר יואב לכושי
לך התגד למלך אשר ראית ויחו כושי ליואב וירץ:
ויוסף אחימעץ בן צדוק עוד ויאמר ויהי מה גם אנכי
ארוצה נא אחרי כושי ויאמר יואב למה זה אתה רץ בני
אין בשורות נכונות לך: ויאמר מה יהי רצתי גם רצתי
ויאמר אליו רוץ: וירץ אחימעץ דרך הככר ויעבר את
כושי: ודויד ישב בין שני השערים ויצפה הצופה אל
הגג השער אל החומה וישא עיניו וירא והנה איש רץ
לבדו: ויקרא הצופה ויגד למלך ויאמר אם לבדו דבר
בפיו מבשרה הוא הולך והולך וקרב: ויראה הצופה את
הרץ השני ויקרא הצופה אל השוער ויאמר הנה איש רץ
לבדו ויאמר גם זה מבשר: ויאמר הצופה נראה אני את
מרוצת הראשון כמרוצת אחימעץ בן צדוק ויאמר איש
טוב הוא ובבשורה טובה יבא: ויקרא הצופה ויאמר הנה
קרא איש לבדו ויאמר גם זה מבשר: ויאמר המלך אם
שלום לנער אבשלום ויאמר יהי כנהי אויבי המלך ואשר
קמו עליך לרעה כנער: ויתעלם המלך ויבך ויעל על עלית
השער ויבך והלך כה בני אבשלום בני בני אבשלום מי
יתן מותי אני תחתיך אבשלום בני בני: ויגידו ליואב
לאמר הנה המלך בוכה ומתאבל על אבשלום: ותהי
התשועה ביום ההוא לכל העם כי שמע העם ביום ההוא
לאמר נעצב המלך על בנו: ויגנב העם ביום ההוא לבוא
העירה כאשר יגנב העם הנכלם בנוסו במלחמה: והמלך
כסה את פניו ויזעק המלך בקול גדול בני אבשלום אבשלום
בני בני: ויבא יואב אל המלך הבית ויאמר הבשת היום
את פני כל עבדיך המלטים היום את נפשך ואת נפש בניך
ובנותיך ואת נפש נשיך ואת נפש פילגשיך: באהבך את
שנאיך ושנאך את אהביך כי הגדת היום כי אין לך שרים
ועבדים כי ידעתי היום כי אם היה אבשלום חי ואנחנו
כלנו מתים היום אז ישר בעיניך: ועתה קום צא ודבר על
לב עבדיך כי ביהוה נשבעתי אם לא יצא אין לן איש
הלילה הזה ורעה זאת לך מכל הרעות אשר באו עליך
מנעוריך עד עתה: ויקם המלך וישב בשער ולכל העם
הגידו לאמר הנה המלך ישב בשער ויבאו כל העם לפני
המלך וישראל נסו איש לאהליו: וכל העם היו נדונים
בכל שבטי ישראל לאמר המלך הציל אתנו מיד אויבינו
והוא מלטנו מיד פלשתים ועתה נס מן הארץ מפני
אבשלום: ואבשלום אשר משחנו עלינו מת במלחמה
ועתה למה אתם מחרישים מהשיב את המלך להביא את
בנו: והמלך דויד שלח אל צדוק ואל אביתר הכהנים
לאמר דברו אל זקני יהודה לאמר למה תהיו אחרונים
להשיב את המלך אל ביתו ודבר כל ישראל הגיע אל
המלך אל ביתו: אחים אתם לי עצמי ובשרי אתם ולמה
תהיו אחרונים להשיב את המלך: ואל עמשא תאמרו הלא
עצם ובשרי אתה תחת יואב כה יעשה לי אלהים וכה
יוסיף אם לא שר צבא תהיה לפני כל הימים תחת יואב:
ויט את לב כל איש יהודה כאיש אחד וישלחו אל המלך
שובו אתה וכל עבדיך: וישב המלך וירד עד הירדן
והנה יהודה באו הגלגלה ללכת לקראת המלך להעביר
את המלך את הירדן: וישמעי בן גרא בן הימיני אשר
מבחרים וירד עם איש יהודה לקראת המלך דויד: ואלף
איש עמו מן בנימין וציבא נער בית שאול ועשרת בניו
ועבדיו עמו ויעברו את הירדן לפני המלך: והעבר עבר
את בית המלך ולעשות הטוב בעיניו ושמעי בן גרא נפל
לפני המלך בעברו את הירדן: ויאמר אל המלך אל יחשב
לי אדני עון ואל תזכר את אשר עוה עבדך ביום צאת
אדני המלך את ירושלם אל ישם המלך על לבו: כי יודע
עבדך כי אנכי חטאתי והנה באתי היום הראשון מכל בית
יוסף לרדת לקראת אדני המלך: ויען אבישי בן צרויה
ויאמר המת על זה כי לא קלל את משיח יהוה: ודויד
אמר מה לי ולכם בני צרויה כי תהיון לי היום לשטן היום
יומת איש בישראל כי הלא ידעתי היום כי אני המלך על
ישראל: ויאמר המלך אל שמעי לא תמות ויישבע לו
המלך: ומפיבשת בן שאול ירד לקראת המלך ולא עשה
רגלו ולא עשה שפמו ואת בגדיו לא כבס עד היום אשר
בא בשלום: והיה כבואו מירושלם לקראת המלך ויאמר
לו המלך למה לא הלכת עמי מפיבשת: ויאמר אדני המלך
עבדי רמני כי עבד אתה ואחרוש לי החמור וארכב עליו
ואלך עם המלך כי פסח הוא עבדך: ויוסף על עבדך כי
כמלאך האלהים אתה ועשה הטוב בעיניך: כי לא היו כל
בית אבי כי אם אנשי מות לאדני המלך ותשם את עבדך
בין אכלי שלחנך ומה לי עוד צדקה ומה אוסיף עוד
לצעק אל המלך: ויאמר לו המלך למה תדבר עוד דבריך
אמרתי אתה ושבא תחלקו את השדה: ויאמר מפיבשת אל
המלך גם את כל יקח אחרי אשר בא אדני המלך בשלום
אל ביתו: ברזלי הגלעדי ירד מרגלים ויעבר את הירדן
את המלך ללוותו את הירדן: וברזלי זקן מאד בן שמנים
שנה הוא וכלכל את המלך בהותו במחנים כי איש גדול
מאד הוא: ויאמר המלך אל ברזלי עבר אתה אתי וכלכלתי
אתך עמדי אל ירושלם: ויאמר ברזלי אל המלך כמה ימי
שני חיי כי יעלה את עם המלך אל ירושלם: בן שמנים
שנה אנכי היום הבין בין טוב לרע אם יטעם עבדך את
אשר אכל ואת אשר שתה אם יטעם עבדך עוד בקול
שרים ושרות ולמה יהיה עבדך עוד על אדני המלך למשא:
כמעט יורה את עבדך את יד האלהים אעבור את הירדן
אתכם ולמה יגמלני המלך הגמול הזה: יעבר נא עבדך
וישב בעירו ואמות בעיר קברי אבי ואמי והנה עבדך
כמהם ויעבר אתו אל הירדן ואעשה לו הטוב בעיניך:
ויעבר אתו כמהם ויעבר המלך את הירדן ויקבל המלך
את ברזלי ויברכהו וישב למקומו: ויעבר המלך הגלגלה
וכמהם עבר אתו ויעברו כל העם יהודה ומחצית העם
ישראל: והנה כל איש ישראל באים אל המלך ויאמרו
אל המלך מדוע גנבוך אחינו אנשי יהודה ויגנבו את
המלך ואת ביתו ואת כל אנשי דויד אתו את הירדן:
ויען כל איש יהודה את איש ישראל כי קרוב אלי המלך
ומדוע זה חרה לכם על הדבר הזה הכל אכלנו נשא נשא
לנו: ויען איש ישראל את איש יהודה ויאמר עשרה ידות
לי במלך וגם בדויד אנכי ממך למה הקלתני ולא היה
דברי ראשון לי לדבר את המלך שבי ויקש דבר איש
יהודה מדברי איש ישראל: ויקר שם איש בליעל ושמו
שבע בן בכרי איש ימיני ויתקע בשופר ויאמר אין לנו
חלק בדויד ולא נחלה לנו בבן ישי איש לאהליו ישראל:
ויעל כל איש ישראל מאחרי דויד אחרי שבע בן בכרי
ואיש יהודה דבקו במלכם מן הירדן ועד ירושלם:
ויבא דויד אל ביתו ירושלם ויקח המלך את עשרת
הנשים פילגשיו אשר הניח לשמר הבית ויתנם בבית
משמר ויכלכלם ואליו לא בא וחתומות עד יום מותן
חיות באלמנות: ויאמר המלך לעמשא הזעק לי את איש
יהודה שלשת ימים ואתה פה תעמד: וילך עמשא לזעק
את יהודה ויחר מן המועד אשר יעד לו: ויאמר דויד
לאבישי עתה ירע לנו שבע מאבשלום קח את עבדי אדניך
ורדף אחריו פן ימצא לו ערים בצורות והציל את עיניו:
ויצאו אחריו אנשי יואב והכרתי ופלתי וכל הגבורים
ויצאו מירושלם לרדף אחרי שבע בן בכרי: הם עמדים
אצל האבן הגדולה אשר בגבעון ועמשא בא לקראתם
ויואב חגור מדו לבוש עליו חגורה אזור חרב תלויה על
מתניו בתערה ויוצאת ונופלת: ויאמר יואב לעמשא
השלום לך אחי ותפש ימין יואב בזקן עמשא לנשקו:
והחרב אשר ליואב לא שמר ויכהו בה בחמש ויצא מעיו
ארצה ולא שנה לו ויכהו בה ויפל מעיו ארצה וימת
ויואב ואבישי אחיו רדפו אחרי שבע בן בכרי: ואיש
נער עמד על יואב ויאמר מי חפץ ביואב ומי לדויד אחרי
יואב: ומתגלגל בדם שרוי באמצע המסלה ויעמד האיש
כי ראה כל העם כי עמדו ויסב את עמשא מן המסלה
השדה ויפל עליו בגד כי ראה כל העבר עליו ויעמדו:
כל העבר אחרי יואב לרדף אחרי שבע בן בכרי: ויעבר
בכל שבטי ישראל אבלה ויבא עד אבל בית מעכה וכל
הברים ויקהלו ויבאו גם אחריו: ויבאו ויצורו עליו
באבלה בית מעכה ויסלו סללה אל העיר ויעמד בחל
ויואב וכל העם אשר אתו ישחיתו להפיל חומה: ותקרא
חכמה מן העיר שמעו שמעו אמרו נא אל יואב קרב עד
הלם ואדברה אליך: ויקרב אליה ותאמר האשה הגבירה
אתה יואב ויען אני אני: ותאמר לו שמע דברי אמתך
ויאמר שמעתי: ותאמר לאמר דברו ידברו בראשנה לאמר
שאל ישאלו באבל ובן תמו הנאמנים בישראל אתה מבקש
להמית עיר ואם בישראל: למה תבלע נחלת יהוה: ויען
יואב ויאמר חלילה חלילה לי אם אבלע ואם אשחית:
לא כן הדבר כי איש מהר אפרים שבע בן בכרי שמו נשא
ידו במלך בדויד תנו אתו לבדו ואלכה מעל העיר ותאמר
האשה אל יואב הנה ראשו משלך אליך על החומה:
ותבא האשה אל כל העם בחכמתה ויכרתו את ראש שבע
בן בכרי וישלכו אל יואב ויתקע בשופר ויתפרדו מעל
העיר איש לאהליו ויואב שב ירושלם אל המלך: ויואב
על כל צבא ישראל ובניהו בן יהוידע על הכרתי ועל
הפלתי: ואדורם על המס ויהושפט בן אחילוד המזכיר:
ושוא סופר ושדוק ואביתר כהנים: וגם עירא היאירי היה
כהן לדויד: והגבעונים אמרו אל דויד לא מבני האמרי
המה ובני ישראל נשבעו להם ויבקש שאול להכותם
בקנאתו לבני ישראל ויהודה: ויהי רעב בימי דויד שנים
שלש שנה שנה אחרי שנה ויבקש דויד את פני יהוה
ויאמר יהוה על שאול ועל בית הדמים על אשר המית את
הגבעונים: ויקרא המלך לגבעונים ויאמר אליהם והגבעונים
לא מבני ישראל המה כי אם משארית האמרי ובני ישראל
נשבעו להם ויבקש שאול להכותם בקנאתו לבני ישראל
ויהודה: ויאמר דויד אל הגבעונים מה אעשה לכם ובמה
אכפר ובאו את נחלת יהוה: ויאמרו אליו הגבעונים אין
לנו נפל בשאול ובביתו ואין לנו לאיש להמית בישראל
ויאמר מה אתם אמרים לי ומה אעשה לכם: ויאמרו אל
המלך האיש אשר כלנו נדמה לנו ונכלה מהתיצב בכל גבול
ישראל: יתנו לנו שבעה אנשים מבניו ונהוגם ליהוה
בגבעת שאול בחיר יהוה ויאמר המלך אני אתן: ויחמל
המלך על מפיבשת בן יהונתן בן שאול בשבועת יהוה
אשר ביניהם בין דויד ובין יהונתן בן שאול: ויקח המלך
את שני בני רצפה בת איה אשר ילדה לשאול את ארמוני
ואת מפיבשת ואת חמשת בני מיכל בת שאול אשר ילדה
לעדריאל בן ברזלי המחולתי: ויתנם ביד הגבעונים
ויהוקעום בהר לפני יהוה ויפלו שבעתם יחדו והמה
הומתו בימי קציר בראשונים בתחלת קצירת שעורים:
ותקח רצפה בת איה את השק ותטהו לה על הצור מתחלת
קציר עד נתך מים עליהם מן השמים ולא נתנה עוף
השמים לנוח עליהם יומם ואת חית השדה לילה: ויגד
לדויד את אשר עשתה רצפה בת איה פלגש שאול: וילך
דויד ויקח את עצמות שאול ואת עצמות יהונתן בנו
מאת בעלי יבש גלעד אשר גנבו אותם מרחוב בית שן
אשר תלום שם פלשתים ביום הכות פלשתים את שאול
בגלבע: ויעל משם את עצמות שאול ואת עצמות יהונתן
בנו ויאספו את עצמות המוקעים: ויקברו את עצמות שאול
ויהונתן בנו בארץ בנימין בצלע בקבר קיש אביו ויעשו
כל אשר צוה המלך ויהי אלהים לארץ אחרי כן: ועוד
מלחמה היתה לפלשתים עם ישראל וירד דויד ועבדיו
עמו וילחמו את פלשתים ויהי דויד עיף: וישב ישבי בנב
מבני הרפה משקל חניתו שלש מאות נחשת קנין חדש
ויאמר להמית את דויד: ויעזרהו אבישי בן צרויה ויך את
הפלשתי וימיתהו אז נשבעו אנשי דויד לו לאמר לא תצא
עוד אתנו במלחמה ולא תכבה את נר ישראל: ויהי אחרי
כן ויעמד עוד מלחמה עם פלשתים בגוב אז הכה סבכי
החושתי את סף החושתי מבני הרפה: ויהי עוד מלחמה
בגוב עם פלשתים ויכה אלחנן בן יערי אורגים בית הלחמי
את גלית הגתי עץ חניתו כמנור ארגים: ויהי עוד מלחמה
בגת ויהי איש מדון ולו עשרים וארבע אצבעות ששה
וששה ספור גם הוא הלד להרפה: ויחרף את ישראל
ויכהו יהונתן בן שמעי אחי דויד: אלה הלדו להרפה
בגת ויפלו ביד דויד וביד עבדיו: ויאמר דויד ליהוה את
דברי השירה הזאת ביום הציל יהוה אותו מכף כל אויביו
ומיד שאול: ויאמר יהוה סלעי ומצודתי ומפלטי לי:
אלהי צורי אחסה בו מגני וקרן ישעי משגבי ומנוסי
מושיעי מחמס תושיעני: מהלל אקרא יהוה ומאיבי
אושע: כי אפפוני משברי מות נחלי בליעל יבעתוני:
חבלי שאול סבבוני קדמוני מוקשי מות: בצר לי אקרא
יהוה ואל אלהי אשוע ישמע מהיכלו קולי ושועתי
לפניו תבוא באזניו: ותגעש ותרעש הארץ ומוסדות
השמים ירגזו ויתגעשו כי חרה לו: עלה עשן באפו ואש
מפיו תאכל גחלים בערו ממנו: ויט שמים וירד וערפל
תחת רגליו: ויעל על כרוב ויעף וידא על כנפי רוח:
וישת חשך סביבותיו סכות חשכת מים עבי שחקים:
מנגה נגדו בערו ממנו גחלי אש: יהוה מן השמים ירעם
ועליון יתן קולו: וישלח חצים ויפיצם ברקים ויהמם:
ויראו אפיקי ים יגלו מוסדות תבל מגערתך יהוה מנשמת
רוח אפיך: ישלח ממרום יקחני ימשני ממים רבים:
יצילני מאויבי עז משנאי כי אמצו ממני: יקדמוני ביום
אידי ויהי יהוה למשען לי: ויוצא אותי למרחב יחלצני
כי חפץ בי: יגמלני יהוה כצדקי כבר ידי ישיב לי: כי
שמרתי דרכי יהוה ולא רשעתי מאלהי: כי כל משפטיו
לנגדי וחקתיו לא אסיר ממני: ואהי תמים לו ואשתמר
מעוני: וישב יהוה לי כצדקי כבר ידי לנגד עיניו:
עם חסיד תתחסד עם גבר תמים תתמם: עם נבר תתברר
ועם עקש תתפתל: כי אתה עם עני תושיע ועיני רמים
תשפיל: כי אתה תאיר נרי יהוה אלהי יגיה חשכי:
כי בך ארוץ גדוד ובאלהי אדלג שור: האל תמים דרכו
אמרת יהוה צרופה מגן הוא לכל החסים בו: כי מי אלוה
מבלעדי יהוה ומי צור זולתי אלהינו: האל מעזי חיל
ויתר תמים דרכי: משוה רגלי כאילות ועל במותי יעמידני:
מלמד ידי למלחמה ונחתה קשת נחושה זרועתי: ותתן לי
מגן ישעך וענותך תרבני: תרחיב צעדי תחתי ולא מעדו
קרסלי: ארדף אויבי ואשמידם ולא אשוב עד כלותם:
אכלם ואמחצם ולא יקומו ויפלו תחת רגלי: ותזרני חיל
למלחמה תכריע קמי תחתי: ואויבי נתת לי עורף ומשנאי
אצמיתם: ישועו ואין מושיע אל יהוה ולא ענם: ואשחקם
כעפר ארץ כטיט חוץ אדקם אפרקם: תפלטני מריבי עמי
תשמרני לראש גוים עם לא ידעתי יעבדוני: לשמע אזן
ישמעו לי בני נכר יכחשו לי: בני נכר יבלו ויחרגו
ממסגרותם: חי יהוה ומבורך צורי וירום אלהי צור
ישעי: האל הנתן נקמות לי ויורד עמים תחתי: ומפלטי
מאויבי תרוממני מאיש חמסים תצילני: על כן אודך
יהוה בגוים ולשמך אזמרה: מגדיל ישועות מלכו ועשה
חסד למשיחו לדויד ולזרעו עד עולם: ואלה דברי דויד
האחרנים נאם דויד בן ישי ונאם הגבר הקם על משיח
אלהי יעקב ונעים זמירות ישראל: רוח יהוה דבר בי
ומלתו על לשוני: אמר אלהי ישראל לי דבר צור ישראל
משל באדם צדיק משל ביראת אלהים: וכאור בקר יזרח
שמש בקר לא עבות מנגה מדשא מזרח: הלא כן ביתי עם
אל כי ברית עולם שמה ערוכה בכל ושמורה כי כל ישעי
וכל חפץ כי לא יצמיח: ובליעל כקוץ מנדו כלם כי לא
בידים יקחו: ואיש יגע בהם ימלא ברזל ועץ חנית
ובאש שרוף ישרפו בשבת תשרפו במקומם: אלה שמות
הגבורים אשר לדויד יושב בשבת התחכמני ראש השלשים
הוא עדינו העצני על שמונה מאות חללים בפעם אחת:
ואחריו אלעזר בן דודו האחחי בן השלשה עם דויד בחרפם
את פלשתים הנאספים שם למלחמה ויעלו איש ישראל:
הוא קם ויך בפלשתים עד כי יגעה ידו ותדבק ידו אל
החרב ויעש יהוה תשועה גדולה ביום ההוא והעם שבו
אחריו רק לפשט: ואחריו שמה בן אגי הררי על שלשה
הבריים ועם פלשתים מתאספים שם לחיה ויחלקה השדה
ויצילוה ויכו את פלשתים ויעש יהוה תשועה גדולה:
וישלשה מן השלשים על הצור ויבא אל דויד אל מערת
עדלם ומחנה פלשתים חנה בעמק רפאים: ודויד אז
במצודה ומצבת פלשתים אז בבית לחם: ויתאו ויאמר
דויד ומי יתן השקני מים מבור בית לחם אשר בשער:
ויבקעו שלשת הגבורים במחנה פלשתים וישאבו מים מבור
בית לחם אשר בשער וישאו ויביאו אל דויד ולא אבה
לשתות ויסכה ליהוה: ויאמר חלילה לי יהוה מעשות את
זאת הדם האנשים הולכי בנפשותם בסכנת נפשותם
ישתנו ולא אבה לשתות אלה עשו שלשת הגבורים:
ואבישי אחי יואב בן צרויה הוא ראש השלשה ועל שלשת
אלפים חנית ויהי לו שם בשלשה: הנכבד בשלשה על
השלשה היה להם לשר ועד השלשה הראשונים לא בא:
ובניהו בן יהוידע בן איש חי רב פעלים מקבצאל הוא
הכה את שני אראלי מואב וירד ויך את האריה בתוך
הבור ביום השלג: והוא הכה את איש מצרי האיש מראה
וביד המצרי חנית וירד אליו במקל ויגזל את החנית מיד
המצרי ויהרגהו בחניתו: אלה עשה בניהו בן יהוידע
ושם בשלשה גבורים: מן השלשים נכבד ואל השלשה לא
בא ויקם דויד את משמעתו על הגבורה: עשהאל אחי יואב
היה בשלשים אלחנן בן דודו בית לחם: שמות הגבורים
אשר לדויד אלעזר בן דודו האחחי בן השלשה עם דויד
בחרפם את פלשתים הנאספים שם למלחמה ויעלו איש
ישראל: הוא קם ויך בפלשתים עד כי יגעה ידו ותדבק
ידו אל החרב ויעש יהוה תשועה גדולה ביום ההוא והעם
שבו אחריו רק לפשט: ואחריו שמה בן אגי הררי על
שלשה הבריים ועם פלשתים מתאספים שם לחיה ויחלקה
השדה ויצילוה ויכו את פלשתים ויעש יהוה תשועה
גדולה: וישלשה מן השלשים על הצור ויבא אל דויד אל
מערת עדלם ומחנה פלשתים חנה בעמק רפאים: ודויד אז
במצודה ומצבת פלשתים אז בבית לחם: ויתאו ויאמר
דויד ומי יתן השקני מים מבור בית לחם אשר בשער:
ויבקעו שלשת הגבורים במחנה פלשתים וישאבו מים מבור
בית לחם אשר בשער וישאו ויביאו אל דויד ולא אבה
לשתות ויסכה ליהוה: ויאמר חלילה לי יהוה מעשות את
זאת הדם האנשים הולכי בנפשותם בסכנת נפשותם
ישתנו ולא אבה לשתות אלה עשו שלשת הגבורים:
ואבישי אחי יואב בן צרויה הוא ראש השלשה ועל שלשת
אלפים חנית ויהי לו שם בשלשה: הנכבד בשלשה על
השלשה היה להם לשר ועד השלשה הראשונים לא בא:
ובניהו בן יהוידע בן איש חי רב פעלים מקבצאל הוא
הכה את שני אראלי מואב וירד ויך את האריה בתוך
הבור ביום השלג: והוא הכה את איש מצרי האיש מראה
וביד המצרי חנית וירד אליו במקל ויגזל את החנית מיד
המצרי ויהרגהו בחניתו: אלה עשה בניהו בן יהוידע
ושם בשלשה גבורים: מן השלשים נכבד ואל השלשה לא
בא ויקם דויד את משמעתו על הגבורה: עשהאל אחי יואב
היה בשלשים אלחנן בן דודו בית לחם: שמות הגבורים
אשר לדויד

ש': אתה מכיר את הדוח של הוועדה הבין-משרדית?

ת': כן.

ש': אתה מכיר את המלצות הוועדה?

ת': כן.

ש': אתה מסכים עם המלצות הוועדה?

ת': לא.

ש': מדוע?

ת': כי אני חושב שהמלצות הוועדה לא מתאימות לתנאים שלנו. אני חושב שהמלצות הוועדה מתאימות לתנאים של מדינה מפותחת, ולא לתנאים של מדינה מתפתחת.

ש': אתה מכיר את הדוח של הוועדה הבין-משרדית?

ת': כן.

ש': אתה מכיר את המלצות הוועדה?

ת': כן.

ש': אתה מסכים עם המלצות הוועדה?

ת': לא.

ש': מדוע?

ת': כי אני חושב שהמלצות הוועדה לא מתאימות לתנאים שלנו. אני חושב שהמלצות הוועדה מתאימות לתנאים של מדינה מפותחת, ולא לתנאים של מדינה מתפתחת.

ש': אתה מכיר את הדוח של הוועדה הבין-משרדית?

ת': כן.

ש': אתה מכיר את המלצות הוועדה?

ת': כן.

ש': אתה מסכים עם המלצות הוועדה?

ת': לא.

ש': מדוע?

ת': כי אני חושב שהמלצות הוועדה לא מתאימות לתנאים שלנו. אני חושב שהמלצות הוועדה מתאימות לתנאים של מדינה מפותחת, ולא לתנאים של מדינה מתפתחת.

ש': אתה מכיר את הדוח של הוועדה הבין-משרדית?

ת': כן.

ש': אתה מכיר את המלצות הוועדה?

ת': כן.

ש': אתה מסכים עם המלצות הוועדה?

ת': לא.

ש': מדוע?

ת': כי אני חושב שהמלצות הוועדה לא מתאימות לתנאים שלנו. אני חושב שהמלצות הוועדה מתאימות לתנאים של מדינה מפותחת, ולא לתנאים של מדינה מתפתחת.

ש': אתה מכיר את הדוח של הוועדה הבין-משרדית?

ת': כן.

ש': אתה מכיר את המלצות הוועדה?

ת': כן.

ש': אתה מסכים עם המלצות הוועדה?

ת': לא.

ש': מדוע?

ת': כי אני חושב שהמלצות הוועדה לא מתאימות לתנאים שלנו. אני חושב שהמלצות הוועדה מתאימות לתנאים של מדינה מפותחת, ולא לתנאים של מדינה מתפתחת.

ויאמר אליו נתן חי יהוה כי בן מות האיש העשה זאת: ויען נתן אל דוד אתה האיש ויאמר דוד אל נתן חטאתי ליהוה ויאמר נתן אל דוד גם יהוה העביר חטאתך לא תמות: אך כי נאץ נאצת את אויבי יהוה בדבר הזה גם הבן הילוד לך מות יומת: וילך נתן אל ביתו ויגף יהוה את הילד אשר ילדה אשת אוריה לדוד ויחלא: ויבקש דוד את האלהים בעד הילד ויצם דוד צום ויבא ויליו ויעש משכב וישכב ארצה: ויקומו זקני ביתו עליו להקים אתו מן הארץ ולא אבה ולא אכל אתם לחם: ויהי ביום השביעי וימת הילד ויראו עבדי דוד להגיד לו כי אמרו הנה בהיות הילד חי דברנו אליו ושמע בקלנו ואיך נאמר אליו הרע ואמר גם מת הילד: וירא דוד כי עבדיו מתלחשים ויבן דוד כי מת הילד ויאמר דוד אל עבדיו המת הילד ויאמרו מת: ויקם דוד מן הארץ ויסך וסך וישנא שמלתו ויבא בית יהוה וישתחו ויבא אל ביתו ויבקש וישימו לחם לפניו ויאכל: ויאמרו אליו עבדיו מה הדבר הזה אשר עשית בעבור הילד חי צמת ובכית ואחרי מות הילד קמת ותאכל לחם: ויאמר בעד הילד חי צמתי ואבכה כי אמרתי מי יודע יחנני יהוה והחי הילד: ועתה מת למה זה אני צם הלהשיבו עוד אני אליו הוא לא ישוב אלי: ואת בת שבע אשת אוריה ילדה לדוד בן ויקרא את שמו שלמה ויהוה אהבו: וישלח ביד נתן הנביא ויקרא לשמו ידידיה בעבור יהוה:

ויצבא יואב וילחם ברבת בני עמון וילכד את עיר המלוכה: וישלח יואב מלאכים אל דוד ויאמר נלחמתי ברבה גם לכדתי את עיר המים: ועתה אסף את יתר העם וחנה על העיר ולכדה ואני לכדתי העיר ונקרא שמה עליה: ויאסף דוד את כל העם וילך רבתה וילחם בה ויקח את עיר: ויסר את עטרת מלכם מעל ראשו ומשקלה ככר זהב באבן יקרה ותהי על ראש דוד והוא הוציא את שלל העיר הרבה מאד: ואת העם אשר בה הוציא וישם במגרות ובמורות הברזל ובמגזרות הלבנים ויעש לכל ערי בני עמון וישב דוד וכל העם ירושלם:

ויהי אחרי כן ויהי לאבשלום בן יפה מראה ושמו תמר ויאהבה אמנון בן דוד: ויצר לאמנון להתחלות על תמר אחתו כי בתולה היא ויפלא בעיני אמנון לעשות לה מאומה: ולאמנון רע מאד כי אהב אתה כי בתולה היא ויקשה בעיני אמנון לעשות לה דבר

אין לי מושג מה אני עושה

כד: אני מתחיל לעבוד בתחום חדש. לפני שלושה חודשים. ואני לא יודע מה אני עושה. אני מרגיש שאני מתחזה כל הזמן. אני מרגיש שאני לא יודע מה אני עושה. אני מרגיש שאני לא יודע מה אני עושה. אני מרגיש שאני לא יודע מה אני עושה

ובתיבו אלהיכם
שתעת בעיני לילך מיהו

כי: בשלמא לרבי יוסי שהוא אומר לעיל שאין מקריבין קרבן ציבור אלא מן המוקדשין, ניחא שהוא אומר כאן שאין מקריבין אלא מן המוקדשין, אבל לרבי יהודה שהוא אומר לעיל שמקריבין קרבן ציבור אף מן החולין, מה הוא אומר כאן שאין מקריבין אלא מן המוקדשין? אלא לרבי יהודה אין לומר כן, אלא לרבי יוסי אין לומר כן. ואי אמרת לרבי יהודה אין לומר כן, אלא לרבי יוסי יש לומר כן, אם כן, מה הוא אומר כאן שאין מקריבין אלא מן המוקדשין? אלא לרבי יוסי אין לומר כן, אלא לרבי יהודה יש לומר כן. ואי אמרת לרבי יהודה יש לומר כן, אלא לרבי יוסי אין

לפני מיטתו משנתו

ואין לו שום ידיעה מהעולם הזה, ואינו יודע מה שיהיה לו אחר מיתתו, ואין לו שום הנאה מכל מה שעשה בעולם הזה, ואינו יודע אם יהיה לו שום הנאה מכל מה שיעשה בעולם הבא, ואינו יודע אם יזכה לעולם הבא, ואינו יודע אם יזכה לתחיית המתים, ואינו יודע אם יזכה לראות את פני המלך בעולם הבא

ויהי כי ראה יעל את סיסרא נפל והוא מת וגו׳. ויש לדקדק, מה ראתה יעל לומר שנפל והוא מת, ולא אמרה שראתה שמת ונפל? ועוד, מה ראתה לומר שנפל, ולא אמרה שראתה שמת ונפל? ועוד, מה ראתה לומר שנפל והוא מת, ולא אמרה שראתה שמת ונפל והוא מת? ועוד, מה ראתה לומר שנפל והוא מת, ולא אמרה שראתה שמת ונפל והוא מת וגו׳? ועוד, מה ראתה לומר שנפל והוא מת, ולא אמרה שראתה שמת ונפל והוא מת וגו׳ ויתד באזנו? ועוד, מה ראתה לומר שנפל והוא מת, ולא אמרה שראתה שמת ונפל והוא מת וגו׳ ויתד באזנו ותצא בארץ? ועוד, מה ראתה לומר שנפל והוא מת, ולא אמרה שראתה שמת ונפל והוא מת וגו׳ ויתד באזנו ותצא בארץ והוא נרדם? ועוד, מה ראתה לומר שנפל והוא מת, ולא אמרה שראתה שמת ונפל והוא מת וגו׳ ויתד באזנו ותצא בארץ והוא נרדם ויעף? ועוד, מה ראתה לומר שנפל והוא מת, ולא אמרה שראתה שמת ונפל והוא מת וגו׳ ויתד באזנו ותצא בארץ והוא נרדם ויעף ומת? ועוד, מה ראתה לומר שנפל והוא מת, ולא אמרה שראתה שמת ונפל והוא מת וגו׳ ויתד באזנו ותצא בארץ והוא נרדם ויעף ומת ותבא? ועוד, מה ראתה לומר שנפל והוא מת, ולא אמרה שראתה שמת ונפל והוא מת וגו׳ ויתד באזנו ותצא בארץ והוא נרדם ויעף ומת ותבא ותגד? ועוד, מה ראתה לומר שנפל והוא מת, ולא אמרה שראתה שמת ונפל והוא מת וגו׳ ויתד באזנו ותצא בארץ והוא נרדם ויעף ומת ותבא ותגד לברק? ועוד, מה ראתה לומר שנפל והוא מת, ולא אמרה שראתה שמת ונפל והוא מת וגו׳ ויתד באזנו ותצא בארץ והוא נרדם ויעף ומת ותבא ותגד לברק ויבא? ועוד, מה ראתה לומר שנפל והוא מת, ולא אמרה שראתה שמת ונפל והוא מת וגו׳ ויתד באזנו ותצא בארץ והוא נרדם ויעף ומת ותבא ותגד לברק ויבא ותראה? ועוד, מה ראתה לומר שנפל והוא מת, ולא אמרה שראתה שמת ונפל והוא מת וגו׳ ויתד באזנו ותצא בארץ והוא נרדם ויעף ומת ותבא ותגד לברק ויבא ותראה לו? ועוד, מה ראתה לומר שנפל והוא מת, ולא אמרה שראתה שמת ונפל והוא מת וגו׳ ויתד באזנו ותצא בארץ והוא נרדם ויעף ומת ותבא ותגד לברק ויבא ותראה לו את? ועוד, מה ראתה לומר שנפל והוא מת, ולא אמרה שראתה שמת ונפל והוא מת וגו׳ ויתד באזנו ותצא בארץ והוא נרדם ויעף ומת ותבא ותגד לברק ויבא ותראה לו את המת? ועוד, מה ראתה לומר שנפל והוא מת, ולא אמרה שראתה שמת ונפל והוא מת וגו׳ ויתד באזנו ותצא בארץ והוא נרדם ויעף ומת ותבא ותגד לברק ויבא ותראה לו את המת ותאמר? ועוד, מה ראתה לומר שנפל והוא מת, ולא אמרה שראתה שמת ונפל והוא מת וגו׳ ויתד באזנו ותצא בארץ והוא נרדם ויעף ומת ותבא ותגד לברק ויבא ותראה לו את המת ותאמר לו? ועוד, מה ראתה לומר שנפל והוא מת, ולא אמרה שראתה שמת ונפל והוא מת וגו׳ ויתד באזנו ותצא בארץ והוא נרדם ויעף ומת ותבא ותגד לברק ויבא ותראה לו את המת ותאמר לו לך? ועוד, מה ראתה לומר שנפל והוא מת, ולא אמרה שראתה שמת ונפל והוא מת וגו׳ ויתד באזנו ותצא בארץ והוא נרדם ויעף ומת ותבא ותגד לברק ויבא ותראה לו את המת ותאמר לו לך ואראה? ועוד, מה ראתה לומר שנפל והוא מת, ולא אמרה שראתה שמת ונפל והוא מת וגו׳ ויתד באזנו ותצא בארץ והוא נרדם ויעף ומת ותבא ותגד לברק ויבא ותראה לו את המת ותאמר לו לך ואראה לך? ועוד, מה ראתה לומר שנפל והוא מת, ולא אמרה שראתה שמת ונפל והוא מת וגו׳ ויתד באזנו ותצא בארץ והוא נרדם ויעף ומת ותבא ותגד לברק ויבא ותראה לו את המת ותאמר לו לך ואראה לך את? ועוד, מה ראתה לומר שנפל והוא מת, ולא אמרה שראתה שמת ונפל והוא מת וגו׳ ויתד באזנו ותצא בארץ והוא נרדם ויעף ומת ותבא ותגד לברק ויבא ותראה לו את המת ותאמר לו לך ואראה לך את האיש? ועוד, מה ראתה לומר שנפל והוא מת, ולא אמרה שראתה שמת ונפל והוא מת וגו׳ ויתד באזנו ותצא בארץ והוא נרדם ויעף ומת ותבא ותגד לברק ויבא ותראה לו את המת ותאמר לו לך ואראה לך את האיש אשר? ועוד, מה ראתה לומר שנפל והוא מת, ולא אמרה שראתה שמת ונפל והוא מת וגו׳ ויתד באזנו ותצא בארץ והוא נרדם ויעף ומת ותבא ותגד לברק ויבא ותראה לו את המת ותאמר לו לך ואראה לך את האיש אשר אתה? ועוד, מה ראתה לומר שנפל והוא מת, ולא אמרה שראתה שמת ונפל והוא מת וגו׳ ויתד באזנו ותצא בארץ והוא נרדם ויעף ומת ותבא ותגד לברק ויבא ותראה לו את המת ותאמר לו לך ואראה לך את האיש אשר אתה מבקש

ומאחר שכל אחד ואחד מישראל יש לו חלק בתורה כנ"ל, ולכן כל אחד ואחד מישראל יש לו ענין מיוחד בתורה, שאין שום אחד בעולם יכול לומר תורה כמו שהוא אומר אותה, כי אם כל אחד ואחד מישראל בפני עצמו

א: אני מקבל. נדמה לי שהדבר הראשון שאנחנו צריכים לעשות הוא לנסות לברר מה בדיוק הם הדברים שמפריעים לכם. אני מציע שכל אחד מכם יכתוב רשימה של הדברים שהוא חושב שצריך לשנות, ואחר כך נשב יחד ונעבור על הרשימות.

ב: אני לא מבין מה יש לכתוב. הכול ברור מאליו. אני רוצה שיהיה לי יותר כסף, שיהיה לי יותר זמן פנוי, שיהיה לי יותר כבוד. מה עוד יש לכתוב?

ג: אני לא מסכים עם ב'. אני לא חושב שכסף הוא הדבר החשוב ביותר. אני חושב שהדבר החשוב ביותר הוא שיהיה לנו יותר חופש. אני רוצה שיהיה לי יותר חופש לעשות את מה שאני רוצה, ולא את מה שהחברה אומרת לי שאני צריך לעשות.

ד: אני חושב שג' צודק בחלק מדבריו, אבל אני חושב שהוא לא הבין נכון את הבעיה. הבעיה היא לא שאין לנו חופש, אלא שאין לנו מספיק אחריות. אנחנו רוצים שהחברה תדאג לכל דבר, ואחר כך אנחנו מתלוננים שהיא מתערבת יותר מדי בחיים שלנו. אני חושב שצריך לחזור לעקרונות הראשונים של הקיבוץ, שבהם כל חבר היה אחראי לכל דבר.

ה: אני מסכים עם ד' שצריך לחזור לעקרונות הראשונים, אבל אני חושב שהוא לא הבין נכון את הבעיה. הבעיה היא לא שאין לנו אחריות, אלא שאין לנו סמכות. אנחנו אחראים לכל דבר, אבל אין לנו את הכלים לעשות את מה שאנחנו צריכים לעשות. אנחנו צריכים שהחברה תתן לנו יותר סמכות, ואז נוכל לקחת יותר אחריות.

ו: אני חושב שכל מה שנאמר כאן נכון, אבל אני חושב שהוא לא הבין נכון את הבעיה. הבעיה היא לא שאין לנו סמכות, אלא שאין לנו מספיק אחריות. אנחנו רוצים שהחברה תתן לנו יותר סמכות, אבל אנחנו לא רוצים לקחת יותר אחריות. אנחנו רוצים שהחברה תתן לנו יותר חופש, אבל אנחנו לא רוצים לקחת יותר אחריות. אנחנו רוצים שהחברה תתן לנו יותר כסף, אבל אנחנו לא רוצים לקחת יותר אחריות. אנחנו רוצים שהחברה תתן לנו יותר זמן פנוי, אבל אנחנו לא רוצים לקחת יותר אחריות. אנחנו רוצים שהחברה תתן לנו יותר כבוד, אבל אנחנו לא רוצים לקחת יותר אחריות.

ז: אני חושב שכל מה שנאמר כאן נכון, אבל אני חושב שהוא לא הבין נכון את הבעיה. הבעיה היא לא שאין לנו סמכות, אלא שאין לנו מספיק אחריות. אנחנו רוצים שהחברה תתן לנו יותר סמכות, אבל אנחנו לא רוצים לקחת יותר אחריות. אנחנו רוצים שהחברה תתן לנו יותר חופש, אבל אנחנו לא רוצים לקחת יותר אחריות. אנחנו רוצים שהחברה תתן לנו יותר כסף, אבל אנחנו לא רוצים לקחת יותר אחריות. אנחנו רוצים שהחברה תתן לנו יותר זמן פנוי, אבל אנחנו לא רוצים לקחת יותר אחריות. אנחנו רוצים שהחברה תתן לנו יותר כבוד, אבל אנחנו לא רוצים לקחת יותר אחריות.

ח: אני חושב שכל מה שנאמר כאן נכון, אבל אני חושב שהוא לא הבין נכון את הבעיה. הבעיה היא לא שאין לנו סמכות, אלא שאין לנו מספיק אחריות. אנחנו רוצים שהחברה תתן לנו יותר סמכות, אבל אנחנו לא רוצים לקחת יותר אחריות. אנחנו רוצים שהחברה תתן לנו יותר חופש, אבל אנחנו לא רוצים לקחת יותר אחריות. אנחנו רוצים שהחברה תתן לנו יותר כסף, אבל אנחנו לא רוצים לקחת יותר אחריות. אנחנו רוצים שהחברה תתן לנו יותר זמן פנוי, אבל אנחנו לא רוצים לקחת יותר אחריות. אנחנו רוצים שהחברה תתן לנו יותר כבוד, אבל אנחנו לא רוצים לקחת יותר אחריות.

ט: אני חושב שכל מה שנאמר כאן נכון, אבל אני חושב שהוא לא הבין נכון את הבעיה. הבעיה היא לא שאין לנו סמכות, אלא שאין לנו מספיק אחריות. אנחנו רוצים שהחברה תתן לנו יותר סמכות, אבל אנחנו לא רוצים לקחת יותר אחריות. אנחנו רוצים שהחברה תתן לנו יותר חופש, אבל אנחנו לא רוצים לקחת יותר אחריות. אנחנו רוצים שהחברה תתן לנו יותר כסף, אבל אנחנו לא רוצים לקחת יותר אחריות. אנחנו רוצים שהחברה תתן לנו יותר זמן פנוי, אבל אנחנו לא רוצים לקחת יותר אחריות. אנחנו רוצים שהחברה תתן לנו יותר כבוד, אבל אנחנו לא רוצים לקחת יותר אחריות.

י: אני חושב שכל מה שנאמר כאן נכון, אבל אני חושב שהוא לא הבין נכון את הבעיה. הבעיה היא לא שאין לנו סמכות, אלא שאין לנו מספיק אחריות. אנחנו רוצים שהחברה תתן לנו יותר סמכות, אבל אנחנו לא רוצים לקחת יותר אחריות. אנחנו רוצים שהחברה תתן לנו יותר חופש, אבל אנחנו לא רוצים לקחת יותר אחריות. אנחנו רוצים שהחברה תתן לנו יותר כסף, אבל אנחנו לא רוצים לקחת יותר אחריות. אנחנו רוצים שהחברה תתן לנו יותר זמן פנוי, אבל אנחנו לא רוצים לקחת יותר אחריות. אנחנו רוצים שהחברה תתן לנו יותר כבוד, אבל אנחנו לא רוצים לקחת יותר אחריות.

א: אני מקבל. נדמה לי שהדבר הראשון שאנחנו צריכים לעשות הוא לנסות לברר מה בדיוק הם הדברים שמפריעים לכם. אני מציע שכל אחד מכם יכתוב רשימה של הדברים שהוא חושב שצריך לשנות, ואחר כך נשב יחד ונעבור על הרשימות.

ב: אני לא מבין מה יש לכתוב. הכול ברור מאליו. אני רוצה שיהיה לי יותר כסף, שיהיה לי יותר זמן פנוי, שיהיה לי יותר כבוד. מה עוד יש לכתוב?

ג: אני לא מסכים עם ב'. אני לא חושב שכסף הוא הדבר החשוב ביותר. אני חושב שהדבר החשוב ביותר הוא שיהיה לנו יותר חופש. אני רוצה שיהיה לי יותר חופש לעשות את מה שאני רוצה, ולא את מה שהחברה אומרת לי שאני צריך לעשות.

ד: אני חושב שג' צודק בחלק מדבריו, אבל אני חושב שהוא לא הבין נכון את הבעיה. הבעיה היא לא שאין לנו אחריות, אלא שאין לנו סמכות. אנחנו אחראים לכל דבר, אבל אין לנו את הכלים לעשות את מה שאנחנו צריכים לעשות. אנחנו צריכים שהחברה תתן לנו יותר סמכות, ואז נוכל לקחת יותר אחריות.

ה: אני מסכים עם ד' שצריך לחזור לעקרונות הראשונים, אבל אני חושב שהוא לא הבין נכון את הבעיה. הבעיה היא לא שאין לנו סמכות, אלא שאין לנו מספיק אחריות. אנחנו רוצים שהחברה תתן לנו יותר סמכות, אבל אנחנו לא רוצים לקחת יותר אחריות. אנחנו רוצים שהחברה תתן לנו יותר חופש, אבל אנחנו לא רוצים לקחת יותר אחריות. אנחנו רוצים שהחברה תתן לנו יותר כסף, אבל אנחנו לא רוצים לקחת יותר אחריות. אנחנו רוצים שהחברה תתן לנו יותר זמן פנוי, אבל אנחנו לא רוצים לקחת יותר אחריות. אנחנו רוצים שהחברה תתן לנו יותר כבוד, אבל אנחנו לא רוצים לקחת יותר אחריות.

ו: אני חושב שכל מה שנאמר כאן נכון, אבל אני חושב שהוא לא הבין נכון את הבעיה. הבעיה היא לא שאין לנו סמכות, אלא שאין לנו מספיק אחריות. אנחנו רוצים שהחברה תתן לנו יותר סמכות, אבל אנחנו לא רוצים לקחת יותר אחריות. אנחנו רוצים שהחברה תתן לנו יותר חופש, אבל אנחנו לא רוצים לקחת יותר אחריות. אנחנו רוצים שהחברה תתן לנו יותר כסף, אבל אנחנו לא רוצים לקחת יותר אחריות. אנחנו רוצים שהחברה תתן לנו יותר זמן פנוי, אבל אנחנו לא רוצים לקחת יותר אחריות. אנחנו רוצים שהחברה תתן לנו יותר כבוד, אבל אנחנו לא רוצים לקחת יותר אחריות.

ז: אני חושב שכל מה שנאמר כאן נכון, אבל אני חושב שהוא לא הבין נכון את הבעיה. הבעיה היא לא שאין לנו סמכות, אלא שאין לנו מספיק אחריות. אנחנו רוצים שהחברה תתן לנו יותר סמכות, אבל אנחנו לא רוצים לקחת יותר אחריות. אנחנו רוצים שהחברה תתן לנו יותר חופש, אבל אנחנו לא רוצים לקחת יותר אחריות. אנחנו רוצים שהחברה תתן לנו יותר כסף, אבל אנחנו לא רוצים לקחת יותר אחריות. אנחנו רוצים שהחברה תתן לנו יותר זמן פנוי, אבל אנחנו לא רוצים לקחת יותר אחריות. אנחנו רוצים שהחברה תתן לנו יותר כבוד, אבל אנחנו לא רוצים לקחת יותר אחריות.

ח: אני חושב שכל מה שנאמר כאן נכון, אבל אני חושב שהוא לא הבין נכון את הבעיה. הבעיה היא לא שאין לנו סמכות, אלא שאין לנו מספיק אחריות. אנחנו רוצים שהחברה תתן לנו יותר סמכות, אבל אנחנו לא רוצים לקחת יותר אחריות. אנחנו רוצים שהחברה תתן לנו יותר חופש, אבל אנחנו לא רוצים לקחת יותר אחריות. אנחנו רוצים שהחברה תתן לנו יותר כסף, אבל אנחנו לא רוצים לקחת יותר אחריות. אנחנו רוצים שהחברה תתן לנו יותר זמן פנוי, אבל אנחנו לא רוצים לקחת יותר אחריות. אנחנו רוצים שהחברה תתן לנו יותר כבוד, אבל אנחנו לא רוצים לקחת יותר אחריות.

ט: אני חושב שכל מה שנאמר כאן נכון, אבל אני חושב שהוא לא הבין נכון את הבעיה. הבעיה היא לא שאין לנו סמכות, אלא שאין לנו מספיק אחריות. אנחנו רוצים שהחברה תתן לנו יותר סמכות, אבל אנחנו לא רוצים לקחת יותר אחריות. אנחנו רוצים שהחברה תתן לנו יותר חופש, אבל אנחנו לא רוצים לקחת יותר אחריות. אנחנו רוצים שהחברה תתן לנו יותר כסף, אבל אנחנו לא רוצים לקחת יותר אחריות. אנחנו רוצים שהחברה תתן לנו יותר זמן פנוי, אבל אנחנו לא רוצים לקחת יותר אחריות. אנחנו רוצים שהחברה תתן לנו יותר כבוד, אבל אנחנו לא רוצים לקחת יותר אחריות.

י: אני חושב שכל מה שנאמר כאן נכון, אבל אני חושב שהוא לא הבין נכון את הבעיה. הבעיה היא לא שאין לנו סמכות, אלא שאין לנו מספיק אחריות. אנחנו רוצים שהחברה תתן לנו יותר סמכות, אבל אנחנו לא רוצים לקחת יותר אחריות. אנחנו רוצים שהחברה תתן לנו יותר חופש, אבל אנחנו לא רוצים לקחת יותר אחריות. אנחנו רוצים שהחברה תתן לנו יותר כסף, אבל אנחנו לא רוצים לקחת יותר אחריות. אנחנו רוצים שהחברה תתן לנו יותר זמן פנוי, אבל אנחנו לא רוצים לקחת יותר אחריות. אנחנו רוצים שהחברה תתן לנו יותר כבוד, אבל אנחנו לא רוצים לקחת יותר אחריות.

ב: אלא מעתה, אם אין לו לא בן ולא בת, אין לו אח ולא אחות, אין לו אב ולא אם, אין לו אשה ולא בת אשה, אין לו בן בת ולא בת בת, אין לו אחות אב ולא אחות אם, אין לו אשת אב ולא אשת אם, אין לו אשת אח ולא אשת בן, אין לו אשת חמיו ולא אשת חמות, אין לו אשת חותן ולא אשת חותנת, אין לו אשת אחי אב ולא אשת אחי אם, אין לו אשת אחי חמיו ולא אשת אחי חמות, אין לו אשת אחי חותן ולא אשת אחי חותנת, אין לו אשת אחי בן בת ולא אשת אחי בת בת, אין לו אשת אחי אחות אב ולא אשת אחי אחות אם, אין לו אשת אחי אשת אב ולא אשת אחי אשת אם, אין לו אשת אחי אשת אח ולא אשת אחי אשת בן, אין לו אשת אחי אשת חמיו ולא אשת אחי אשת חמות, אין לו אשת אחי אשת חותן ולא אשת אחי אשת חותנת, אין לו אשת אחי אשת אחי אב ולא אשת אחי אשת אחי אם, אין לו אשת אחי אשת אחי חמיו ולא אשת אחי אשת אחי חמות, אין לו אשת אחי אשת אחי חותן ולא אשת אחי אשת אחי חותנת, אין לו אשת אחי אשת אחי בן בת ולא אשת אחי אשת אחי בת בת, אין לו אשת אחי אשת אחי אחות אב ולא אשת אחי אשת אחי אחות אם, אין לו אשת אחי אשת אחי אשת אב ולא אשת אחי אשת אחי אשת אם, אין לו אשת אחי אשת אחי אשת אח ולא אשת אחי אשת אחי אשת בן, אין לו אשת אחי אשת אחי אשת חמיו ולא אשת אחי אשת אחי אשת חמות, אין לו אשת אחי אשת אחי אשת חותן ולא אשת אחי אשת אחי אשת חותנת, אין לו אשת אחי אשת אחי אשת אחי אב ולא אשת אחי אשת אחי אשת אחי אם, אין לו אשת אחי אשת אחי אשת אחי חמיו ולא אשת אחי אשת אחי אשת אחי חמות, אין לו אשת אחי אשת אחי אשת אחי חותן ולא אשת אחי אשת אחי אשת אחי חותנת, אין לו אשת אחי אשת אחי אשת אחי בן בת ולא אשת אחי אשת אחי אשת אחי בת בת, אין לו אשת אחי אשת אחי אשת אחי אחות אב ולא אשת אחי אשת אחי אשת אחי אחות אם, אין לו אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אב ולא אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אם, אין לו אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אח ולא אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת בן, אין לו אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת חמיו ולא אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת חמות, אין לו אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת חותן ולא אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת חותנת, אין לו אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אב ולא אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אם, אין לו אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי חמיו ולא אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי חמות, אין לו אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי חותן ולא אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי חותנת, אין לו אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי בן בת ולא אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי בת בת, אין לו אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אחות אב ולא אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אחות אם, אין לו אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אב ולא אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אם, אין לו אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אח ולא אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת בן, אין לו אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת חמיו ולא אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת חמות, אין לו אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת חותן ולא אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת חותנת, אין לו אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי בן בת ולא אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי בת בת, אין לו אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אחות אב ולא אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אחות אם, אין לו אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אב ולא אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אם, אין לו אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אח ולא אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת בן, אין לו אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת חמיו ולא אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת חמות, אין לו אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת חותן ולא אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת חותנת, אין לו אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי בן בת ולא אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי בת בת, אין לו אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אחות אב ולא אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אחות אם, אין לו אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אב ולא אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אם, אין לו אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אח ולא אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת בן, אין לו אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת חמיו ולא אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת חמות, אין לו אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת חותן ולא אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת חותנת, אין לו אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי בן בת ולא אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי בת בת, אין לו אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אחות אב ולא אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אחות אם, אין לו אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אב ולא אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אם, אין לו אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אח ולא אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת בן, אין לו אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת חמיו ולא אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת חמות, אין לו אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת חותן ולא אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת חותנת, אין לו אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי בן בת ולא אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי בת בת, אין לו אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אחות אב ולא אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אחות אם, אין לו אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אב ולא אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אם, אין לו אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אח ולא אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת בן, אין לו אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת חמיו ולא אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת חמות, אין לו אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת חותן ולא אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת חותנת, אין לו אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי בן בת ולא אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי בת בת, אין לו אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אשת אחי אחות אב ולא אשת אחי

הבחורה: אני לא יודעת מה לומר לך. אני לא יודעת מה לומר לך. אני לא יודעת מה לומר לך.

ומי שאינו יכול ללמוד מפי עצמו, אפילו הוא חכם גדול, חייב לקבוע לו חכם שילמדנו. ואפילו היה חכם גדול, אם אינו יכול ללמוד מפי עצמו

ואלו

און פאתם הראשי:

ר: בקצרה ודוק היטב מה שאומר: שלום לאחל לכם שתהיו לאחים ולא לשונאים. שלום לכולכם ◄ לתלמידי: אחרי שראיתי שהשיעור הזה מעניין אתכם ומדבר אליכם, אני רוצה להמשיך ולדבר איתכם עוד קצת על הנושא הזה. אבל לפני כן, אני רוצה לשאול אתכם שאלה: מי מכם יודע מה זה "אחים"? ◄ לתלמיד: אתה יודע מה זה "אחים"? ◄ לתלמיד: אתה יודע מה זה "אחים"? ◄ לתלמיד: אתה

אלא מעתה, מי שהיה חייב לחבירו מנה ומת והניח שני בנים ושני שטרות, אחד של מנה ואחד של מאתים, ובא זה ונטל מנה וזה ונטל מאתים, מי לא אמרינן שהוא נוטל מנה ומחזיר מנה? ואמאי? הא אמרינן מוחזק מפני מוחזק עדיף! אלא לאו משום דאמרינן מוחזק מפני מוחזק עדיף, ה"נ מוחזק מפני מוחזק עדיף.

רב אשי: אפילו תימא מוחזק מפני מוחזק לא עדיף, הכא במאי עסקינן? בשני שטרות שנכתבו ביום אחד, ואין יודעין איזה מהן קודם ואיזה מהן לאחר. ואי אמרת מוחזק מפני מוחזק עדיף, הא מוחזק הוא, דאי בעי אמר לי' פרעתיך ושטר שלך בטל הוא. אלא לאו שמע מינה מוחזק מפני מוחזק לא עדיף, שמע מינה.

מתני' שנים אוחזין בטלית זה אומר אני מצאתיה וזה אומר אני מצאתיה זה אומר כולה שלי וזה אומר כולה שלי זה יישבע שאין לחברו בה פחות מחצה וזה יישבע שאין לחברו בה פחות מחצה וחולקין. זה אומר שלשה ממנה שלי וזה אומר חציה שלי זה יישבע ששלשה חמישיה שלו ונוטל ג' חמישיות וזה יישבע שחציה שלו ונוטל חצי ושתי חמישיות ומחלקין את השלישי.

גמ' מנא הני מילי? אמר רב יהודה אמר שמואל: דאמר קרא "על כל דבר פשע" - כל דבר שבמחלוקת. "שור חמור" - זה שור וזה חמור. "שה שלמה" - זה שה וזה שלמה. "לבוש" - זה לבוש וזה לבוש. "כל אבדה" - זה אבדה וזה אבדה. "אשר יאמר כי הוא זה" - זה אומר כולה שלי וזה אומר כולה שלי. "עד האלהים יבא דבר שניהם" - זה יישבע שאין לחברו בה פחות מחצה וזה יישבע שאין לחברו בה פחות מחצה. "אשר ירשיעון אלהים לרעהו" - זה אומר שלשה ממנה שלי וזה אומר חציה שלי. "יבא דבר שניהם" - זה יישבע ששלשה חמישיה שלו ונוטל ג' חמישיות וזה יישבע שחציה שלו ונוטל חצי ושתי חמישיות ומחלקין את השלישי.

רב אשי: אפילו תימא מוחזק מפני מוחזק לא עדיף, הכא במאי עסקינן? בשני שטרות שנכתבו ביום אחד, ואין יודעין איזה מהן קודם ואיזה מהן לאחר. ואי אמרת מוחזק מפני מוחזק עדיף, הא מוחזק הוא, דאי בעי אמר לי' פרעתיך ושטר שלך בטל הוא. אלא לאו שמע מינה מוחזק מפני מוחזק לא עדיף, שמע מינה.

מתני' שנים אוחזין בטלית זה אומר אני מצאתיה וזה אומר אני מצאתיה זה אומר כולה שלי וזה אומר כולה שלי זה יישבע שאין לחברו בה פחות מחצה וזה יישבע שאין לחברו בה פחות מחצה וחולקין. זה אומר שלשה ממנה שלי וזה אומר חציה שלי זה יישבע ששלשה חמישיה שלו ונוטל ג' חמישיות וזה יישבע שחציה שלו ונוטל חצי ושתי חמישיות ומחלקין את השלישי.

גמ' מנא הני מילי? אמר רב יהודה אמר שמואל: דאמר קרא "על כל דבר פשע" - כל דבר שבמחלוקת. "שור חמור" - זה שור וזה חמור. "שה שלמה" - זה שה וזה שלמה. "לבוש" - זה לבוש וזה לבוש. "כל אבדה" - זה אבדה וזה אבדה. "אשר יאמר כי הוא זה" - זה אומר כולה שלי וזה אומר כולה שלי. "עד האלהים יבא דבר שניהם" - זה יישבע שאין לחברו בה פחות מחצה וזה יישבע שאין לחברו בה פחות מחצה. "אשר ירשיעון אלהים לרעהו" - זה אומר שלשה ממנה שלי וזה אומר חציה שלי. "יבא דבר שניהם" - זה יישבע ששלשה חמישיה שלו ונוטל ג' חמישיות וזה יישבע שחציה שלו ונוטל חצי ושתי חמישיות ומחלקין את השלישי.

הטריד מאד ונצפה לישועה. ואף בצר הרחוב לנו
השי"ת שכבר נגמרו העיבות הקראנקהייט של הבן ובת שלוחו
כבר נגמרה. והוא צבועים הלטוש. ואוה בוקר וחר ותחיל
לכפות עם הטשערוויס אך עדיין ציריפון הוצאה רבה
ענות צערופלס ושכר בעלי מלאכות. ולה' הישועה. נתן
מקרסלב;

יח: בעזה"י יום ג' ערב נחם תרד"ל; שלום וחיים
לאהו' בני חביבי הרבני וכו' וה' בוב צבי שי'; אתמול
שמעתי שאונק בגן הקרואה ויש לו צער ויסורים רבים
מזה. כי גם בלא זה יש לו רחמנות עליו עלוק בני
חביבי. בפרט עתה צר לי עליך בני חביבי ובניו. מזו
ומזו אחולה אך וה רצונו וה' שישלח לך מהרה כי
לא יזנח לעולם ה'. והוא גם אתה בנו ושעו ובוד
זה שנאור עליהם ורחמו על כל מעשיו. לא כחטאינו
עשה לנו. כי רבים רחמיו מאד. רק חזק ואמץ בנו
מאד והסר כעס מלבך. וה' ה' יושיע לך. ובקשתי
מאוד בני חביבי שתגיע דברו כאשר דברתי עמך
הרבה. ואני חושב לטובתך הרבה וגם להש"י שיושיע
לך בקרוב. ותראה לכתוב לי אגרת מזה ותשלח
לטעלעגראף לאחיך הר' צ' ומאתו יודע לנו. כי אנו
מצפים לראות מכתבך מהרה בטעלעגראף שבפעם לא
לשם בעזה"י על שבת נחמו הבעל"ט. ויותר מזה אין
פנאי להאריך כלל ומגדל טובתה הבנו ה"ק. בדברי
אביך המעתיר בעדך ומצפה לישועתך מהרה נתן
מקרסלב. ואומר שלום זוגתו הוא את הצנועה תחי'
ולאחיך יוסף ומה שי' ושלום לחתנו הרבנו וה'
ברוך צ' עשיך הוא בתו חנה צירל תחיו עבות שי'.
ושלום לבת ה' שמואל צ' עשק ולת שי'; ושלום רב לבני
חביבי הרבני וכו' וה' שכנא עשק תחיו עבות שי'
ובפרט לבנו נכבדי הרבני וכו' וה' נחמן שי' עשק
ולת שי' ולכל אנ"ש שלום וה' חיים וכל טוב. חזק
ואמץ לבבך כל המיחלים לה';

כט: בעזה"י יום ג' עקב תרד"ל טשעהרין; שלום וחיים
וכל טוב לאהוב בני חביבי הרבני וכו' וה' בוב צבי
צ'; שלום הוא על לבי אהובי בני מה שלא קבלתי
שום אגרת ממך ומבראותך הטוב. וגם לא' העבר:
קבלתי מכתב מבנו ר' וצ' צ' ולא הזכירך בפרטיות
רק בכלל כבר. ויש לי צער ובלבול עצום לשמוע מצבך
עד תראה לשלוח לי מכתב בנקודות תוכף ומיד.
והש"י ישפיע לאותך בשלוות ושעש בקשות ורחמנות

בכל יום שאתה צריך להוושע רק חזק ואמץ מאד
ושמח נפשך ולהשליך מאתך מחשבותיך שאינם טובים
ולבלו לחשוב הרבה כלל רק לבלות הוא בגן תפלות
ובלימוד תורה ואמירת תהלים ולשוח עכ"פ מעט
בינך לבין קונך. וגם לשוח עם בנו אדם לפתח
בעתיק בכל זה שיושיע ה' בקרוב. וגם הפתיע ותגדל
מזה דבורים הנוגעים אל התפלות לדבר מגדולת
הש"י, שגילה לנו ע"י אבותינו הקדושים והנורא נפלאות
. כי מאד עמקו מחשבותיו ולגדולתו אין חקר עד
שוש ויש תקוה גם לאחריתך בנו חביבי אוק שהוא
אוק שהוא וכו' וכו'. ויש בזה הרבה לדבר. אך
אין הזמן מספיק כלל. כי הפאסט נחוצה מאד.
בדברי אביך המצפה לישועתך ולשמוע כל טוב מאתך
ולה' הישועה נתן מקרסלב. ואומר שלום לאח=
הצנועה תחי' ולאחיך יוסף ומה שי' ולאחותך
וגיסך ברוך צ' וולח שי' ואין פנאי לכתוב לכם
בוחלך. מעת להשתדרתה והצלחה תקבל בעזה"י והש"י
יזכנו לשמוע כל טוב מהם. גם להודיעני משלום בנו
ה' נחמן צ' וזוגתו תי' ומחו' שי' ולכל אנ"ש. בדברי
אביכם נתן הנ"ל: שלום רב לבנו הרבני וה' שכנא
צ' עשך ולה' שי' מכתבו קבלתי ומסרתיו לחתנו ובתו
שי'. ואל הם בחיים ושלום ונכבד שי' נכנס והוצא
בכותו עם אבוי צ' ובעת אין פנאי להשיבן על
מכתבם. ומאד שמתי מה שלא כתבתי לו שלום הש"י
לא מאתם ולא מכל בב שי'. הויתכן לא ידעתי נפשי
איך נשכחתו מלבך אך אני מוחל לך על העבר
ומעתה תראה לתקן. והש"י ישמעך לתקן הכל
מהרה. ובעת אין פנאי להאריך כלל. בדברי
אביכם המצפה לישועה נתן הנ"ל ולכל אנ"ש שלום
וה':

כ: בה' יום ג' עקב תרד"ל טשעהרין :
רב שלום לבנו חביבי צ' עשבב וולח שי' חיים =
וברכה וכל טוב ; ביום ד' עקב באתנו לפה
בשלום. וכונו בטוב. ובתפלתו זכינו לשוח משבת נחמו
. כי אתה ה' עזרתנו ונחמתנו. ואין פנאי עתה
להאריך כלל. כי הפאסט נחוצה. וביום א' העבר
קבלתי מכתבו והוא לי לנחת. וכתבתי שם בקול רעש
גדול כדרכך על שלא קבלת מכתבו. ואני כבר
הקדמתי לשלוח לך מכתב ע"י ר' שמשון צ' שהוא
באמון בעזרת מנחם. ואמר בפה שבקשת לשלוח מכתבו
ע"י

על ובו. וכן עשותו כרצונך כבוד הנראה לא
קבלתי עוד עדיין אך הוטב חרה לי על שלא כתבת
לו הש"י בפרטיות ובנו ה' בוב צבי שי' ותנות שלשתו
באמון שאונו בגן הקרואה עכ"פ הווית נצפה מאד
לקבל מכתב מנו בעזה"י קבלתו אל עכ"פ מאתם
להודיעונו ומבראותו אם שב לאיתנו. וכעת יש לי
צער גדול מזה. ואנו נצפה על ובודה טובה
מנו. ולה' הישועה. כעת יקבל מאה רובל סוף
ושלח לבותו כראוי. גם ושלח לזוגתו תי' בפרטיות ב"א
ה' רו"כ על שכר המשרתת. וב' רו"כ להוליך ר' יוסף ברוך
צ' זה שצריכה לפרנסה ושלח לובה אל לוב הש"צ
בגו המכרת. ומה שמגיע להם מכבר יקבלו כראוי.
ומה שנשאר יהיו בוכבו. ואולה להש"י שאשלח לו עוד
בחסדו ית'. כי רצונו מאד שנשאר בובל אונה סך
מכוה טעמים. אודות השודוך שלו עדיין לא בבריתו
מאומה עם ר' שמואל ואבוי הב בעזה"י. כי לא אסתייעא
מלתא עדיין. רק עם ר' משה בברתו אתמול ענתו/אשר
עתה לכתוב לו מה עתה מחות שעדיין לא בבריתו
בעצמו עוהפ. ובעזרתו יהיו הכל על נכון. ולהודיעני
כראוי בעזה"י. כעת בפעמו לנסוע על שבת שאחריו
שהוא ה' ראה. ואתכ כבוד הנראה אהוב ולהרחיב ... צעירתך הכרה מאד שעיר ביותם על כאב עולם
מה עד סוף לשבת ה' שופטים. ואין אסע בעזה"י
זה ה' ודאי בעזה"י. ושם אסע בעזה"י אחר שבת
לאומן על שבת ה' תצא איה. והש"י ברחמיו יכון
מצעדו לטוב ונחונו בעגלי צבי לגזען שלי. ואמלו
ובין אוק להתגבר בהתבוו. ורצונו חזק שיגיע לו
עוד מכתב לכאן אחר קבלתו מכתבי זה. מלבד
מה שאנו נצפה שיגיע לו הוא אל אחר אגרת קבלות
מכתבו ע"י ר"ש. ואי נתן שיהיו שם מכתב מבנו ר' ברוך
צבי צ' בב. ור' אב צ' יקבל רצון מה מכתבו. כי
אתמול בברתו עם הרבה מזה וגם שלותו ב"ב. וזאלן
שהש"י יסבב שעכ"פ תחול לשלוח לו לפחות עכ"פ מעט
פזיר על עגלה אחת באופן שיבוא המעות בעצמו על
רה. והטוב בעיניהם אך הם מתונים על תשלכת
ה' הטוב יתן להם טובה להצלות בה"ב שיגיע מזה
הצלחה נצחות לטובה אכו"ר. ויותר מזה אין פנאי
להאריך כלל. בדברי אביך הטובה מאד. כי כבר

פוק לחצות ועדיין לא הנחתו תפוסין בה"ת. ולשועתו
רונו שהכל יהיו לטובה. נתן מקרסלב: ב' ושלום לבנובו
הולתין וה' נחמן שי' מכתבו קבלתי. ואתמול מא
מסרתו לאחותו תי' וגם לראב צ' ספרתי מכתבו וכעת
אין שום דבר לחדש. ולה' הישועה. אוהבו לנצח. נתן
הנ"ל ולכל אנ"ש שלום:

כא: בה' יום ה' ראה תרד"ל טשעהרין :
רב שלום וחיים וברכה. לאהובו בנו חביבו ומחמד נפשו
הרבני וכו' וה' בוב צבי צ'; אתמול באתו לפה
טשעהרין. ומצאתו את שלומו ותכותו הוא מכתבך
הטוב שהודעתנו ומבראותך הטוב. שבחנבו ה' התחיל
צומת ... ושועתך לשוב לאיתנך מהרה בעזרתו
יתתו. כי מאד גדל צערו ומכאובו עד חנופשו
בשמעו באמון שאונק בגן הקרואה. ובפרט בבלאו לפה
וקבלתו מכתב מאחיך בנו ר"א צ' ולא הזכיר דבר
מבראותך נגדל צערו וכלותו עוגבו שודר. ומה
אשוב לה' על העבר. אשר השמיענו אתמול מכתבך
שהל התחלת לשוב לאיתנך. ומתן שאזכה לשמוע
מהרה שאר טובה שהל חזרת לאיתנך בשלוות אבוד
. ועל אודות הענין שבכל העניינים זה שהזכרת במכתבך
צו גודל התגרות הבעל"ד וכו' שמתגרין המחשבות
רעות בך מאד שהם עוקר הולמין רעוב. הנה
שמעתי צערתך ובעתו מכאובך וכבר הודעתי. אך
אנוך הוה עלי לבי מזו ומזו אחולה כי בכל צרתך
לו צר. ומאד גדל צערו ומכאובו. אך בזה בעזה"י
אנו נמנע ומחי את עצמו זה בהכנה למלה"ב וחסדו
הצלוות אתה צריך עדיין בגן אור זאב ויהי
כזה העולה. עם כל השינוי. ותבוע ותאמין בנו
חביבי שכל צערתך ומאותיך במכתבך שמע ואבין
ואמנם ומשוב הש"י ולבודו האמונה. ולחשבות מחשבות
להשיגך. ומה שנתעכב הישועה. וש בזה בברוך
נפלאים מאד מאד. כי מאד מאד עמקו מחשבותיו ית'
. ובלבאר הנוסח מבוננו זה שאין אנו מתעוררים
להתגבר על המחשבות רעות כראוי. וגם הש"י חפץ
ומתאוה לתפלותיהן של ישראל אפילו שלא הגונים
שבגרועים. ורצה שתרבה להתפלל לבצלך אולי ית'
ותר

כג: אלא לרבי יוחנן הא לא תבעי ליה? בקרקעות עסקינן, דאמר רבי יוחנן: קרקעות שהחזיק בהן שלש שנים ברצון בעלים הרי הן כשלו. ואי אמרת בשלמא לרבי יוחנן משום הכי לא תבעי ליה, משום דאמר רבי יוחנן: קרקעות שהחזיק בהן שלש שנים ברצון בעלים הרי הן כשלו, אלא אי אמרת לרבי שמעון בן לקיש משום דאמר רבי שמעון בן לקיש: כל שאין לו אחריות אין לו חזקה

ולכן אין לי שום ספק בזה, ואם כן אין לי שום ספק שהוא מחמת שהיה לו ספק בזה, ולכ

ש: אתה יודע מה הוא עשה? הוא הלך לבית הכנסת ואמר תפילה מיוחדת שהוא חיבר בעצמו, שהוא מבקש מהקב"ה שיעשה לו נס ויגלה לו מי הרוצח. אתה מבין? הוא לא הלך למשטרה, הוא לא הלך לחקירה, הוא הלך לבית הכנסת ואמר תפילה. ואתה יודע מה? הקב"ה עשה לו נס. הוא גיל

ואחר כך הוא נכנס לחדר הסמוך, ואני שמעתי את הקולות שלו מדברים עם מישהו אחר. אחר כך הוא יצא משם, ואני נכנסתי לחדר הסמוך, ושם ישבו שני אנשים, אחד מהם היה לבוש בבגדים אזרחיים, והשני היה לבוש במדים. הוא שאל אותי כמה שאלות, ואני עניתי לו. אחר כך הוא אמר לי שאני יכול ללכת הביתה, ושהוא יתקשר אלי מאוחר יותר. אני לא יודע למה הוא התקשר אלי, אבל הוא התקשר אלי, ואני הלכתי אליו למשרד שלו. הוא אמר לי שהוא רוצה שאני אעבוד אצלו, ואני הסכמתי. אני לא יודע למה הוא בחר דווקא בי, אבל הוא בחר בי, ואני עבדתי אצלו במשך כמה חודשים. אחר כך הוא אמר לי שהוא רוצה שאני אלך לבית הדין הצבאי, ואני הלכתי לבית הדין הצבאי, ושם ישבו שלושה שופטים, ושני עורכי דין, אחד מהם היה עורך הדין שלי, והשני היה עורך הדין של המדינה. אני לא יודע למה הוא היה שם, אבל הוא היה שם, ואני לא שאלתי אותו שאלות. אחר כך השופטים יצאו מהחדר, ואחרי כמה דקות הם חזרו, ואחד השופטים אמר שהוא מזכה אותי מכל האשמות, ושאני יכול ללכת הביתה. אני לא יודע למה הוא אמר את זה, אבל הוא אמר את זה, ואני הלכתי הביתה. אחר כך הוא התקשר אלי שוב, ואני הלכתי אליו שוב, ואני עבדתי אצלו במשך כמה חודשים נוספ

ליה ליה ליה

ומשפחתו של הנאשם, שהיו נוכחים באולם, פרצו בבכי. הנאשם עצמו נשאר איתן ולא הראה כל רגש. הוא הביט בשופטים ולא הסיר את עיניו מהם. הוא הקשיב לדברי השופטים בקשב רב, ולא הראה כל סימן של חרטה או של פחד. הוא ישב זקוף ונראה כאילו הוא מחכה לשמוע את גזר הדין.

השופטים הודיעו לנאשם כי הם גוזרים עליו עונש של מאסר עולם. הנאשם הנהן בראשו, אך לא אמר דבר. הוא קם ממקומו, ופנה לעזוב את האולם. בדרכו החוצה הוא עבר ליד משפחתו, ונפרד מהם בחיבוק ובנשיקה. הוא לחש להם כמה מילים, שאיש לא שמע מה הן היו. לאחר מכן הוא יצא מהאולם, ונלקח לכלא.

בכלא הוא הוכנס לתא קטן, שבו היה מיטה, שולחן וכיסא. הוא ישב על המיטה, והביט בקירות התא. הוא חשב על כל מה שקרה לו, ועל כל מה שעשה. הוא חשב על הקורבן שלו, ועל משפחתו. הוא חשב על העתיד, ועל מה שיקרה לו בשנים הבאות. הוא חשב על הכל, אך לא הרגיש כלום. הוא היה ריק מרגשות, כמו מכונה.

הימים עברו לאט, והנאשם נשאר בתא שלו, ללא קשר עם העולם החיצון. הוא לא קיבל מכתבים, ולא ביקורים. הוא לא יצא לטיולים, ולא השתתף בפעילויות. הוא רק ישב בתא שלו, וחיכה. הוא חיכה לשום דבר, כי הוא ידע שאין לו על מה לחכות. הוא ידע שהוא יישאר בכלא עד סוף ימיו, ושלעולם לא יראה את העולם החיצון שוב.

הנאשם ישב בתא שלו, והביט בקירות. הוא חשב על כל מה שקרה לו, ועל כל מה שעשה. הוא חשב על הקורבן שלו, ועל משפחתו. הוא חשב על העתיד, ועל מה שיקרה לו בשנים הבאות. הוא חשב על הכל, אך לא הרגיש כלום. הוא היה ריק מרגשות, כמו מכונה.

הימים עברו לאט, והנאשם נשאר בתא שלו, ללא קשר עם העולם החיצון. הוא לא קיבל מכתבים, ולא ביקורים. הוא לא יצא לטיולים, ולא השתתף בפעילויות. הוא רק ישב בתא שלו, וחיכה. הוא חיכה לשום דבר, כי הוא ידע שאין לו על מה לחכות. הוא ידע שהוא יישאר בכלא עד סוף ימיו, ושלעולם לא יראה את העולם החיצון שוב.

הנאשם ישב בתא שלו, והביט בקירות. הוא חשב על כל מה שקרה לו, ועל כל מה שעשה. הוא חשב על הקורבן שלו, ועל משפחתו. הוא חשב על העתיד, ועל מה שיקרה לו בשנים הבאות. הוא חשב על הכל, אך לא הרגיש כלום. הוא היה ריק מרגשות, כמו מכונה.

הימים עברו לאט, והנאשם נשאר בתא שלו, ללא קשר עם העולם החיצון. הוא לא קיבל מכתבים, ולא ביקורים. הוא לא יצא לטיולים, ולא השתתף בפעילויות. הוא רק ישב בתא שלו, וחיכה. הוא חיכה לשום דבר, כי הוא ידע שאין לו על מה לחכות. הוא ידע שהוא יישאר בכלא עד סוף ימיו, ושלעולם לא יראה את העולם החיצון שוב.

הנאשם ישב בתא שלו, והביט בקירות. הוא חשב על כל מה שקרה לו, ועל כל מה שעשה. הוא חשב על הקורבן שלו, ועל משפחתו. הוא חשב על העתיד, ועל מה שיקרה לו בשנים הבאות. הוא חשב על הכל, אך לא הרגיש כלום. הוא היה ריק מרגשות, כמו מכונה.

הימים עברו לאט, והנאשם נשאר בתא שלו, ללא קשר עם העולם החיצון. הוא לא קיבל מכתבים, ולא ביקורים. הוא לא יצא לטיולים, ולא השתתף בפעילויות. הוא רק ישב בתא שלו, וחיכה. הוא חיכה לשום דבר, כי הוא ידע שאין לו על מה לחכות. הוא ידע שהוא יישאר בכלא עד סוף ימיו, ושלעולם לא יראה את העולם החיצון שוב.

ומשפחתו של הנאשם, שהיו נוכחים באולם, פרצו בבכי. הנאשם עצמו נשאר איתן ולא הראה כל רגש. הוא הביט בשופטים ולא הסיר את עיניו מהם. הוא הקשיב לדברי השופטים בקשב רב, ולא הראה כל סימן של חרטה או של פחד. הוא ישב זקוף ונראה כאילו הוא מחכה לשמוע את גזר הדין.

השופטים הודיעו לנאשם כי הם גוזרים עליו עונש של מאסר עולם. הנאשם הנהן בראשו, אך לא אמר דבר. הוא קם ממקומו, ופנה לעזוב את האולם. בדרכו החוצה הוא עבר ליד משפחתו, ונפרד מהם בחיבוק ובנשיקה. הוא לחש להם כמה מילים, שאיש לא שמע מה הן היו. לאחר מכן הוא יצא מהאולם, ונלקח לכלא.

בכלא הוא הוכנס לתא קטן, שבו היה מיטה, שולחן וכיסא. הוא ישב על המיטה, והביט בקירות התא. הוא חשב על כל מה שקרה לו, ועל כל מה שעשה. הוא חשב על הקורבן שלו, ועל משפחתו. הוא חשב על העתיד, ועל מה שיקרה לו בשנים הבאות. הוא חשב על הכל, אך לא הרגיש כלום. הוא היה ריק מרגשות, כמו מכונה.

הימים עברו לאט, והנאשם נשאר בתא שלו, ללא קשר עם העולם החיצון. הוא לא קיבל מכתבים, ולא ביקורים. הוא לא יצא לטיולים, ולא השתתף בפעילויות. הוא רק ישב בתא שלו, וחיכה. הוא חיכה לשום דבר, כי הוא ידע שאין לו על מה לחכות. הוא ידע שהוא יישאר בכלא עד סוף ימיו, ושלעולם לא יראה את העולם החיצון שוב.

הנאשם ישב בתא שלו, והביט בקירות. הוא חשב על כל מה שקרה לו, ועל כל מה שעשה. הוא חשב על הקורבן שלו, ועל משפחתו. הוא חשב על העתיד, ועל מה שיקרה לו בשנים הבאות. הוא חשב על הכל, אך לא הרגיש כלום. הוא היה ריק מרגשות, כמו מכונה.

הימים עברו לאט, והנאשם נשאר בתא שלו, ללא קשר עם העולם החיצון. הוא לא קיבל מכתבים, ולא ביקורים. הוא לא יצא לטיולים, ולא השתתף בפעילויות. הוא רק ישב בתא שלו, וחיכה. הוא חיכה לשום דבר, כי הוא ידע שאין לו על מה לחכות. הוא ידע שהוא יישאר בכלא עד סוף ימיו, ושלעולם לא יראה את העולם החיצון שוב.

ולא יכול לשמוע את הקול. ואז הוא מבין שהוא עצמו הוא הקול. הוא מבין שהוא עצמו הוא הקול. הוא מבין שהוא עצמו הוא הקול.

אמא: אבל אני לא רוצה שתלכי לשם. זה מקום מסוכן.

ב: למה אמא? מה יכול לקרות לי שם?

אמא: אני לא יודעת, אבל אני מרגישה שזה לא טוב שתלכי לשם.

ב: אמא, אני כבר גדולה. אני יכולה לדאוג לעצמי.

אמא: אני יודעת שאת גדולה, אבל אני עדיין דואגת לך.

ב: אמא, אני מבטיחה שאני אהיה זהירה. אני לא אתקרב לאף אחד שנראה מוזר.

אמא: אני לא יודעת, ב. אני לא רוצה שתלכי לשם.

ב: אמא, אני חייבת ללכת. אני צריכה לעזור לאבא בעבודה.

אמא: אני יודעת, אבל אני לא רוצה שתלכי לבד.

ב: אמא, אני לא אהיה לבד. אני אהיה עם כל הילדים האחרים

ב: ...ומי שהיה בדרך ובקש לחזור ולא מצא מקום ללון בו, אלא בבית הקברות, ישכב בבית הקברות, שאין שם מזיקים. ואם יש שם מזיקים, אין ישכב שם, שמא יזיקוהו. ואם ישכב שם, יקיף עצמו בעיגול של ברזל, ויקרא בתוכו שמות הקדושים, ולא יזיקוהו. ואם אין לו ברזל, יקרא בתוכו שמות הקדושים, ולא יזיקוהו. ואם אין לו ברזל ולא יודע שמות הקדושים, ישכב בתוך ארון המתים, ולא יזיקוהו. ואם אין לו ארון המתים, ישכב בתוך קבר המתים, ולא יזיקוהו. ואם אין לו קבר המתים, ישכב בתוך קבר הרשעים, ולא יזיקוהו. ואם אין לו קבר הרשעים, ישכב בתוך קבר הצדיקים, ולא יזיקוהו. ואם אין לו קבר הצדיקים, ישכב בתוך קבר הנביאים, ולא יזיקוהו. ואם אין לו קבר הנביאים, ישכב בתוך קבר הכהנים, ולא יזיקוהו. ואם אין לו קבר הכהנים, ישכב בתוך קבר הלוים, ולא יזיקוהו. ואם אין לו קבר הלוים, ישכב בתוך קבר ישראל, ולא יזיקוהו. ואם אין לו קבר ישראל, ישכב בתוך קבר הגרים, ולא יזיקוהו. ואם אין לו קבר הגרים, ישכב בתוך קבר העכו"ם, ולא יזיקוהו. ואם אין לו קבר העכו"ם, ישכב בתוך קבר הנשים, ולא יזיקוהו. ואם אין לו קבר הנשים, ישכב בתוך קבר הקטנים, ולא יזיקוהו. ואם אין לו קבר הקטנים, ישכב בתוך קבר הגדולים, ולא יזיקוהו. ואם אין לו קבר הגדולים, ישכב בתוך קבר הזקנים, ולא יזיקוהו. ואם אין לו קבר הזקנים, ישכב בתוך קבר הבחורים, ולא יזיקוהו. ואם אין לו קבר הבחורים, ישכב בתוך קבר הבתולות, ולא יזיקוהו. ואם אין לו קבר הבתולות, ישכב בתוך קבר הנשואות, ולא יזיקוהו. ואם אין לו קבר הנשואות, ישכב בתוך קבר האלמנות, ולא יזיקוהו. ואם אין לו קבר האלמנות, ישכב בתוך קבר הגרושות, ולא יזיקוהו. ואם אין לו קבר הגרושות, ישכב בתוך קבר הזונות, ולא יזיקוהו. ואם אין לו קבר הזונות, ישכב בתוך קבר הגנבים, ולא יזיקוהו. ואם אין לו קבר הגנבים, ישכב בתוך קבר הרוצחים, ולא יזיקוהו. ואם אין לו קבר הרוצחים, ישכב בתוך קבר המלכים, ולא יזיקוהו. ואם אין לו קבר המלכ

ולכן אין לנו שום ראיה מזה שהיה מנהג בזמן הגמרא לומר קדיש על המת. ועוד, דאפילו אם נאמר שהיה מנהג כזה, אין זה מוכיח שהיה מנהג כללי בכל ישראל, שהרי מצינו הרבה מנהגים שהיו נוהגים בזמן הגמרא ולא נתקבלו בכל ישראל. ואפילו אם נאמר שהיה מנהג כללי בכל ישראל, אין זה מוכיח שהיה מנהג כללי בכל הדורות, שהרי מצינו הרבה מנהגים שהיו נוהגים בזמן הגמרא ולא נתקבלו בכל הדורות. ואפילו אם נאמר שהיה מנהג כללי בכל הדורות, אין זה מוכיח שהיה מנהג כללי בכל המקומות, שהרי מצינו הרבה מנהגים שהיו נוהגים בכל המקומות ולא נתקבלו בכל המקומות. ואפילו אם נאמר שהיה מנהג כללי בכל המקומות, אין זה מוכיח שהיה מנהג כללי בכל הזמנים, שהרי מצינו הרבה מנהגים שהיו נוהגים בכל הזמנים ולא נתקבלו בכל הזמנים. ואפילו אם נאמר שהיה מנהג כללי בכל הזמנים, אין זה מוכיח שהיה מנהג כללי בכל האנשים, שהרי מצינו הרבה מנהגים שהיו נוהגים בכל האנשים ולא נתקבלו בכל האנשים. ואפילו אם נאמר שהיה מנהג כללי בכל האנשים, אין זה מוכיח שהיה מנהג כללי בכל הנשים, שהרי מצינו הרבה מנהגים שהיו נוהגים בכל הנשים ולא נתקבלו בכל הנשים. ואפילו אם נאמר שהיה מנהג כללי בכל הנשים, אין זה מוכיח שהיה מנהג כללי בכל הקטנים, שהרי מצינו הרבה מנהגים שהיו נוהגים בכל הקטנים ולא נתקבלו בכל הקטנים. ואפילו אם נאמר שהיה מנהג כללי בכל הקטנים, אין זה מוכיח שהיה מנהג כללי בכל הגדולים, שהרי מצינו הרבה מנהגים שהיו נוהגים בכל הגדולים ולא נתקבלו בכל הגדולים. ואפילו אם נאמר שהיה מנהג כללי בכל הגדולים, אין זה מוכיח שהיה מנהג כללי בכל העניים, שהרי מצינו הרבה מנהגים שהיו נוהגים בכל העניים ולא נתקבלו בכל העניים. ואפילו אם נאמר שהיה מנהג כללי בכל העניים, אין זה מוכיח שהיה מנהג כללי בכל העשירים, שהרי מצינו הרבה מנהגים שהיו נוהגים בכל העשירים ולא נתקבלו בכל העשירים. ואפילו אם נאמר שהיה מנהג כללי בכל העשירים, אין זה מוכיח שהיה מנהג כללי בכל החכמים, שהרי מצינו הרבה מנהגים שהיו נוהגים בכל החכמים ולא נתקבלו בכל החכמים. ואפילו אם נאמר שהיה מנהג כללי בכל החכמים, אין זה מוכיח שהיה מנהג כללי בכל הטיפשים, שהרי מצינו הרבה מנהגים שהיו נוהגים בכל הטיפשים ולא נתקבלו בכל הטיפשים. ואפילו אם נאמר שהיה מנהג כללי בכל הטיפשים, אין זה מוכיח שהיה מנהג כללי בכל הצדיקים, שהרי מצינו הרבה מנהגים שהיו נוהגים בכל הצדיקים ולא נתקבלו בכל הצדיקים. ואפילו אם נאמר שהיה מנהג כללי בכל הצדיקים, אין זה מוכיח שהיה מנהג כללי בכל הרשעים, שהרי מצינו הרבה מנהגים שהיו נוהגים בכל הרשעים ולא נתקבלו בכל הרשעים. ואפילו אם נאמר שהיה מנהג כללי בכל הרשעים, אין זה מוכיח שהיה מנהג כללי בכל הבינונים, שהרי מצינו הרבה מנהגים שהיו נוהגים בכל הבינונים ולא נתקבלו בכל הבינונים. ואפילו אם נאמר שהיה מנהג כללי בכל הבינונ

שמואל א טז

ויהי כבואם וירא את אליאב ויאמר אך נגד ה׳ משיחו: ויאמר ה׳ אל שמואל אל תבט אל מראהו ואל גבה קומתו כי מאסתיהו כי לא אשר יראה האדם כי האדם יראה לעינים וה׳ יראה ללבב: ויקרא ישי אל אבינדב ויעבירהו לפני שמואל ויאמר גם בזה לא בחר ה׳: ויעבר ישי את שמה ויאמר גם בזה לא בחר ה׳: ויעבר ישי שבעת בניו לפני שמואל ויאמר שמואל אל ישי לא בחר ה׳ באלה: ויאמר שמואל אל ישי התמו הנערים ויאמר עוד שאר הקטן והנה רעה בצאן: ויאמר שמואל אל ישי שלחה ולקחנו כי לא נסב עד בואו פה: וישלח ויבאהו והוא אדמוני עם יפה עינים וטוב רואי ויאמר ה׳ קום משחהו כי זה הוא: ויקח שמואל את קרן השמן וימשח אתו בקרב אחיו ותצלח רוח ה׳ אל דוד מהיום ההוא ומעלה ויקם שמואל וילך הרמתה:

ויסר רוח ה׳ מעם שאול ובעתתו רוח רעה מאת ה׳: ויאמרו עבדי שאול אליו הנה נא רוח אלהים רעה מבעתך: יאמר אדוננו יצוה נא עבדיך הנצבים על פניך יבקשו איש יודע מנגן בכנור והיה בהיות עליך רוח אלהים רעה ונגן בידו וטוב לך: ויאמר שאול אל עבדיו ראו נא לי איש מיטיב לנגן והבאתם אתו אלי: ויען אחד מן הנערים ויאמר הנה ראיתי בן לישי בית הלחמי יודע נגן וגבור חיל ואיש מלחמה ונבון דבר ואיש תואר וה׳ עמו: וישלח שאול מלאכים אל ישי ויאמר שלחה אלי את דוד בנך אשר עם הצאן: ויקח ישי חמור נשא לחם ונאד יין ועז אחת וישלח ביד דוד בנו אל שאול: ויבא דוד אל שאול ויעמד לפניו ויאהבהו מאד ויהי נשא כליו: ושלח שאול אל ישי לאמר יעמד נא דוד לפני כי מצא חן בעיני: והיה בהיות רוח אלהים אל שאול ולקח דוד את הכנור וניגן בידו ורוח לשאול ומטב לו ורוח הרעה סרה מעליו:

ויאספו פלשתים את מחניהם למלחמה ונאספו שוכה אשר ליהודה ויחנו בין שוכה ובין עזקה באפס דמים: ושאול ואיש ישראל נאספו ויחנו בעמק האלה ויערכו מלחמה לקראת פלשתים: ופלשתים עמדים על ההר מזה וישראל עמדים על ההר מזה והגיא ביניהם: ויצא איש הבינים מערכות פלשתים גלית שמו מגת גבהו ששת אמות וזרת: וכובע נחשת על ראשו ושרין קשקשים הוא לבוש ומשקל השרין חמשת אלפים שקלים נחשת: ומצחות נחשת על רגליו וכידון נחשת בין כתפיו: ונפח רמחו כמנור ארגים וצפיחת ברזל רמחו ששת אלפי שקלי ברזל ונושא הצנה הלך לפניו: ויעמד ויקרא אל מערכות ישראל ויאמר להם למה תצאו לערוך מלחמתכם הלוא אנכי הפלשתי ואתם עבדים לשאול בחרו לכם איש וירד אלי: אם יוכל להלחם אתי והכני והייתי לכם לעבדים ואם אני אוכל לו והכיתיו והייתם לנו לעבדים ועבדתם אתנו: ויאמר הפלשתי אני חרפתי את מערכות ישראל היום הזה תנו לי איש ונלחמה יחדו: וישמע שאול וכל ישראל את דברי הפלשתי האלה ויחתו וייראו מאד:

ודוד בן איש אפרתי הזה מבית לחם יהודה ושמו ישי ולו שמונה בנים והאיש בימי שאול זקן בא באנשים: וילכו שלשת בני ישי הגדולים ההלכים אחרי שאול למלחמה ושמות שלשת בניו אשר הלכו במלחמה אליאב הבכור ומשנהו אבינדב והשלישי שמה: ודוד הקטן ושלשה הגדולים הלכו אחרי שאול: ודוד הלך ושב מעל שאול לרעות את צאן אביו בבית לחם: ויגש הפלשתי השכם והערב ויתיצב ארבעים יום:

ויאמר ישי אל דוד בנו קח נא לאחיך אפה הקלי הזה והרץ המחנה לאחיך: ואת עשרת חרצי החלב האלה תביא לשר האלף ופקד את שלשת אחיך שלום לשלומם וקח את ערבונם: ושאול והם וכל איש ישראל בעמק האלה נלחמים את פלשתים: וישכם דוד בבקר ויטש את הצאן על שומר ויקח וילך כאשר צוהו ישי ויבא המעגלה והצבא יצא לתערכה ויריעו במלחמה: ותערך ישראל ופלשתים מערכה לעמת מערכה: ויטש דוד את כליו ביד שומר הכלים וירץ אל המערכה ויבא וישאל את אחיו לשלום: ובדברו עמם והנה האיש בינים עלה גלית שמו הפלשתי מערכות פלשתים וידבר כדברים האלה וישמע דוד: וכל איש ישראל בראות את האיש ויברחו מפניו וייראו מאד: ויאמר איש ישראל הראיתם האיש העלה הזה כי להחרף את ישראל עלה והיה האיש אשר יכנו יעשרנו המלך עשר גדול והבת יתן לו ואת בית אביו יעשה חפשי בישראל: ויאמר דוד אל האנשים העמדים עמו לאמר מה יעשה לאיש אשר יכה את הפלשתי הזה והסיר חרפה מעל ישראל כי מי הפלשתי הערל הזה כי חרף מערכות אלהים חיים: ויענהו העם כדבר הזה לאמר כה יעשה לאיש אשר יכנו: וישמע אליאב אחיו הגדול בדברו אל האנשים ויחר אף אליאב בדוד ויאמר למה זה ירדת ועל מי עזבת המעט ההוא במדבר אני ידעתי את זדונך ואת רע לבבך כי למען ראות המלחמה ירדת: ויאמר דוד מה עשיתי עתה הלא דבר היה: ויסר מאתו אל עבר אחר ויאמר כדבר הזה ויענהו העם כראשון: וישמעו הדברים אשר דבר דוד ויגידו לפני שאול ויקחהו: ויאמר דוד אל שאול אל יפל לב אדם עליו עבדך ילך ונלחם עם הפלשתי הזה: ויאמר שאול אל דוד לא תוכל ללכת אל הפלשתי הזה לנלחם אתו כי נער אתה והוא איש מלחמה מנעוריו: ויאמר דוד אל שאול רעה היה עבדך לאביו בצאן ובא הארי ואת הדב ונשא שה מתוך העדר: ויצאתי אחריו והכתיהו והצלתי מפיו והוא קם עלי והחזקתי בזקנו והכתיהו והמיתיו: גם את הארי גם את הדב הכה עבדך והיה הפלשתי הערל הזה כאחד מהם כי חרף מערכות אלהים חיים: ויאמר דוד ה׳ אשר הצילני מיד הארי ומיד הדב הוא יצילני מיד הפלשתי הזה ויאמר שאול אל דוד לך וה׳ יהי עמך: וילבש שאול את דוד מדיו ונתן קובע נחשת על ראשו וילבש אתו שריון: ויחגר דוד את חרבו על מדיו ויחל ללכת כי לא נסה ויאמר דוד אל שאול לא אוכל ללכת בזה כי לא נסיתי ושמו דוד מעליו: ויקח מקלו בידו ויבחר לו חמשה חלקי אבנים מן הנחל וישם אתם בכלי הרועים אשר לו במלקחת והקלע בידו וינש אל הפלשתי: וילך הפלשתי הלוך וקרב אל דוד ואיש נושא הצנה לפניו: ויבט הפלשתי וירא את דוד ויבזהו כי היה נער ואדמוני עם יפה מראה: ויאמר הפלשתי אל דוד הכלב אנכי כי אתה בא אלי במקלות ויקלל הפלשתי את דוד באלהיו: ויאמר הפלשתי אל דוד לכה אלי ואתנה את בשרך לעוף השמים ולבהמת השדה: ויאמר דוד אל הפלשתי אתה בא אלי בחרב ובחנית ובכידון ואנכי בא אליך בשם ה׳ צבאות אלהי מערכות ישראל אשר חרפת: היום הזה יסגרך ה׳ בידי והכיתיך והסירתי ראשך מעליך ונתתי פגרי מחנה פלשתים היום הזה לעוף השמים ולחית הארץ וידעו כל הקהל הזה כי לא בחרב ובחנית יהושיע ה׳ כי לה׳ המלחמה ונתן אתכם בידנו: ויהי כקום הפלשתי וילך ויגש לקראת דוד וימהר דוד ורץ המערכה לקראת הפלשתי: וישלח דוד את ידו אל הכלי ויקח משם אבן ויקלע וישך את הפלשתי במצחו ותטבע האבן במצחו ויפל על פניו ארצה: ויתגבר דוד מן הפלשתי במקלע ובאבן והך את הפלשתי וימיתהו ואין חרב ביד דוד: וירץ דוד ויעמד אל הפלשתי ויקח את חרבו וישלפה מתערה ויכרתהו בה ויכרת את ראשו וירא הפלשתים כי מת גבורם וינוסו: וישראל ויהודה קמו ויריעו וירדפו את פלשתים עד בואך לגיא ועד שערי עקרון ויפלו חללי פלשתים בדרך שערים ועד גת ועד עקרון: וישובו בני ישראל משאף אחרי פלשתים ויבזזו את מחניהם: ואת ראש הפלשתי לקח דוד והביאו ירושלם ואת כליו שם נתן באהלו:

וכראות שאול את דוד יצא לקראת הפלשתי אל אבנר שר הצבא בן מי זה הנער אבנר ויאמר חי נפשך המלך אם ידעתי: ויאמר המלך שאל אתה בן מי הנער הזה: וכבואו בשוב דוד מהכות את הפלשתי ויקחהו אבנר ויביאהו לפני שאול וראש הפלשתים בידו: ויאמר אליו שאול בן מי אתה הנער ויען דוד אני בן עבדך ישי בית הלחמי:

והיה ככלותו לדבר אל שאול ונפש יהונתן נקשרה בנפש דוד ויאהבהו יהונתן כנפשו: ויקחהו שאול ביום ההוא ולא נתנו לשוב בית אביו: ויכרת יהונתן ודוד ברית באהבתו אתו כנפשו: ויתפשט יהונתן את המעיל אשר עליו ויתנהו לדוד וכל אשר לו עד חרבו ועד קשתו ועד חגורתו: ויצא דוד בכל אשר ישלחנו שאול יתנהג בחכמה וישם שאול אותו על אנשי המלחמה ויטב בעיני כל העם וגם בעיני עבדי שאול:

והיה בבואם בשוב דוד מהכות את הפלשתי ותצאנה הנשים מכל ערי ישראל השירות והמחלות לקראת שאול המלך בתפים בשמחה ובשלשים: ותענינה הנשים המשחקות ותאמרנה הכה שאול באלפיו ודוד ברבבותיו: ויחר לשאול מאד וירע בעיניו הדבר הזה ויאמר נתנו לדוד רבבות ולי נתנו האלפים ועוד לו אך המלוכה: ויהי שאול עין את דוד מן היום ההוא ומעלה:

ויהי ממחרת ותצלח רוח אלהים רעה אל שאול ויתנבא בתוך הבית ודוד מנגן בידו כדבר יום ביום והחנית בכף שאול: וישלך שאול את החנית ויאמר אכה בדוד בקיר ודוד פנה מפניו פעמים: ויירא שאול מפני דוד כי ה׳ היה עמו ומעם שאול סר: ויסירהו שאול מעמו וישמהו לו שר אלף ויצא ויבא לפני העם: ויהי דוד בכל דרכיו משכיל וה׳ עמו: וירא שאול כי משכיל הוא מאד ויגר מפניו: וכל ישראל ויהודה אהב את דוד כי הוא יוצא ובא לפניהם:

ויאמר שאול אל דוד הנה בתי הגדולה מרב אתננה לך לאשה רק היה לי לבן חיל והלחם מלחמות ה׳ ושאול אמר אל תהי ידי בו תהי בו יד פלשתים: ויאמר דוד אל שאול מי אנכי ומי חייי משפחת אבי בישראל כי אחתן במלך: ויהי בעת תתן מרב לדוד ותתן את מיכל בתו לאיש ויתנה לעדריאל המחלתי לאשה: ותאהב מיכל בת שאול את דוד ויגידו לשאול וייטב הדבר בעיניו: ויאמר שאול אתננה לו ותהי לו למוקש ותהי עליו יד פלשתים: ויאמר שאול אל דוד בחתנה תתחתן היום בשנית ויצו שאול את עבדיו דברו אל דוד בלחש לאמר הנה חפץ בך המלך ואוהבך כל עבדיו ועתה היה חתן למלך: וידברו עבדי שאול באזני דוד כל הדברים האלה ויאמר דוד הנקל בעיניכם להתחתן במלך ואנכי איש רש ונקלה: ויגידו עבדי שאול לו לאמר כדבר הזה דבר דוד: ויאמר שאול כה תאמרון לדוד אין חפץ למלך במוהר כי אם מאה ערלות פלשתים להנקם בגוי אויבי שאול ודוד עלה בלבו להפיל בפלשתים: ויקומו דוד והאנשים אשר עמו ויכו בפלשתים מאתים איש ויביא דוד את ערלותיהם ויתנום במלואים למלך להתחתן במלך ויתן שאול לו את מיכל בתו לאשה: וירא שאול וידע כי ה׳ עם דוד ומיכל בת שאול אהבתהו עוד: ויוסיפו עוד פלשתים לצאת ויהי מדי צאתם ויצלח דוד מכל עבדי שאול וייקר שמו מאד:

ויהי כי שב דוד מהכות את הפלשתי ותשב ירושלם ויקח את כלי הנשק אשר בביתו וישם בבית עשתרות ויתנם בבית אביו: ויאמר אל אחיו ואל בני עמו את אשר עשה לו שאול ואת אשר הרג את גלית ויתנם לפני שאול: ויאמר שאול אל דוד בן מי אתה הנער ויען דוד אני בן עבדך ישי בית הלחמי:

ד"ר אלון: אני חושב שאנחנו מתחילים להבין את הדברים שאתה אומר. אבל אני חושב שיש עוד כמה דברים שחשוב לנו לשמוע ממך. אתה אומר שהמפתח לשינוי הוא בלב, ושהלב הוא מרכז הרגשות. אבל אנחנו יודעים שרגשות יכולים להיות גם מבלבלים ומטעים. איך אפשר לדעת מתי הרגש שלנו מדויק ומתי הוא מטעה?

ד"ר אלון: זו שאלה מצוינת, ואני שמח שאתה שואל אותה. אני לא חושב שאפשר לדעת בוודאות מתי רגש מדויק ומתי הוא מטעה. אבל אני חושב שיש כמה כללים שיכולים לעזור לנו. הכלל הראשון הוא לשים לב לגוף. הגוף שלנו יודע הרבה יותר ממה שאנחנו חושבים שהוא יודע. כשאנחנו כועסים, הגוף שלנו מתכונן לקרב. כשאנחנו מפחדים, הגוף שלנו מתכונן לברוח. כשאנחנו מתאהבים, הגוף שלנו מתכונן לקרבה. אם אנחנו מקשיבים לגוף, אנחנו יכולים לקבל מידע חשוב על הרגשות שלנו.

ד"ר אלון: הכלל השני הוא לשים לב לדפוסים. אם אנחנו חווים את אותו רגש שוב ושוב במצבים שונים, כנראה שהרגש הזה מספר לנו משהו חשוב על עצמנו. למשל, אם אני כועס כל פעם שמישהו מבקר אותי, אולי הכעס שלי לא רק על הביקורת הספציפית הזאת, אלא על משהו עמוק יותר בתוכי. אולי אני רגיש מדי לביקורת, או אולי אני מחפש אישור מבחוץ במקום לחפש אותו בפנים.

ד"ר אלון: הכלל השלישי הוא להתייעץ. אנחנו לא חייבים לעבור את כל זה לבד. לפעמים אנחנו זקוקים לעיניים של מישהו אחר כדי לראות את הדברים בצורה ברורה יותר. חבר טוב, מטפל, או אפילו ספר טוב יכולים לעזור לנו להבין את הרגשות שלנו בצורה עמוקה יותר.

ד"ר אלון: אני חושב שאנחנו מתחילים להבין את הדברים שאתה אומר. אבל אני חושב שיש עוד כמה דברים שחשוב לנו לשמוע ממך. אתה אומר שהמפתח לשינוי הוא בלב, ושהלב הוא מרכז הרגשות. אבל אנחנו יודעים שרגשות יכולים להיות גם מבלבלים ומטעים. איך אפשר לדעת מתי הרגש שלנו מדויק ומתי הוא מטעה?

ד"ר אלון: זו שאלה מצוינת, ואני שמח שאתה שואל אותה. אני לא חושב שאפשר לדעת בוודאות מתי רגש מדויק ומתי הוא מטעה. אבל אני חושב שיש כמה כללים שיכולים לעזור לנו. הכלל הראשון הוא לשים לב לגוף. הגוף שלנו יודע הרבה יותר ממה שאנחנו חושבים שהוא יודע. כשאנחנו כועסים, הגוף שלנו מתכונן לקרב. כשאנחנו מפחדים, הגוף שלנו מתכונן לברוח. כשאנחנו מתאהבים, הגוף שלנו מתכונן לקרבה. אם אנחנו מקשיבים לגוף, אנחנו יכולים לקבל מידע חשוב על הרגשות שלנו בצורה עמוקה יותר.

ד"ר אלון: הכלל השני הוא לשים לב לדפוסים. אם אנחנו חווים את אותו רגש שוב ושוב במצבים שונים, כנראה שהרגש הזה מספר לנו משהו חשוב על עצמנו. למשל, אם אני כועס כל פעם שמישהו מבקר אותי, אולי הכעס שלי לא רק על הביקורת הספציפית הזאת, אלא על משהו עמוק יותר בתוכי. אולי אני רגיש מדי לביקורת, או אולי אני מחפש אישור מבחוץ במקום לחפש אותו בפנים.

ד"ר אלון: הכלל השלישי הוא להתייעץ. אנחנו לא חייבים לעבור את כל זה לבד. לפעמים אנחנו זקוקים לעיניים של מישהו אחר כדי לראות את הדברים בצורה ברורה יותר. חבר טוב, מטפל, או אפילו ספר טוב יכולים לעזור לנו להבין את הרגשות שלנו בצורה עמוקה יותר.

ד"ר אלון: אני חושב שאנחנו מתחילים להבין את הדברים שאתה אומר. אבל אני חושב שיש עוד כמה דברים שחשוב לנו לשמוע ממך. אתה אומר שהמפתח לשינוי הוא בלב, ושהלב הוא מרכז הרגשות. אבל אנחנו יודעים שרגשות יכולים להיות גם מבלבלים ומטעים. איך אפשר לדעת מתי הרגש שלנו מדויק ומתי הוא מטעה?

ד"ר אלון: זו שאלה מצוינת, ואני שמח שאתה שואל אותה. אני לא חושב שאפשר לדעת בוודאות מתי רגש מדויק ומתי הוא מטעה. אבל אני חושב שיש כמה כללים שיכולים לעזור לנו. הכלל הראשון הוא לשים לב לגוף. הגוף שלנו יודע הרבה יותר ממה שאנחנו חושבים שהוא יודע. כשאנחנו כועסים, הגוף שלנו מתכונן לקרב. כשאנחנו מפחדים, הגוף שלנו מתכונן לברוח. כשאנחנו מתאהבים, הגוף שלנו מתכונן לקרבה. אם אנחנו מקשיבים לגוף, אנחנו יכולים לקבל מידע חשוב על הרגשות שלנו בצורה עמוקה יותר.

ד"ר אלון: הכלל השני הוא לשים לב לדפוסים. אם אנחנו חווים את אותו רגש שוב ושוב במצבים שונים, כנראה שהרגש הזה מספר לנו משהו חשוב על עצמנו. למשל, אם אני כועס כל פעם שמישהו מבקר אותי, אולי הכעס שלי לא רק על הביקורת הספציפית הזאת, אלא על משהו עמוק יותר בתוכי. אולי אני רגיש מדי לביקורת, או אולי אני מחפש אישור מבחוץ במקום לחפש אותו בפנים.

ד"ר אלון: הכלל השלישי הוא להתייעץ. אנחנו לא חייבים לעבור את כל זה לבד. לפעמים אנחנו זקוקים לעיניים של מישהו אחר כדי לראות את הדברים בצורה ברורה יותר. חבר טוב, מטפל, או אפילו ספר טוב יכולים לעזור לנו להבין את הרגשות שלנו בצורה עמוקה יותר.

ואני מאמין שהוא יעשה זאת. אני מאמין שהוא יעשה זאת. אני מאמין שהוא יעשה זאת. א

ליד: אבל אם הוא אומר לו שלא יעשה כן, אלא יעשה כמו שהוא רוצה, אין לו לשמוע לו, כי אין לו לעשות כן אלא כמו שהוא אומר לו. ואם הוא אומר לו שיעשה כן, אז יעשה כן. ואם הוא אומר לו שלא יעשה כן, אז לא יעשה כן

ומשם הלכו אל הר סיני. ושם נתן להם את התורה. ואחר כך הלכו אל ארץ ישראל. ושם בנו את בית המקדש. ושם היו עובדים את ה' אלהיהם. ושם היו שומרים את כל המצוות. ושם היו חיים חיים טובים. ושם היו שמחים תמיד. ושם היו אוהבים זה את זה. ושם היו עוזרים זה לזה. ושם היו מכבדים זה את זה. ושם היו סולחים זה לזה. ושם היו מתפללים לה' בכל יום. ושם היו לומדים תורה בכל יום. ושם היו עושים צדקה בכל יום. ושם היו גומלים חסדים בכל יום. ושם היו מבקרים חולים בכל יום. ושם היו מנחמים אבלים בכל יום. ושם היו שמחים עם החתן והכלה בכל יום. ושם היו עוזרים לעניים בכל יום. ושם היו מלמדים את הילדים בכל יום. ושם היו מכבדים את הזקנים בכל יום. ושם היו אוהבים את הגרים בכל יום. ושם היו עושים שלום בין אדם לחבירו בכל יום. ושם היו עושים שלום בין איש לאשתו בכל יום. ושם היו עושים שלום בין הורים לילדים בכל יום. ושם היו עושים שלום בין אחים בכל יום. ושם היו עושים שלום בין שכנים בכל יום. ושם היו עושים שלום בין חברים בכל יום. ושם היו עושים שלום בין כל אדם לחבירו בכל יום. ושם היו עושים שלום בין כל איש לאשתו בכל יום. ושם היו עושים שלום בין כל הורים לילדים בכל יום. ושם היו עושים שלום בין כל אחים בכל יום. ושם היו עושים שלום בין כל שכנים בכל יום. ושם היו עושים שלום בין כל חברים בכל יום. ושם היו עושים שלום בין כל אדם לחבירו בכל יום. ושם היו עושים שלום בין כל איש לאשתו בכל יום. ושם היו עושים שלום בין כל הורים לילדים בכל יום. ושם היו עושים שלום בין כל אחים בכל יום. ושם היו עושים שלום בין כל שכנים בכל יום. ושם היו עושים שלום בין כל חברים בכל יום.

120

I

В этой рукописи всего насчитывается (118) и отдел (I) листов
Библ. И. Тверской